СХВАЛЕНО
Рішення Національного агентства
з питань запобігання корупції
29 березня 2019 № 885

НАЦІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСАД АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У 2018 РОЦІ

2019

ЗМІСТ

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ ТА СКОРОЧЕННЯ----------04

ВСТУП ----------05

РОЗДІЛ І. АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА ----------06

1.1. Узагальнений аналіз стану корупції в Україні----------06

1.1.1. Місце антикорупційної політики у системі національних пріоритетів--------10

1.1.2. Основні законодавчі заходи у сфері антикорупційної реформи ----------13

1.1.3. Оцінка стану корупції в Україні міжнародними організаціями, приватним сектором та громадянським суспільством----------15

1.1.4. Стан виконання міжнародних зобов'язань України у сфері запобігання та протидії корупції----------22

1.2. Стан реалізації антикорупційної стратегії та державної програми з її реалізації----------30

1.3. Участь громадянського суспільства та бізнесу у виробленні та моніторингу реалізації антикорупційної політики----------31

1.4. Підвищення обізнаності у сфері запобігання та протидії корупції----------33

Висновки та рекомендації----------38

РОЗДІЛ ІІ. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ----------40

2.1. Антикорупційні програми як інструмент запобігання корупції у діяльності органів влади----------40

2.2. Практика застосування положень законодавства щодо конфлікту інтересів та правил етичної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування ----------51

2.3. Практика застосування законодавства щодо фінансового контролю, моніторингу способу життя суб'єктів декларування ----------52

2.4. Взаємодія з уповноваженими підрозділами (особами) із запобігання та виявлення корупції в державних органах----------56

2.5. Інформація про результати виконання органами державної влади заходів щодо запобігання та протидії корупції, у тому числі у рамках міжнародного співробітництва----------59

2.6. Питання захисту осіб, які повідомляють про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення----------65

2.7. Діяльність з виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів ----------67

2.8. Практика застосування законодавства в сфері запобігання політичній корупції та державного фінансування політичних партій----------74

2.9. Доброчесність представницьких органів----------79

2.10. Доброчесність публічної служби----------81

2.11. Антикорупційна експертиза проектів актів----------86
2.12. Запобігання та протидія корупції у сфері оборони----------87
2.13. Фінансовий контроль та аудит----------91
2.14. Публічні закупівлі ----------96
2.15. Доступ до інформації----------99
2.16. Запобігання корупції у приватному секторі----------101
2.17. Доброчесність судової влади----------105
Висновки та рекомендації----------109
РОЗДІЛ III. ПОКАРАННЯ ЗА КОРУПЦІЮ----------111
3.1 Статистична інформація щодо застосування кримінального законодавства про боротьбу з корупцією та адміністративну відповідальність за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією----------111
Висновки та рекомендації----------149
РОЗДІЛ IV. ЗВІТ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ЗА 2018 РІК----------151
РЕКОМЕНДАЦІЇ ----------205

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ ТА СКОРОЧЕННЯ

АРМА	Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів
ВККС	Вища кваліфікаційна комісія суддів
ВРП	Вища рада правосуддя
ГПУ	Генеральна прокуратура України
ЄС	Європейський Союз
ЗМІ	Засоби масової інформації
КК України	Кримінальний кодекс України
ДФС	Державна фіскальна служба України
КПК України	Кримінальний процесуальний кодекс України
КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення
МВС	Міністерство внутрішніх справ України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
НАБУ	Національне антикорупційне бюро України
НАЗК	Національне агентство з питань запобігання корупції
НАДС	Національне агентство України з питань державної служби
НПУ	Національна поліція України
НБУ	Національний банк України
ОЕСР	Організація економічного співробітництва і розвитку
ПРООН	Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні
САП	Спеціалізована антикорупційна прокуратура
СБУ	Служба безпеки України
EUACI	Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні
GRECO	Група держав проти корупції, орган Ради Європи з антикорупційного моніторингу
SIGMA	Програма підтримки вдосконалення врядування та менеджменту
USAID	Агентство США з міжнародного розвитку

ВСТУП

Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики є основним документом, що узагальнює усі дані щодо стану корупції в державі, зокрема і заходи з запобігання та боротьби з корупцією.

Статтею 20 Закону України "Про запобігання корупції" передбачено, що проект доповіді готується спеціально уповноваженим органом, яким є НАЗК.

З цією метою, НАЗК має повноваження отримувати необхідну інформацію від усіх державних органів та органів місцевого самоврядування та організовувати проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції. Крім того, НАЗК накопичує обсяг інформації про корупцію під час реалізації власних повноважень у сфері запобігання корупції.

Проект доповіді схвалюється Урядом та направляється до парламенту для розгляду під час проведення щорічних парламентських слухань з питань ситуації щодо корупції, які проводяться не пізніше 01 червня. За результатами парламентських слухань готуються відповідні рекомендації щодо коригування антикорупційної політики. Таким чином, здійснюється періодична оцінка ефективності антикорупційної діяльності та виробляються заходи з її удосконалення.

Це третій проект доповіді підготовлений НАЗК з початку його діяльності.

РОЗДІЛ І. АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА

1.1. Узагальнений аналіз стану корупції в Україні.

Слово "корупція" в розумінні Закону України "Про запобігання корупції"[1] означає використання особою, визначеною у його частині першій статті 3, наданих цій особі владних повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки, пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка, пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Корупція сьогодні становить проблему, розв'язання якої для багатьох країн є надзвичайно актуальним питанням. Це повною мірою відноситься і до України, високий рівень корумпованості у якій визнано керівництвом держави, найвпливовішими суб'єктами політичного життя, міжнародними інституціями та незалежними антикорупційними організаціями.

В Україні основними причинами виникнення та існування корупції в першу чергу є суспільний менталітет, який сприяє пошуку корупційних шляхів заради вирішення особистих питань та проблем, а також система функціонування державних органів та органів місцевого самоврядування, яка створює певний пріоритет у вирішенні особистих питань та проблем по відношенню до їх врегулювання у законний спосіб.

Корупція також загрожує національній безпеці України, уповільнює економічний розвиток держави, що не сприяє надходженню іноземних інвестицій, а також нівелює довіру населення до державних органів та органів місцевого самоврядування. Крім того, масштаби корупційних проявів негативно позначаються на міжнародному іміджі України.

Ключовими здобутками у сфері інституційного забезпечення запобіганню та протидії корупції в Україні стало створення спеціалізованих антикорупційних органів по боротьбі з корупцією, а саме, НАЗК, САП, НАБУ, НПУ, АРМА, а також ДБР має найближчим часом відіграти важливу роль у цьому процесі. Відповідна інформація про здобутки спеціалізованих антикорупційних органів міститься у відповідних розділах Національної доповіді.

Питання корупції постійно досліджується громадськими організаціями, також на питанні протидії корупції в Україні зосереджено увагу міжнародних організацій, в українських ЗМІ публікуються повідомлення про можливі корупційні правопорушення, що в цілому підвищує громадську обізнаність в розумінні самого визначення "корупція", шляхи її уникнення та запобігання.

---

[1] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18

Про це свідчить, зокрема, низка прикладів опублікованих досліджень громадських та міжнародних організацій, інститутів.

Так результати дослідження "Динаміка суспільно-політичних поглядів в Україні", проведеного Соціологічною групою "Рейтинг" на замовлення Міжнародного Республіканського Інституту з 15 до 31 березня 2018 року[2] (опитано по всій Україні (крім окупованих територій Криму і Донбасу) 2400 жителів віком 18 років і старше, які мають право голосувати), засвідчили, що:

85% опитаних вважає, що через корупцію державні кошти осідають в кишенях тих, хто наділений владою;

81% – корупція призводить до зубожіння населення;

80% – корупція підриває економіку України;

74% – корупція деморалізує суспільство;

72% – корупція збільшує соціальну та економічну нерівність;

64% – корупція може спричиняти втрату здоров'я або життя людей;

51% – корупція не заохочує іноземні інвестиції;

58% – корупція не забезпечує більшу кількість та кращу якість публічних послуг;

64% – корупція не сприяє розвитку підприємництва;

74% – корупція не робить країну безпечнішою.

У травні 2018 року Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова[3] проведено Загальнонаціональне опитування населення України в усіх регіонах України за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей.

Довідково: опитано 2019 респондентів віком від 18 років. Фінансування опитування здійснювалось в рамках проекту "Програма сприяння громадській активності "Долучайся!", що фінансується USAID та здійснюється Pact в Україні.

Згідно з опитуванням 83% респондентів вважають боротьбу з корупцією в Україні неуспішною (у 2017 році – 80%), 50% – повністю провальною (у 2017 році – 46%), 9% – вбачають успішність у боротьбі з корупцією (у 2017 році – 15%), і лише 1% – оцінюють цю боротьбу як повністю успішну (у 2017 році – 2,5%).

Таким чином частка позитивних оцінок зменшилася, тоді як негативних – збільшилася.

Також 48% респондентів не бачить жодної інстанції, яка б активно боролася з корупцією в Україні (у 2017 році – 43%).

Серед активних борців з корупцією 26% респондентів назвали ЗМІ та журналістів (у 2017 році – 26%), 18% – антикорупційні громадські організації (у 2017 році – 21%), 11% – НАБУ (у 2017 році – 24%), 10,5% – саме населення

---

[2] http://ratinggroup.ua/research/ukraine/0063e745819871f4c681514866a6c0cf.html

[3] https://dif.org.ua/article/yak-v-ukraini-boryutsya-z-koruptsieyu-dumka-gromadyan

(у 2017 році – 12%), 10% – окремі політики, громадські діячі, 6% – країни Заходу.

Незначний відсоток населення серед активних борців з корупцією вказував ті державні інституції, які й мають боротися з корупцією. По 5% респондентів назвали такими інституціями СБУ та САП, по 4% – НАЗК, ГПУ, Президента України, 3% – НПУ, 2% – Кабінет Міністрів України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, 2% – Верховну Раду України, 1,5% – органи місцевого самоврядування, 1% – суди.

15% респондентів позитивно оцінили ефективність боротьби з корупцією НАБУ, 13% – СБУ, 10% – НПУ, 9% – ГПУ, по 6% – САП і НАЗК, 4% – суди.

Негативну оцінку ефективності боротьби з корупцією отримали від 79% респондентів суди, 75% – ГПУ, 74% – НПУ.

Значна частина громадян не змогла дати певної оцінки діяльності цих органів (від 16% щодо НПУ, до 34% щодо НАЗК).

Формування антикорупційного суду громадяни більш готові довірити представникам антикорупційних громадських організацій (47%) та експертам із західних країн (38%). Значно менше готові доручити цю справу народним депутатам України (13%), суддям від органів судового самоврядування (9%), представникам Президента (5%). І порівняно з кінцем 2017 року розподіл думок за цим питанням майже не змінився, за винятком певного зростання довіри до антикорупційних громадських організацій (з 41% до 47%). Перевагу представникам антикорупційних організацій та західним експертам у формуванні антикорупційного суду віддають виборці усіх політичних сил і усіх регіонів України.

На питання, що особисто готові робити громадяни задля боротьби з корупцією 73% респондентів обрали відмову від надання хабарів, 19% – інформування правоохоронних органів, 17% – донесення інформації про випадки корупції до ЗМІ та у блогах і соціальних мережах, 16% – скарги до органів влади про випадки корупції в їхніх установах, 13% респондентів відповіли, що в принципі не збираються нічого робити.

За результатами Всеукраїнського соціологічного опитування (всього опитано 2026 респондентів), яке проводилося Київським міжнародним інститутом соціології у вересні 2018 року на замовлення ГО "Детектор медіа" та за фінансової підтримки Міністерства іноземних справ Данії та NED (National Endowment for Democracy)[4] переважна більшість українців вбачає більше загроз для незалежності України серед внутрішніх причин, а не серед зовнішніх. При цьому 57 % респондентів вважають топ-загрозою саме корупцію у владі.

[4] https://detector.media/infospace/article/142044/2018-10-26-efektivnist-derzhavnoi-politiki-u-sferi-informatsiinoi-bezpeki-naperedodni-viboriv-rezultati-vseukrainskogo-opituvannya-gromadskoi-dumki/

В рамках Національного антикорупційного опитування, проведеного Програмою сприяння громадській активності "Долучайся!" за підтримки USAID [5] 36,4% українців готові долучитися до різних форм організованої боротьби з корупцією. Найбільш популярними формами протидії є повідомлення про випадки корупції у ЗМІ або соціальних мережах (12,6%). Близько 9% опитаних готові брати участь у публічних акціях протесту, підтримувати антикорупційні громадські організації та підписувати петиції, або ж повідомляти правоохоронні органи про випадки корупції, що засвідчило більшу готовність залучення громадськості в Україні до цього процесу в порівнянні з минулими роками.

На думку опитаних, корупція є однією з трьох найбільших проблем в Україні після високої вартості життя та низьких зарплат, військових дій в Донецькій і Луганській областях, при чому, саме політична корупція на найвищому рівні становить найбільшу загрозу: про це заявили (92,5%) громадян, частина з яких (26 %) назвали ліквідацію інституту депутатської недоторканості основним кроком у подоланні корупції. Це ще раз підкреслює актуальність проблеми саме політичної корупції на найвищому рівні на думку населення України (73,2%). Побутова корупція, з якою респонденти стикаються у повсякденному житті, розглядається як менш серйозна проблема (53,3%). Корупцію в бізнес-середовищі вважають серйозною проблемою 47,4% респондентів.

Також, на думку опитаних, найбільше, з корупцією бажають боротися прості люди (72,7%), ЗМІ (47,3%), та неурядові організації (41,9%).

Більшість переконана у тому, що корупція в українському суспільстві є поширеним явищем. Так, 65,5% респондентів вважають, що корупція дуже поширена, 21,2% – достатньо поширена, 9,2% – не надто поширена, і лише 1,1% вважають, що корупції в Україні немає взагалі.

Найбільш корумпованими сферами життя, на думку опитаних, є судова система (тут корупція дуже поширена на думку 62,2%), отримання медичних послуг (назвали дуже корумпованою 55,0%), прокуратура (54,3%). Однак, за оцінками респондентів, рівень корупції у повсякденному житті трохи знизився у порівнянні з минулим роком.

В частині протидії корупції 46,8% опитаних вважають, що громадськість може впливати на зменшення корупції в країні, 9,8% переконані, що єдине, що можуть робити громадяни, – не пропонувати та не давати хабарів чиновникам, 34,8% опитаних, зазначили, що населення не має жодних важелів впливу на рівень корупції в країні.

Про свою готовність долучатися до організованої антикорупційної боротьби заявили 36,4% опитаних. Найбільш популярними серед опитаних (12,6%) є звернення до ЗМІ або повідомлення у соціальних мережах про випадки недоброчесної поведінки посадових осіб. Близько 9% опитаних готові

[5] https://dif.org.ua/article/kozhna-tretya-ukrainkaets-gotovi-doluchitisya-do-organizovanoi-protidii-koruptsii

брати участь у публічних акціях протесту, підтримувати антикорупційні громадські організації та підписувати петиції, або ж повідомляти правоохоронні органи про випадки корупції. Серед тих громадян, члени сімей котрих особисто стикалися з проявами корупції впродовж останніх 12 місяців, готовність приєднуватися до антикорупційної діяльності статистично значуще вища, аніж серед населення загалом, і це справедливо щодо кожного із запропонованих видів активності.[6]

Варто також зазначити, що за результатами останнього загальнонаціонального дослідження, проведеного Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова з 19 до 25 грудня 2018 року (опитування проводилося в усіх регіонах України за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей, протягом якого опитано 2017 респондентів віком від 18 років в Україні), 32% опитуваних заявили, що в Україні залишається високий рівень корупції.[7]

За результатами опитування "Національний омнібус", проведеного у жовтні 2018 року Центром досліджень і комунікації Active Group, більшість з респондентів з 2253 опитаних вважають НАБУ найефективнішим державним органом у боротьбі з корупцією. Зокрема, 31,7% опитаних громадян вважає, що серед спеціально уповноважених суб’єктів у сфері протидії корупції саме НАБУ найкраще виконує функцію боротьби з корупцією. Позитивні показники інших органів правоохоронної системи є помітно нижчими. Так, позитивну оцінку ГПУ висловили 16% респондентів, САП – 12,3%, МВС (НПУ) – 6,7%. При цьому 76,1% громадян зауважили, що успіху боротьби з корупцією в Україні не досягнуто[8].

Неведені результати досліджень (опитувань) фактично свідчать про недовіру до державних інституцій у сфері протидії корупції, яка порівняно з 2017 роком знизилася.

Таким чином, діяльність антикорупційних органів ще не дозволила змінити сприйняття населенням цих органів як дійсно таких, що належним чином протидіють корупції та мають позитивні результати такої протидії.

1.1.1. Місце антикорупційної політики у системі національних пріоритетів

Відповідно до положень статті 5 Конвенції ООН проти корупції, яка набрала чинності для України 01 січня 2010 року:

кожна Держава-учасниця, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, розробляє й здійснює або проводить ефективну скоординовану політику протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними

---

[6] http://uacrisis.org/ua/70043-ukraine-opinions-on-corruption
[7] https://dif.org.ua/article/pidsumki-2018-gromadska-dumka
[8] https://nabu.gov.ua/novyny/ukrayinci-vvazhayut-nabu-nayefektyvnishym-organom-u-borotbi-z-korupciyeyu

справами й державним майном, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності;

кожна Держава-учасниця прагне встановлювати й заохочувати ефективні види практики, спрямовані на запобігання корупції;

кожна Держава-учасниця прагне періодично проводити оцінку відповідних правових інструментів й адміністративних заходів з метою визначення їхньої адекватності з точки зору запобігання корупції та боротьби з нею;

держави-учасниці, у належних випадках і згідно з основоположними принципами своїх правових систем, взаємодіють одна з одною та з відповідними міжнародними й регіональними організаціями в розробленні заходів, зазначених у цій статті, та сприянні їм. Ця взаємодія може включати участь у міжнародних програмах і проектах, спрямованих на запобігання корупції.

Отже головними заходами для втілення антикорупційної політики є імплементація антикорупційного законодавства, а також забезпечення ефективної, координованої та прозорої системи роботи антикорупційних інституцій.

Існування корупційних практик обумовлене, зокрема, невдалим реформуванням економічних відносин в державі, політичним прийняттям необгрунтованих рішень, недотриманням етичних правил поведінки публічними службовцями через низький рівень культури управління в державних органах та низький рівень матеріального становища населення.

такі, як подальше вдосконалення законодавчої бази, запобігання корупції, виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень, забезпечення покарання осіб, винних у вчиненні корупційних правопорушень, поновлення порушених корупційними діяннями законних прав та інтересів осіб, усунення наслідків корупційних діянь.

Одним з найважливіших заходів запобігання корупції є дотримання встановлених правил добору кадрів на посади державних службовців у державних органах, а головною складовою в цьому процесі є зміцнення інституту державної служби.

Крім того пріоритетними напрямками здійснення заходів у сфері антикорупційної політики для державних органів та органів місцевого самоврядування є:

забезпечення системного підходу до протидії корупції;

реалізація антикорупційної політики в кадровому менеджменті, формування негативного ставлення до корупції, навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування, що включає в себе проведення серед посадових осіб, державних службовців організаційної та роз’яснювальної роботи із виявлення та протидії корупції (у тому числі, проведення освітніх заходів щодо внесення змін до антикорупційного законодавства);

вжиття заходів щодо виявлення конфлікту інтересів та його усунення, здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів, а також виявлення сприятливих для вчинення корупційних правопорушень ризиків у діяльності посадових і службових осіб;

здійснення контролю за дотриманням антикорупційного законодавства, в тому числі шляхом опрацювання уповноваженими особами проектів нормативно-правових та організаційно-розпорядчих документів щодо наявності корупційних ризиків;

здійснення контролю за дотриманням посадовими особами, державними службовцями під час виконання посадових обов'язків загально етичних норм поведінки, ввічливості у стосунках з громадянами, керівниками, колегами та підлеглими;

проведення службових розслідувань та вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, повідомлення про такі випадки спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції та правоохоронні органи;

виявлення ризиків, які негативно впливають на виконання функцій і завдань в діяльності та здійснення оцінки щодо наявності корупційної складової;

забезпечення контролю за своєчасністю подання декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

забезпечення дотримання обмежень щодо використання службових повноважень, одержання подарунків та неправомірності вигоди, сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;

запобігання корупції у сфері публічних закупівель, посилення ефективності управління фінансовими ресурсами, розвиток та підтримка системи внутрішнього аудиту;

удосконалення процесу надання адміністративних послуг;

створення умов для повідомлень про факти порушення вимог антикорупційного законодавства, надання допомоги особам, які повідомляють про порушення вимог антикорупційного законодавства;

забезпечення відкритості та прозорості, залучення громадськості до здійснення антикорупційних заходів.

Для НАЗК пріоритетними напрямками у формуванні антикорупційної політики залишаються:

вдосконалення нормативно-правового регулювання запобігання та протидії корупції;

визначення ефективних механізмів запобігання корупції, конфлікту інтересів, порушенню етичних стандартів поведінки та забезпечення контролю за дотриманням правил щодо доброчесності особами,

уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Для забезпечення виконання цих пріоритетних напрямків кінцевим результатом має бути прийняття змін до законодавства у сфері протидії корупції, затвердження нової Антикорупційної стратегії та Державної програми щодо її реалізації, впровадження інтерактивного навчального курсу з питань протидії корупції та забезпечення доброчесності для державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, а також створення електронної системи оцінювання рівня знань антикорупційного законодавства, антикорупційної політики та відповідних стандартів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Важливим напрямком лишається також удосконалення системи державного контролю за партійними фінансами, спрямоване на підвищення фінансової прозорості діяльності політичних партій, обмеження впливу приватного капіталу та посилення фінансової незалежності партій.

Формування та реалізація державної антикорупційної політики є завданням НАЗК.

Метою цієї політики є створення системи запобігання корупційним проявам на основі нових засад формування та реалізації антикорупційної політики, забезпечення її реалізації у відповідності до актуальних корупційних викликів та загроз.

Очікуваними результатами такої політики є:

формування антикорупційної політики здійснюється на основі аналізу якісних даних про корупцію;

моніторинг реалізації антикорупційної політики здійснюється системою уповноважених органів (Верховна Рада України, Національна рада з питань антикорупційної політики при Президентові України, НАЗК), що забезпечує ефективне і своєчасне коригування антикорупційної політики;

активне залучення громадськості до формування, моніторингу та реалізації антикорупційної політики.

1.1.2. Основні законодавчі заходи у сфері антикорупційної реформи

На сьогодні основними нормативно-правовими актами, в яких зосереджено спеціальні антикорупційні положення є:

Закон України "Про запобігання корупції";

Закон України "Про Національне антикорупційне бюро України";

Закон України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів";

Закон України "Про Державне бюро розслідувань".

У 2018 році НАЗК продовжило роботу із завершення належної підготовки проекту Антикорупційної стратегії на 2018 – 2020 роки, який після

отримання від EUACI рекомендацій до проекту, підготовлених спільно з Міжнародною фундацією виборчих систем та проектом ПРООН "Прозорість та доброчесність публічного сектору", та після проведення робочої зустрічі із представниками цих міжнародних організацій, повторно подало проект на розгляд Кабінету Міністрів України.

Після схвалення проекту Уряд вносить його до Верховної Ради України (реєстр. № 8324 від 26 квітня 2018 року), проект 18 вересня 2018 року включено до порядку денного дев'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання, проте до кінця року так і не розглядається по суті.

З метою формування та реалізації антикорупційної політики, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань та на виконання Плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 244, НАЗК підготувало проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання корупції", положення якого ґрунтуються на результатах аналізу практики застосування та відстеження результативності положень, що містяться в Законі, інших законодавчих актах, насамперед, в частині удосконалення норм щодо:

запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб;

вимог фінансового контролю при перевірці декларацій;

положень, які регулюють порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів;

підстав притягнення до відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Метою законопроекту є удосконалення системи запобігання корупції в Україні шляхом підвищення стандартів доброчесності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб.

Також, НАЗК підготовлено робочу версію проекту Закону України "Про проведення перевірки на доброчесність", положення якого обговорювались на засіданні утвореної у НАЗК міжвідомчої робочої групи для підготовки законопроекту щодо проведення перевірки на доброчесність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Кабінет Міністрів України 20 червня 2018 року постановою № 499 вніс зміни до переліку центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, відповідальних за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в міжнародних організаціях, (постанова Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2002 року № 1371 "Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна"). Цими змінами НАЗК визначено відповідальним за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в GRECO, Конференцією

держав – учасниць Конвенції ООН проти корупції, а також включено до числа органів державної влади, які є відповідальними за співпрацю з Управлінням ООН з наркотиків і злочинності.

1.1.3. Оцінка стану корупції в Україні міжнародними організаціями, приватним сектором та громадянським суспільством

Насамперед слід зазначити, що у звіті ЄС про виконання Угоди про асоціацію між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони[9], відображено, що Україна у 2018 році досягла важливого прогресу у реформах, але слід зробити більше – особливо, у судовій системі та боротьбі проти корупції.

Зокрема, Єврокомісар з Європейської політики сусідства та перемовин про розширення Йоганнес Ган зазначив, що протягом 2018 року Україна просунулася у напрямі виконання низки важливих і складних реформ, зокрема, в сфері охорони здоров'я, пенсій, децентралізації, державного управління і публічних закупівель, а також довкілля. Всі реформи є вкрай важливими для впровадження Угоди про асоціацію та для більш заможної та стабільної України. Не може бути зволікання у такому питанні, як протидія корупції.

За результатами аналізу індексу сприйняття корупції – 2018 України, розрахованого міжнародною організацією Transparency International Україна здобула 32 бали (на два більше ніж у 2017) та піднялася зі 130 на 120 місце в глобальному рейтингу "Індексу сприйняття корупції" за результатами 2018 року.

Аналіз досліджень, на основі яких розраховувався Індекс, свідчить про певне зменшення рівня корупції у відносинах між бізнесом та державними структурами. Цьому могли сприяти запровадження автоматичного відшкодування податку на додану вартість, постійна робота інституту бізнес-омбудсмена, функціонування електронних систем ProZorro та ProZorro. продажі.

За оцінкою бізнесу відновлення довіри до системи правосуддя залишається ключовим викликом.

Більшому росту показників Індексу сприйняття корупції України за 2018 рік не сприяли і масові випадки тиску та нападів на активістів і журналістів, що працюють в сфері протидії корупції.

Поряд з цим показник України досі гірший ніж у країн сусідів: Польща – 60, Румунія – 47, Угорщина – 46, Білорусь – 44, Молдова – 33.

---

[9] https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/53512/звіт-єс-україна-досягла-важливого-прогресу-у-реформах-але-слід-зробити-більше-–-особливо-у_uk

Відповідно до рекомендацій Transparency International Україна на 2018 рік ухвалено закон про Вищий антикорупційний суд, який в цілому відповідає рекомендаціям Венеціанської комісії і передбачає ключову роль міжнародних експертів у доборі суддів, а також для малої приватизації, оренди комунальної нерухомості та вагонів "Укрзалізниці в продажах почали використовувати систему ProZorro".

В той же час, деякі рекомендації залишилися не виконаними, зокрема:

не підвищилася роль громадськості у процесі перевірки кандидатів на посади суддів.

не посилено повноваження НАБУ, оскільки детективи НАБУ так і не отримали права на власне "прослуховування". Зміни до законодавства ускладнили проведення експертиз в кримінальних провадженнях.

СБУ та НПУ не позбулися функції боротьби з економічними злочинами[10].

На думку Європейської бізнес асоціації[11] корупція та недовіра до судової системи вже третій рік поспіль очолюють рейтинг найголовніших перешкод для іноземних інвесторів. У 2018 році третьою за важливістю перешкодою інвестори назвали нестабільну фінансову систему та курс національної валюти. Також на думку опитаних не сприяє залученню інвестицій обтяжливе та мінливе законодавство, репресивні дії правоохоронних органів та обмеження на рух капіталу та валютні операції.

Про це свідчать результати традиційного опитування іноземних інвесторів про перепони та бар'єри, що заважають залученню капіталу в Україну, яке Dragon Capital, Європейська Бізнес Асоціація (ЄБА) та Центр економічної стратегії (ЦЕС) провели у серпні–вересні 2018 року.

---

[10] http://cpi.ti-ukraine.org/#/

[11] https://eba.com.ua/koruptsiya-ta-nedovira-do-sudovoyi-systemy-ocholyuyut-rejtyng-pereshkod-dlya-investoriv-tretij-rik-pospil/

Нестабільність фінансової системи та курсу національної валюти (інвестори оцінили її на 5,9 балів з 10 можливих) піднялась у 2018 році на 2 сходинки. Це є наслідком тривалої невизначеності з перспективами подальшої співпраці з головним кредитором країни – Міжнародним валютним фондом та значними виплатами за зовнішніми боргами, які має здійснити Україна найближчим часом.

Водночас, *військовий конфлікт з Росією* (5,4 бали) все менше хвилює інвесторів, адже протягом 2018 року спостерігалось згасання активних військових дій і бойові втрати були значно меншими у порівнянні з попередніми роками.

В рамках дослідження інвесторам було запропоновано визначити головні кроки майбутнього уряду, які б впливали на їхні рішення інвестувати в Україну.

Серед позитивних рішень найвищі позиції отримали *рішучі кроки у боротьбі з корупцією, перезапуск судової системи та відчутний прогрес у відокремленні політики від бізнесу*. Відповідно події, які матимуть найбільш негативний вплив на інвестиції – *дефолт, атаки на незалежні антикорупційні інституції, відмова від демократичних цінностей та політичний тиск на Національний банк України*.

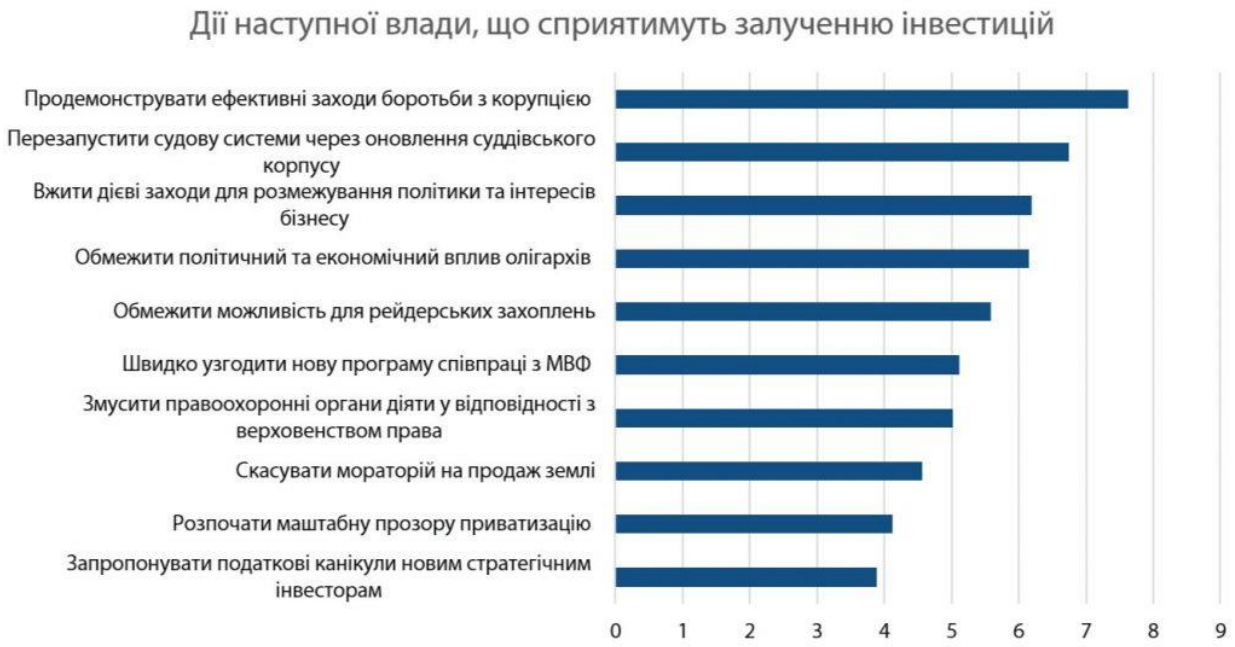

За результатами дослідження, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова у червні 2018 року[12] (опитано 2018 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей), встановлено рівень довіри до державних та соціальних інститутів

Серед інститутів держави та суспільства найбільшу довіру громадян мають волонтерські організації, їм довіряють 65,2% опитаних, церква – 61,1%, Збройні Сили України – 57,2%, добровольчі батальйони – 50,0%, Державна служба з надзвичайних ситуацій – 51,1%, Державна прикордонна служба – 50,7%, Національна гвардія України – 48,6%, громадські організації – 43,4%. Число респондентів, які довіряють цим інститутам, на статистично значимому рівні перевищує число тих, хто їм не довіряє.

Дещо нижчі показники мають патрульна поліція – 35,2% довіряють і 49,1% не довіряють, Омбудсмен – 25,2% і 42,1% відповідно, СБУ – 32,2% і 53,3% відповідно, НПУ – 32,9% і 55,4% відповідно. Ще нижчий рівень довіри мають антикорупційні органи: НАБУ довіряють 17,1% опитаних, не довіряють – 63,1%, НАЗК довіряють 12,5% опитаних, не довіряють – 63,2%, САП довіряють 13,5% опитаних, не довіряють – 64,3%. Президенту України довіряють 13,8% опитаних, не довіряють – 80,6%, Уряду – відповідно 13,7% і 80,7%, Верховній Раді України – відповідно 10,3% і 85,6%, НБУ – відповідно 14,1% і 76,2%, Верховному Суду – відповідно 10,6% і 75,2%. Довіру до державного апарату (чиновників) висловили 8,6% опитаних, не довіряють – 85,3%.

Під час другого всеукраїнського опитування населення України щодо довіри до судової влади, судової реформи та сприйняття корупції, яке

[12] http://razumkov.org.ua/uploads/socio/2018_06_press_release_ua.pdf

відбулось в рамках програми USAID "Нове правосуддя" у жовтні 2018 року[13], та проводилося у всіх областях та місті Києві, 2478 респондентів та:

86% опитаних виявилися обізнаними з визначенням "корупція";

68% – вважає, що будь-яке використання високопосадовцями чи політиками владних повноважень з метою отримання неправомірної вигоди є абсолютно неприйнятним, незважаючи на розмір такої вигоди; і з цим явищем слід боротися всіма можливими засобами;

69% – вважає, що хабарництво та інші подібні прояви корупції у судах є абсолютно неприйнятними і з цим необхідно боротися всіма можливими засобами;

81% – вважає, що основною проблемою в країні є корупція у вищих ешелонах влади;

56% – вважає, що пересічні громадяни не мають можливості ефективно боротися з корупцією.

Результати опитувань свідчать також про готовність громадян боротися проти корупції у судах, проте більшість громадян не вважає перспективним захищати свої права у судовому порядку.

У випадку хабарництва та інших проявів корупції у судах:

44% опитаних звернулися б до прокуратури;

41% – до поліції;

35% – до НАБУ;

15% – до ВККС;

14% – до НАЗК.

За результатами опитування, проведеного Соціологічною групою "Рейтинг" у червні 2018 року[14] щодо сфери надання державних медичних послуг:

44% опитаних зазначили, що за останні два роки загальна якість державних медичних послуг для країни погіршилася;

14% побачили покращення;

32% вважають, що у рівні якості державних медичних послуг нічого не змінилося;

10% не змогли відповісти;

56% опитаних зазначили, що протягом останніх 12 місяців у них не просили заплатити хабаря за лікування;

15% зазначили, що зіткнулися з фактами корупції під час отримання медичних послуг. Відносно частіше з вимогами хабаря стикалися мешканці південних регіонів, молодші та більш заможні опитані;

27% зазначили, що робили подарунок (у вигляді цукерок, алкоголю тощо) як подяку за лікування або медичні послуги протягом останніх 12 місяців. Дещо частіше про такий спосіб висловлення вдячності за отримані

---

[13] https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/1_NJ_October_2018_SurveyPublic_Result_UKR.pdf;

[14] http://ratinggroup.ua/research/ukraine/ocenka_medicinskoy_sfery_v_ukraine_iyun_2018.html

послуги лікарям заявляли більш молодші та заможніші опитані. Також частіше за інших про такий спосіб подяки говорили на Заході та у Центрі.

Дві третини опитаних підтримують запровадження системи розподілу витрат на лікування, коли певна частина оплачується державою, а іншу платить пацієнт, 25% – проти такої ініціативи. За співфінансування витрат за лікування частіше висловлювалися у західних та центральних регіонах, молодші та більш заможні респонденти. У свою чергу, серед тих, хто зазначив, що не проти такої системи фінансування витрат на медичні послуги, 33% зазначили, що готові потратити на це не більше 5% від загальної вартості, 26% не більше 10%, 13% – не більше 20% і 14% готові оплатити чверть вартості лікування.

Додатково слід зазначити, що рівень ефективності протидії корупційним і пов'язаним з корупцією правопорушенням, стан координації прокуратурою діяльності правоохоронних органів у цій галузі є постійним предметом соціологічних досліджень.

У період з 26 травня до 10 червня 2018 року соціологічною групою "Рейтинг" на замовлення Міжнародного республіканського інституту проведено дослідження під назвою "Динаміка суспільно-політичних поглядів в Україні". Відповідаючи на питання, що державна влада повинна зробити, щоб підвищити довіру до неї, на третьому місці опитаними названо боротьбу з корупцією та реформування судової системи.

Крім того учасниками опитування оцінено рівень схвалення державних і недержавних інституцій. На запитання, чи схвалюють українці діяльність органів прокуратури:

26 % респондентів відповіли, що швидше не схвалюють;

52 % – зовсім не схвалюють;

49 % респондентів назвало корупцію в державних органах однією серед трьох найважливіших проблем для України.

Водночас соціологічна група "Рейтинг" у період з 28 вересня до 16 жовтня 2018 року провела дослідження під назвою "Електоральні настрої та проблеми, які найбільше хвилюють населення України, осінь 2018". На запитання, які проблеми зараз є найбільш важливими для країни, 25,5 % відповіли, що це хабарництво та корупція у владі.

У період з 23 листопада до 03 грудня 2018 року Київським міжнародним інститутом соціології проведено всеукраїнське опитування громадської думки щодо суспільно-політичних настроїв населення під назвою "Думки і погляди населення України". На запитання щодо рівня довіри чи недовіри до інституцій 78 % опитаних відповіли, що не довіряють прокуратурі України, 11 % – довіряють, 11% опитаних висловилися, що їм важко відповісти.

В той же час важливо зазначити і позитивні фактори щодо запобігання корупції, і в цьому контексті слід звернути увагу на публікацію на сайті

Економічної правди за 10 грудня 2018 року,[15] в якій на прикладах показано, що електронні послуги дозволяють виключити з відносин з державою корупційний фактор.

Це наводиться у конкретних прикладах, а саме:

1. При виділенні допомоги на народження дитини:

Потенціал послуги – понад 360 тис. заявників щорічно. Скористалися електронною послугою за весь час 23,5 тис. заявників.

Копію свідоцтва про народження дитини подавали разом із заявою. Достовірність документа не перевіряли, тому допомогу могли оформляти на дітей, яких не існувало.

Сьогодні номер свідоцтва зазначають в електронній заяві, він автоматично перевіряється у Державному реєстрі актів цивільного стану громадян. Тепер зловживання неможливі.

2. При прийнятті об'єктів будівництва в експлуатацію:

Потенціал послуги – понад 50 тис. заявників щорічно.

Після закінчення будівництва замовник об'єкта отримує у Державній архітектурно-будівельній інспекції (ДАБІ) декларацію або сертифікат про готовність будинку до введення в експлуатацію.

Згодом, в момент подання державному реєстратору документів для отримання права власності на нерухомість, виникали зловживання. Зокрема, заявник міняв кілька сторінок в документах декларації або сертифіката. Так заявники змінювали кількість поверхів та площу нерухомості.

Це було можливо, тому що ДАБІ не вносила в електронний реєстр відомості про об'єкт нерухомості, зазначені в декларації або сертифікаті. При цьому довести факт зловживання було вкрай складно.

Сьогодні працівники ДАБІ зобов'язані вносити до реєстру дозвільних документів усі дані декларацій та сертифікатів, які вони видають. Це унеможливлює підміну даних.

Крім того тепер для реєстрації права власності на новобудову не потрібні копії документів декларації або сертифіката. Потрібен тільки реєстраційний номер декларації або сертифіката. Усі дані державні реєстратори автоматично отримують з реєстру ДАБІ;

3. При узгодженні проектів землеустрою:

Потенціал послуги – 300 тис. заявників щорічно. Скористалися електронною послугою за весь час 268 тис. заявників.

У разі відведення землі була потрібна проектна документація, яку можуть виготовляти тільки ліцензовані підприємства.

Нерідко деякі такі підприємства мали особливі стосунки з керівником територіального підрозділу Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру.

---

[15] https://www.epravda.com.ua/publications/2018/12/10/643416/

Такий керівник погоджував документацію тільки однієї фірми і не погоджував документацію інших фірм. В результаті вартість послуг "правильної" фірми для українців значно зростала.

Сьогодні у разі онлайн-реєстрації заявки на узгодження проекту землеустрою діє принцип "сліпого" розподілу.

Наприклад, при подачі документації в Київській області система автоматично направляє проект на узгодження в будь-яку іншу область. Утримання "своїх" фірм втрачає сенс;

4. При реєстрація декларації відповідності пожежній безпеці:

Потенціал послуги – 20 тис. заявників щорічно. Скористався електронною послугою за весь час 141 заявник.

Інспектор Державної служби надзвичайних ситуацій (ДСНС) міг відмовити в реєстрації декларації без пояснення причин.

Відомі випадки, коли чиновники вимагали встановлювати конкретну автоматичну систему реагування на вогонь, яку постачають та обслуговують тільки пов’язані з ними компанії.

Сьогодні причиною відмови в реєстрації декларації може стати лише неправильно заповнена форма. У разі невідповідності будівлі нормам пожежної безпеки інспектор зобов’язаний вказати чітку причину відмови.

Кожну дію чиновника фіксує система, тому легко довести неправомірні дії такого чиновника.

Усі декларації вносяться до реєстру декларацій ДСНС, і кожен охочий може перевірити дитсадок, ресторан чи ТРЦ на відповідність нормам пожежної безпеки.

5. При видачі ліцензії на послуги автоперевезень пасажирів та вантажів:

Потенціал послуги – 4 тис. заявників щорічно. Скористалися електронною послугою за весь час 286 заявників.

Процедура збору і подачі документів на отримання ліцензії була вкрай складною і могла затягнутися на кілька тижнів. Це сприяло процвітанню посередників, які працювали в тандемі із зацікавленими чиновниками.

Як наслідок – близько 90% приватних перевізників не мають відповідної ліцензії.

Заповнити спрощену форму заявки можна за кілька хвилин. Термін розгляду чітко регламентований і становить близько десяти днів. Охочі можуть отримати ліцензію легше і без посередників.

Також можна перевірити наявність у перевізника ліцензії за номером транспортного засобу. Така послуга доступна на урядовому порталі в розділі "Перевірка автоперевізника".

Варто також зазначити, що позитивно міжнародними організаціями оцінюється робота окремих державних органів. Так Міністерство інфраструктури України пройшло попередній відбір і було схвалене USAID

для впровадження та поширення передових практик запобігання корупції всередині міністерства та у всіх сферах його діяльності.

Активна співпраця між Мініінфраструктури та Проектом міжнародної технічної допомоги "Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні "ВзаємоДія", виконавцем якої є компанія "Менеджмент Сістемс Інтернешнл" за підтримки USAID розпочалася у березні 2018 році.

1.1.4. Стан виконання міжнародних зобов'язань України у сфері запобігання та протидії корупції

На сьогодні Україною ратифіковано ключові конвенції з протидії корупції, зокрема Кримінальну та Цивільну конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією (ETS 173 та ETS 174), що дозволило приєднатися до GRECO.

GRECO покликана удосконалювати компетентність її членів в боротьбі з корупцією для вжиття заходів через динамічний процес спільного оцінювання методів проведення та однакового впливу згідно з їхніми зобов'язаннями в цій сфері.

Процедура оцінювання GRECO включає в себе збирання інформації через запитальник, візити груп експертів GRECO до країни оцінювання з метою збирання додаткової інформації через зустрічі з високопосадовцями, представниками організацій, установ, що відіграють ключову роль у країні оцінювання, та складання оціночного звіту.

GRECO затвердила оціночний звіт за результатами спільних Першого і Другого раундів оцінювання України на своєму 32-му пленарному засіданні. Цей звіт містив 25 рекомендацій для України. В рамках спільного Першого і Другого раундів оцінювання GRECO затвердила та опублікувала 5 додаткових звітів щодо виконання рекомендацій.

Відповідно до 5 Додаткового звіту про виконання рекомендацій Україною 11 рекомендацій виконано задовільно, щодо виконання 9 рекомендацій Україною продемонстровано значний прогрес, 4 рекомендації виконано частково, 1 рекомендацію не виконано.

Оціночний звіт в рамках Третього раунду взаємного оцінювання України GRECO затвердила на своєму 52-му пленарному засіданні. Україні надано 16 рекомендацій. Відповідно до Другого звіту про виконання рекомендацій Україною 8 рекомендацій виконано задовільно, щодо виконання 2 рекомендацій продемонстровано значний прогрес, 6 – виконано частково.

За результатами розгляду на 75-му пленарному засіданні GRECO інформації, наданої Україною щодо виконання рекомендацій в рамках Третього раунду, 11 рекомендацій визнано виконаними задовільно, а щодо 5 продемонстровано значний прогрес.

Таким чином, Україна завершила звітування в рамках спільного Першого і Другому раунду, а також Третього раунду оцінювання.

Так, з метою належного виконання міжнародних зобов'язань, взятих Україною в рамках членства в GRECO, українською делегацією взято участь у 76 пленарному засіданні GRECO (19–23 червня 2017 року), на якому затверджено Оціночний звіт щодо України за результатами Четвертого раунду оцінювання щодо запобігання корупції серед депутатів парламенту, суддів та прокурорів[16], у якому визначено 31 рекомендацію. 5 рекомендацій стосуються удосконалення діяльності новостворених антикорупційних органів, 7 – запобігання корупції у діяльності народних депутатів України, 9 – запобігання корупції в судах, а решта 10 – запобігання корупції серед прокурорів.

У вказаному звіті відзначаються досягнення України у формуванні нових антикорупційних органів. Водночас, підкреслюється необхідність продовження антикорупційної реформи та удосконалення антикорупційного законодавства, зокрема, в частині врегулювання конфлікту інтересів та одержання подарунків депутатами Верховною Ради України та в частині удосконалення законодавства, що регулює діяльність прокурорів та суддів.

19–23 березня 2018 року українська делегація взяла участь у 79-му пленарному засіданні GRECO, на якому члени національних делегацій розглянули та затвердили Звіти про результати виконання рекомендацій в рамках Четвертого раунду оцінювання держав-членів щодо запобігання корупції серед парламентарів, суддів та прокурорів. Делегація України під час заходу надала коротку інформацію щодо подальших заходів у боротьбі з корупцією в Україні.

На 84-му пленарному засіданні Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO), проведення якого заплановано потягом 2-6 грудня 2019 року в м. Страсбург (Французька Республіка), Україна звітуватиме про виконання рекомендацій GRECO, наданих Україні за результатами 4-го раунду оцінювання по темі "Запобігання корупції серед парламентарів, суддів та прокурорів" (Звіт затверджений на 76-му пленарному засіданні GRECO, що відбулося 19-23 червня 2017 р.).

Крім того, НАЗК в межах своєї компетенцій забезпечило участь глави делегації України для участі в роботі GRECO (відповідно до Указу Президента від 17 жовтня 2016 року № 468/2016) у 80-му (18-22.06.2018) та 81-му (03–07.12.2018) пленарних засіданнях GRECO.

Участь у 79-му пленарному засіданні GRECO сприяла продовженню міжнародного співробітництва в реалізації заходів, спрямованих на подальше виконання рекомендацій цієї міжнародної організації, та зміцненню позицій

[16] https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2017/міжнародні%20програми/GrecoEval4Rep(2016)9-P3-en-Ukraine_ukr.pdf

України як держави, що є надійним партнером світової спільноти у сфері боротьби з корупцією.

Наказом ГПУ від 05 березня 2018 року № 38 створено робочу групу, до повноважень якої віднесено опрацювання можливості запровадження пілотного проекту системи оцінки якості роботи прокурора у прокуратурах Львівської, Одеської та Харківської областей, розробку проектів відповідних організаційно-розпорядчих документів.

Вказаною робочою групою на виконання рекомендації GRECO за результатами оцінки четвертого раунду оцінювання (пункт 228 Звіту) щодо запровадження у законодавчому порядку регулярних оцінок виконання службових обов’язків прокурорів розроблено проекти відповідних нормативних актів.

Зокрема, підготовлено пропозиції про внесення змін до Закону України "Про прокуратуру" щодо оцінки діяльності прокурорів та проект Положення про порядок проведення оцінювання діяльності прокурорів, які для апробації такої процедури та напрацювання критеріїв оцінки у грудні 2018 року скеровано керівникам зазначених регіональних прокуратур.

Також варто наголосити, що у Другому Додатковому звіті GRECO, за результатами Спільних 1-го і 2-го раундів оцінювання України (20–23 березня 2012 року) про виконання рекомендацій Україною, організація, серед іншого, рекомендувала Україні прийняти нормативно-правові акти про управління вилученим майном, що можуть гнучко застосовуватися з метою ефективного збереження вартості такого майна (рекомендація xii).

У П’ятому Додатковому звіті про виконання рекомендацій за результатами Спільних 1-го і 2-го раундів оцінювання України (19 червня 2015 року) GRECO зробила висновок, що рекомендація xii залишається виконаною частково. GRECO зазначила, що зазначені заходи демонструють додатковий прогрес у цій сфері та закликала владу України продовжувати свої зусилля у цьому напрямку.

Таким чином, прийняття Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" засвідчило прогрес на шляху до виконання рекомендації GRECO.

Утворення АРМА також було одним з критеріїв виконання Україною Плану дій з лібералізації візового режиму з ЄС.

Довідково: В п’ятому моніторинговому звіті ЄС щодо виконання Україною Плану дій з лібералізації ЄС візового режиму для України зазначено, що відповідно до пункту 2.3.1.3. розділу "Попередження та боротьба з корупцією" Україні має утворити Національне агентство з розшуку незаконних активів.

У шостому моніторинговому звіті ЄС щодо виконання Україною Плану дій з лібералізації ЄС візового режиму для України зазначено, що відповідно до пункту 2.3.1.3 розділу "Попередження та боротьба з корупцією" Україна має забезпечити інституційну

спроможність в частині виявлення, розшуку та управління незаконними активами, прийняти відповідне законодавство та забезпечити повну функціональність агентства.

Також створення АРМА було одним із критеріїв виконання Україною Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони (рекомендації 5, 6 моніторингових звітів ЄС щодо просування України у виконанні Угоди про Асоціацію).

Довідково: Стаття 3 Угоди про Асоціацію закріплює, що верховенство права, належне врядування, боротьба з корупцією, боротьба з різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризмом, сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторонності є головними принципами для посилення відносин між Сторонами.

Стаття 22 Угоди про Асоціацію присвячена боротьбі зі злочинністю та корупцією. Так, на підставі згаданої статті Україна та ЄС співробітничають у боротьбі з кримінальною та незаконною організованою чи іншою діяльністю, а також з метою її попередження.

Конфіскація та повернення активів, одержаних злочинним шляхом є важливою складовою системи ефективної протидії корупції, відмиванню коштів та організованій злочинності, а також дозволяє позбавити злочинців їхніх незаконно одержаних доходів і, таким чином, є одним з інструментів запобігання вчиненню нових корупційних правопорушень.

З 2003 року Україна є учасником Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії ОЕСР.

Зазначений План дій є міжнародною угодою, основними принципами якої є розвиток ефективної і прозорої системи державної служби, посилення боротьби з хабарництвом та забезпечення чесності в бізнесі, підтримка активної участі громадськості у реформах.

У березні 2017 року в Україні в рамках започаткування четвертого раунду взаємного оцінювання НАЗК організувало проведення оціночного візиту експертів Стамбульського плану дій Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії ОЕСР, в рамках якого проведено низку зустрічей з представниками Верховної Ради України, органів судової гілки влади, прокуратури, антикорупційних інституцій, громадських організацій, ЗМІ та міжнародних організацій (участь в яких взяло близько 250 представників органів державної влади та бізнес-середовища).

Антикорупційна мережа для країн Східної Європи та Центральної Азії ОЕСР на своєму 18-му пленарному засіданні, що відбувся 11–14 вересня 2017 року у м. Парижі, Французька Республіка, затвердила звіт про імплементацію антикорупційної реформи в Україні та розпочала Четвертий раунд моніторингу Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією. Головним результатом звіту стало схвалення Антикорупційною мережею для

країн Східної Європи та Центральної Азії ОЕСР основних антикорупційних реформ в Україні та надання 27 рекомендацій щодо подальшого впровадження антикорупційної реформи[17].

У звіті зазначається, що після Революції Гідності, спричиненої переважно поголовною корупцією в країні, Уряд України здійснив важливі антикорупційні зміни. Першим кроком стало прийняття комплексного антикорупційного пакету законів, а відтак і повна реформа антикорупційної інфраструктури. Було введено в дію фундаментальні закони і створено нові спеціалізовані установи. Створення нових інституційних, правових та політичних підвалин для протидії та запобігання корупції є значним досягненням з часу попереднього моніторингового періоду. Безпрецедентна прозорість, досягнута в кількох галузях з використанням сучасних інструментів, є ще одним ключовим аспектом поточних антикорупційних реформ в Україні, включаючи електронне декларування майна, електронну систему закупівель та відкриття державних реєстрів.

Однак, як зазначається у звіті, ці важливі зміни ще не відобразилися на фактичному стані корупції в Україні, який залишається дуже високим.

У зв’язку з цим експертами визначені основні напрямки для удосконалення законодавства, які покликані знизити рівень корупції, зокрема наголошено на необхідності підтримки новостворених антикорупційних інституцій, забезпечення їхньої повноцінної незалежності та ефективного функціонування. При цьому вказані рекомендації певною мірою перетинаються з рекомендаціями GRECO та визначають ряд заходів для удосконалення законодавства щодо запобігання корупції в правоохоронних органах, а також серед суддів та народних депутатів України.

На засіданні Антикорупційної мережі ОЕСР, що відбулось у липні 2018 року, Україна представила проміжний звіт щодо досягнутого прогресу у виконанні рекомендацій, наданих за результатами четвертого раунду оцінювання України та затверджених на пленарному засіданні Антикорупційної мережі ОЕСР у вересні 2017 року.

Варто зазначити, що Звіт про виконання рекомендацій, наданих за результатами 4-го раунду моніторингу України та затверджених Антикорупційною мережею ОЕСР у вересні 2017 року, містить оцінку досягнутого Україною прогресу у сфері запобігання та боротьби проти корупції. Загалом з наданих Антикорупційною мережею ОЕСР у 2017 році 26 рекомендацій отримано оцінку "прогрес" у виконанні 15 рекомендацій та "значний прогрес" у виконанні 3 рекомендацій.

Також в рамках зазначеного засідання були презентовані результати тематичних досліджень Антикорупційної мережі з питань запобігання корупції на місцевому рівні, обговорено методологію проведення моніторингу

[17] https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2017/міжнародні%20програми/ACN-Ukraine-Round-4-Monitoring-Report-ENG.pdf

в рамках Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції у зв'язку з переходом до п'ятого раунду моніторингу, щодо підписання Меморандуму про взаєморозуміння між країнами-учасницями Антикорупційної мережі та ОЕСР, а також обговорено подальшу реалізацію робочої програми Антикорупційної мережі на наступний рік.

Крім того в рамках заходу затверджено звіт України щодо проведеної секторальної оцінки (сектор державних підприємств) в рамках четвертого раунду моніторингу. Затверджені на засіданні результати виконання Україною рекомендацій є дорожньою картою для подальшої реалізації заходів.

У звіті за результатами секторальної оцінки у сфері державних підприємств в Україні експерти Антикорупційної мережі ОЕСР надали 18 рекомендацій, спрямованих на зменшення можливих корупційних ризиків у роботі державних підприємств.

У вересні 2018 року в рамках виконання зобов'язань Стамбульського плану дій боротьби проти корупції Антикорупційної мережі ОЕСР була проведена презентація звіту "Антикорупційні реформи в Україні: запобігання та боротьба проти корупції на державних підприємствах" складеного за результатами четвертого раунду моніторингу України (участь в якій взяло близько 60 представників міжнародних організацій та органів державної влади).

В рамках Конференції держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції створено робочу групу з питань огляду стану імплементації Конвенції, робочу групу з попередження корупції, робочу групу з повернення активів, а також проведена експертна зустріч з питань міжнародного співробітництва.

З метою виконання міжнародних зобов'язань України в рамках Конвенції ООН проти корупції АРМА започатковано діалог з Міжрегіональним науково-дослідним інститутом ООН з питань злочинності і правосуддя (ЮНІКРІ). За результатами плідної спільної роботи АРМА та ЮНІКРІ у серпні 2018 року відбувся дводенний навчальний візит до АРМА делегації представників державних органів Арабської Республіки Єгипет, Туніської Республіки, Держави Лівія з метою налагодження співробітництва та здійснення взаємного обміну досвідом у питаннях повернення активів.

У рамках участі України в Стамбульському плані дій по боротьбі з корупцією Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії ООЕСР АРМА забезпечує виконання рекомендації щодо покращення державної політики, зокрема, у сфері протидії корупції.

Оцінюючи прогрес щодо імплементації згаданої рекомендації 24 в рамках Четвертого раунду оцінювання, ОЕСР відзначила, що відсутність централізованого реєстру банківських рахунків юридичних та фізичних осіб, що міститиме інформацію про власників рахунків, доступ до якого для НАБУ, НАЗК і АРМА здійснювався б без необхідності отримання судового рішення,

створює перешкоди для ефективного виконання покладених на АРМА, НАБУ та НАЗК функцій.

Варто також зазначити, що в рамках заходів, визначених Стамбульським планом дій по боротьбі з корупцією з 26 наданих Україні рекомендацій сім стосувалися реформування державної служби і завдяки активній підтримці Антикорупційної мережі ОЕСР вдалося досягти суттєвого прогресу за такими напрямами:

удосконалено конкурсний відбір на державну службу;

забезпечено захист від незаконних звільнень державних службовців;

запроваджено щорічне оцінювання результатів службової діяльності;

посилено інституційну спроможність НАДС;

визначено пріоритетним запровадження Інформаційної системи управління людськими ресурсами (HRMIS);

регламентовано питання щодо етики поведінки державних службовців.

Відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором, ратифікованого Законом України від 08 листопада 2018 року № 2613-VIII, НАЗК здійснює заходи з впровадження системи верифікації електронних декларацій.

Так в постійну (промислову) експлуатацію прийнято інформаційно-телекомунікаційну систему проведення логічного і арифметичного контролю декларацій (модуль автоматичної верифікації), доопрацьовано та затверджено правила логічного та арифметичного контролю декларацій (рішення НАЗК від 21 грудня 2018 року № 3207, зареєстроване в Мін’юсті 14 січня 2019 року за № 35/33006), необхідні зміни до Порядку, що встановлює процедуру проведення повної перевірки декларацій (рішення НАЗК від 21 грудня 2018 року № 3206, зареєстроване в Мін’юсті 14 січня 2019 року за № 34/33005).

З використанням автоматичної верифікації електронних декларацій, а також автоматизованого обміну даними з державними реєстрами, очікується, що кількість повних перевірок зросте за рахунок автоматизації процесу повної перевірки в частині збору інформації.

В рамках міжнародного військового співробітництва, Міністерством оборони України організовано виконання антикорупційних заходів за міжнародними програмами НАТО, серед яких:

Річна національна програма під егідою Комісії Україна-НАТО;

Робочий план (Дорожня карта) для України на 2018 рік з реалізації Програми Ініціативи НАТО з розбудови цілісності, прозорості, запровадження доброчесності та зниження корупційних ризиків в роботі оборонних і безпекових інституцій;

Ціль G0204 "Забезпечення доброчесності в рамках Міністерства оборони та Збройних Сил України" до Річного звіту з виконання завдань Переліку основних заходів досягнення цілей партнерства в Міноборони та ЗСУ на 2016 – 2020 роки (Розвиток цілісної оборонної інституції (Integrity

Development) в рамках виконання пакету Цілей партнерства України з НАТО в межах участі України в Процесі планування та оцінки сил у 2018 році.

Започатковані та реалізовані низка пілотних проектів, спрямованих на формування нового іміджу прикордонника.

Зокрема, реалізація проектів "Нове обличчя кордону" та "Дорожня карта" Україна – НАТО на 2018 рік зі здійснення заходів Програми НАТО з розбудови цілісності, прозорості, підзвітності, запровадження доброчесності та зниження корупційних ризиків у роботі оборонних і безпекових інституцій дозволила досягнути практичних результатів, що підтверджується якісною динамікою відмов прикордонників від неправомірної вигоди. Завдяки проведенню превентивних заходів закріплюється стала тенденція свідомих відмов персоналу від хабарів. Незважаючи на зменшення кількості відмов від неправомірної вигоди на 27% (2018 рік – 785, 2017 рік – 1082), зросла їхня "якість" – загальна сума коштів від яких відмовився персонал на 30% перевищує показники 2017 року. Так, у 2018 році загальна сума відмов від неправомірної вигоди сягнула майже 1,5 млн грн, тоді як загальна сума за 2017 рік перевищувала 1 млн грн.

1.2. Стан реалізації антикорупційної стратегії та державної програми, прийнятої для її реалізації

Основні пріоритети державної антикорупційної політики в Україні повинні визначатися у спеціальному нормативному акті – Антикорупційній стратегії.

Антикорупційна стратегія визначає основні пріоритети державної антикорупційної політики на певний період і є єдиною підставою для розробки загальнодержавного плану дій із запобігання корупції – Державної програми з реалізації Антикорупційної стратегії.

На відміну від Антикорупційної стратегії, Державна програма містить конкретні заходи для вирішення локальних завдань і досягнення кінцевої мети, терміни їх реалізації та відповідальні органи. Також Державна програма – це базовий документ для розробки антикорупційних програм кожного державного органу, органу місцевого самоврядування та інших інституцій.

Законом від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII Верховна Рада України затвердила засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційну стратегію) на 2014 - 2017 роки.

Цей документ визначав пріоритети державної антикорупційної політики до кінця 2017 року, реалізація мала б створити основу для подальших реформ у цій сфері.

Деталізацію положень Антикорупційної стратегії здійснено у постанові Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 265, якою затверджена Державна програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки.

За результатами аналізу стану виконання Антикорупційної стратегії та Програми, який детально описаний у Національній доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики за 2017 рік, більшість визначених ними ключових завдань та заходів реалізована в повному обсязі, однак деякі з них продовжують залишатися у процесі виконання та включені у проект Закону України "Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 роки" (реєстр. № 8324 від 26 квітня 2018 року).

1.3. Участь громадянського суспільства та бізнесу у виробленні та моніторингу реалізації антикорупційної політики

Серед найбільш поширених пропозицій результативності протидії корупції є необхідність чітких і прозорих механізмів громадського контролю у діяльності, публічність, зміна керівництва та децентралізація влади, підвищення рівня відповідальності за корупційні правопорушення, знищення кумівства, дотримання вимог чинного законодавства, створення наглядових рад на комунальних підприємствах, підвищення заробітної плати працівникам з метою запобігання корупційним діям, перейняття досвіду країн з ефективною протидією корупції, скорочення бюрократичних процедур, вдосконалення системи публічності влади, проведення інформаційно-просвітницьких антикорупційних кампаній, покращення загального рівня культури у суспільстві.

При цьому варто нагадати, що інструменти для співпраці держави та громадянського суспільства визначено у Законі України "Про запобігання корупції", положення якого наділяють громадськість такими правами:

повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень, реальний, потенційний конфлікт інтересів спеціально уповноваженим суб’єктам у сфері протидії корупції, НАЗК, керівництву чи іншим представникам органу, підприємства, установи чи організації, в яких були вчинені ці правопорушення або у працівників яких наявний конфлікт інтересів, а також громадськості;

запитувати та одержувати від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в порядку, передбаченому Законом України "Про доступ до публічної інформації", інформацію про діяльність щодо запобігання корупції;

проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів, отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій;

брати участь у парламентських слуханнях та інших заходах з питань запобігання корупції;

вносити пропозиції суб’єктам права законодавчої ініціативи щодо вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають у сфері запобігання корупції;

проводити, замовляти проведення досліджень, у тому числі наукових, соціологічних тощо, з питань запобігання корупції;

проводити заходи щодо інформування населення з питань запобігання корупції;

здійснювати громадський контроль за виконанням законів у сфері запобігання корупції з використанням при цьому таких форм контролю, які не суперечать законодавству;

здійснювати інші не заборонені законом заходи щодо запобігання корупції.

При цьому громадському об’єднанню, фізичній, юридичній особі не може бути відмовлено в наданні доступу до інформації стосовно компетенції суб’єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання корупції, а також стосовно основних напрямів їхньої діяльності. Така інформація надається в порядку, встановленому законом.

До основних завдань та повноважень НАЗК як превентивного антикорупційного органу належить, зокрема інформування громадськості про здійснювані НАЗК заходи щодо запобігання корупції, а також реалізація заходів, спрямованих на формування у свідомості громадян негативного ставлення до корупції.

Зокрема в жовтні 2018 року НАЗК за підтримки ПРООН проведено антикорупційне навчання для журналістів, що дозволило підвищити обізнаність журналістів, які спеціалізуються на антикорупційній тематиці, щодо діяльності НАЗК та положень антикорупційного законодавства. Проведено серію відкритих лекцій "Тепер я знаю як!" для студентів старших курсів національних університетів Національного авіаційного університету, Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана та Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського". Лекції були присвячені в рамках заходів до Міжнародного дня боротьби з корупцією та Всеукраїнського тижня права, та проводилися з метою роз’яснення антикорупційних практик і процедур, поширення інформації про основні напрями діяльності НАЗК.

Також НАЗК проведено "День відкритих дверей" для дітей старших класів середніх шкіл міста Києва, для яких проведено антикорупційний урок: "Що робить НАЗК і що можуть зробити діти, щоб запобігати корупції" (грудень 2018 року).

Для забезпечення участі громадськості у формуванні, реалізації та моніторингу державної антикорупційної політики, а також здійснення громадського контролю за діяльністю спеціалізованих антикорупційних органів при них створено громадські ради. Так, громадські ради функціонують при НАБУ, НАЗК та АРМА.

З метою здійснення громадського контролю за діяльністю НАЗК відповідно до статті 14 Закону утворена Громадська рада при НАЗК та

розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 квітня 2017 року № 231 затверджено її склад.

Громадська рада при НАЗК заслуховує інформацію про діяльність, виконання планів і завдань НАЗК, затверджує щорічні звіти про його діяльність, надає висновки за результатами експертизи проектів актів та, делегує для участі в засіданнях НАЗК свого представника з правом дорадчого голосу.

1.4. Підвищення обізнаності у сфері запобігання та протидії корупції

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 року № 576 схвалено Стратегію комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції (далі – Стратегія комунікацій), основними завданнями якої є:

ефективний обмін інформацією між державними органами та суспільством;

формування довіри до державної антикорупційної політики та загальної підтримки антикорупційної реформи;

формування принципу "нульової толерантності" до корупції у суспільстві.

Для забезпечення узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади з реалізації антикорупційної реформи та її комунікаційної підтримки, підвищення ефективності діяльності новоутворених антикорупційних інституцій та реалізації окремих антикорупційних проектів у центральних та місцевих органах виконавчої влади, роботу щодо реалізації положень цієї Стратегії проводить міжвідомча робоча група з питань координації антикорупційної реформи.

До її складу увійшли представники Секретаріату Кабінету Міністрів, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, ГПУ, САП, НАБУ, НПУ, представники громадськості (експерти проектів Урядово-громадської ініціативи "Разом проти корупції" та "Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні "ВзаємоДія").

На виконання планів заходів з реалізації Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на 2018 рік міжвідомчою робочою групою, зокрема:

сформульовано визначення поняття "антикорупційне повідомлення";

визначено, що не менше 5% інформаційних повідомлень для центральних органів виконавчої влади повинні містити антикорупційну тематику;

визначено перелік осіб, уповноважених на здійснення комунікацій з антикорупційних питань, в центральних органах виконавчої влади, серед яких обов’язково є керівник органу та речник з антикорупційних питань (оприлюднено на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів[18]);

[18] https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/antikorupcijna-diyalnist/upovnovazheni-osobi-z-antikorupcijnoyi-tematiki-v-centralnih-organah-vikonavchoyi-vladi

розроблено проект системи моніторингу та оцінки виконання Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на 2018–2020 роки;

розроблено проект переліку формату та типів інформації;

схвалено План заходів з реалізації Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на 2019 рік.

В рамках забезпечення діяльності зазначеної міжвідомчої робочої групи 15 травня 2018 року Секретаріатом Кабінету Міністрів України спільно з проектом "Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні "ВзаємоДія" організовано проведення тренінгу-практикуму для спікерів з антикорупційних питань центральних органів виконавчої влади з використання в щоденній роботі Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції, який відбувся під головуванням Міністра Кабінету Міністрів.

З метою забезпечення реалізації Стратегії комунікацій здійснюється робота щодо актуалізації планів реалізації заходів щодо запобігання корупції в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, під час якої організовано 10 нарад з представниками МОЗ, Мінсоцполітики, Мінприроди, Мін’юсту, Мінфіну, Мінсоцполітики, МВС, МОН, Мінмолодьспорту, Міненерговугілля, Мінагрополітики, Міноборони, Мінінфраструктури, Мінрегіону, Мінкультури, Державного агенства з питань електронного урядування, Фонду держмайна, Держаудитслужби, Державної служби України з безпеки на транспорті, Державіаслужби, Держпродспоживслужби та Держгеокадастру.

19 грудня 2018 року у Секретаріаті Кабінету Міністрів України проведена координаційна нарада за участі більш ніж 100 представників уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, обласних та Київської міської державних адміністрацій, громадськості під час якої обговорено низку питань, серед яких:

організаційно-правові аспекти утворення та забезпечення функціонування уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції;

практичні аспекти діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції;

найбільш поширені проблемні питання, які виникають під час співпраці із спеціально уповноваженими суб’єктами у сфері протидії корупції, реагуванням на адвокатські запити, співпрацею з викривачами корупції;

узгодження положень Методичних рекомендацій з організації планування роботи уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.

В рамках Стратегії комунікацій державними органами проводиться звітність щодо прогресу в реалізації антикорупційних ініціатив, проводяться зустрічі та круглі столи, підтримується в актуальному стані інформація з

антикорупційної тематики на офіційних веб-сайтах.

Стосовно діяльності НАЗК у напрямку підвищення обізнаності у сфері запобігання та протидії корупції необхідно зазначити, що вона здійснюється в межах повноважень НАЗК, визначених пунктом 16 статті 11 Закону України "Про запобігання корупції", і спрямовувалася на формування у свідомості громадян негативного ставлення до корупції.

У 2018 році НАЗК проведено системну роботу з роз'яснення основних положень антикорупційного законодавства, у тому числі шляхом проведення тренінгів для уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.

З метою врахування потреб у навчанні уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, НАЗК проведено опитування, за результатами якого актуальні теми для проведення навчань відображено в Орієнтовному плані-графіку проведення тренінгів для уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади на 2018 рік, затвердженого рішенням НАЗК від 13 квітня 2018 року № 725.

Так, НАЗК за підтримки ПРООН для уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції провело 24 тренінги, зокрема:

на регіональному рівні – 6 тренінгів на тему "Правові аспекти організації роботи із запобігання корупції" та 6 тренінгів на тему "Електронне декларування". Учасниками стали 484 особи;

у місті Києві – 6 тренінгів на тему "Правові аспекти організації роботи із запобігання корупції" та 6 тренінгів на тему "Електронне декларування". Участь у заходах взяли 414 осіб.

Серед учасників зазначених навчань були представники уповноважених підрозділів, працівники юридичних та кадрових служб органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Навчання проводилися з метою надання практичних рекомендацій, роз'яснень щодо основних засад здійснення антикорупційної діяльності та формування однакового підходу до розуміння та застосування норм антикорупційного законодавства.

Для забезпечення документального підтвердження проходження особами таких навчань та з метою пред'явлення в кадрові служби за місцем їх роботи, по завершенню тренінгів учасникам видавалися сертифікати учасників навчання (тренінгів), що проводяться НАЗК. Порядок видачі та обліку сертифікатів учасників навчань (тренінгів), що проводяться НАЗК, та зразок бланка Сертифіката учасника навчання (тренінгу), що проводиться НАЗК затверджено рішенням НАЗК від 02 лютого 2018 року № 117, зареєстрованим у Мін'юсті 14 березня 2018 року за № 303/31755.

Загалом у 2018 році працівниками апарату НАЗК для представників державних органів та посадових осіб місцевого самоврядування проведено 82 навчальних заходи, учасниками яких стали понад 5000 осіб.

26 березня 2018 року підписано Меморандум про співробітництво між НАЗК та Міністерством освіти і науки України щодо розробки та реалізації програм антикорупційного спрямування у закладах вищої освіти задля здійснення просвітницької діяльності у сфері запобігання корупції, відповідно до якого НАЗК в межах компетенції здійснює підготовку методичних та навчальних матеріалів з актуальних питань запобігання корупції, що можуть бути використані під час освітнього процесу, сприяє проведенню та організації виховних, освітніх та наукових заходів з питань запобігання корупції для учасників освітнього процесу, залучає представників МОН до участі у виховних, освітніх та наукових заходах з питань запобігання корупції для учасників освітнього процесу, що організовується НАЗК.

Основною метою просвітницьких заходів було формування у студентському середовищі нетерпимості до проявів корупції та залучення молоді до антикорупційної реформи.

Для удосконалення професійної підготовки та підвищення компетентності працівників апарату НАЗК впродовж 2018 року проведено 13 навчальних заходів за участі представників виконавчої та судової гілок влади, міжнародних організацій та науковців.

Навчання проводилися відповідно до Орієнтовних планів-графіків проведення тренінгів для працівників апарату НАЗК на I та II півріччя 2018 року (затверджені рішеннями НАЗК від 26 січня 2018 року № 62 та від 22 червня 2018 року № 1245 відповідно).

За час функціонування електронної системи декларування НАЗК провело широку інформаційну-роз’яснювальну роботу щодо заповнення декларацій, опублікувало велику кількість роз’яснювальних матеріалів на офіційному веб-сайті НАЗК. На платформі громадського проекту масових відкритих онлайн-курсів "Prometheus" опубліковано навчальне відео "Як подати е-декларацію", розпочато навчальний курс "Декларуй доброчесно!".

Кількість проведених у 2018 році тренінгів збільшилась удвічі – до 34. У тому числі тренінги проводилися в рамках заходів Workshop з антикорупційної грамотності для центральних та регіональних ЗМІ, "Тепер я знаю як!" для студентів старших курсів національних університетів, "Правові аспекти організації роботи із запобігання корупції" за підтримки ПРООН.

Рішенням НАЗК від 27 квітня 2018 року № 811 затверджено Комунікаційну стратегію на 2018–2020 роки. Це комплексна програма дій, яка є складовою частиною процесу стратегічного планування, спрямованою на підвищення рівня довіри до НАЗК, забезпечення його інформаційної присутності в суспільстві, формування пріоритетних напрямів комунікацій з цільовими аудиторіями та реалізацію функціональних повноважень НАЗК з

превенції корупційної діяльності. Комунікаційна стратегія спрямована на підвищення рівня довіри до НАЗК, покращення його іміджу шляхом запровадження системних комунікацій, підвищення обізнаності громадян у сфері антикорупційних реформ, активної участі громадян України, організацій громадянського суспільства, ЗМІ та міжнародних аудиторій в антикорупційних заходах та формування критичного рівня нетерпимості до корупції.

Щодня фахівці НАЗК за допомогою телефонної "гарячої" лінії надають понад 300 консультацій суб’єктам декларування щодо застосування окремих положень Закону стосовно заходів фінансового контролю.

У 2018 році продовжувалось проведення безкоштовного навчального онлайн-курсу "Конфлікт інтересів: треба знати!", що стартував 09 грудня 2017 року на платформі масових онлайн-курсів "Прометеус" (prometheus.org.ua), спрямованого на підвищення рівня стандартів доброчесності щодо запобігання конфлікту інтересів, а також інших обмежень та зобов’язань, передбачених Законом, та за показником результативності встановив рекорд серед усіх масових відкритих онлайн-курсів. Із часу започаткування курсу у ньому взяло участь понад 40 тис. слухачів.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. У 2017 році на підставі схваленої НАЗК Методики стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні GfK Ukraine вперше проведено дослідження рівня сприяння корупції, тоді як вже у 2018 році НАЗК не забезпечило проведення аналогічного дослідження, у тому числі через відсутність виділених у Державному бюджеті України коштів на такі цілі.

НАЗК необхідно вжити заходів для того, щоб дослідження щодо рівня корупції в Україні за відповідною Методикою проводилисz щороку задля фіксування та аналізу динаміки показників поширеності корупції та сприйняття населенням ефективності антикорупційної діяльності.

2. Положення проекту Антикорупційної стратегії, який так і залишився протягом 2018 року нерозглянутим Верховною Радою України, внаслідок спливу значного часу з моменту його подання до Парламенту потребують суттєвого перегляду з метою актуалізації.

Для НАЗК першочерговим завданням має стати підготовка нової Антикорупційної стратегії.

Цілі Антикорупційної стратегії 2014–2017 років, яких не вдалося досягнути, та заходи Програми з її реалізації, що залишилися невиконаними, за результатами аналізу їхньої актуальності, підлягають включенню до нової Антикорупційної стратегії, що забезпечить поступовість у діях з подолання корупції.

3. Формування державної антикорупційної політики та подальша її реалізація повинна здійснюватися у тісній співпраці з міжнародними партнерами, залученням широкого кола експертів з антикорупційних питань та з урахуванням думки бізнес-спільноти та громадськості, що дозволить забезпечити:

ефективне виконання спеціально уповноваженими суб’єктами у сфері протидії корупції своїх функцій в інтересах суспільства;

охоплення заходами з протидії корупції усіх важливих сфер суспільного життя та укорінення в суспільстві несприйняття корупційних шляхів вирішення проблем.

Для забезпечення більшої ефективності нової Антикорупційної стратегії та Державної програми з її реалізації доцільно запровадити обов’язкове проведення НАЗК спільно з недержавними аналітичними центрами, незалежними експертами та міжнародними партнерами спеціальних щоквартальних експертних досліджень з питань виконання окремих напрямів зазначених програмних документів, а також здійснювати публічне обговорення висновків досліджень.

4. Для зменшення корупціогенних чинників, мінімізації необґрунтованої дискреції та можливостей для зловживань з боку посадових осіб органів виконавчої влади, необхідно прийняти закон про адміністративну процедуру, який стандартизує процеси реалізації ними регулятивних, контрольних,

дозвільних та інших повноважень при взаємодії з приватним сектором, у тому числі визначить підстави, порядок проведення перевірок і контрольних заходів цими органами.

5. З метою активізації протидії корупції в податковій та митній сферах необхідно з урахуванням найкращих світових практик та пропозицій бізнес-спільноти реформувати фіскальні та митні органи, змінивши основний фокус їхньої роботи з карального на аналітичний та превентивний.

6. На законодавчому рівні закріпити правові основи діяльності Установи бізнес-омбудсмена, як незалежної третьої особи, яка сприятиме суб'єктам підприємництва у захисті їхніх прав при провадженні підприємницької діяльності, визначивши принципи її взаємовідносин з державою, державними органами, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, що перебувають у сфері їхнього управління, а також суб'єктами підприємництва.

7. Запровадити централізований реєстр банківських рахунків юридичних та фізичних осіб, що міститиме інформацію про власників рахунків, доступ до якого для НАБУ, НАЗК і АРМА здійснювався б без необхідності отримання судового рішення.

РОЗДІЛ ІІ. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

2.1. Антикорупційні програми як інструмент запобігання корупції у діяльності органів влади

Одними із важливих положень Закону України "Про запобігання корупції" (далі – Закон) є норми, що передбачають запровадження відомчих антикорупційних програм в органах влади, спрямованих на запобігання та врегулювання (усунення) корупційних ризиків.

Саме з прийняттям цього Закону на законодавчому рівні визначено загальні вимоги до антикорупційних програм, зміст і порядок прийняття їх, а також повноваження НАЗК щодо їх погодження.

Основна мета антикорупційної програми – впровадження комплексної системи заходів щодо запобігання і протидії корупції в органах влади, планування та координація їхньої діяльності в процесі реалізації антикорупційної реформи, а також здійснення правових, соціально – економічних, організаційно – управлінських і практичних заходів, спрямованих на ефективне запобігання корупції.

У процесі практичної реалізації антикорупційної програми органи влади повинні здійснити цілеспрямовану та ефективну роботу із запобігання корупції, підвищити рівень професійної етики та мінімізувати наслідки, які можуть спричинити корупційні дії.

Відповідно до частини першої статті 19 Закону антикорупційні програми приймаються у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, обласних радах та державних адміністраціях, інших органах, передбачених цією статтею Закону. Такі програми підлягають погодженню НАЗК.

У 2018 році до НАЗК надійшло 128 антикорупційних програм від міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, Верховного Суду, Конституційного Суду України, СБУ, ГПУ, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України та Адміністрації Президента України, національних комісій, що здійснюють державне регулювання, обласних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

115 антикорупційних програм погоджено НАЗК із наданням органам влади обов’язкових до розгляду пропозицій, а по 13 антикорупційних програмах відмовлено в погодженні.

Слід відмітити, що якісна підготовка та виконання антикорупційної програми кожного органу влади – це запорука зменшення рівня корупції в Україні в цілому, та, як наслідок, збільшення рівня довіри населення до органів влади.

Опрацювання антикорупційних програм в 2018 році у НАЗК здійснювалося відповідно до Порядку підготовки, подання антикорупційних програм на погодження до НАЗК та здійснення їх погодження, затвердженого рішенням НАЗК від 08 грудня 2017 року № 1379, зареєстрованим у Мін'юсті 22 січня 2018 року за № 87/31539.

У зв'язку з тим, що однією з гарантій незалежності НАЗК є прозорість його діяльності, з метою залучення громадськості та експертів до опрацювання антикорупційних програм, на веб-сайті НАЗК постійно наповнюється підрубрика, у якій розміщуються антикорупційні програми, які надійшли на погодження від державних органів та результати їх розгляду (розділ "Запобігання та виявлення корупції", підрозділ "Органи влади", рубрика "Антикорупційні програми", підрубрика "Антикорупційні програми, які надійшли на погодження"). Участь в опрацюванні антикорупційних програм реалізується шляхом надання пропозицій до їх змісту.

Антикорупційні програми відповідно до вимог Закону повинні передбачати:

визначення засад загальної відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції у відповідній сфері, заходи з їх реалізації, а також з виконання антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми;

оцінку корупційних ризиків у діяльності органу, установи, організації, причини, що їх породжують та умови, що їм сприяють;

заходи щодо усунення виявлених корупційних ризиків, осіб, відповідальних за їх виконання, строки та необхідні ресурси;

навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування;

процедури щодо моніторингу, оцінки виконання та періодичного перегляду програм;

інші спрямовані на запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням заходи.

Оцінка корупційних ризиків у діяльності державних органів влади здійснювалася відповідно до вимог Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади (затверджена рішенням НАЗК від 02 грудня 2016 року № 126, зареєстрованим в Мін'юсті 28 грудня 2016 року за № 1718/29848).

У 97 % цих органів створено комісії з оцінки корупційних ризиків, у решти – діяльність з оцінки здійснювалася уповноваженим підрозділом (особою) з питань запобігання та виявлення корупції.

Аналіз антикорупційних програм свідчить про існування корупційних ризиків, які є загальними для всіх державних органів. До таких корупційних ризиків належать, зокрема ймовірність:

1. У сфері надання *адміністративних послуг, ліцензування та дозвільної діяльності:*

не розміщення, або розміщення не повної та не актуальної інформації про порядок отримання адміністративних послуг на офіційних веб-сайтах;

безпідставної відмови посадових осіб у наданні адміністративних послуг;

ускладнення процедури подачі документів щодо отримання ліцензій та інших дозвільних документів;

регулювання процедури (переоформлення, внесення змін до умов) видачі ліцензій нормативно-правовими актами, що не відповідають практичним вимогам ведення певної діяльності;

використання службового становища посадовими особами при оформленні документів на видачу ліцензій та дозвільних документів на провадження господарської діяльності;

прискорення (незважаючи на недоліки у наданих документах) чи навмисне затягування термінів розгляду заяв про отримання дозвільних документів;

неврегульованості процедур погодження державними органами та органами місцевого самоврядування програм та проектів підвідомчих підприємств, установ та організацій, погодження робіт та послуг, наявності дискреційних повноважень посадових осіб у цих питаннях;

наявності дискреційних повноважень у посадових осіб щодо видачі дозвільних документів;

використання службового становища при наданні адміністративних послуг;

складності процедур розгляду документів, що подаються для отримання дозволів, ліцензій;

надання переваги суб’єктам господарювання при видачі довідок, дозволів, ліцензій;

наявності у посадових осіб, які надають адміністративні послуги, виконують організаційно-розпорядчі повноваження, функції нагляду (контролю), дискреційних повноважень;

залучення до проведення експертиз та підготовки висновків третіх осіб, зацікавлених у позитивному для них прийнятті рішень;

недотримання або приховування необхідності вжиття заборон або додаткових обмежувальних заходів під час здійснення експертиз документів, що подаються суб’єктами господарювання для одержання дозволів (висновків);

недоброчесності посадових осіб при формуванні та встановленні тарифів;

ризиків, пов’язаних з наявністю конфлікту інтересів при проведенні перевірок;

недоброчесності консульських посадових осіб під час виконання ними службових обов’язків та застосування законодавства, нормативно-правових актів, документів, тощо;

відсутності чітких критеріїв/недостатня урегульованість порядку та процедури проведення антидемпінгових, антисубсидиційних, спеціальних розслідувань;

недосконалості нормативно-правового забезпечення сфери надання суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності повноважень на право здійснення експорту, імпорту товарів військового призначення та товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю;

2. У сфері *проведення процедур закупівель*:

необгрунтованого проведення переговорної процедури закупівлі товарів, робіт та послуг;

недоброчесності посадових осіб, які входять до складу тендерних комітетів. Надання необґрунтованої переваги певному учаснику;

наявності дискреційних повноважень посадових осіб під час підготовки тендерної документації щодо формування її умов під конкретних осіб;

недосконалості процедури процесу складання бюджетних запитів посадовими особами розпорядників коштів різних рівнів при визначенні обсягів запланованих видатків;

проведення процедур закупівель товарів за бюджетні кошти на суму, що не перевищує 200 тис. грн;

поділу предмету закупівлі з метою здійснення закупівлі без застосування електронної системи закупівель ProZorro;

включення до тендерної документації вимог, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників;

не оприлюднення інформації про проведення закупівлі;

розголошення посадовою особою замовника конфіденційної інформації щодо пропозицій учасників;

3. У сфері *управління персоналом*:

прийняття на посади осіб, які не відповідають встановленим вимогам, або тих, які подали недостовірні відомості у зв'язку з відсутністю законодавчого обов'язку проведення спеціальної перевірки;

впливу сторонніх осіб на прийняття рішень конкурсною комісією щодо визначення переможця конкурсу на заняття вакантної посади на користь того чи іншого кандидата;

недоброчесності членів конкурсних комісій;

недоброчесності державних службовців при прийнятті та проведенні перевірки документів від кандидатів на зайняття вакантних посад;

неповідомлення кандидатом на посаду про конфлікт інтересів при проведенні конкурсу та при переведенні особи на рівнозначну або нижчу посаду;

впливу сторонніх осіб під час відбору кандидатур для нагородження державними та урядовими нагородами, відомчими заохочувальними відзнаками;

нечітке визначення завдань та функціональних обов'язків кожного працівника;

4. У сфері *організації роботи щодо запобігання та виявлення корупції*:

недосконале знання антикорупційного законодавства серед працівників;

відсутності врегульованої процедури щодо обробки повідомлень про корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

неврегульованості процедури здійснення контролю за виконанням заходів щодо запобігання та виявлення корупції на підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери управління структурних підрозділів державних органів та органів місцевого самоврядування;

недоброчесності та непрозорого проведення оцінки корупційних ризиків у державних органах та органах місцевого самоврядування;

несвоєчасне подання, неподання декларацій щорічних, перед звільненням, після звільнення особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які звільняються або звільнилися, неповідомлення про суттєві зміни в майновому стані, подання недостовірних відомостей, не повідомлення суб'єктом декларування чи членом його сім'ї про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента;

неврегульованості процедури роботи з повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами;

неналежне забезпечення конфіденційності викривачів;

недоброчесності посадових осіб щодо повідомлення про наявність потенційного чи реального конфлікту інтересів;

5. У сфері *управління фінансами та матеріальними ресурсами*:

включення недостовірних даних до бюджетних запитів головними розпорядниками з метою отримання більшого обсягу бюджетних коштів (завищення, заниження потреби в коштах при підготовці бюджетних запитів);

зловживання при використанні матеріальних ресурсів, відсутності належного контролю за використанням матеріальних ресурсів, що призводить до штучного заниження їхніх характеристик з метою подальшого списання або змін;

недоброчесності посадових осіб під час підписання актів виконаних робіт та надання довідок для оплати виконаних робіт;

неефективності використання бюджетних коштів;

недоброчесності посадових осіб при перевірках цільового використання бюджетних коштів підвідомчими установами;

викривлення даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

невиконання вимог законодавства щодо складання, розгляду, затвердження та виконання основних вимог кошторисів;

несвоєчасного контролю за використанням фінансових і матеріальних ресурсів;

недостатньої урегульованості процедури встановлення надбавок та преміювання працівників;

відсутності належного контролю за використанням фінансових та матеріальних ресурсів;

недоброчесності посадових осіб при перерозподілі бюджетних коштів, які виділяються з державного бюджету;

6. У проведенні *внутрішнього аудиту*:

планування діяльності з внутрішнього аудиту без належних підстав та обґрунтувань;

відсутності чіткого переліку мінімально необхідних документів для складання позитивних (негативних) аудиторських висновків без обов'язкової задокументованої доказової бази;

недосконалої системи внутрішнього контролю аудиту;

приховування порушень та зловживань, виявлених під час проведення внутрішнього аудиту, недоброчесності державних службовців при проведенні внутрішнього аудиту;

викривлення аудиторською групою результатів аудиторських перевірок;

формування працівниками підрозділів внутрішнього аудиту необ'єктивних висновків;

7. У сфері *правового забезпечення*:

встановлення в проектах нормативно-правових актів, нормативних документах правових норм, що передбачають дискреційні повноваження посадових осіб;

укладення цивільно-правових угод на необґрунтовано лояльних умовах;

розголошення таємниці досудового розслідування, що охороняється законом;

недоброчесності посадових осіб органів влади під час представництва їх інтересів в судах;

впливу зацікавлених осіб на працівників юридичних служб державних органів та органів місцевого самоврядування в судах, під час підготовки документів або безпосередньо в процесі представництва інтересів цих органів;

8. У *організаційно-управлінській діяльності* та роботі з *вхідною кореспонденцією*;

нечіткого визначення функцій, обов'язків, прав і відповідальності посадових осіб;

впливу на депутатів місцевих рад з метою прийняття рішень, а також недоброчесності депутатів місцевих рад при здійсненні депутатських повноважень;

зловживання уповноваженими особами повноваженнями та правом складати протоколи про адміністративні правопорушення;

неврегульованості процедури детального документування процесу ухвалення рішень (проекти рішень – протокол, справа);

неврегульованості процедури організації особистого прийому громадян, що може призвести до виникнення порушень, пов'язаних з отриманням неправомірної вигоди, прийняття рішень на користь зацікавлених осіб, отримання подарунків;

недотримання єдиного порядку розгляду звернень, порушення передбачених законодавством строків щодо розгляду звернень громадян і надання службової інформації, інформації з обмеженим доступом без дотримання встановленої процедури;

відсутності персональної відповідальності посадових осіб державних органів влади за порушення під час опрацювання запитів, звернення громадян;

неправомірне використання посадовими особами, розголошення службової, конфіденційної, персональної інформації;

зловживання посадовими особами під час підготовки, складання, використання і видачі документів.

Заходами щодо усунення окреслених корупційних ризиків державними органами пропонувалися серед іншого такі:

1. У системі *надання адміністративних послуг, ліцензування та дозвільної діяльності*:

забезпечення контролю за розміщенням актуальної інформації щодо надання адміністративних послуг на офіційних веб-сайтах;

здійснення прийому документів через центри надання адміністративних послуг відповідно до Закону України "Про адміністративні послуги";

розробка технічного забезпечення щодо подачі заяв та документів в електронному вигляді до органу ліцензування;

своєчасне внесення змін до нормативно-правових актів у сфері ліцензування;

розміщення інформації щодо процедур, спрямованих на отримання ліцензій щодо провадження господарської діяльності та вжиття заходів щодо запобігання конфлікту інтересів шляхом ознайомлення під підпис посадових осіб, задіяних у оформленні документів на видачу ліцензій на провадження господарської діяльності;

попередження працівників про відповідальність використання службового становища при наданні адміністративних послуг;

вдосконалення контролю на деяких стадіях прийняття рішень;

проведення аудиту службових повноважень посадових осіб, які надають адміністративні послуги, виконують організаційно-розпорядчі повноваження, функції нагляду (контролю) на наявність дискреційних повноважень;

розробка інформаційних карт щодо видачі дозвільних документів;

внесення змін до нормативно-правових актів та нормативних документів щодо спрощення процедур розгляду документів, що подаються для отримання дозволів, ліцензій;

проведення семінарів, навчань з посадовими особами з метою надання методичної допомоги та рекомендацій з питань практичного застосування положень чинного законодавства, що регламентує процедуру (порядок) надання адміністративних послуг;

проведення інструктажів щодо дотримання законодавства працівникам, які здійснюють державний контроль та нагляд, безпосередньо перед

контрольними заходами, перевірка попередньої трудової діяльності таких працівників;

розміщення в приміщеннях Державних консульських установ, призначених для прийому громадян, актуалізованої та доповненої інформації, необхідної для звернення особи до установи без сторонньої допомоги (інформаційні стенди зі зразками документів, довідковими телефонами, годинами прийому, порядком і розмірами оплати послуг, тощо);

удосконалення законодавства торговельного захисту щодо процедур проведення розслідувань;

внесення змін до нормативно-правових актів, що регламентують діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної щодо експорту, імпорту товарів військового призначення та товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю;

2. У *проведенні процедур закупівель*:

використання примірної документації, затвердженої Міністерством економічного розвитку і торгівлі України;

здійснення аналізу бюджетного запиту, поданого головним розпорядником коштів щодо його відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання бюджетних коштів;

залучення до роботи по формуванню бюджетних запитів представників громадських організацій та оприлюднення проектів відповідних тендерних документів;

внесення пропозицій щодо належного врегулювання процедури допорогових закупівель та здійснення її виключно з використанням системи електронних закупівель ProZorro;

проведення тренінгів-семінарів з членами тендерних комітетів для роз'яснення вимог чинного законодавства про публічні закупівлі, запобігання корупції та встановлену відповідальність за його порушення;

недопущення включення до тендерної документації вимог, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників;

обов'язкового оприлюднення інформації про проведення закупівлі;

3. У сфері *управління персоналом*:

розроблення методичних рекомендацій для членів конкурсних комісій при виникненні питань, пов'язаних з одержанням неправомірної вигоди, що пропонується для надання переваги певній особі – кандидату на зайняття вакантної посади державної служби;

запровадження обов'язкової перевірки достовірності поданих відносно себе відомостей кандидатами на посади державної служби;

забезпечення прийняття рішень щодо визначення переможців конкурсу на заняття вакантної посади комісійно, виключно через утворені комісії з додатковим опрацюванням матеріалів уповноваженими підрозділами (особами) з питань запобігання та виявлення корупції, ознайомлення та попередження членів конкурсних комісій під підпис з переліком вимог, заборон та обмежень стосовно державних службовців, встановлених Законом;

залучення в установленому законодавством порядку до складу конкурсних комісій представників громадських об'єднань, або державних службовців з інших органів державної влади, представників виборного органу первинної профспілкової організації, експертів;

здійснення контролю з боку керівництва за виконанням службових обов'язків під час прийняття та проведення перевірки документів на зайняття вакантних посад;

опрацювання матеріалів щодо достовірності наданих особами, що призначаються шляхом переведення, відомостей про себе, звірка з оригіналами або завіреними копіями відповідних документів (у тому числі шляхом пошуку відомостей про фізичну особу у Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення), а також його відповідності кваліфікаційним вимогам;

забезпечення публічного прийняття рішень конкурсними комісіями у процедурі відбору кандидатур для нагородження державними та урядовими нагородами, відомчими заохочувальними відзнаками, залучення незалежних фахівців та представників громадськості до складу комісій;

розробка посадових інструкцій працівників з чітким визначенням завдань та функціональних обов'язків;

4. У сфері *організації роботи щодо запобігання та виявлення корупції:*

розробка порядків обробки повідомлень про корупцію, які надходять до державних органів, органів місцевого самоврядування;

розробка та затвердження планів заходів із запобігання та виявлення корупції в установах та організаціях, що належать до сфери управління державних органів та органів місцевого самоврядування, забезпечення постійного моніторингу;

проведення навчань, тренінгів згідно з затвердженими графіками з метою покращення проведення оцінки корупційних ризиків у державних органах та органах місцевого самоврядування;

проведення семінарів-навчань стосовно порядку подання декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

розроблення та затвердження порядків організації роботи з повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами, від їх отримання до прийняття рішення за результатами завершення розгляду цих повідомлень;

забезпечення конфіденційності викривачів при їх зверненні та повідомленні про корупційне правопорушення;

розроблення та затвердження документів, що встановлюють процедуру подолання конфлікту інтересів, проведення перевірок та аналізу ефективності заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

5. У сфері *управління фінансами та матеріальними ресурсами*:

попередження під підпис працівників апаратів державних органів та органів місцевого самоврядування про недопустимість використання матеріальних ресурсів для інших, ніж службова діяльність, цілей;

проведення періодичного моніторингу цільового використання бюджетних коштів підвідомчими установами;

забезпечення перевірок відповідності актів виконаних робіт договірним цінам;

роз'яснення працівникам щодо необхідності додержання порядку складання, розгляду, затвердження, виконання кошторисів;

здійснення внутрішнього аудиту (фінансового та аудиту діяльності) за результатом якого готується відповідний висновок;

розроблення та затвердження внутрішніх актів, що передбачають процедури встановлення надбавок та преміювання працівників;

забезпечення постійного контролю за використанням матеріальних ресурсів та державних коштів, що передбачатиме процедуру внутрішнього контролю з боку уповноваженого підрозділу (особи) з питань запобігання та виявлення корупції;

забезпечення контролю за перерозподілом бюджетних коштів, які виділяються з державного бюджету;

6. У проведенні *внутрішнього аудиту*:

чітке дотримання планів діяльності з внутрішнього аудиту;

удосконалення системи внутрішнього контролю аудиту, підготовка оглядових листів за наслідками аудитів, заслуховування доповідей на колегіях, засіданнях щодо стану внутрішнього контролю;

залучення представників уповноважених підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції до проведення внутрішнього аудиту з метою запобігання прийняття неправомірних рішень;

здійснення перед початком проведення аудиту отримання від посадових осіб об'єкту аудиту розписок щодо достовірності та повноти інформації, яка буде представлена аудитору, проведення вибіркових зустрічних звірок;

оприлюднення на офіційних веб-сайтах державних органів та органів місцевого самоврядування інформації про результати внутрішніх аудитів;

7. У сфері *правового забезпечення*:

проведення серед працівників роз'яснювальної та консультативної роботи щодо дотримання вимог захисту інформації;

встановлення в проектах нормативно-правових актів, нормативних документах чітких правових норм, що унеможливлюють застосування дискреційних повноважень посадових осіб;

внесення змін у довіреності працівників юридичних служб, з метою встановлення обмежень щодо визнання відмови від позовів, а також укладення мирових угод;

8. У *організаційно-управлінській діяльності* та роботі з *вхідною кореспонденцією*:

проведення серед працівників роз'яснювальної роботи (інструктажів) з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства та його моніторинг та контроль за прийняттям рішень;

приведення у відповідність до норм чинного законодавства положень про структурні підрозділи, посадові інструкції державних службовців;

розробка порядків особистого прийому громадян у державних органах та органах місцевого самоврядування;

внесення змін в розпорядчі документи, що регулюють питання складення протоколів про адміністративні правопорушення в частині залучення представників громадськості;

внесення змін до регламентів роботи обласних рад в частині процедури детального документування процесу ухвалення рішень та надання депутатам місцевих рад роз'яснень вимог антикорупційного законодавства;

розміщення на офіційних веб-сайтах державних органів та органів місцевого самоврядування інформації про можливість оскарження дій посадових осіб щодо результатів розгляду звернень громадян, встановлення додаткового контролю за дотриманням спеціального та антикорупційного законодавства під час розгляду запитів на інформацію, звернень громадян;

попередження кожного працівника про персональну відповідальність за порушення законодавства щодо доступу до інформації, звернень громадян та антикорупційного законодавства із зазначенням статей нормативно-правових актів, якими така відповідальність встановлена, та санкцій, які вони передбачають;

розробка внутрішніх процедур щодо управління інформацією з обмеженим доступом, службовою інформацією, письмове попередження посадових осіб відповідальних за роботу з інформацією з обмеженим доступом, службовою інформацією щодо встановлених вимог та заборон;

здійснення періодичного моніторингу використання інформації та документів працівниками, які мають доступ до конфіденційної, персональної інформації, також моніторингу запитів та листів-відповідей на них та підготовки звіту про результати такого моніторингу.

Для допомоги при підготовці державними органами та органами місцевого самоврядування антикорупційних програм НАЗК за підтримки ПРООН та спільно з громадським проектом масових відкритих онлайн-ресурсів Prometheus розроблено навчальний онлайн-курс "Антикорупційні програми органів влади".

Цей курс розрахований як на працівників уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, до безпосередніх обов'язків яких належить розробка антикорупційних програм органів влади, на працівників структурних підрозділів органів влади, які залучені до оцінки корупційних ризиків в діяльності органів влади, а також на представників громадськості та експертів, які мають намір долучитися до процесу оцінки корупційних ризиків у діяльності органів влади.

Вказаний курс розпочався 09 грудня 2018 року на онлайн платформі Prometheus, метою курсу є інформаційно-методичне забезпечення посадових

осіб органів влади, експертів та представників громадськості, які безпосередньо залучені до підготовки антикорупційних програм.

2.2. Практика застосування положень законодавства щодо конфлікту інтересів та правил етичної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Однією з основних для НАЗК є функція щодо моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, а також контролю за дотриманням вказаними особами обмежень щодо запобігання корупції.

З метою забезпечення вказаної функції НАЗК станом на 29 грудня 2018 року за фактами порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень (на підставі отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із ЗМІ та інших відкритих джерел інформації) склало та направило в установленому порядку до суду 471 протокол про адміністративні правопорушення, з яких за кваліфікацією:

порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172^7 КУпАП) – 459 протоколів;

порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172^4 КУпАП) – 9 протоколів;

порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172^5 КУпАП) – 3 протоколи.

Переважна більшість протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, складено за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а саме неповідомлення особою про наявність у неї реального конфлікту інтересів та вчинення дій/прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів.

Протягом року керівникам відповідних органів, підприємств, установ, організацій внесено 97 приписів про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших порушень закону.

Також у звітному періоді за невиконання законних вимог (приписів) НАЗК уповноваженими особами НАЗК щодо запобігання корупції складено 26 протоколів про адміністративні правопорушення за статтею 188^{46} КУпАП.

НАЗК проведено 516 заходів з моніторингу і контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб.

У 2018 році продовжувалось проведення безкоштовного навчального онлайн-курсу "Конфлікт інтересів: треба знати!", започаткованого у 2017 році на платформі масових відкритих онлайн-курсів "Прометеус" (prometheus.org.ua).

Проведено тренінги та семінари для осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування та прирівняних до них осіб, для представників навчальних закладів, громадських організацій, регіональних та центральних ЗМІ.

З метою підвищення рівня професійної компетентності для голів районних державних адміністрацій протягом листопада–грудня 2018 року проведено серію тренінгів щодо питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності голів районних державних адміністрацій, щодо етики та доброчесності в їх діяльності, зокрема етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

НАЗК також підготовлено низку публікацій на теми:

Відповідальність за невиконання законних вимог НАЗК: про що варто пам’ятати;

Запобігання конфлікту інтересів у зв’язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав;

Виявлення конфлікту інтересів, як механізм запобігання вчиненню корупційних правопорушень;

Депутатські звернення з особистих питань або з питань, щодо яких існує приватний інтерес: чи наявний конфлікт інтересів у такій ситуації?;

Конфлікт інтересів у діяльності суддів: надання роз’яснення щодо його наявності/відсутності, особливості врегулювання, контроль за додержанням вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, наслідки порушення вимог законодавства щодо конфлікту інтересів;

Заходи щодо мінімізації можливості виникнення конфлікту інтересів у державних службовців.

Протягом 2018 року НАЗК отримало від державних органів, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб приватного права 1280 повідомлень щодо можливого порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов’язаних з цим обмежень.

НАЗК надано 949 роз’яснень щодо наявності/відсутності конфлікту інтересів та порядку дій стосовно його врегулювання.

2.3. Практика застосування законодавства щодо фінансового контролю, моніторингу способу життя суб’єктів декларування

Протягом 2018 року в державних органах та органах місцевого самоврядування проведено 11133 спеціальні перевірки стосовно осіб, які претендували на зайняття посад, що передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища та посад з підвищеним корупційним

ризиком, що на 35% більше в порівнянні з минулим роком, протягом якого проведено 8398 спеціальних перевірок.

Спеціальні перевірки проводилися:

стосовно кандидатів, які претендували на зайняття посад керівників та заступників керівників структурних підрозділів апаратів, що належать до посад державної служби категорії "Б";

стосовно кандидатів, які претендували на зайняття посад керівників територіальних органів – окремих структурних підрозділів та їхніх заступників, що належать до посад державної служби категорії "Б";

стосовно кандидатів, які претендували на зайняття посад керівників державних підприємств, установ, організацій, призначення яких здійснюється відповідним державним органом.

Діаграма кількості опрацьованих запитів на проведення спеціальної перевірки:

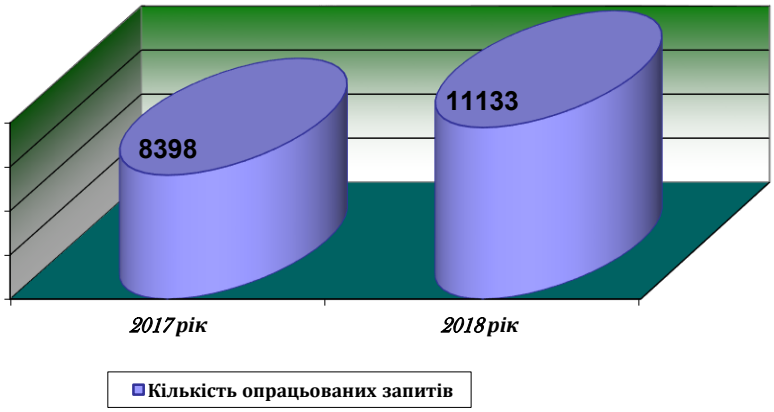

Станом на 31 грудня 2018 року в НАЗК тривала повна перевірка 1 250 (з них 622 розпочато у 2017 році, 628 розпочато у 2018 році) декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація), щодо 750 суб’єктів декларування.

Кількість прийнятих рішень про результати здійснення повних перевірок декларацій збільшилась у порівнянні з 2017 роком більш ніж втричі – до 472.

За результатами здійснення повних перевірок декларацій кількість затверджених обґрунтованих висновків, які були направлені спеціально уповноваженим суб’єктам у сфері протидії корупції, збільшилася в 12 разів – до 243, з яких:

89 обґрунтованих висновків стосувалися декларування недостовірної інформації на суму понад 250 прожиткових мінімумів;

5 обґрунтованих висновків щодо виявлення ознак незаконного збагачення;

149 обґрунтованих висновків за фактом умисного неподання декларації суб’єктами декларування.

Кількість складених та направлених до суду протоколів про адміністративні правопорушення за фактами вчинення адміністративних

правопорушень, передбачених статтею 172^6 КУпАП, збільшилася майже в 7 разів – до 310, з яких:

за фактами несвоєчасного подання суб'єктами декларування декларацій (частина перша статті 172^6 КУпАП) – 154 протоколи;

за фактами неповідомлення або несвоєчасного повідомлення про суттєві зміни у майновому стані (частина друга статті 172^6 КУпАП) – 136 протоколів;

за фактами декларування недостовірної інформації (частина четверта статті 172^6 КУпАП) – 20 протоколів.

Починаючи з 01 січня 2018 року в НАЗК опрацьовано близько 17 000 повідомлень про факти неподання або несвоєчасного подання декларацій.

Кількість опрацьованих повідомлень про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей збільшилася в 2,5 рази – до 2 719 повідомлень, незважаючи на те, що для забезпечення поінформованості посадових та службових осіб державних органів та органів місцевого самоврядування на офіційних веб-сайтах розміщені роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України "Про запобігання корупції" стосовно заходів фінансового контролю, затверджених рішенням НАЗК від 11 серпня 2016 року №3 (зі змінами), та відповіді НАЗК на найбільш поширені запитання, які надходять від суб'єктів декларування.

Пріоритетними завданнями НАЗК у сфері фінансового контролю статків публічних службовців визначено:

забезпечення контролю за поданням та перевіркою декларацій суб'єктів декларування;

проведення моніторингу способу життя суб'єктів декларування;

надання методичної та консультативної допомоги стосовно подання та перевірки декларацій суб'єктів декларування;

виявлення порушень та вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

Планом роботи НАЗК на 2018 рік передбачено реалізацію таких першочергових завдань:

затвердження Порядку здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування;

затвердження Порядку здійснення заходів фінансового контролю стосовно категорій осіб, визначених статтею 52^1 Закону України "Про запобігання корупції";

проведення спеціальних перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком;

проведення повних перевірок поданих е-декларацій;

забезпечення безперебійного функціонування телефонної "гарячої" лінії.

Щодо технічного забезпечення фінансового контролю декларацій варто зазначити, що станом на кінець 2018 року в "Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування" (далі – Реєстр) зареєстровано більше 1 млн 256 тис. користувачів, до нього подано понад 2 млн 885 тис. електронних документів, в тому числі: більше 2 млн 457 тис. електронних декларацій, близько 313 тис. виправлених електронних декларацій та майже 115 тис. повідомлень про суттєві зміни у майновому стані.

Реєстр забезпечує:

спрощення процесу подання електронних декларацій шляхом створення можливості для їх подання в електронній формі;

забезпечення доступу громадськості в режимі реального часу до всіх поданих електронних декларацій, за виключенням інформації з обмеженим доступом.

З метою отримання реальної інформації про поточний стан функціонування Реєстру, визначення недоліків архітектури та складу системи, можливостей взаємодії з іншими інформаційно-телекомунікаційними системами, відповідності його програмних засобів функціональним вимогам згідно із законодавством, технічним вимогам щодо надійності та безперервності роботи системи, вимогам до роботи системи під час пікових навантажень тощо, формування висновків та рекомендацій щодо шляхів оптимізації, удосконалення та модернізації Реєстру, забезпечено проведення аудиту його роботи та затверджено Підсумковий звіт. За результатами проведеного аудиту роботи Реєстру НАЗК забезпечило доопрацювання техніко-економічного обґрунтування модернізації Реєстру та планує в подальшому забезпечити проведення його модернізації.

Для проведення логічного і арифметичного контролю поданих до Реєстру декларацій, автоматизації процесу отримання інформації, необхідної для здійснення перевірок таких декларацій, за підтримки ПРООН розроблене програмне забезпечення системи проведення логічного і арифметичного контролю декларацій Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Рішенням від 25 вересня 2018 року № 2122 НАЗК прийняло з 00 год. 00 хв. 26 вересня 2018 року інформаційно-телекомунікаційну систему проведення логічного і арифметичного контролю декларацій в постійну (промислову) експлуатацію (далі – ІТС ЛАК ЄДРДО).

В результаті прийняття ІТС ЛАК ЄДРДО в постійну (промислову) експлуатацію НАЗК отримало інструмент для проведення логічного та арифметичного контролю декларацій, а також автоматизованого обміну інформацією з іншими державними реєстрами та інформаційними базами даних.

Логічний та арифметичний контроль проводиться згідно із затвердженими НАЗК правилами такого контролю та їхніх вагових коефіцієнтів, відповідно до яких кожній декларації присвоюється показник відповідності відомостей декларації.

НАЗК укладено протоколи автоматизованого обміну даними з 13 реєстрами: Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру (Державний земельний кадастр), Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (Загальнодоступна інформаційна база даних НКЦПФР про ринок цінних паперів, Інформаційний масив адміністративних даних та інформація, що подається у вигляді електронних документів до НКЦПФР), Пенсійним фондом України (Реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування), Державною службою морського та річкового транспорту України (Державний судновий реєстр України та Суднова книга України), Державною авіаційною службою України (Державний реєстр цивільних повітряних суден), Адміністрацією Державної прикордонної служби України (система "Аркан"), МВС (Єдиний державний реєстр МВС), ДФС (Державний реєстр фізичних осіб – платників податків), Мін'юстом (Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, Державний реєстр обтяжень рухомого майна).

Укладення протоколів автоматизованого обміну ще з 3-ма реєстрами Мін'юсту стане можливим після законодавчого врегулювання цього питання.

2.4. Взаємодія з уповноваженими підрозділами (особами) із запобігання та протидії виявлення корупції в державних органах

НАЗК проводить системний аналіз утворення та діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції в органах виконавчої влади.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 04 вересня 2013 року № 706 "Питання запобігання та виявлення корупції" (далі – Постанова № 706) в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади з 66 центральних органів виконавчої влади у 61 утворено (визначено) уповноважені підрозділи (уповноважених осіб).

Отже, у 5 центральних та інших органах виконавчої влади не утворено (не визначено) окремі уповноважені підрозділи (уповноважених осіб), а покладено функції запобігання та виявлення корупції на інші підрозділи або поєднано функції з іншими напрямами роботи. Такими державними органами є:

Державне космічне агентство України;

Пенсійний фонд України;

Фонд державного майна;

Центральна виборча комісія

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

У свою чергу з 24 обласних державних адміністрацій лише у 19 утворено (визначено) уповноважені підрозділи (уповноважених осіб). Натомість, функції запобігання та виявлення корупції покладено на інші підрозділи або поєднано з іншими напрямами роботи у 6 обласних державних адміністраціях (Донецькій, Закарпатській, Кіровоградській, Львівській, Полтавській, Тернопільській).

На кінець 2018 року встановлено, що з 471 районної державної адміністрації забезпечено утворення (визначення) уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у 110 адміністраціях (23,3 %), що в свою чергу на 71 (15,3%) більше ніж на початок 2018 року.

Так, у Дніпропетровській, Запорізькій, Івано-Франківській, Луганській, Одеській, Рівненській, Сумській та Харківській областях забезпечено належне виконання керівниками районних державних адміністрацій вимог пункту 3 Постанови № 706 щодо утворення (визначення) уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.

Водночас у 362 (76,7%) районних державних адміністраціях (Кіровоградській, Миколаївській, Полтавській, Херсонській, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській областях) функції запобігання та виявлення корупції продовжують виконувати підрозділи кадрової, правоохоронної, правової, режимно-секретної роботи, цивільного захисту, загальні відділи, заступників голів, керівників апаратів держадміністрацій тощо, що суперечить вимогам Постанови № 706 та Типового положення.

У 18 обласних радах утворено (визначено) уповноважені підрозділи (уповноважених осіб).

Відповідно до пункту 11 частини першої статті 11 Закону до повноважень НАЗК належить координація в межах компетенції, методичне забезпечення та здійснення аналізу ефективності діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.

На виконання вимог Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки та з метою практичної реалізації вказаних повноважень розроблено проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про запобігання корупції" щодо підвищення ролі уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції (або уповноважених підрозділів), який містить положення щодо антикорупційних уповноважених підрозділів, які дотепер регулюються актами Уряду та не мають достатньої правової основи для їхньої діяльності.

Крім того зазначеним проектом Закону передбачено розширити коло державних органів, в яких необхідно утворити уповноважені підрозділи та наведено їхні основні завдання відповідно до вимог Закону та виданими НАЗК нормативно-правовими актами, зокрема щодо:

перевірки факту подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та повідомлення НАЗК про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій;

здійснення контролю за дотриманням антикорупційного законодавства, у тому числі розгляду повідомлень про порушення вимог цього Закону;

забезпечення захисту працівників, які здійснили повідомлення про порушення вимог цього Закону, від застосування негативних заходів впливу з боку керівника або роботодавця.

Проектом Закону також запропоновано розширити повноваження НАЗК, зокрема, в частині затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ та погодження звільнення керівника уповноваженого підрозділу органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, якщо таке звільнення відбувається з ініціативи керівника органу.

Довідково: Цей проект Закону схвалено на засіданні Урядового комітету з питань економічної, фінансової та правової політики, розвитку паливно-енергетичного комплексу, інфраструктури, оборонної та правоохоронної діяльності від 01 лютого 3018 року. В порядку законодавчої ініціативи 17 травня 2018 року Кабінет Міністрів України подав зазначений проект на розгляд Верховною Радою України (реєстраційний № 8375), але 17 вересня 2018 року цей проект знято з розгляду.

Уповноважені структурні підрозділи (особи) з питань запобігання корупції державних органів та органів місцевого самоврядування в межах компетенції для посадових осіб цих державних органів та органів місцевого самоврядування також забезпечують:

проведення навчань з питань застосування антикорупційного законодавства для новопризначених працівників;

проведення навчань-тренінгів, відеоконференцій щодо запобігання корупції працівників апаратів та територіальних підрозділів;

проведення постійної роз’яснювальної роботи для працівників апаратів та територіальних підрозділів в частині вивчення антикорупційного законодавства та внесення змін до нього;

надання працівникам роз’яснень та методичної допомоги щодо заповнення та подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

проведення тестування серед працівників апаратів та структурних підрозділів з питань знання та дотримання вимог законодавства;

надання роз’яснень щодо наявності конфлікту інтересів, фінансового контролю та моніторингу способу життя, етичної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, гарантій захисту викривачів;

доведення до відома типових ситуацій порушення антикорупційного законодавства під час проведення спеціальних перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища.

Уповноважені структурні підрозділи (особи) з питань запобігання корупції обласних державних адміністрацій на постійній основі забезпечують проведення навчань, тренінгів та семінарів, для районних державних адміністрацій, навчальних закладів, підприємств та установ областей.

Крім того висвітлюється інформація що стосується протидії корупційним проявам серед держслужбовців, розміщуються протоколи засідань комісій з оцінки корупційних ризиків, довідки, звіти про результати запобігання та протидії корупції та інші інформаційні матеріали антикорупційної спрямованості.

Відповідними розпорядчими документами державних органів затверджені плани заходів щодо запобігання корупції, як в межах повноважень держаних органів, так і в межах областей та районів.

2.5. Інформація про результати виконання органами державної влади заходів щодо запобігання та протидії корупції, у тому числі у рамках міжнародного співробітництва

За інформацією, наданою державними органами та органами місцевого самоврядування, уповноваженими підрозділами (особами) із запобігання та протидії виявлення корупції державних органів та органів місцевого самоврядування опрацьовуються (на наявність корупційних чинників) проекти нормативно-правових актів, розпорядчих документів з основної діяльності, адміністративно-господарських питань, які готуються їхніми структурними підрозділами, з метою усунення таких чинників у разі їхнього виявлення, на постійній основі надається методична та консультаційна допомога з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства.

Також розробляються та впроваджуються правові, нормативні та організаційні механізми запобігання, виявлення та протидії корупції, а також забезпечується системна реалізація комплексу превентивних заходів, спрямованих на усунення передумов виникнення корупційних правопорушень.

У цій системі превентивних антикорупційних заходів передбачені навчальні заходи та заходи з поширення інформації з антикорупційного законодавства з метою надання систематизованих знань щодо визначення корупції, чинників та передумов її виникнення і поширення, практики запобігання та протидії корупції, удосконалення навичок розроблення і реалізації конкретних антикорупційних заходів в усіх напрямах діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування. З метою створення основи для формування антикорупційної культури посадових осіб та державних службовців доводяться до відома співробітників етичні стандарти поведінки державних службовців відповідно до положень законів України "Про державну службу" та "Про запобігання корупції".

Також проводились анонімні анкетування учасників заходів, під час яких учасникам пропонувалися основні питання, які, зокрема, стосувалися

визначення основних причин корупційних проявів у діяльності, фактів корупційних проявів при наданні адміністративних послуг, освітніх та медичних послуг тощо. За результатами анкетування комісіями з оцінки корупційних ризиків та моніторингу виконання Антикорупційних програм були затверджені відповідні переліки функцій/процесів, для запобігання та уникнення виявлених корупційних ризиків.

З метою підвищення кваліфікації представники уповноважених підрозділів (особи) із запобігання та протидії виявлення корупції державних органів та органів місцевого самоврядування протягом року брали участь у навчаннях та тренінгах, ознайомчих заходах та семінарах, організованих як НАЗК, так і в заходах, організованих фахівцями з питань запобігання та протидії корупції країн Європи, Азії, а також представниками міжнародних організацій, як в Україні, так і за кордоном.

Наприклад в НБУ, порядок реалізації вимог антикорупційного законодавства з урахуванням особливостей діяльності НБУ визначається відповідними нормативно-правовими та розпорядчими актами НБУ (Кодексом етики працівника НБУ, Положенням про організацію та контроль за виконанням заходів із запобігання корупційним та пов’язаним із корупцією правопорушенням у НБУ; Положенням про порядок запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у НБУ; Положенням про порядок проведення службових розслідувань і перевірок у НБУ; Положенням про порядок проведення перевірки відомостей стосовно осіб, які претендують на зайняття посад працівників НБУ та іншими актами).

З урахуванням специфіки та особливостей організаційно-правової діяльності органів дипломатичної служби, найбільш сталими формами проведення відповідної роз’яснювальної роботи МЗС, що здійснювалась уповноваженим підрозділом із запобігання та протидії виявлення корупції, залишалися циркулярні листи, службові записки, відповіді на колективні і персональні звернення (електронні, телефонні) посадових осіб дипломатичної служби.

У 2018 році до структурних підрозділів апарату МЗС, представництв МЗС на території України та закордонних дипломатичних установ України направлено 8 циркулярних листів і службових записок, у яких, серед іншого, до працівників дипломатичної служби доводились інформація та роз’яснення щодо виконання зобов’язань, визначених Законом, у тому числі щодо декларування доходів, направлення повідомлень про суттєві зміни в майновому стані та відкриття валютних рахунків в установах банків-нерезидентів, необхідності дотримання антикорупційного законодавства.

Проведено стажування для понад 250 працівників дипломатичної служби, поряд з цим, для цільової аудиторії новопризначених працівників, апарату МЗС та закордонних дипломатичних установ України проведено окремі навчальні спецкурси:

1 академічна година	Правові засади та практичні аспекти запобігання корупції. Конфлікт інтересів та особливості врегулювання.	17.04.2018	Взяли участь 19 осіб
1 академічна година	Фінансовий контроль та особливості його застосування до працівників дипломатичної служби. Електронне декларування.		
2 академічні години	Правові засади та практичні аспекти запобігання корупції. Конфлікт інтересів та особливості врегулювання.	14.09.2018	Взяли участь 27 осіб
2 академічні години	Фінансовий контроль та особливості його застосування до працівників дипломатичної служби. Електронне декларування.		

У Мінфіні, в частині виконання заходів щодо запобігання та протидії корупції з метою забезпечення прозорості діяльності ДФС визначено перелік основної агрегованої інформації платників податків та доручено її оприлюднення на офіційному веб-сайті ДФС. Також з метою забезпечення прозорості використання державних коштів здійснюється розробка та інтеграція OPEN BUDGET до публічного веб-порталу "E-data" – підсистеми "Бюджет для громадськості" як відкритого розділу інформаційно-аналітичної системи "Прозорий бюджет".

На користь правильності визначення найбільш корупціогенних напрямків роботи ДМС України на 2018 рік свідчить статистика виявлених у вказаному періоді правопорушень. В 2018 році стосовно 49 посадових осіб розпочато 37 кримінальних проваджень щодо посадових осіб територіальних органів і підрозділів ДМС (за аналогічний період 2017 року – 23), що на 14 (61,0 %) більше від показника за аналогічний період 2017 року. На кінець 2018 року відносно діючих працівників ДМС слідчі дії тривали по 32 кримінальним провадженням. У той же час 7 працівників ДМС, стосовно яких розпочиналися кримінальні провадження, звільнилися з органів ДМС.

Значно активізована співпраця уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції ДМС України з правоохоронними органами в 2018 році надала результати у вигляді збільшення на 61,0 % кількості розпочатих кримінальних проваджень порівняно з 2017 роком.

Варто зазначити, що у системі МВС України уповноваженим підрозділами із запобігання та протидії виявлення корупції також організовано та проведено 15 навчань з основних положень антикорупційного законодавства (заборони, обмеження, фінансовий контроль, правила етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, відповідальність), якими охоплено 2203 працівника апарату МВС, територіальних органів з надання сервісних послуг МВС, закладів, установ та підприємств, що належать до сфери управління МВС, Національної гвардії України, центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ.

На базі Національної академії внутрішніх справ за участю громадськості та міжнародних організацій організовано круглий стіл "Роль інституту викривачів у запобігання і протидії корупції" та науково-практичну конференцію до Міжнародного дня запобігання корупції "Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі".

Здійснено контроль за своєчасністю подання декларацій осіб, уповноважених на здійснення функцій держави в апараті МВС, територіальних органах з надання сервісних послуг МВС, закладах, установах та підприємствах, що належать до сфери управління МВС, Національній гвардії України, центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ. За всіма фактами неподання/ несвоєчасного подання декларацій в установленому порядку поінформовано НАЗК.

Наприклад в ДСНС, з метою успішного застосування превентивних механізмів у сфері запобігання корупції серед персоналу органів та підрозділів цивільного захисту, а також усунення та мінімізації можливих корупціогенних чинників, протягом 2018 року здійснювалося анонімне анкетування (опитування) осіб начальницького складу під час засідань Вищої атестаційної комісії ДСНС. Загалом протягом минулого року таким анкетуванням охоплено 215 осіб. Разом з цим, в органах та підрозділах цивільного захисту проводилося вивчення морально-психологічного клімату.

Разом з цим, проводилось анонімне анкетування (опитування) перемінного складу закладів вищої освіти системи ДСНС на предмет можливого встановлення випадків порушень вимог антикорупційного законодавства, а також вжиття відповідних заходів у разі такого встановлення. Зазначеним анкетуванням протягом минулого року охоплено 1895 осіб.

Крім того відповідно до частини четвертої статті 53 Закону державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування забезпечують умови для повідомлень їхніми працівниками про порушення вимог Закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв’язку.

У Секретаріаті Кабінету Міністрів України створено умови для повідомлень про можливі корупційні та пов’язані з корупцією правопорушення, розміщено інформаційні дошки, аналогічні повідомлення розміщені на офіційних веб-сайтах у розділах "Антикорупційна діяльність", забезпечено належний облік та опрацювання звернень громадян (викривачів), які надходили на електронні адреси.

У Конституційному Суді України для належного інформування посадових та службових осіб Суду з питань вжиття заходів щодо запобігання і протидії корупції, про внесення змін до антикорупційного законодавства України, щодо роз’яснень, методичних і навчальних матеріалів, розроблених НАЗК тощо, на внутрішньому сайті Суду запроваджено рубрику "Запобігання корупції", яка складається з двох підрубрик, зокрема "Антикорупційна програма Конституційного Суду України" та "Повідомлення про порушення вимог Закону України "Про запобігання корупції". У останній підрубриці подано інформацію про способи повідомлення про порушення вимог Закону особою, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривачем), та функціонує спеціальна форма електронного повідомлення.

На веб-сайті АРМА створено спеціальний розділ з формою зворотного зв'язку, також із зазначенням усіх реквізитів (ПІБ, контактного телефону та адреси електронної пошти) уповноваженої особи з питань запобігання і виявлення корупції. Необхідна інформація відповідно до вимог законодавства розміщується на веб-сайті АРМА.

У НБУ створено особливі умови для повідомлень про можливі корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення:

1) для працівників НБУ:

створено спеціально виділену для отримання повідомлень (у тому числі анонімних) поштову скриньку електронної пошти "Антикорупція": anticor@bank.gov.ua (при передачі повідомлення адреса відправника не ідентифікується);

визначено посадових осіб уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції, їх телефони та поштові скриньки, яким можуть бути подані повідомлення (у тому числі, особисто).

Інформацію про можливість подання працівниками НБУ повідомлень розміщено на внутрішньому веб-порталі НБУ.

2) для інших осіб, крім вже існуючих можливостей подання повідомлень на офіційні контакти НБУ ("гаряча лінія", офіційна поштова електронна скринька, сервіс опрацювання документів "Єдине вікно"), для подання повідомлень (у тому числі анонімних) додатково створено спеціальну зовнішню поштову скриньку для отримання повідомлень засобами електронної пошти, створено спеціальну телефонну лінію, передбачено можливість подання повідомлень особисто представникам Уповноваженого підрозділу в громадській приймальні НБУ.

У міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади діють "гарячі" телефонні лінії, на веб-сайтах створено спеціальні розділи, банери, на яких зазначені номери телефонів, у тому числі і мобільні, та засоби електронного зв'язку з уповноваженими підрозділами (особами) із запобігання та протидії виявлення корупції, які приймають повідомлення про можливі корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, розроблені відповідні форми за якими заявники можуть повідомити про порушення вимог антикорупційного законодавства, встановлено скриньки для анонімних повідомлень. В уповноважених структурних підрозділах з питань запобігання корупції ведуться відповідні журнали повідомлень про порушення вимог антикорупційного законодавства.

Довідково: У МВС та Мінрегіоні створено окремі визначені, загальнодоступні та зручні електронні форми для повідомлень (у тому числі анонімних), посилання на які передбачено як на головних сторінках сайтів, так і у відповідних розділах "Запобігання корупції".

На офіційному веб-сайті Держлікслужби розроблено веб-інтерфейс, який забезпечує послідовне надання вказівок викривачам корупції. У визначений час проводяться особисті прийоми.

У ДФС на офіційному порталі та суб-сайтах її територіальних органів, а також на сторінках ДФС у соціальних мережах Facebook та Twitter, на постійній основі, розміщується актуальна інформація за результатами антикорупційної роботи.

В обласних державних адміністраціях у громадських приймальнях, на офіційних веб-сайтах (сторінках) оприлюднено графіки прийому громадян посадовими особами адміністрацій, номери контактних телефонів і "телефонів довіри", "антикорупційних ліній прямого зв'язку", також створено відповідні веб-портали, банери, рубрики, а також визначено електронні адреси, на які слід надсилати повідомлення, містяться роз'яснення щодо видів повідомлень та способів їх подання. В розділах "Запобігання проявам корупції" функціонують рубрики: "Основні нормативно-правові акти з питань попередження та профілактики корупції серед державних службовців органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування", "Звіти про роботу у сфері запобігання та виявлення корупції", "Громадські обговорення", "Антикорупційні програми областей", "Методичні рекомендації", тощо. В зазначених рубриках, розміщується інформація щодо роз'яснення нормативно-правових актів антикорупційного спрямування, а також висвітлюється діяльність органів влади щодо профілактики та попередження корупційних проявів.

В низці областей, а також у Київській міській державній адміністрації забезпечується можливість подання анонімного повідомлення про вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення через офіційні веб-сайти. Постійно проводиться робота з популяризації "гарячої лінії" державних адміністрацій, шляхом поширення її контактів у ЗМІ та на веб-сайтах районних державних адміністрацій.

У обласних радах повідомлення про корупцію приймаються через офіційні веб-сайти, створені спеціальні підрубрики "Повідомлення про корупцію", спеціальні телефонні лінії, електронні поштові адреси, а в окремих обласних радах забезпечено функціонування механізмів зворотного зв'язку з громадськістю щодо повідомлень про факти корупційних правопорушень шляхом функціонування існуючих постійно діючих електронних поштових адрес для повідомлень. Важливо відзначити те, що у обласних радах переважно також утворені (визначені) уповноважені підрозділи (уповноважені особи) із запобігання та протидії виявлення корупції, інформацію про діяльність яких міститься на офіційних веб-сайтах.

Протягом 2018 року до уповноважених структурних підрозділів з питань запобігання корупції державних органів та органів місцевого самоврядування, за виключенням спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, надійшло близько 2 500 повідомлень щодо можливого вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, у тому числі і повідомлень, направлених викривачами.

За фактом надходження таких документів та вивчення, по кожному підтвердженому випадку заведено окрему справу, по частині випадків підготовлені та направлені листи до управлінь НПУ з проханням перевірити

викладені факт щодо можливого порушення антикорупційного законодавства. Слід також зазначити, що значна частина таких повідомлень не знайшла свого підтвердження.

У Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками розроблений порядок роботи з викривачами, зазначена інформація розміщена на офіційному веб-сайті у розділі "Запобігання проявам корупції", підрозділі "Загальна інформація". Зазначений порядок доведено до всіх працівників, територіальних органів та державних підприємств, що входять до сфери її управління.

2.6. Питання захисту осіб, які повідомляють про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення

Особа, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривач), – особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог Закону іншою особою (частина перша статті 53 Закону).

Суб'єкти, на яких поширюється дія Закону, визначені у статті 3 цього Закону.

Таким чином, викривач – це особа, яка, по-перше, дізналася про порушення суб'єктом, на якого поширюється дія Закону, вимог цього Закону, по-друге, має обґрунтоване переконання, що інформація про порушення є достовірною, по-третє, повідомляє про це порушення.

Відповідно до пункту 13 частини першої статті 11 Закону до повноважень НАЗК належить вжиття заходів щодо правового та іншого захисту осіб, які добросовісно повідомляють про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону (викривачів).

Крім того відповідно до частини другої статті 53 Закону викривачі перебувають під захистом держави.

Одним із інструментів реалізації вказаного захисту є участь НАЗК як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача у справах щодо застосування керівником або роботодавцем чи створення ним загрози застосування негативних заходів впливу до позивача (звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) у зв'язку з повідомленням ним або членом його сім'ї про порушення вимог Закону іншою особою.

Можливість залучення НАЗК до судових проваджень на стороні викривача передбачена частиною третьою статті 49 Кодексу адміністративного судочинства України та частиною другою статті 53 Цивільного процесуального кодексу України.

Зокрема, у 2018 році НАЗК залучено до 24 судових справ цивільної та адміністративної юрисдикції, які стосуються порушень трудових прав викривачів і розглядалися судами м. Києва, Дніпропетровської, Київської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Харківської, Хмельницької областей.

Водночас слід зазначити, що на сьогодні в нормах Закону відсутній конкретний дієвий механізм захисту осіб, які добросовісно повідомляють про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону (викривачів), у зв'язку з цим питання щодо унормування захисту викривачів окремим законодавчим актом обумовлені міжнародними зобов'язаннями України в рамках Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії ОЕСР (рекомендація 3.2 за результатами третього раунду моніторингу).

З метою вдосконалення механізму державного захисту осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривачів), відповідно до Стратегії розвитку НАЗК на 2017–2020 роки та планів з її реалізації, затверджених рішенням НАЗК від 22 червня 2017 року № 234, НАЗК розроблено проект Закону України "Про захист викривачів корупції".

Зазначений проект Закону розміщено на офіційному сайті НАЗК для обговорення з громадськістю та опрацьовано Міжвідомчою робочою групою з питань захисту викривачів, до складу якої входять представники НАЗК, МВС, ГПУ, НПУ, НАБУ.

У проекті Закону "Про захист викривачів корупції" визначені основні напрями реалізації державної політики у сфері захисту викривачів.

Передбачаються такі основні аспекти захисту викривачів: захист інформації про викривача, обов'язковий захист життя, житла, здоров'я та майна викривача правоохоронними органами, заборона порушення трудових прав викривачів, право на безоплатну правову допомогу, відновлення прав і законних інтересів викривачів та відшкодування збитків і шкоди, завданих викривачам. Також деталізовано поняття "викривач" та введено поняття "прирівняні особи", які для цілей цього Закону прирівнюються до викривачів (близькі особи, члени сім'ї викривача).

Крім того у законопроекті міститься розширений перелік осіб, які можуть порушити права викривачів (замість керівника або роботодавця вводиться поняття "особа, наділена владними повноваженнями"), інформація про викривачів корупції віднесена до конфіденційної інформації, зазначені випадки, в яких не потрібна згода викривача на розголошення такої інформації.

Одним із важливих нововведень у законопроекті є надання правового захисту викривачам корупції адвокатами центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Не менш важливим аспектом є положення щодо розробки НАЗК Порядку організації захисту прав викривачів та прирівняних осіб, порушених у зв'язку з повідомленням про корупцію, як підзаконного нормативного акта.

На НАЗК також покладено функцію щодо здійснення постійного моніторингу виконання закону у сфері захисту викривачів, а також проведення щорічного аналізу та перегляду державної політики у цій сфері.

З метою реалізації зазначеної функції під час проведення перевірок працівниками НАЗК здійснюється контроль за дотриманням державними органами та органами місцевого самоврядування вимог статті 53 Закону. У випадках виявлення порушень зазначеної норми Закону (наприклад, відсутність можливості подати повідомлення про корупцію через спеціальну телефонну лінію, офіційний веб-сайт чи засобом електронного зв'язку) керівникові органу виноситься припис з вимогою усунути порушення.

Протягом 2018 року у НАЗК зареєстровано 1392 повідомлення про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, а також інші порушення вимог Закону, що надійшли спеціальними каналами зв'язку, з них 541 надійшло через повідомлення на офіційному веб-сайті НАЗК, 757 – електронною поштою, ще 94 – через спеціальну телефонну лінію НАЗК.

2.7. Діяльність з виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів

Постановою Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2018 року № 816 "Деякі питання забезпечення діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" затверджено рішення щодо створення міжрегіональних територіальних управлінь АРМА, що дозволить агентству більш комплексно та повноцінно виконувати основні функції та повноваження, визначені Спеціальним законом, а також встановлено, що гранична чисельність центрального апарату АРМА складатиме 195 співробітників, а територіальних управлінь – 240 співробітників.

З метою належного функціонування АРМА прийнято підзаконні акти:

1) постанови Кабінету Міністрів України:

"Про внесення зміни до пункту 16 Порядку реалізації арештованих активів на електронних торгах" від 04 липня 2018 року № 531, якою врегульовані правила встановлення стартової ціни активу на повторних електронних торгах, що дозволяє реалізовувати активи за ринковою ціною;

"Про внесення змін до Порядку реалізації арештованих активів на електронних торгах" від 19 вересня 2018 року № 754, якою уточнено підстави припинення електронних торгів та зняття активів з реалізації, а також врегульовано механізм подальшої передачі таких активів для продажу на перших електронних торгах. Крім того з метою актуалізації ціни активу та гармонізації з податковим законодавством, визначено строк дії звіту про оцінку активу. Зазначені зміни забезпечують уникнення неоднозначного

трактування Порядку учасниками та організаторами торгів, а також ефективну реалізацію активів за актуальними цінами;

"Про міжвідомчу комісію з питань реалізації активів" від 11 жовтня 2017 року № 768;

"Про затвердження Порядку здійснення контролю за ефективністю управління активами" від 10 травня 2018 року № 351;

"Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України" від 22 серпня 2018 року № 637, якою внесені зміни до Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів, а також уточнені окремі положення Примірного переліку майна, в тому числі у вигляді предметів чи великих партій товарів, зберігання якого через громіздкість або з інших причин неможливе без зайвих труднощів, або витрати на забезпечення спеціальних умов зберігання якого чи управління яким співмірні з його вартістю, або яке швидко втрачає свою вартість, а також майна у вигляді товарів або продукції, що піддаються швидкому псуванню, що підлягає реалізації;

"Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" від 11 липня 2018 року № 613;

"Деякі питання оформлення звіту про зовнішній аудит діяльності Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" від 24 жовтня 2018 року № 874, якою встановлено нормативно-правові засади проведення зовнішнього аудиту діяльності АРМА, визначено, що зовнішній аудит діяльності АРМА складається з аудиту фінансової звітності АРМА та операційного аудиту (управлінського аудиту) діяльності АРМА. Крім того, зокрема, визначено зміст та затверджено форму звіту за результатами операційного аудиту (управлінського аудиту);

2) накази:

"Про затвердження Положення про порядок винесення приписів" від 15 лютого 2018 року № 43, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2018 року за № 250/31702. Положення встановлює порядок організації винесення, оформлення та обліку приписів АРМА, на порушення вимог чинного законодавства з питань пов’язаних з веденням обліку, проведенням оцінки та управлінням активами;

"Про затвердження Порядку оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення" від 15 лютого 2018 року № 44, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2018 року за № 251/31703. Наказ установлює порядок складання уповноваженими особами АРМА, і подання органам, уповноваженим розглядати справи про адміністративні правопорушення, протоколів та матеріалів про адміністративні

правопорушення, передбачені статтею 188^{48} КУпАП, а саме невиконання законних вимог посадових осіб АРМА;

"Про затвердження Положення про уповноважених осіб Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" від 02 травня 2018 року № 93, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 червня 2018 року за № 673/32125. Затверджене положення визначає правовий статус, права та обов'язки уповноважених осіб АРМА при виконанні ними від імені АРМА заходів передбачених законодавством;

"Про затвердження форм документів, що складаються під час здійснення контролю за ефективністю управління активами" від 03 серпня 2018 року № 149, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 07 вересня 2018 року за № 1023/32475. Наказом упорядковуються форми документів, що складаються під час здійснення контролю за ефективністю управління активами. Зміст зазначених форм дозволяє чітко та прозоро фіксувати процес здійснення контролю за ефективністю управління активами;

Спільний наказ Державної судової адміністрації України, АРМА, від 23 травня 2018 року № 254/107 "Про затвердження Порядку надання електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду";

Спільний наказ АРМА, Міністерства фінансів України від 20 вересня 2018 року № 294/770 "Про затвердження Порядку отримання Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інформації про рахунки платників податків, які взяті на облік у контролюючих органах", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2018 року за № 1180/32632;

Спільний наказ АРМА, Міністерства фінансів України від 20 вересня 2018 року № 293/769 "Про затвердження Порядку надання Державною фіскальною службою України інформації з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків про доходи фізичних осіб на запити Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16 жовтня 2018 року № 1162/32614;

Спільний наказ АРМА, Міністерства внутрішніх справ України від 19 вересня 2018 року № 292/770 "Про затвердження Порядку надання Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, відомостей із персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 жовтня 2018 року за № 1168/32620;

Спільний наказ АРМА, Міністерства внутрішніх справ України від 19 вересня 2018 року № 291/771 "Деякі питання надання Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, доступу до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 жовтня 2018 року за № 1167/32619.

Стосовно змін до Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" та інших законодавчих актів слід зазначити, що 03 жовтня 2018 року на своєму засіданні Кабінет Міністрів України схвалив розроблений АРМА, на виконання пункту 475 Плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 244 (далі – План), проект Закону України "Про внесення змін до Законів України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" та "Про державну службу" щодо відрядження до Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів".

Проект Закону усуває суперечності між законами України "Про державну службу" і "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів", забезпечує можливість відрядження до АРМА висококваліфікованих спеціалістів інших державних органів, підприємств, установ, організацій з метою виконання обов’язків, що вимагають спеціальних знань та навичок.

04 жовтня 2018 року проект Закону був внесений на розгляд Верховної Ради України (реєстр. № 9167).

Окрім зазначеного, в окресленому періоді було розроблено глобальні системні зміни до законодавства України у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, а саме проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання діяльності у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" (далі – Законопроект), якими зокрема, врегульовується питання, поширення повноважень Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на активи, вартість яких менша як 200 розмірів мінімальної заробітної плати, а також на ті, що підлягають стягненню за цивільними позовами фізичних та юридичних осіб, та на забезпечення зберігання речових доказів у кримінальних провадженнях.

Положення Законопроекту в першу чергу мають підґрунтям практичну діяльність АРМА, а робота над ним тривала близько року.

Законопроектом загалом пропонується врегулювати наступне:

1) посилення функції виявлення та розшуку активів, а саме розширення можливостей доступу АРМА до джерел інформації та обробки даних сучасними ІТ інструментами, автоматизації цих процесів та мінімізації участі людини на етапі первинного збирання та обробки даних, що зокрема, спрямоване на розвиток співпраці з аналогічними іноземними агентствами та як наслідок забезпечить оперативний обмін інформацією як всередині країни, так і в іноземних юрисдикціях;

2) створення можливостей для АРМА брати участь у кримінальному провадженні у вузькому колі питань, пов’язаних з управлінням арештованим майном, синхронізації положень Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" та КПК України;

3) забезпечення АРМА дієвими інструментами представництва України у справах з повернення активів в іноземних судах, запровадження можливостей залучення до розшуку активів спеціалізованих іноземних детективних компаній, а також установ, які фінансують судові процеси з повернення активів на користь держав їх походження;

4) розширення можливостей наповнення Державного бюджету України за рахунок доданої вартості, що утворюється від управління АРМА активами;

5) усунення недоліків правового регулювання управління арештованим майном, приведення інших законодавчих актів у відповідність до положень Закону;

6) розвиток (усунення прогалин) функції управління арештованим майном з метою імплементації Конвенції ООН проти корупції та наближення до загальноприйнятих стандартів.

Так, законопроектом пропонується внести зміни до Господарського процесуального кодексу України, КК України, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, КПК України, законів України "Про нотаріат", "Про іпотеку", "Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень", "Про державну реєстрацію актів цивільного стану", "Про депозитарну систему України", "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", "Про банки і банківську діяльність", "Про Національну поліцію", "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів", "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень", "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

Крім того, оскільки утворення АРМА є результатом імплементації у правову систему України, зокрема, положень Директиви ЄС від 03 квітня 2014 року № 2014/42/EU про арешт та конфіскацію предметів злочинної діяльності і доходів від неї, Рішення Ради ЄС № 2007/845/JHA від 06 грудня 2007 року про співробітництво в сфері повернення активів, Конвенції про

відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму, АРМА, з метою формування стійкого розуміння, що запропоновані зміни відповідають кращим світовим практикам, додатково звернулося до Делегації ЄС в Україні, Представництва Світового банку в Україні, Ініціативи з повернення викрадених активів (Stolen Asset Recovery Initiative – StAR), проекту Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні (EUACI), Посольства США та ТІ Україна з проханням долучитися до експертизи законопроекту.

StAR та Делегація ЄС в Україні спільно з EUACI залучили до опрацювання законопроекту авторитетних міжнародних експертів, а саме Герміону Кроньє, Найджела Бартлета та Джона Рінгута, які мають великий досвід роботи в сфері виявлення, управління та конфіскації незаконних активів, активно займаються підготовкою законодавства у сфері боротьби з відмиванням коштів та оцінкою повернення незаконних активів і боротьби з відмиванням коштів в рамках таких міжнародних інституцій як CARIN, StAR, MONEYVAL, УНЗ ООН, Міжнародний центр з повернення активів Базельського інституту управління.

АРМА систематизувало та детально проаналізувало надані експертами ЄС, StAR, США, ТІ Україна рекомендації/коментарі та суттєво удосконалило законопроект.

Слід зазначити, що міжнародні партнери позитивно оцінили прагнення АРМА удосконалити нормативно правове підґрунтя діяльності АРМА задля синхронізації його функцій та повноважень з аналоговими іноземними агентствами.

10 січня 2019 року до законопроекту було отримано висновок за результатами правової експертизи Міністерства юстиції України.

Діяльність АРМА, у тому числі з управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів широко висвітлюється на офіційному веб-сайті АРМА, а також на сторінці АРМА у мережі Facebook.

Окрім функцій виявлення та управління, як вже зазначалось, АРМА має утримувати Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні.

Протягом 2018 року АРМА проведені заходи щодо забезпечення отримання інформації для наповнення Реєстру.

З цією метою прийнято спільний наказ Державної судової адміністрації України, АРМА від 23 травня 2018 року № 254/107 "Про затвердження Порядку надання електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду".

Також забезпечено розробку проектів спільного протоколу "Про

надання інформації щодо електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду", наказу АРМА, ГПУ "Про затвердження Порядку надсилання відомостей щодо арешту (скасування арешту) майна (активів), про підозрюваних та обвинувачених осіб, а також іншої інформації у кримінальних провадженнях" і наказу АРМА, Мін'юсту "Про затвердження Порядку подання державними виконавцями інформації, що підлягає внесенню до Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні".

Крім того з представниками ГПУ та компанії – розробника програмного забезпечення Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) погоджений робочий протокол, в рамках якого опрацьовано питання щодо:

формування даних досудового розслідування для наповнення Реєстру в ЄРДР та їх подальше надання АРМА;

надання доступу до Реєстру керівникам прокуратур та органів досудового розслідування, прокурорам, слідчим, детективам та іншим уповноваженим особам органів досудового розслідування.

Слід також зазначити, що з метою отримання фінансування АРМА, досягнуто домовленості з EUACI щодо оплати робіт із внесення змін до програмного забезпечення ЄРДР.

За ініціативи EUACI відбулася зустріч з учасниками Робочої групи для обговорення питання залучення фінансування робіт. В результаті обговорення учасники дійшли згоди про можливість залучення фінансування та домовились про необхідність підготовки плану заходів з інтеграції реєстрів.

У 2018 році АРМА двічі були оголошені та проведені процедури закупівлі послуг розробки програмного забезпечення для Реєстру. Але, у зв'язку з відсутністю мінімальної кількості учасників, необхідної для проведення електронного аукціону, вони були відмінені. Таким чином, проведення повторної процедури закупівель послуг планується здійснити у 2019 році.

АРМА розроблено проект наказу "Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, порядок його формування та ведення".

Протягом 2018 року здійснювалася регулярна взаємодія з представниками органів досудового розслідування, у тому числі з представниками НАБУ, ГПУ, САП, що полягала у висвітленні інституційної спроможності АРМА, наданні роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги слідчим, детективам та прокурорам з питань, пов'язаних з виявленням та розшуком активів.

У 2018 році працівники АРМА спільно з представниками правоохоронних органів і Держфінмоніторингу взяли участь у низці навчальних семінарів та спеціалізованих тренінгів, організованих міжнародними партнерами, які були спрямовані на підвищення рівня

професійних навичок фахівців у сфері виявлення і розшуку активів, фінансових розслідувань, боротьби з організованою злочинністю, відмиванням коштів та фінансуванням тероризму.

Також за сприяння EUACI співробітники АРМА взяли участь у низці навчальних візитів до іноземних установ з повернення активів (зокрема Іспанії, Нідерландів, Ірландії, Румунії) та для участі у міжнародних конференціях (Словаччина) для ознайомлення з кращими європейськими практиками у сфері виявлення, розшуку та управління активами та налагодження міжнародного співробітництва АРМА.

Протягом 2018 року Громадською радою при АРМА проведено сім засідань. Зокрема, розглядались такі питання:

направлення на здійснення громадського контролю членів Громадської ради при АРМА, які можуть бути присутні під час прийому-передачі Національним агентством активів;

забезпечення прозорості роботи конкурсних комісій на заміщення вакантних посад державних службовців в АРМА;

забезпечення публічної інформації про активи, на які накладено арешт у кримінального провадженні;

затвердження Звіту про результати громадського контролю за витрачанням АРМА коштів Державного бюджету України.

Щодо реалізації функції АРМА з управління арештованими та конфіскованими активами варто зазначити, що згідно зі статтею 21 спеціального закону, управління рухомим та нерухомим майном, цінними паперами, майновими та іншими правами здійснюється АРМА шляхом реалізації відповідних активів або передачі їх в управління.

Зазначені активи, прийняті АРМА в управління, підлягають оцінці, яка здійснюється визначеними за результатами конкурсу суб’єктами оціночної діяльності, та передачі в управління визначеним за результатами конкурсу юридичним особам або фізичним особам – підприємцям у порядку, встановленому законодавством про державні (публічні) закупівлі.

За 2018 рік на кошти, розміщені АРМА на депозитних рахунках в державних банках, нараховано відсотків у наступних сумах: 16 940 924,89 грн, 2 922,49 дол. США та 13 020,70 євро.

Загальна сума надходжень до Державного бюджету України, згенерована АРМА завдяки управлінню арештованим активами, за 2018 рік складає 9 020 064,25 грн.

2.8. Практика застосування законодавства в сфері запобігання політичній корупції та державного фінансування політичних партій

Прийняття Законів України "Про запобігання корупції" та "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і

протидії політичній корупції" визначили низку механізмів запобігання політичній корупції та започаткувало систему державного контролю за фінансами політичних партій.

З метою реалізації вимог Закону України "Про політичні партії в Україні" щодо надання державного фінансування статутної діяльності НАЗК (рішенням від 19 січня 2018 року № 1) виділено суму 513 671 300 грн для шістьох політичних партій, які згідно з законодавством отримали право на таке фінансування у 2018 році:

- "Народний фронт" – 132 080 301 грн;
- "БПП "Солідарність" – 130 184 854 грн;
- "Об'єднання "Самопоміч" – 116 829 400 грн;
- "Опозиційний блок" – 56 262 418 грн;
- "Радикальна партія Олега Ляшка" – 44 427 431 грн;
- "ВО "Батьківщина" – 33 886 896 грн.

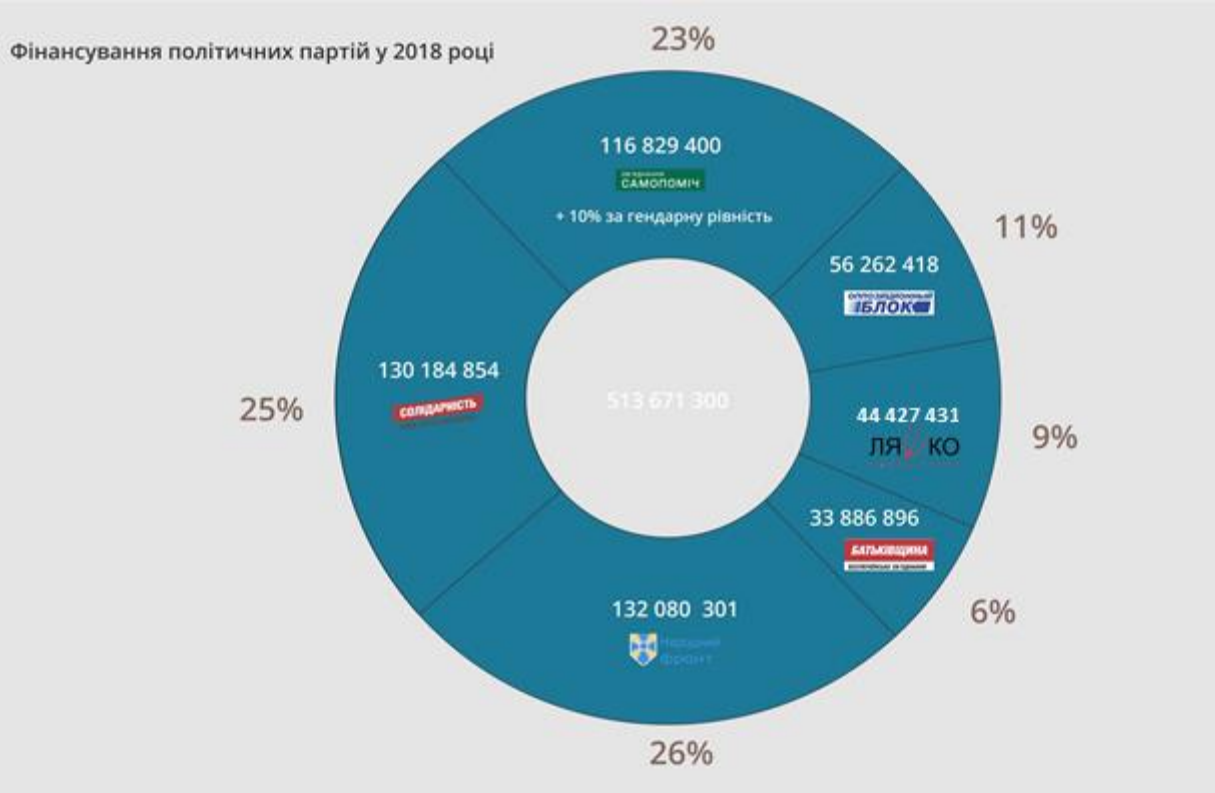

Відповідно до Закону України "Про політичні партії в Україні" щоквартально, з метою проведення аналізу, усі політичні партії мають подавати звіт про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру до НАЗК.

Протягом 2018 року підготовлено висновки за результатами аналізу звітів політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, які були затверджені відповідними рішеннями НАЗК та оприлюднені на офіційному веб-сайті.

За результатами аналізу звітів політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру поданих до НАЗК протягом 2018 року в середньому у 21 % звітів виявлені порушення.

Із загальної кількості партій що регулярно подають звіти про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру до НАЗК 52% не мають місцевих організацій і представлені виключно центральним осередком політичної партії.

Аналіз фінансової активності політичних партій що подають звіти про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру до НАЗК свідчить що лише 28 % партій є політично активними та здійснюють фінансову та господарську діяльність у міжвиборчий період.

У 2018 році в результаті аналізу звітів політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (IV квартал 2017 року та I–III квартали 2018 року) складено **401** протоколів про адміністративні правопорушення щодо порушення вимог законодавства в сфері запобігання політичній корупції:

174 протоколи за порушення порядку подання звіту партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (стаття 212[21] КУпАП);

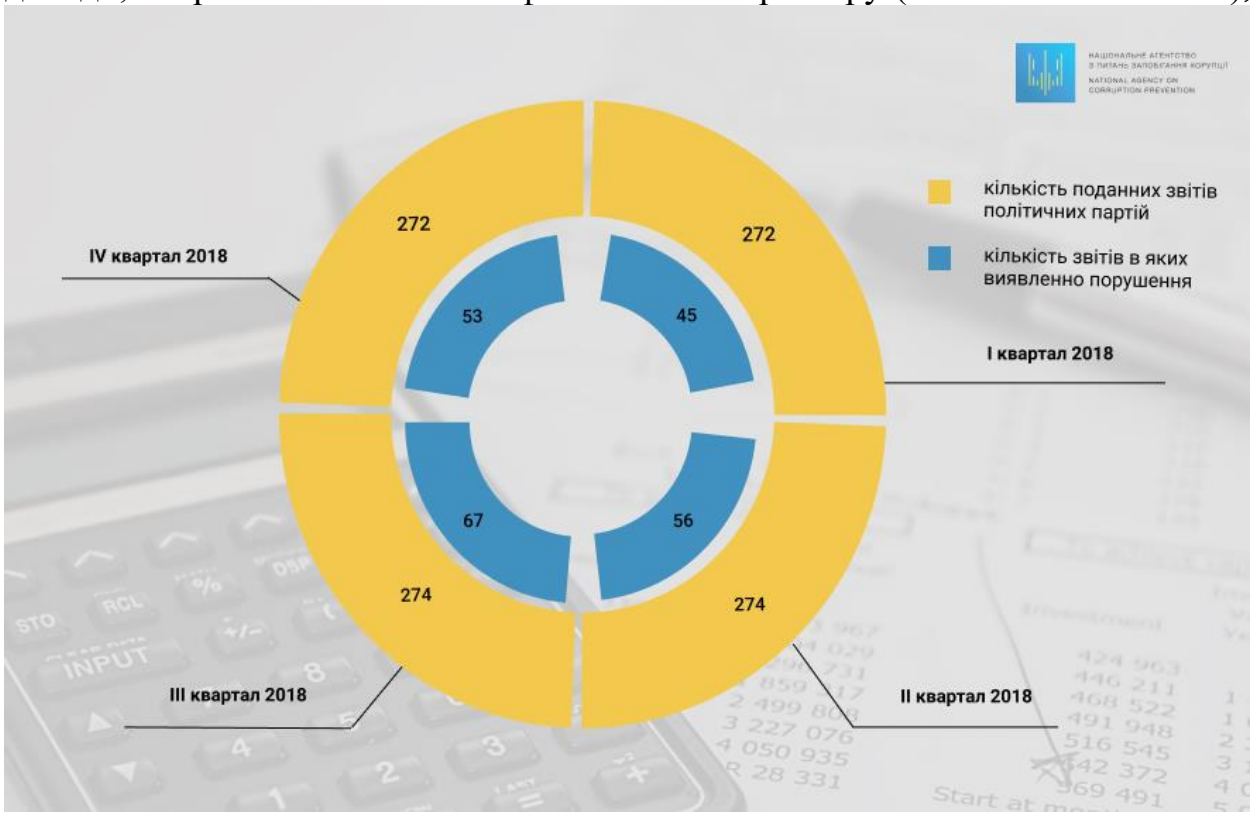

206 протоколів за порушення порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії (стаття 212[15] КУпАП);

21 протокол за невиконання законних вимог (приписів) НАЗК (стаття 188[46] КУпАП).

Найпоширенішими порушеннями які були зафіксовані НАЗК у сфері запобігання політичній корупції є:

- неподання звітів місцевих організацій політичних партій та інформації про їх майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру;
- порушення порядку надання внесків на користь політичної партії;
- порушення строків подання звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;
- неподання висновків щорічного внутрішнього аудиту партії;
- неподання звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;
- ненадання інформації, документів, а також порушення встановлених законодавством строків їх надання до НАЗК.

За результатами розгляду направлених за підсудністю адміністративних матеріалів судовими органами винесено рішення та накладено штрафів на суму 401 276,00 грн та конфісковано незаконно здійснених внесків на суму 289 436,00 грн.

Також НАЗК у 2018 році виявлено та направлено до Головного слідчого управління НПУ 6 матеріалів, щодо можливих ознак діянь передбачених статтями 159[1], 182 та 358 ККУ.

У 2018 році розроблено проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку притягнення до відповідальності за порушення, пов'язані з наданням фінансової підтримки

політичним партіям та їх фінансовою звітністю, який Кабінетом Міністрів України внесений на розгляд Верховної Ради України (реєстр. № 8597 від 13 липня 2018 року).

Також підготовлено проект Форми звіту про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру в новій редакції, що наразі перебуває на стадії погодження із заінтересованими державними органами.

Крім того на виконання вимог законодавства, рішенням НАЗК від 16 листопада 2018 року № 2596, зареєстрованим в Мін'юсті 10 грудня 2018 року за № 1397/32849, затверджена Методологія визначення розміру (суми) внеску на підтримку політичної партії у формі робіт, товарів або послуг.

Наразі продовжується робота із запровадження системи електронної звітності політичних партій та кандидатів на загальнодержавних і місцевих виборах. З метою визначення обсягу коштів необхідних для створення системи електронної звітності політичних партій та кандидатів на загальнодержавних і місцевих виборах розроблено техніко-економічне обґрунтування, яке дасть змогу зробити відповідні висновки про техніко-технологічну, економічну та фінансову складову запровадження даної системи та подати до Кабінету Міністрів України законопроект щодо впровадження електронної системи звітності політичних партій.

На міжнародному рівні для забезпечення ефективної реалізації визначених Законом превентивних антикорупційних функцій та повноважень НАЗК у напрямку запобігання політичній корупції триває робота з включення НАЗК до Міжнародної асоціації інститутів моніторингу політичних фінансів (Грузія).

Протягом 2018 року проводилась активна робота та діяльність в рамках робочої групи з розробки проекту порядку контролю виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, політичних партій, кандидати в народні депутати України від яких зареєстровані в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах та проекту форм фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, порядку їхнього складання і проведення аналізу.

Рішенням НАЗК від 14 грудня 2018 року № 3100 погоджено та в подальшому прийнято Центральною виборчою комісією Порядок контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України.

У свою чергу рішенням НАЗК від 29 грудня 2018 року № 3221 погоджено та в подальшому затверджено Центральною виборчою комісією Форми фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, порядку їхнього складання і проведення аналізу.

З метою ефективної реалізації повноважень під час проведення майбутніх виборчих кампаній НАЗК отримало доступ до бази даних Державного реєстру виборців та проекту технічного протоколу доступу НАЗК до бази даних Державного реєстру виборців, відповідно до постанови Центральної виборчої комісії від 16 серпня 2018 року № 125.

Для забезпечення координації діяльності, в тому числі під час проведення президентських і парламентських виборів, протягом звітного року між НАЗК та Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення підписано Меморандум про співпрацю в частині підготовки до президентських та парламентських виборів у 2019 році та участі у виборчому процесі НАЗК.

З метою реалізації превентивної функції НАЗК щодо запобігання політичній корупції, на постійній основі проводиться консультаційна, інформаційна та роз'яснювальна робота щодо особливостей законодавства в сфері фінансування політичних партій та по окремих питаннях подання політичними партіями звітів про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Діяльність НАЗК в сфері запобігання політичній корупції спрямована на забезпечення прозорості, відкритості та законності фінансування партійної діяльності та підвищення ефективності й удосконалення законодавчого механізму запобігання політичній корупції.

2.9. Доброчесність представницьких органів

У контексті реформування виборчого законодавства протягом року проводилася робота з підготовки проекту Виборчого кодексу України (реєстр.№ 3112-1 від 02 жовтня 2015 року).

Протягом 2018 року на розгляд Верховної Ради України подано законопроекти, а саме:

"Про відкликання народного депутата України" (реєстр. № 7481 від 10 січня 2018 року);

"Про внесення змін до Закону України "Про вибори народних депутатів України" (щодо законодавчого врегулювання окремих питань виборів народних депутатів України) (реєстр. № 8061 від 26 лютого 2018 року);

"Про внесення змін до деяких законів України" щодо забезпечення відповідності дій осіб, висунутих кандидатами у народні депутати України, загальновизнаним нормам моралі, дотримання ними прав і свобод людини і громадянина, законних інтересів суспільства і держави (реєстр. № 8388 від 21 травня 2018 року);

"Про місцеві вибори" (реєстр. № 9100 від 19 вересня 2018 року та № 9100-1 від 2 жовтня 2018 року);

"Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні" (реєстр. № 9218 від 18 жовтня 2018 року);

"Про внесення змін до Закону України "Про вибори народних депутатів України" (щодо вимог до місця проживання кандидата в народні депутати України) (реєстр. № 9246 від 30 жовтня 2018 року);

"Про внесення змін до деяких законодавчих актів" щодо реалізації виборчого права громадян (реєстр. № 9266 від 6 листопада 2018 року);

"Про внесення змін до Закону України "Про вибори Президента України" щодо гарантування виборчих прав особам, які мають паспорт громадянина України у формі пластикової ID-картки (реєстр. № 9293 від 16 листопада 2018 року);

"Про внесення змін до Закону України "Про вибори Президента України" щодо забезпечення участі у виборчому процесі окремих категорій громадян України (реєстр. № 9301 від 19 листопада 2018 року).

Центральною виборчою комісією самостійно ініційовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства України про вибори і референдуми за результатами узагальнення практики застосування законодавства України про вибори і референдуми та практики проведення виборів і референдумів в Україні, користуючись повноваженнями, наданими їй згідно з пунктом 4 частини другої статті 16 Закону України "Про Центральну виборчу комісію".

Постановою Центральної виборчої комісії № 114 від 03 серпня 2018 року схвалено пропозиції стосовно вдосконалення законів України з питань проведення виборів, шляхом розробки проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України (в частині контролю за правильним та цільовим використанням коштів Державного бюджету України, виділених окружним (територіальним) виборчим комісіям на підготовку і проведення відповідних виборів). Вказану постанову надіслано до Кабінету Міністрів України та Державної аудиторської служби України для вирішення питання щодо внесення в установленому законодавством України порядку на розгляд Верховної Ради України відповідних законодавчих пропозицій.

У липні 2018 року з метою підготовки до виборів Президента України та народних депутатів України у 2019 році Центральною виборчою комісією разом із НАЗК утворено спільну робочу групу з розробки проектів порядків контролю виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, політичних партій, кандидати в народні депутати України від яких зареєстровані в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах, а також форм фінансових звітів про надходження і використання коштів відповідних виборчих фондів.

Центральна виборча комісія спільно з НАЗК постановою від 20 грудня 2018 року № 252 затвердила Порядок контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України.

Зазначеним порядком передбачено напрями, контроль за якими забезпечуватиме як Центральна виборча комісія, так і НАЗК, та окремі напрями, контроль за якими здійснюватиме лише Центральна виборча комісія.

Крім того зазначений порядок містить положення щодо створення відповідної робочої групи з метою забезпечення взаємодії Центральної виборчої комісії та НАЗК в процесі контролю виборчих фондів, а також прийняття та аналізу фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів. Передбачено положення щодо права Центральної виборчої комісії та НАЗК в разі потреби отримувати від відповідних органів, а також банків необхідну для здійснення перевірки виборчих фондів інформацію. Установлено форми фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, порядок їх складання і проведення аналізу.

Варто також зазначити, що у ході реформування виборчого законодавства Державна міграційна служба України в межах компетенції забезпечує сприятливі умови для реалізації громадянами України конституційного права обирати та бути обраним до відповідних органів державної влади і органів місцевого самоврядування. Зусилля територіальних органів/підрозділів Державна міграційна служба України максимально спрямовані на своєчасне забезпечення громадян ID-картками та паспортами громадянина України для виїзду за кордон. Також суспільство інформується про позицію органів державної влади щодо правових відносин під час застосування громадянами України виборчого права[19].

2.10. Доброчесність публічної служби

У 2018 році Україна ініціювала проведення базової оцінки системи державного управління за принципами SIGMA[20] та у сфері державної служби і управління людськими ресурсами отримала високі бали.

Довідково: Звіт SIGMA за результатами оцінки стану справ в системі державного управління України представлено на конференції у м. Києві 11 вересня 2018 року. Результати оцінки розглянуто на засіданні Координаційної ради з питань реформування державного управління 08 жовтня 2018 року.

Базова оцінка SIGMA надає Україні системний і вимірюваний алгоритм подальшої реалізації реформи державного управління. Відповідно до рекомендацій SIGMA основними пріоритетами на наступний період є:

забезпечення фінансування та фінансової стабільності реформи в державному бюджеті України;

зміцнення спроможності Уряду формувати й реалізовувати обґрунтовану ефективну політику та законодавство;

---

[19] https://dmsu.gov.ua/news/dms/3953.html

[20] https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-presentation-2018/09.2018/11.09.2018Ukraine%20Baseline%20Measurement%20Report%202018_UA.pdf

впровадження прозорої і цільової класифікації посад державної служби та системи заробітної плати в державному управлінні;

удосконалення підзвітності різних центральних органів виконавчої влади та забезпечення ефективної організації міністерств;

забезпечення ефективних засобів правового захисту у сфері доступу до інформації для громадян;

прийняття і реалізація Закону про загальну адміністративну процедуру;

вдосконалення послуг для громадян, включаючи електронне управління.

На основі оцінки підготовлено зміни до Стратегії реформування державного управління, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 року №1109.

Одним з ключових завдань Стратегії реформування державного управління України передбачено утворення ефективних і дієвих служб управління персоналом у кожному державному органі з координацією діяльності НАДС.

У 2018 році НАДС розроблено методологію моніторингу рівня спроможності служб управління персоналом та проведено пілотну оцінку рівня спроможності служб управління персоналу в 6 державних органах, які здійснюють підготовку та реалізацію ключових національних реформ: Міністерство фінансів України; Міністерство культури України; Мін'юст; Міністерство інфраструктури України; НАДС; Державне агентство з питань електронного урядування України.

НАДС здійснено підготовку звіту про результати оцінки рівня спроможності 50% служб управління персоналом державних органів, які здійснюють підготовку та реалізацію ключових національних реформ. Попередні результати презентовано 20 грудня 2018 року на засіданні Ради управління людськими ресурсами державної служби при НАДС. Рівень спроможності служб управління персоналом у 100% досліджуваних державних органах знаходиться в межах позитивного рівня.

Довідково: Наказами НАДС від 15 лютого 2018 року № 47 і 48 затверджено Положення про Раду управління людськими ресурсами державної служби при НАДС та її склад, до якого увійшли представники служб управління персоналом 68 центральних органів виконавчої влади.

Започатковано опитування працівників служб управління персоналом державних органів усіх рівнів юрисдикції з метою виявлення актуальних потреб в отриманні методологічної допомоги з питань управління персоналом у державних органах. У 2018 році проведено 2 опитування у червні 2018 року (взяло участь 259 працівників) та у листопаді 2018 року (взяло участь 400 працівників). За результатами опитування підготовлено аналітичний звіт.

Підготовлено та затверджено 6 методичних рекомендацій, 1 методику, проведено понад 40 навчальних семінарів/тренінгів для державних службовців.

01 жовтня 2018 року розроблено та відкрито навчальний онлайн-курс для служб управління персоналом "Управління персоналом на державній службі" на веб-платформі "Prometheus". В рамках зазначеного навчання розглянуто усі кроки призначення на державну службу, критерії відбору персоналу до державного органу, особливості проведення конкурсу та встановлення випробувального терміну, сутність поняття "службова кар'єра", планування службової кар'єри державного службовця та роль у цьому служби управління персоналом державного органу, а також передбачено підготовку HR-стратегії для відповідного державного органу.

З метою запровадження обміну кращими практиками в сфері управління персоналом підготовлено Положення про Всеукраїнський конкурс "Кращі практики управління персоналом", затверджене наказом НАДС від 03 вересня 2018 року № 212-18, зареєстрованим в Мін'юсті 19 вересня 2018 року за № 1075/32527.

На виконання Концепції запровадження посад фахівців з питань реформ, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України 11 листопада 2016 року № 905, у 10 міністерствах, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, НАДС та Державному агентстві з питань електронного врядування України створено 58 директоратів, де станом на 31 грудня 2018 року працює 534 фахівці з питань реформ.

Створено веб-портал[21] на якому розміщується вся інформація про перебіг конкурсного відбору фахівців з питань реформ, новини та оприлюднюються вакансії.

Створено он-лайн ресурс "Нова державна служба: доступно про головне"[22], мета якого – сприяти залученню на державну службу лідерів змін та допомогти їм в підготовці до проходження конкурсної процедури на посади фахівців з питань реформ.

Запроваджено методику проведення аналізу посад державної служби категорій "Б" та "В" у центральних органах виконавчої влади.

У 2018 році вперше відбулося оцінювання результатів службової діяльності державних службовців. З метою належного проведення оцінювання підготовлено чотири методичні рекомендації та створено інформаційний ресурс "Ключові показники ефективності" на веб-платформі Спільнота практик: сталий розвиток DESPRO.

На виконання плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 року № 342

[21] https://career.gov.ua/
[22] http://udl.despro.org.ua

НАДС розроблено методичні рекомендації щодо складання індивідуальної програми підвищення рівня професійної компетентності державного службовця та індивідуальні програми підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.

Наказом НАДС від 13 липня 2018 року № 174-18, зареєстрованому у Мін'юсті 02 серпня 2018 року за № 899/32351, вперше затверджено критерії конкурсного відбору виконавців державного замовлення НАДС на підготовку здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування" галузі знань "Публічне управління та адміністрування" та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування.

Використання цих критеріїв для оцінювання конкурсних пропозицій закладів освіти – учасників конкурсу дозволило об'єктивно та неупереджено їх оцінити та базуючись на принципах добросовісної конкуренції, відкритості та прозорості відібрати заклади вищої освіти, заклади післядипломної освіти, серед яких розміщено державне замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування" галузі знань "Публічне управління та адміністрування" та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування.

З впровадженням нового Закону України "Про державну службу" вступ на державну службу здійснюється шляхом конкурсного відбору з урахуванням рівня професійної компетентності, особистих якостей і досягнень кандидатів на зайняття вакантної посади.

Оголошення про проведення конкурсу розміщується на Єдиному порталі вакансій державної служби НАДС[23], а також на порталі нової державної служби та на офіційних веб-сайтах державних органів, в яких проводиться конкурс.

Для популяризації вакансій фахівців з питань реформ розміщуються реклами в соціальних мережах та сайтах пошуку роботи.

Постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246 "Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби" визначений фіксований перелік вимог до компетентностей для оцінювання кандидатів на зайняття посад фахівців з питань реформ.

Також постановою Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2018 року № 448 "Про внесення змін до Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії "А", внесено зміни до Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії "А", з метою оновлення та удосконалення вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії "А".

[23] http://nads.gov.ua/

Крім того, статтею 31 Закону України "Про державну службу" передбачено імперативну норму щодо призначення переможців конкурсних відборів на підставі протоколу засідання конкурсної комісії. Це стосується усіх категорій вакантних посад (А, Б, В) та усіх суб'єктів призначення (зокрема Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України).

Згадані положення законодавства забезпечують рівні можливості щодо вступу та проходження державної служби.

Протягом 2018 року проведено зокрема 19 конкурсів на зайняття посад державної служби категорії "А", на які претендувало 180 осіб.

З метою забезпечення прозорості проведення конкурсного відбору на зайняття посад державної служби, до роботи конкурсної комісії та Комісії з питань вищого корпусу державної служби залучаються незалежні представники (експерти, громадськість).

Під час проведення конкурсів на зайняття вакантних посад державної служби категорії "А" на всіх етапах проведення конкурсу здійснюється відеофіксація та забезпечується онлайн відео-трансляція на каналі НАДС на відео-сервісі YouTube.

Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій "А", "Б" і "В" проводиться на підставі показників результативності, ефективності та якості, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, а також дотримання ним правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції, відповідно до Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 року № 640.

НАДС проведено узагальнення статистичної інформації щодо результатів оцінювання службової діяльності держаних службовців за 2018 рік. Згідно з отриманими даними оцінку "відмінно" отримало 35602 державних службовців, що складає 26 відсотків від загальної кількості осіб, оцінювання яких проводилось (137 925).

З метою протидії незаконному звільненню та іншим порушенням прав державних службовців НАДС та його територіальними органами впродовж 2018 року видано державним органам 213 обов'язкових до виконання вимог.

Крім того, упродовж 2018 року НАДС та його територіальними органами проводився моніторинг проведених дисциплінарних проваджень, який показав, що органами виконавчої влади ініційовано 5802 дисциплінарних провадження та застосовано 2715 дисциплінарних стягнень. Таким чином, понад 46 % ініційованих проваджень не призвели до застосування стягнень до державних службовців за рішенням керівника. Із застосованих дисциплінарних стягнень звільнення з посади державної служби здійснено у

55 випадках, що складає лише 2% від загальної кількості дисциплінарних стягнень.

На виконання Плану заходів з реалізації Стратегії реформування державного управління України на 2016-2020 роки (зі змінами внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 року № 1109) завершено процедуру закупівлі програмного забезпечення зі створення інтегрованої інформаційної системи управління людськими ресурсами на державній службі (HRMIS). За результатами проведеної процедури закупівлі визначено переможця, з яким 05 лютого 2019 року укладено Контракт на постачання, встановлення, експлуатаційного приймання та технічної підтримки HRMIS.

2.11. Антикорупційна експертиза проектів актів

Обов’язкова антикорупційна експертиза здійснюється Мін’юстом, крім антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, внесених на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України, яка здійснюється комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією.

Мін’юст визначає порядок і методологію проведення ним антикорупційної експертизи, а також порядок оприлюднення її результатів. Обов’язковій антикорупційній експертизі, яка проводиться Мін’юстом, підлягають усі проекти нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України.

У свою чергу, НАЗК може проводити за власною ініціативою у встановленому ним порядку антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України.

Згідно з Планом проведення антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів на 2018 рік, затвердженим наказом Мін’юсту від 28 грудня 2017 року № 4865/7 (із змінами, внесеними наказом Мін’юсту від 14 серпня 2018 року № 2877/7) протягом 2018 року Мін’юстом проведено антикорупційну експертизу п’яти чинних нормативно-правових актів з них чотири Закони України "Про центральні органи виконавчої влади"; "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім’ям"; "Про доступ до публічної інформації"; "Про Вищу раду правосуддя" та одна постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1060 "Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном".

За результатами антикорупційної експертизи нормативно-правових актів, які підлягають державній реєстрації, Мін’юстом протягом 2018 року проведено **1600** антикорупційних експертиз чинних нормативно-правових актів.

За результатами антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, яка проводилася як складова частина правової експертизи, Мін'юстом протягом 2018 року проведено **2178** антикорупційних експертиз проектів нормативно-правових актів.

Результати антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів оприлюднено на офіційному веб-сайті Мін'юсту.[24]

Відповідно до вимог статті 55 Закону та статті 93 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" за 2018 рік Комітетом Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції підготовлено **1469** експертних висновків щодо проектів нормативно-правових актів, із них **97** законопроектів визнані такими, що не відповідають вимогам антикорупційного законодавства.

Варто зазначити, що проведення антикорупційної експертизи має важливе значення. Законопроекти, які визнані Комітетом, що містять корупційні ризики та не відповідають вимогам антикорупційного законодавства або відхиляються Верховною Радою України або шляхом внесення відповідних поправок з них вилучаються корупціогенні норми.

Відповідно до пункту 4 рішення НАЗК від 28 липня 2016 року № 1, зареєстрованого в Мін'юсті 25 серпня 2016 року за № 1184/29314, до затвердження НАЗК методології проведення антикорупційної експертизи така експертиза проводилася за Методологією проведення антикорупційної експертизи, затвердженою наказом Мін'юсту від 23 червня 2010 року № 1380/5, яка на сьогодні втратила чинність.

З метою створення умов для ефективного виявлення у проектах нормативно-правових актів корупціогенних факторів та розроблення рекомендацій щодо усунення (мінімізації) їх негативного впливу, наприкінці року НАЗК затвердило Методологію проведення НАЗК антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів та Методичні рекомендації щодо проведення НАЗК такої експертизи (рішення від 29 грудня 2018 року № 3223), підготовка яких здійснювалася за експертної підтримки ПРООН.

2.12. Запобігання та протидія корупції у сфері оборони

Антикорупційна діяльність Міністерства оборони України здійснюється і спрямовується на забезпечення відкритості та прозорості оборонної сфери.

Представниками громадянського суспільства надається вагома консультативно-дорадча і практична допомога в розробці концептуальних і програмних документів, застосуванні сучасних практик та технологій у сфері протидії корупції.

Довідково: 04 липня 2018 року на засіданні Уряду відбулося публічне звітування урядово-громадської ініціативи "Разом проти корупції" щодо діяльності Міноборони з

[24] https://minjust.gov.ua/uncorrup_exp.

антикорупційних питань, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 жовтня 2016 року № 803. Відзначено, що Міноборони займає лідерські позиції (є третіми) серед центральних органів виконавчої влади у вирішенні антикорупційних завдань (витяг з протоколу № 26 від 04 липня 2018 року, пункт 7 Рішення з окремих питань підпункт 3 Звіт урядово-громадської ініціативи "Разом проти корупції").

Діяльність Міноборони та Збройних Сил України щодо запобігання та протидії корупції здійснюється в умовах виконання заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, та є одним з пріоритетних завдань, визначених Міністром оборони України, та яка спрямовується на забезпечення виконання антикорупційних законодавчих та нормативно-правових актів України.

Основні зусилля зосереджувалися на виконанні пріоритетних напрямів реалізації державної антикорупційної політики, визначених Міністром оборони України:

підвищення ефективності існуючих антикорупційних органів та незалежних контролюючих інституцій з метою зменшення корупційних ризиків у діяльності Міністерства оборони та Збройних Сил України;

реалізація військової кадрової політики в питаннях запобігання корупції, формування доброчесності військовослужбовців та цивільного персоналу, їх негативного ставлення до корупції, забезпечення кадрової безпеки при підготовці та прийнятті кадрових рішень;

забезпечення нетерпимості до вчинення корупційних правопорушень, в ході забезпечення виконання завдань захисту суверенітету і територіальної цілісності України, участі підрозділів Збройних Сил України в міжнародних заходах з підтримання миру;

зменшення корупційних ризиків під час публічних закупівель шляхом забезпечення їх прозорості і конкурентності;

посилення ефективності управління фінансовими ресурсами, використання бюджетних коштів, забезпечення прозорості виконання бюджетних програм, розвитку і підтримки системи внутрішнього контролю, проведення е-декларування;

забезпечення належних умов для повідомлень про факти порушення вимог антикорупційного законодавства, застосування ефективних та стримуючих заходів до осіб, причетних до корупційних правопорушень;

забезпечення відкритості та моніторингу результативності антикорупційної політики, сприяння участі громадськості, міжнародних організацій в її реалізації.

04 жовтня 2018 року проведено збори з особовим складом територіальних підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції щодо функціонування системи запобігання корупції, підбито підсумки роботи, оцінено діяльність територіальних підрозділів та визначено завдання щодо удосконалення роботи.

Забезпечено моніторинг діяльності уповноважених осіб, відповідальних за виконання заходів щодо запобігання корупції в структурних підрозділах

Міноборони, Генерального штабу, органах військового управління, військових частинах, установах, закладах та держпідприємствах, які входять до сфери управління Міноборони.

Удосконалено єдину систему планування та організації завдань щодо запобігання корупції.

Набув функціональних спроможностей в забезпеченні зовнішнього моніторингу антикорупційної діяльності Міноборони України Експертний антикорупційний консультативно-дорадчий комітет

Довідково: Головою комітету обрано Туре Квалвіка, заступника директора Центру зі зниження ризиків корупції в секторі оборони, полковника Міноборони Королівства Норвегії (CIDS).

Забезпечено прозорість та ефективність процедур закупівель через електронну систему закупівель ProZorro.

Незалежним антикорупційним комітетом з питань оборони (НАКО) презентовано дослідження щодо корупційних ризиків у сфері житлового забезпечення у Збройних Силах, обговорено перспективи імплементації рекомендацій НАКО стосовно дослідження корупційних ризиків в оборонних закупівлях, питань захисту державної таємниці, публікації оновленого індексу Government Defenct Anti-Corruption Index, а також корупційних ризиків в управлінні земельними та непрофільними активами Міноборони.

З метою підвищення прозорості та усунення корупційних ризиків у діяльності військових комісаріатів у 2018 році 111 військових комісаріатів у Чернігівській, Одеській, Дніпропетровській та Волинській областях переформовано у територіальні центри комплектування та соціальної підтримки.

Щодо попередження корупції у сфері будівництва, придбання та розподілу житла. У 2018 році впроваджено та ведеться електронний облік договорів (137) з будівництва житла на землях оборони за небюджетні кошти, стану їх виконання. Створено електронний облік об’єктів незавершеного будівництва (177) та діючих договорів підряду (18).

Опрацьовано проект Типового положення про Управління капітального будівництва, у якому передбачено здійснення всіх дій (укладання правочинів) пов’язаних з виконанням функцій замовника будівництва житла за обов’язковим погодженням з органом управління.

Протягом листопада–грудня 2018 року опрацьовано Алгоритм дій та проект конкурсної документації щодо проведення конкурсу з відбору пропозицій забудовників та укладання договорів з будівництва житла за не бюджетні кошти.

Протягом 2018 року всім Управлінням капітального будівництва надано практичну допомогу щодо опрацювання додаткових угод до договорів

підряду, будівництва житла за не бюджетні кошти, актів виконаних робіт та інших документів щодо надання їх на оплату (усього до 41 додаткової угоди).

Організовано щотижневу перевірку стану укладання договорів, використання коштів на закупівлю квартирного майна квартирно-експлуатаційними підрозділами та приймання квартирного майна на складах підпорядкованих квартирно-експлуатаційних відділів, квартирно-експлуатаційних частин (районів).

Спільно з Урядово-громадською ініціативою "Разом проти корупції" оновлено й реалізується проект Етапів здійснення заходів та комунікаційної підтримки до 2020 року щодо внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки, що належать до земель оборони, реєстрацію у Державному реєстрі речових прав, їхні кількісні, якісні характеристики та грошову оцінку. У Державному земельному кадастрі зареєстровано земельні ділянки землекористувачів Міністерства оборони України та Збройних Сил України загальною площею 200,87 тис. га, що становить 43,5% від потреби, з них 74,92 тис. га зареєстровано у 2018 році.

З метою мінімізації можливих корупційних ризиків в управлінні фінансовими і матеріальними ресурсами внутрішніми аудиторами Міністерства оборони України проведено попередню оцінку проектів документів та упереджено зайві витрати, забезпечено додаткові надходження на суму 412,2 млн грн, підвищено якість використання бюджетних коштів.

Удосконалено ризик-орієнтоване планування внутрішніх аудитів та контрольних заходів. Внутрішніми аудитами упереджено 65,4 млн грн втрат ресурсів. Реалізація рекомендацій забезпечила додаткові надходження та економію видатків на суму 31,3 млн грн.

Впровадження Стандартів внутрішнього контролю у Збройних Силах сприяло підвищенню відповідальності керівників усіх рівнів за усунення виявлених порушень і ризиків. Відшкодовано майже 172,6 млн грн, що були виявлені аудитами.

За результатами внутрішніх аудитів до матеріальної та дисциплінарної відповідальності притягнуто 2585 осіб. Матеріали щодо втрат на суму 417,3 млн грн передано до правоохоронних органів.

У порівнянні з 2017 роком обсяг охоплених внутрішніми аудитами ресурсів збільшився майже на 25%, обсяг виявлених втрат та збитків зменшився майже на 23%. При цьому питома вага втрат та збитків в обсязі охоплених внутрішніми аудитами ресурсів зменшилася в 1,6 рази, а рівень їх відшкодування збільшився більш ніж вдвічі. Також збільшився рівень усунення фінансових порушень, що не призвели до втрат та ризиків в управлінні фінансовими і матеріальними ресурсами.

У 2018 році внутрішнім аудитом оборонного відомства успішно впроваджено 60% рекомендацій міжнародних експертів за підсумками

незалежної зовнішньої оцінки внутрішнього аудиту Міністерства оборони України у 2017 році на відповідність міжнародним стандартам.

Довідково: Затверджено концепцію (засади) створення у Міністерстві оборони України аудиторського комітету та Програму забезпечення і підвищення якості внутрішнього аудиту:

удосконалено ризик-орієнтоване планування аудитів з визначенням пріоритетності виконання планових завдань та урахуванням пропозицій керівників, відповідальних за конкретні види діяльності;

запроваджено пілотний розподіл рекомендацій за ступенями важливості ("критичні", "важливі", і "бажані");

проведено тренінги з ІТ-аудиту та пілотні ІТ-аудити;

затверджено тимчасову настанову з внутрішньої оцінки якості внутрішнього аудиту, яку апробовано в пілотному режимі;

оновлено систему управління ризиками у внутрішньому аудиті.

За 30-ма критеріями внутрішній аудит Міністерства оборони України повністю відповідає міжнародним стандартам та ще за 20-ма – частково. Виконання рекомендацій заплановано на 2019 – 2022 роки.

2.13. Фінансовий контроль та аудит

Відповідно до статті 98 Конституції України та Закону України "Про Рахункову палату" Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням. Повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

У 2018 році проведено заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) на 598 об’єктах контролю, за результатами яких підготовлено та розглянуто на засіданні Рахункової палати 91 звіт.

У ході проведення Рахунковою палатою контрольних заходів виявлено передбачених статтями 116 і 119 Бюджетного кодексу України порушень бюджетного законодавства, неефективного використання коштів Державного бюджету України, а також порушень і недоліків при адмініструванні доходів державного бюджету на загальну суму понад 17 млрд грн. З цієї суми:

порушення бюджетного законодавства (у тому числі нецільове використання бюджетних коштів і порушення при плануванні) становить 5 млрд 794,7 млн грн;

неефективне управління бюджетними коштами та їх неефективне використання – 4 млрд 410,9 млн грн;

порушення і недоліки при адмініструванні доходів – 6 млрд 834,8 млн грн.

Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, центральним органам виконавчої влади, установам, організаціям, підприємствам надіслано 567 документів (звітів, рішень Рахункової палати, інформацій, актів та листів) для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також для відшкодування втрат і збитків, заподіяних

Державному бюджету України. Усі зазначені документи містили обґрунтовані, виважені та конкретні рекомендації щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо належного адміністрування доходів державного бюджету, підвищення ефективності, результативності, продуктивності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напряму використання бюджетних коштів, так і в цілому.

Відстеження та аналіз виконання об’єктами контролю рекомендацій і пропозицій є повсякденною практикою роботи Рахункової палати. Ця робота передусім спрямована на загальнодержавний результат – покращення стану законності, ефективності та результативності надходження та використання бюджетних коштів, а також діяльності державних органів.

Пропозиції Рахункової палати за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) враховані Верховною Радою України у прийнятих у 2018 році 9 законах, а також при підготовці 3 законопроектів.

Окремі рекомендації Рахункової палати, зроблені за результатами проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), знайшли відображення у двох указах Президента України, 17 постановах та 13 розпорядженнях Кабінету Міністрів України, спрямованих на удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення.

Реалізації наданих Рахунковою палатою рекомендацій сприяла активна співпраця Рахункової палати з комітетами Верховної Ради України. Представники Рахункової палати взяли участь у 96 засіданнях комітетів, трьох парламентських слуханнях та 52 засіданнях робочих груп.

Відповідно до вимог законів України "Про Рахункову палату" та "Про доступ до публічної інформації" у 2018 році Рахункова палата інформувала суспільство і громадськість про результати своєї діяльності, посилюючи цим самим публічний контроль за використанням коштів державного бюджету.

Рішення Рахункової палати, звіти за результатами контрольних заходів та реагування органів державної влади на пропозиції Рахункової палати публікуються на її веб-сайті. У ЗМІ впродовж звітного року оприлюднено 7740 матеріалів, пов’язаних з діяльністю Рахункової палати або з посиланнями на неї.

За підсумками 2018 року ефективність роботи органів державного фінансового контролю демонструє позитивну динаміку, оскільки обсяг відшкодованих втрат бюджетних коштів порівняно з видатками на утримання становить понад 129 відсотків.

Протягом 2018 року органами Державної аудиторської служби України

проведено майже 2,0 тис. заходів державного фінансового контролю на понад 1,9 тис. підприємствах, в установах та організаціях. У розрахунку на 1 перевірений об'єкт обсяг охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів у 2018 році склав 254,1 млн грн.

За результатами ревізій та перевірок виявлено втрат фінансових і матеріальних ресурсів на понад 2,2 млрд грн.

Зокрема, бюджетами усіх рівнів, бюджетними установами та організаціями, підприємствами втрачена можливість отримати належні їм доходи в сумі майже 955,0 млн грн, у тому числі бюджетами всіх рівнів – понад 305,8 млн грн.

На понад 1,2 тис. підприємств, в установах і організаціях встановлено майже 1,3 млрд грн незаконних і не за цільовим призначенням проведених витрат та недостач матеріальних і фінансових ресурсів, у тому числі понад 788,1 млн грн – за операціями з бюджетними коштами.

Найбільш масштабними та розповсюдженими фінансовими порушеннями, які призвели до втрат ресурсів, є:

реалізація суб'єктами господарювання товарів, робіт чи послуг (крім користування, оренди) безоплатно або за заниженими цінами – понад 533,4 млн грн;

списання коштів на видатки/витрати без отримання товарів, робіт чи послуг або в обсягах, вищих від їх фактичної вартості, – майже 445,3 млн грн;

незаконні витрати внаслідок оплати завищеної вартості виконаних робіт та/або наданих послуг, а також завищення кількості чи вартості придбаних товарів – понад 321,9 млн грн;

ненарахування і неперерахування (неповне перерахування) надходжень до загального та спеціального (крім спецфонду бюджетних установ) фондів бюджету – 249,0 млн грн;

проведення незаконних (зайвих) виплат заробітної плати – понад 110,9 млн грн;

втрата доходів через списання дебіторської заборгованості – майже 64,1 млн грн;

покриття за рахунок загального фонду кошторису витрат спеціального фонду (без відновлення касових видатків загального фонду) – майже 61,0 млн грн;

незаконні виплати фізичним особам (компенсацій, допомог, пільг та субсидій, пенсій, стипендій), в тому числі які не мали права на їх отримання або у завищених розмірах – близько 59,9 млн грн;

безпідставне покриття витрат фізичних або юридичних осіб, в тому числі при відсутності в обліку дебіторської заборгованості – понад 49,0 млн грн;

нецільові витрати – 48,3 млн грн;

недостачі коштів та матеріальних цінностей – понад 47,8 млн грн;

недоотримання суб'єктами господарювання належних надходжень за

майно, надане у користування, оренду – понад 47,8 млн грн;

понаднормове списання за обліком матеріальних цінностей, що відсутні, – 37,9 млн грн;

сплата внесків до державних цільових фондів за незаконно виплаченою заробітною платою або за завищеною ставкою збору – майже 35,1 млн грн;

зайве виділення (отримання) бюджетних коштів юридичним особам, одержувачам внаслідок завищення відповідних розрахунків або які не мали права на їх отримання – понад 14,2 млн грн;

незаконне відчуження майна – майже 13,5 млн грн;

недоотримання доходів від реалізації бюджетними установами безоплатно товарів, послуг від господарської діяльності – понад 11,6 млн грн;

здійснення за рахунок бюджету одного рівня видатків, які відповідно до бюджетного законодавства мають здійснюватися з бюджету іншого рівня – понад 11,4 млн грн;

ліквідація (знищення, розбирання) майна, проведена всупереч законодавству – майже 10,8 млн грн;

реалізація за заниженою вартістю або безоплатно послуг (крім адміністративних), які надаються на платній основі, – понад 10,6 млн грн;

не відображення в обліку та неотримання дебіторської заборгованості за послуги, які надаються на платній основі, – майже 6,8 млн грн, тощо.

В рамках здійснення системного контролю за усуненням виявлених під час проведення контрольних заходів недоліків і порушень, повнотою виконання вимог органів Держаудитслужби в частині відшкодування виявлених втрат та забезпечення персональної відповідальності посадових осіб за порушення фінансово-бюджетної дисципліни вжито таких заходів:

до правоохоронних органів передано 889 ревізійних матеріалів; за результатами розгляду матеріалів правоохоронцями розпочато 523 досудових розслідування та долучено до кримінальних проваджень 453 матеріали, при цьому питома вага розпочатих досудових розслідувань та фактів долучення матеріалів до кримінальних проваджень у загальній кількості переданих до правоохоронних органів матеріалів становить 109,8%;

забезпечено відшкодування втрат фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму майже 960,3 млн грн (до бюджетів, бюджетних установ і організацій та підприємств надійшло понад 286,0 млн грн, а також забезпечено відшкодування і поновлення незаконних, нецільових витрат та недостач ресурсів на загальну суму близько 674,3 млн грн);

забезпечено наповнення державного та місцевих бюджетів за закріпленими за Держаудитслужбою відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 року № 106 "Деякі питання ведення обліку податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету" (зі змінами) кодами бюджетної класифікації загалом на суму понад 286,8 млн грн, що у 1,2 рази перевищує відповідні дані 2017 року;

за порушення фінансової дисципліни до адміністративної відповідальності (статті 164^{2}, 166^{6}, 164^{12} та 164^{14} КУпАП) загалом притягнуто

понад 4,4 тис. посадових осіб, якими сплачено адміністративних штрафів на загальну суму 1,2 млн грн, до дисциплінарної відповідальності – 569 посадових осіб, з яких 68 – звільнено із займаних посад, до матеріальної відповідальності – 339 осіб;

подано 937 висновків та пропозицій щодо застосування фінансових санкцій, з яких у 92 випадках призупинено бюджетні асигнування, у 680 – зупинені операції з бюджетними коштами та 57 розпорядникам зменшено бюджетні призначення/асигнування на суму майже 11,8 млн грн;

пред'явлено до суду в інтересах держави 38 позовів на суму близько 8,4 млн грн та ініційовано 374 цивільних позовів перед органами прокуратури, об'єктом контролю або його органом управління, іншим державним органом;

органам управління об'єктів контролю направлено майже 1,7 тис. інформацій про результати заходів державного фінансового контролю, за результатами розгляду яких прийнято 1,2 тис. управлінських рішень;

результати заходів державного фінансового контролю оприлюднено майже у 13,6 тис. матеріалах, опублікованих у центральних та місцевих ЗМІ, виступах по телебаченню, у мережі радіомовлення та в Інтернет-виданнях.

Поряд з цим протягом 2018 року проведено 382 державних фінансових аудити, а саме: 73 аудити місцевих бюджетів, 97 аудитів виконання бюджетних програм та 212 аудитів діяльності суб'єктів господарювання.

З початку звітного року державними фінансовими аудитами охоплено фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму понад 679,5 млрд грн.

Проведеними державними фінансовими аудитами виявлено неефективних управлінських дій (рішень) або ризикових операцій, що призвели або можуть призвести до упущених вигод, неотриманих доходів чи непродуктивних/зайвих витрат на загальну суму понад 15,5 млрд грн.

У результаті належного реагування об'єктів контролю на рекомендації державних аудиторів протягом 2018 року упереджено втрат фінансових і матеріальних ресурсів внаслідок неефективних управлінських дій (рішень) або ризикових операцій на суму майже 463,0 млн грн.

За результатами державних фінансових аудитів надано близько 3,9 тис. пропозицій, при цьому виконано та впроваджено майже 2,2 тис. пропозицій.

Органами Держаудитслужби до правоохоронних органів за їх зверненням у звітному періоді передано 80 аудиторських звітів. У свою чергу, правоохоронні органи у 2018 року за матеріалами проведених таких заходів розпочали 22 досудових розслідування.

За результатами державних фінансових аудитів керівниками центральних і місцевих органів влади, підприємств, установ та організацій прийнято 658 управлінських рішень.

Крім того протягом 2018 року органи Держаудитслужби провели аналіз (без виходу на об'єкт контролю) закупівель, яким охоплено 5 358 процедур закупівель на загальну суму 67,3 млрд грн.

За результатами аналізу 2 421 процедури закупівель органи державного фінансового контролю попередили порушення у сфері закупівель на загальну суму 21,3 млрд грн (у тому числі шляхом відміни торгів – 20,1 млрд грн та розірвання укладених договорів – 1,18 млрд грн).

З листопада 2018 року на виконання Закону України від 21 грудня 2017 року № 2265-VIII "Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" Держаудитслужба запровадила моніторинг закупівель, який проводиться згідно з вимогами статті 7^1 Закону України "Про публічні закупівлі".

Загалом у 2018 році Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи завершили 151 моніторинг закупівель, якими охоплено понад 6,6 млрд грн, за результатами 57 моніторингів закупівель встановлено порушень загалом на суму 847,7 млн грн.

2.14. Публічні закупівлі.

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, як Уповноважений орган у сфері публічних закупівель, продовжує активну роботу щодо реалізації заходів розвитку сфери публічних закупівель.

У 2018 році вжито заходів щодо удосконалення законодавчої бази та розвитку електронної системи закупівель:

1. Прийнято спільний наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства охорони здоров’я України від 05 січня 2018 року № 6/19 "Про інформаційну взаємодію між Державним реєстром лікарських засобів України та електронною системою закупівель", зареєстрований в Мін’юсті 26 січня 2018 року за № 116/31568 та здійснено інтеграцію електронної системи закупівель з Державним реєстром лікарських засобів, що дасть можливість знизити рівень зловживань під час закупівлі лікарських засобів та в подальшому здійснювати ґрунтовний аналіз результатів таких закупівель в електронній системі закупівель. Зокрема, під час оголошення процедури закупівлі лікарських засобів замовники мають можливість вибрати Міжнародну непатентовану назву (МНН) з Державного реєстру лікарських засобів.

2. З метою обміну даними реєстрів ДФС з електронною системою закупівель в автоматичному режимі прийнято спільний наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства фінансів України від 17 січня 2018 року № 37/11 "Про затвердження Порядку взаємодії електронної системи закупівель з інформаційними системами Державної фіскальної служби України щодо обміну інформацією про відсутність або наявність заборгованості (податкового боргу) зі сплати податків, зборів, платежів, контроль за якими покладено на органи ДФС, в учасника процедури закупівлі".

3. Забезпечено технічну можливість фіксації в електронній системі закупівель результатів моніторингу закупівлі, дати початку та завершення моніторингу закупівлі, оприлюднення висновку про результати моніторингу закупівлі та заперечень до нього, а також можливість обміну інформацією між замовником та органом державного фінансового контролю. Технічна можливість реалізована з метою забезпечення здійснення моніторингу закупівель Державною аудиторською службою України та її територіальними органами.

4. Прийнято наказ Мінекономрозвитку від 31 жовтня 2018 року № 1596 "Про затвердження змін до наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15 вересня 2017 року № 1372", зареєстрований в Мін'юсті 26 листопада 2018 року за № 1333/32785, та забезпечено технічну можливість застосування механізму закупівлі товарів і послуг за рамковими угодами, відповідно до Закону України "Про публічні закупівлі".

5. З метою створення комплексної системи захисту інформації електронної системи публічних закупівель здійснено міграцію всіх сервісів електронної системи закупівель Prozorro Amazon Web Services до захищеної хмари De Novo G-Cloud в Україні.

6. Розроблено проект професійного стандарту для професії "фахівець з публічних закупівель", який сприятиме узгодженому розумінню кваліфікаційних вимог та функцій особи, яка здійснюватиме закупівельну діяльність, та дозволить роз'яснити сферу її обов'язків, а також слугуватиме рекомендаціями організаціям-замовникам у процесі підбору та найму персоналу.

7. З метою продовження реалізації пілотного проекту з організації діяльності централізованої закупівельної організації прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 16 травня 2018 року № 377 "Про продовження реалізації пілотного проекту з організації діяльності централізованої закупівельної організації" та затверджено наказ Мінекономрозвитку від 13 червня 2018 року № 810 "Про організацію діяльності централізованої закупівельної організації в рамках продовження реалізації пілотного проекту".

Державною установою "Професійні закупівлі", на яку в рамках пілотного проекту покладено функції централізованої закупівельної організації, в електронній системі закупівель успішно завершено 14 процедур закупівель для замовників, загальною очікуваною вартістю понад 39,383 млн грн, що перевищує аналогічні показники 2017 року майже в 5 разів.

В межах продовження реалізації пілотного проекту вдалося досягнути 14% економії бюджетних коштів.

Крім того з початку 2018 року Державною установою "Професійні закупівлі" підписано Меморандуми про взаємодію з 11 центральними органами виконавчої влади, в межах яких надавалися консультації та здійснювалося супроводження проведення тендерів.

8. Водночас, за даними електронної системи закупівель протягом 2018 року в електронній системі закупівель завершено понад 1,084 млн закупівель з очікуваною вартістю 657,710 млрд грн, що на 25% більше за кількістю та на 31% за очікуваною вартістю завершених закупівель 2017 року.

При цьому успішно завершилося:

133,3 тис. процедур закупівель з очікуваною вартістю понад 469 млрд грн, на які поширюється дія Закону України "Про публічні закупівлі";

167,1 тис. допорогових закупівель з очікуваною вартістю понад 80 млрд грн;

опубліковано 783,7 тис. звітів про укладені договори з загальною очікуваною вартістю 108,2 млрд грн в електронній системі закупівель.

Економія коштів, що розраховується як різниця очікуваної вартості закупівель та суми переможної пропозиції закупівлі, завдяки використанню електронного аукціону в конкурентних закупівлях, що завершились в звітному році, склала 6,7 % їх очікуваної вартості або 29,9 млрд грн в абсолютному еквіваленті: 19,8 млрд грн зекономлено в процедурах закупівель, на які поширюється дія Закону України “Про публічні закупівлі”, та 10,1 млрд грн зекономлено в проведенні закупівель вартість яких є меншою порогових меж, встановлених Законом України “Про публічні закупівлі”.

В порівнянні з 2017 роком економія таких коштів збільшилась на 10,7%.

Середня кількість пропозицій на торги в 2018 році склала 2,67 учасника в процедурах, на які поширюється дія Закону України "Про публічні закупівлі" та 2,06 учасника в закупівлях вартість яких є меншою порогових меж, встановлених Законом України "Про публічні закупівлі".

Кількість учасників збільшилась на 16 % порівняно з 2017 роком і склала 147 тис. учасників в електронній системі закупівель.

Поряд з цим, з метою удосконалення та розвитку сфери публічних закупівель Мінекономрозвитку продовжує активну роботу щодо:

розроблення та прийняття проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель", яким зокрема передбачається врегулювати правила здійснення закупівель, вартість яких є нижчою вартісних меж встановлених Законом України "Про публічні закупівлі", що дозволить мінімізувати виявлені, за результатами аналізу антикорупційних програм державних органів та органів місцевого самоврядування, корупційні ризики, визначити поняття та випадки впровадження електронних каталогів, удосконалити механізм оскарження, встановити дії замовників у випадку подання аномально низьких тендерних пропозицій, надати можливість виправлення помилок у поданих тендерних пропозиціях, запровадити нову процедуру закупівлі – торги з обмеженою участю, уточнити підстави застосування переговорної процедури закупівлі тощо;

забезпечення технічної реалізації можливості обміну даними між інформаційною системою ДФС та електронною системою закупівель в автоматичному режимі;

затвердження порядку інформаційної взаємодії між електронною системою закупівель, єдиним веб-порталом використання публічних коштів та інформаційною системою Державної казначейської служби України;

затвердження професійного стандарту для професії "Фахівець з публічних закупівель".

2.15. Доступ до інформації

Законодавство про доступ до інформації в Україні є досить розвинутим і містить важливі права та гарантії, в тому числі презумпцію відкритості інформації, що зберігається або продукується державними органами, а також вимогу застосовувати трискладовий тест на відповідність суспільним інтересам (шкідливість) при прийнятті рішення про надання або відхилення запитів про інформацію з так званим "обмеженим доступом" (конфіденційна, таємна та службова інформація). Таким чином, інформація, що належить державним органам, не може бути закритою.

Закон України "Про доступ до публічної інформації" не передбачає механізму незалежного нагляду, але він визначає певні функції моніторингу, ключову роль у якому відведено Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, ким і здійснюється парламентський контроль за дотриманням права людини на доступ до інформації.

У 2018 році найскладнішою проблемою у правозастосуванні залишалось застосування трискладового тесту як єдиної підстави для обмеження доступу до інформації.

Водночас, з метою підвищення рівня обізнаності щодо положень Закону України "Про доступ до публічної інформації" в 2018 році працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини систематично проводилися тренінги для різних професійних груп, включаючи суддів.

Так, за 2018 рік проведено 15 просвітницьких заходів для різних категорій розпорядників інформації, у тому числі суддів Вищого адміністративного суду Верховного Суду, в сфері дотримання права на доступ до публічної інформації, а також щодо застосування практики Європейського суду з прав людини в сфері доступу до публічної інформації.

Крім того надаються телефонні консультації розпорядникам публічної інформації. Ефективність цього механізму на практиці відіграє особливу роль у превенції порушень інформаційного законодавства. Найчастіше розпорядники інформації звертаються за консультаціями щодо опрацювання того чи іншого запиту на публічну інформацію. Такий підхід дозволив знизити кількість порушень окремими розпорядниками інформації вимог Закону, що в

подальшому відобразилося на зменшенні кількості скарг, що надходять до Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 27 листопада 2018 року №80/02-18 затверджено Регламент організації проведення моніторингових візитів і перевірок дотримання права людини і громадянина на звернення, отримання інформації та у сфері захисту персональних даних.

За результатами моніторингових візитів до керівників об’єктів моніторингу надсилаються відповідні листи з узагальненими результатами візиту, в яких повідомляється про виявлені порушення та пропонуються можливі шляхи їхнього усунення.

Наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 23 жовтня 2018 року № 72/02-18 затверджено Регламент проведення моніторингів за участю громадських моніторів, працівників Секретаріату та представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в регіонах.

Незважаючи на вжиття зазначених заходів, протягом 2018 року розпорядники публічної інформації відмовляли у наданні такої інформації на запити у зв’язку з:

розміщенням запитуваної інформації на веб-сайті, хоча відмовляти у задоволенні запитів з таких підстав прямо заборонено Законом України "Про доступ до публічної інформації";

несплатою запитувачем витрат на копіювання документів, при цьому розпорядник не повідомляє скільки і за якими реквізитами запитувач має здійснити таку оплату всупереч вимогам цього Закону;

створенням запитуваної інформації іншим суб’єктом, хоча Закон України "Про доступ до публічної інформації" чітко вказує, що вся інформація, яка є у володінні суб’єкта владних повноважень, є публічною і такої підстави для ненадання інформації не передбачено;

внесенням запитуваної інформації до відомчого переліку інформації для службового користування, хоча в жодному положенні цього Закону такої підстави для відмови немає.

Кількість скарг в сфері доступу до публічної інформації, яку розглядає Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини протягом 2018 року є меншою у порівнянні з минулим роком.

Так, протягом 2018 року надійшло 4 200 скарг, а протягом 2017 року – 4 943 скарги.

Такого показнику вдалося досягнути як результат застосування різноманітних заходів впливу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини до розпорядників публічної інформації в межах парламентського контролю за дотриманням права людини на доступ до інформації.

За сприяння експертів з ЄС проекту Twinning "Впровадження кращого європейського досвіду з метою посилення інституційного потенціалу Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини для захисту прав і свобод людини", які працювали у Секретаріаті протягом 2017–2018 років, успішно проводилася роз'яснювальна робота під час розгляду скарг з розпорядниками інформації щодо неприпустимості обмеження доступу до тендерної документації пов'язаної з використанням публічних коштів. Така потреба виникла у зв'язку зі збільшенням порушень, а саме, обмеженням доступу до інформації та копій документів, пов'язаних з публічними закупівлями, що здійснюються за рахунок бюджетних коштів або стосуються використання державного або комунального майна.

Здійснюється моніторинг веб-сайтів державних органів та органів місцевого самоврядування щодо наповнення Єдиного веб-порталу використання публічних коштів: e-data, а також дотримання норм Закону України "Про доступ до публічної інформації" у сфері оприлюднення інформації.

2.16. Запобігання корупції у приватному секторі

Затвердження НАЗК Типової антикорупційної програми юридичної особи[25] (рішення від 02 березня 2017 року № 75, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 09 березня 2017 року за № 326/30194) встановило Типову форму антикорупційної програми для юридичних осіб, визначених у статті 62 Закону, а саме, державних, комунальних підприємств, господарських товариств (у яких державна або комунальна частка перевищує 50 відсотків), де середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує п'ятдесят осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період перевищує сімдесят мільйонів гривень та юридичних осіб, які є учасниками процедури закупівлі відповідно до Закону України "Про публічні закупівлі", якщо вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг), робіт дорівнює або перевищує 20 мільйонів гривень.

Це дало можливість юридичним особам удосконалити комплаєнс-політику та контроль за дотриманням їхніми працівниками нормативно-правових актів, внутрішніх процедур і правил у сфері антикорупційної діяльності.

В рамках Меморандуму про співпрацю та обмін інформацією між НАЗК та Радою бізнес-омбудсмена[26] ПРООН та Всеукраїнською Мережею Доброчесності та Комплаєнсу за підтримки НАЗК та Ради бізнес-омбудсмена протягом року проведено низку регіональних семінарів з питань доброчесності та комплаєнсу "Ділова доброчесність: долучайся, впроваджуй та вигравай" у містах Харків, Львів, Одеса, Вінниця, Дніпро, Івано-Франківськ, Рівне, Чернігів.

---

[25] http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0326-17.

[26] https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001884-16

Проведення регіональних семінарів мало за мету підвищити рівень обізнаності представників державних та приватних підприємств щодо ділової доброчесності, а також презентували найкращі практики впровадження антикорупційних програм в юридичних особах. Під час семінарів учасники отримали не лише теоретичні знання щодо впливу прозорості бізнесу на боротьбу з корупцією, але й пройшли тренінги з покращення навичок у впровадженні комплаєнсу та ділової доброчесності.

В матеріалах аналітичної доповіді "Україна проти корупції. Економічний фронт. Економічна оцінка антикорупційних заходів у 2014–2018 роках",[27] підготовленої Інститутом економічних досліджень зазначено, що бізнес-клімат, за словами опитаних в рамках дослідження, поступово покращується. Незважаючи на всі проблеми, суб'єкти малого та середнього підприємництва оптимістичні у своїх виробничих планах: 47,8% мають наміри розширити діяльність протягом наступних двох років, і лише 10,2% очікують на скорочення обсягів у такій перспективі.

За результатами оцінки в секторі малого та середнього бізнесу в Україні, корупція в рейтингу перешкод стабільно посідала восьме місце. Вдаватися до неформальних платежів малі та середні підприємства часто штовхає складне та суперечливе регулювання, незрозумілі правила та процедури й високі штрафи за незначні помилки. Так, 56% малих та середніх підприємств погодилися, що підприємці схильні уникати реальних перевірок і тому дають хабарі. 44% опитаних впевнені, що треба мати неформальні стосунки з представниками органів влади, щоб успішно вести бізнес. Цей показник зменшився у порівнянні з 2015–2016 роками.

Залишаються у приватному секторі актуальними питання щодо зменшення корупційних ризиків та створення умов для залучення інвестицій у будівництві. З цією метою підготовлено зміни до Закону України "Про публічні закупівлі" щодо впровадження відповідних норм в частині забезпечення правової можливості для участі групи суб'єктів господарювання як учасників процедур (консорціумів).

Залученню інвестицій заважає відсутність прозорості у розгляді дозвільних документів у будівництві. Необхідним є запровадження інституту "електронного кабінету" для подачі документів до Державної архітектурно-будівельної інспекції України для отримання дозволу на виконання будівельних робіт. З цією метою, у жовтні 2018 року Державна архітектурно-будівельна інспекція України запровадила "Електронний кабінет забудовника" та онлайн-платформу "ПРОЗОРА ДАБІ". Ці інструменти міститимуть всю документальну інформацію про будівництво з моменту подачі заяви про початок підготовчих робіт до введення об'єкту в експлуатацію. Завдяки системі заявники матимуть можливість відслідковувати етапи будівництва, що виключає ризики зловживань. Це

[27] http://www.ier.com.ua/ua/publications/reports?pid=5993

також полегшить комунікацію та взаємодію між державою та учасниками будівельного ринку.

Також проблемним питанням у приватному секторі було підключення до електропостачання. Ця процедура була довготривалою та дорогою та відзначалася наявністю корупційної складової, притаманної на різних етапах надання цієї послуги.

Як захід для врегулювання була необхідність здійснення переходу на фіксований тариф за приєднання (коли порядок розрахунку залежить від величини потужності, заявленої для приєднання), що дозволяло перекласти обов'язки із виготовлення проектної документації на енергопостачальну організацію.

З цією метою 22 грудня 2018 року набрала чинності постанова НКРЕКП № 1965 від 18 грудня 2018 року "Про затвердження Методики (порядку) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу"[28], також 28 грудня 2018 року НКРЕКП прийнято постанову № 2068 "Про затвердження ставок плати за стандартне приєднання на 2019 рік"[29] та постанову № 2069 "Про затвердження ставок плати за нестандартне приєднання потужності та ставок плати за лінійну частину приєднання на 2019 рік"[30], які встановлюють відповідні ставки, запроваджені Методикою, на 2019 рік.

За результатами опитування, яке провела Громадська Спілка "Всеукраїнська Аграрна Рада" (ВАР)[31] черговим проблемним питанням для приватного сектору залишається рейдерське захоплення земель сільськогосподарського призначення.

Довідково: Опитування проведено на замовлення Всеукраїнської аграрної ради серед 500 керівників сільськогосподарських підприємств (з усіх областей України) в період з 25 червня по 02 серпня 2018 року. Аналітичний супровід та обробку результатів дослідження здійснив центр "Соціальний моніторинг".

Близько 71% аграріїв вважають свій бізнес і право власності незахищеними від рейдерських захоплень, при чому особливо гостро ця проблема постала перед жителями південних та східних областей України.

Згідно з отриманими результатами, 31% опитаних аграріїв відмітили високу небезпеку рейдерської атаки на свій бізнес, у той час як 44% респондентів оцінюють рівень загрози як середній.

На переконання 64% сільгоспвиробників, основною причиною засилля рейдерства є корупція в органах влади і правоохоронній системі. Аграрії

[28] http://www.nerc.gov.ua/?id=37446
[29] http://www.nerc.gov.ua/?id=37718
[30] http://www.nerc.gov.ua/?id=37719
[31] http://agroportal.ua/ua/news/ukraina/issledovanie-dve-treti-agrariev-chuvstvuyut-sebya-nezashchishchennymi-ot-reiderov/

наголосили, що особливого розмаху вона набула в комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації, МВС та НПУ, прокуратурі та судах.

У той же час 38% респондентів підкреслили, що найбільш сприятливим для рейдерства є заплутаність і недосконалість чинного законодавства.

Основний спосіб боротьби з корупцією та рейдерством 39% опитаних сільгоспвиробників вбачають в об'єднаннях фермерів (громадських організаціях та рухах), а 36% – у зміні чинного законодавства.

З метою запобігання цього явища Верховною Радою України 10 липня 2018 року прийнято у першому читанні проект Закону України "Про внесення змін до Земельного кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо протидії рейдерству" (реєстр. № 8121 від 14 березня 2018 року). У разі прийняття цей Закон надасть правоохоронним органам можливість карати недобросовісних реєстраторів за порушення законодавства. Зокрема, державні реєстратори будуть зобов'язані пересвідчуватися перед проведенням певної операції, що особа, яка звернулася із заявою про реєстрацію, має право на вчинення таких дій. Фактично цей закон дасть змогу мінімізувати ризик того, що реєстратор не знатиме про те, що ділянки були раніше зареєстровані на іншу особу. У той же час відповідальність за порушення державними реєстраторами законодавства буде підвищена.

Державні органи, в межах повноважень також сприяють запобіганню та виявленню корупції в приватному секторі.

Так, на виконання протокольного рішення Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2017 року № 48 Мін'юстом спільно з директорами регіональних центрів надання безоплатної вторинної правової допомоги розроблено графіки роботи мобільних точок доступу до системи безоплатної правової допомоги.

Протягом 2018 року, за результатом роботи мобільних точок доступу до системи безоплатної правової допомоги, було здійснено 2021 виїздів до найвіддаленіших районів по всій території України та прийнято понад 21000 громадян.

Під час регіональних міжвідомчих комісій з питань захисту прав інвесторів, протидії незаконному поглинанню та захопленню підприємств, створених при обласних державних адміністраціях, загалом розглянуто 704 звернень, з яких 184 мають ознаки рейдерських захоплень земельних ділянок та порушення прав орендарів.

Головними територіальними управліннями юстиції Мін'юсту в областях проводиться широкомасштабна інформаційна кампанія стосовно роботи регіональних міжвідомчих комісій з питань захисту прав інвесторів, протидії незаконному поглинанню та захопленню підприємств та мобільних точок доступу до системи безоплатної правової допомоги за сприяння засобів масової інформації, а також шляхом розміщення інформаційних матеріалів на офіційних сайтах, у соціальних мережах тощо. Загалом інформація щодо роботи в цих напрямах за вказаний період з'являлась на різних інформаційних ресурсах близько 6400 разів. Комісія з питань розгляду скарг у сфері державної

реєстрації Мін'юсту протягом 2018 року скасувала незаконну реєстрацію майже 6 тис. га землі.

ДМС України протягом 2018 року в процесі діяльності здійснюється постійний моніторинг відкритих джерел інформації з метою дослідження рівня задоволеності населення якістю адміністративних послуг, що надаються органами ДМС. У ході проведення цих заходів все частіше виявляється інформація від юридичних та фізичних осіб України, які пропонують населенню свої платні посередницькі послуги сумнівного характеру в межах функцій ДМС. Серед таких послуг є сприяння в отриманні громадянства України, терміновому виготовленню паспорта громадянина України для виїзду за кордон тощо. Всі численні недоліки в роботі таких посередників споживачі послуг звертають на ДМС, оскільки населення діяльність цих посередників безпідставно пов'язує з працівниками ДМС, що значною мірою шкодить репутації ДМС та підриває довіру громадян до неї як до центрального органу виконавчої влади. Трапляються також випадки, коли в діях вказаних вище посередників вбачаються ознаки корупційних правопорушень.

З метою припинення можливої протиправної корупційної діяльності юридичних та фізичних осіб України, які пропонують населенню свої платні посередницькі послуги сумнівного характеру в межах функцій ДМС, інформація про таких посередників направляється до НПУ для вжиття відповідних заходів реагування.

У банківській сфері постановою НБУ від 11 червня 2018 року № 64 затверджено Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (має статус нормативно-правового акту).

Цим Положенням серед інших вимог щодо організації в банку та банківській групі системи управління ризиками також визначено вимоги в частині, що стосується вжиття у банках (банківській групі) заходів з запобігання корупційним діям та хабарництву (розроблення кодексу поведінки (етики) працівника банку, процедури запобігання корупційним діям та хабарництву, політики запобігання конфліктам інтересів).

2.17. Доброчесність судової влади

07 червня 2018 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 2447-VIII "Про Вищий антикорупційний суд" (далі – Закон № 2447-VIII), який набрав чинності 14 червня 2018 року, крім підпункту 3 пункту 2 розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Закону № 2447-VIII (зміни до КПК України), який набирає чинності з дня початку роботи Вищого антикорупційного суду.

Положеннями Закону № 2447-VIII визначено засади організації та діяльності Вищого антикорупційного суду, вимоги до суддів цього суду та особливості добору таких суддів та гарантії їх незалежності.

21 червня 2018 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 2470-VIII "Про утворення Вищого антикорупційного суду", який набрав чинності 28 червня 2018 року.

02 серпня 2018 року ВККС оголошено конкурс на зайняття **39** вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду, з яких до: Вищого антикорупційного суду **27** посад суддів; Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду **12** посад суддів.

За підсумками етапу подання документів для участі у вказаному конкурсі подано **342** заяви про участь у конкурсі.

18 жовтня 2018 року ВККС прийнято рішення про призначення кваліфікаційного оцінювання та іспиту у межах конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду.

12 листопада 2018 року ВККС провела в рамках кваліфікаційного оцінювання анонімне письмове тестування для **270** кандидатів, які претендують на посади суддів Вищого антикорупційного суду.

14 листопада 2018 року для **156** кандидатів до Вищого антикорупційного суду (з яких **48** – до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду), які успішно склали анонімне письмове тестування, проведено практичну частину завдання – написання проекту судового рішення.

27 грудня 2018 року ВККС затвердила результати першого етапу кваліфікаційного оцінювання (складення анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання) у межах конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду та Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду, відповідно до яких участь у конкурсі на посади суддів Вищого антикорупційного суду продовжує **81** кандидат, до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду – **32** кандидати.

Крім того для цілей формування досьє кандидатів на посади суддів ВККС 30 листопада 2018 року ухвалила рішення про проведення тестувань з метою перевірки особистих морально-психологічних якостей і загальних здібностей кандидатів на посади суддів Вищого антикорупційного суду, та Апеляційної палати цього суду.

Також Законом № 2447-VIII передбачено утворення ВККС її допоміжного органу – Громадської ради міжнародних експертів для встановлення відповідності кандидатів на посади суддів Вищого антикорупційного суду передбаченим законом критеріям для цілей кваліфікаційного оцінювання.

06 листопада 2018 року ВККС обрала шістьох членів Громадської ради міжнародних експертів, які мають досвід роботи на посадах суддів, адвокатів та прокурорів у різних країнах. Ними стали Аурелійус Гутаускас (Литва), Флеммінг Крістіан Денкер (Данія), Тед Зажечни (Канада), Мір’яна Лазарова

Трайковська (Македонія), Лорна Харріс (Великобританія), Сер Ентоні Хупер (Великобританія).

З метою реалізації положень, передбачених статтею 9 Закону № 2447-VIII, стосовно забезпечення здійснення діяльності членами Громадської ради міжнародних експертів Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2018 року № 1019 "Про врегулювання деяких питань діяльності членів Громадської ради міжнародних експертів на час виконання ними своїх повноважень", якою врегульовуються питання виплати винагороди та компенсації витрат на переїзд та проживання в Україні членам Громадської ради міжнародних експертів на час їх участі у процедурах відбору кандидатів на зайняття посади суддів Вищого антикорупційного суду.

13 грудня 2018 року ВККС передала Громадській раді міжнародних експертів копії досьє кандидатів на посади суддів Вищого антикорупційного суду та Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду, які надали згоду на повний і безпосередній доступ до матеріалів їхніх досьє.

18 та 21 січня 2019 року ВККС провела спеціальні спільні засідання з Громадською радою міжнародних експертів, на яких розглядалися питання про відповідність кандидатів на посади суддів Вищого антикорупційного суду критеріям, передбаченим частиною четвертою статті 8 Закону № 2447-VIII. Загалом було проведено шість таких засідань, на яких відбулись співбесіди з 46 кандидатами.

За підсумками вказаних засідань 39 кандидатів припинили участь у конкурсі, 7 кандидатів успішно пройшли засідання і взяли участь у наступному етапі кваліфікаційного оцінювання – "Дослідження досьє та проведення співбесіди", 3 кандидати написали заяви про припинення участі у конкурсі до початку засідань. Загалом на етапі "Дослідження досьє та проведення співбесіди" взяв участь 71 кандидат.

30-31 січня, 01 лютого, 04-06 лютого, 11 лютого та 13 лютого 2019 року ВККС провела співбесіди із 71 кандидатом на посади Вищого антикорупційного суду та Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду за результатами дослідження їх досьє, за підсумками яких прийняті рішення про оголошення перерви для прийняття рішень за результатами проведення кваліфікаційного оцінювання.

19 лютого 2019 року наказом Державної судової адміністрації України № 56/к призначено тимчасово виконуючого обов’язки керівника апарату Вищого антикорупційного суду, до повноважень якого віднесено здійснення дій щодо реєстрації новоутвореного суду як юридичної особи, забезпечення необхідних дій для належного початку його роботи та представництва такого суду як органу державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами.

22 лютого 2019 року здійснено державну реєстрацію новоутвореної юридичної особи – Вищого антикорупційного суду, про що внесено запис до Єдиного державного реєстру юридичних, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Місцезнаходженням Вищого антикорупційного суду визначено: м. Київ, вул. Липська, буд. 18/5.

06 березня 2019 року ВККС затвердила рейтинги кандидатів на зайняття вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду та надіслала до Вищої ради правосуддя свої рішення з рекомендаціями щодо призначення кандидатів на посади суддів вказаного суду.

За результатами засідань, проведених 18 та 28 березня 2019 року, Вища рада правосуддя ухвалила рішення внести Президентові України подання про призначення 38 суддів: 11 суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду та 27 суддів Вищого антикорупційного суду.

За інформацією дослідження, проведеного компанією "BAKER TILLY"[32], в рамках продовження судової реформи протягом 2018 року була проведена реорганізація судів, у державному бюджеті на 2018 рік були передбачені кошти та початкове фінансування Вищого антикорупційного суду у розмірі 36,9 млн грн та Вищого суду з питань інтелектуальної власності у розмірі 29,5 млн грн і вже відсутнє окреме фінансування вищого господарського суду та спеціалізованих судів. Реформа судочинства передбачає суттєве зростання оплати праці і складає найбільшу частину витрат.

У Державному бюджеті на 2018 рік на фінансування судочинства в Україні закладалися такі кошти:

8 848 млн грн – Державна судова адміністрація та місцеві суди;
2 887 млн грн – Апеляційні суди;
1 733 млн грн – Верховний Суд;
1 009 млн грн – Служба судової охорони;
37 млн грн – Антикорупційний суд;
29 млн грн – Суд з питань інтелектуальної власності;
1 063 млн грн – інші видатки.

[32] http://www.bakertilly.ua/ru/news/id1433

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Превенція корупції, на відміну від покарання за корупцію, є більш ефективним важелем зниження рівня корупціогенних чинників в цілому у суспільстві та зокрема системі державного управління. Запобігання корупційним проявам має бути пріоритетним напрямом діяльності усіх державних органів, тоді як координуючу роль у здійсненні та моніторингу антикорупційних заходів має виконувати НАЗК.

Незважаючи на існування системи антикорупційних механізмів та розбудову антикорупційних органів, все ще потребують неабияких зусиль удосконалення наявних інструментів та впровадження нових з тим, щоб забезпечити доброчесність представницьких органів та публічної служби.

Вбачається, що напрямами у цій сфері мають стати, серед іншого, заходи щодо:

1. Мінімізації корупційних складових у спілкуванні влади з підприємцями та їх об’єднаннями, впорядкування відносин між органами державної влади, передусім Парламентом, та бізнес-спільнотою шляхом прийняття закону щодо правових засад лобіювання, який би відповідав кращим міжнародним практикам та стандартам.

2. Підвищення доброчесності парламентарів шляхом розробки та прийняття Кодексу етичної поведінки народних депутатів України (з урахуванням рекомендацій GRECO), який би містив детальні рекомендації щодо його практичного використання, а також внесення змін до Регламенту Верховної Ради України в частині посилення внутрішніх механізмів контролю за доброчесністю у Парламенті, які б забезпечили виключно персональне голосування народними депутатами України та незалежний, безперервний моніторинг за виконанням правил доброчесної поведінки.

3. Забезпечення відкритості інформації про діяльність Верховної Ради України, її комітетів та народних депутатів України шляхом розроблення та прийняття відповідного законопроекту, який би враховував кращі міжнародні практики і стандарти.

4. Посилення громадського контролю за прийняттям рішень виборними посадовими особами, встановлення механізму попереднього громадського обговорення суспільно важливих рішень шляхом розробки та прийняття закону щодо публічних консультацій.

5. Приєднання України до Конвенції про доступ до офіційних документів, ухваленої 27 листопада 2008 року Комітетом Міністрів Ради Європи, та забезпечення імплементації її положень до законодавства.

6. Удосконалення механізмів запобігання політичній корупції щодо зміни порядку притягнення до відповідальності за порушення, пов’язані з наданням фінансової підтримки політичним партіям та їх фінансовою звітністю шляхом прийняття відповідного законопроекту.

7. Забезпечення автоматизованого доступу НАЗК до реєстрів Мін'юсту шляхом прийняття відповідного законопроекту, що дозволить спростити процедуру перевірки декларацій, поданих особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

8. Удосконалення управління конфліктами інтересів за результатами правозастосовної діяльності шляхом розробки та прийняття відповідного законопроекту.

9. Посилення ролі уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції шляхом розробки та прийняття відповідного законопроекту.

10. Впровадження механізму проведенні перевірки на доброчесність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування шляхом розробки та прийняття відповідного законопроекту.

11. Поширення в українському суспільстві позитивного ставлення до інституту викривачів шляхом зміни законодавства з метою забезпечення додаткового правового захисту викривачів та встановлення контролю за належною реакцією суб'єктів владних повноважень на повідомлення від викривачів про корупційні діяння.

12. Законодавчого врегулювання питання створення незалежного наглядового органу у сфері доступу до публічної інформації (Інформаційного комісара).

13. Завершення процедури формування Вищого антикорупційного суду та забезпечення його належного функціонування.

РОЗДІЛ III. ПОКАРАННЯ ЗА КОРУПЦІЮ

3.1 Статистична інформація щодо застосування законодавства про кримінальну відповідальність за корупційні злочини та адміністративну відповідальність за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією

Законом України "Про запобігання корупції" визначено перелік спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, до яких належать органи прокуратури, НПУ, НАБУ, НАЗК.

Відповідно до змісту положень статті 45 КК України до числа корупційних злочинів належать:

нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (стаття 210 КК України);

прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (стаття 368 КК України);

пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (стаття 369 КК України);

підкуп працівника підприємства, установи чи організації (стаття 354 КК України), службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (стаття 368^3 КК України), особи, яка надає публічні послуги (стаття 368^4 КК України);

зловживання владою або службовим становищем (стаття 364 КК України);

зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (стаття 364^1 КК України), особами, які надають публічні послуги (стаття 365^2 КК України);

зловживання впливом (стаття 369^2 КК України);

незаконне збагачення (стаття 368^2 КК України).

Крім цього корупційними злочинами у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем є:

привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (стаття 191 КК України);

викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (стаття 262 КК України);

викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (стаття 308 КК України);

викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (стаття 312 КК України);

викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи

заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (стаття 313 КК України);

порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (стаття 320 КК України);

викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (стаття 357 КК України);

викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (стаття 410 КК України).

Перелік адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, визначений главою 13-А КУпАП, охоплює, зокрема такі правопорушення:

порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172^4 КУпАП);

порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172^5 КУпАП);

порушення вимог фінансового контролю (стаття 172^6 КУпАП);

порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172^7 КУпАП);

незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (стаття 172^8 КУпАП);

невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172^9 КУпАП).

1. Статистичні дані про результати діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції з обов'язковим зазначенням таких даних (крім НАЗК, інформація щодо діяльності якого відображена у главі IV Національної доповіді).

кількість зареєстрованих кожним зі спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції повідомлень про кримінальні корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією

Дані про стан роботи правоохоронних органів, крім НАБУ, у сфері запобігання та протидії корупційним злочинам і адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією, узагальнюються у звітності "Про стан протидії корупції" за формою № 1-КОР, затвердженій спільним наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства доходів і зборів України, Міністерства оборони України, Державної судової адміністрації України від 22 квітня 2013 року № 52/394/172/71/268/60, яка формується органами НПУ та розміщується на офіційному веб-сайті МВС.

Протягом 2018 року **органами прокуратури** розпочато (продовжено) досудове розслідування в **401** кримінальному провадженні за ознаками корупції.

Протягом 12 місяців 2018 року слідчими **НПУ** здійснювалося досудове розслідування в **3003** кримінальних корупційних правопорушеннях.

Під час виконання покладених повноважень **НАБУ** за 2018 рік зареєстровано **1204** заяви і повідомлення про кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності НАБУ.

У таблицях наведені відомості про кримінальні правопорушення, виявлені працівниками спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції у 2017 та 2018 роках, а також відомості за 2017 та 2018 роки про кримінальні правопорушення, досудове розслідування в яких здійснювалося слідчими відповідних органів.

Таблиця 3.1. **Відомості про кримінальні корупційні правопорушення, досудове розслідування за якими закінчено у 2017 році , що виявлені працівниками органів[33]**

			Усього	Прокуратура	Військова прокуратура	НПУ	СБУ	Податкові органи
Кількість кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими закінчені розслідуванням			2831	240	201	1838	419	43
з них	направлено до суду з обвинувальним актом		2786	231	200	1807	415	43
	направлено до суду для вирішення питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності		38	4	1	29	4	
	закрито провадження, коли помер підозрюваний		7	5		2		
	що вчинені в складі ОГ і ЗО		78	3	15	23	25	
	тяжких та особливо тяжких		1676	152	111	1029	271	32
	учинено у	фінансово-кредитній системі	89			87	1	
		банківській системі	86	2		84		

[33] Зазначені в таблицях відомості, що вказані далі, взяті зі звітності про стан протидії корупції за 2017 та 2018 роки (Форма № 1-КОР, затвердженої наказом Генеральної прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки, Міністерства доходів і зборів, Міністерства оборони, Державної судової адміністрації України 22 квітня 2013 року № 52/394/172/71/268/60); http://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm

		паливно-енергетичному комплексі	77	2	2	65	6	
		агропромисловому комплексі	55	2		43	3	1
		освіти	193	12	1	172	8	
		охорони здоров’я	95	6	4	67	18	
		транспорту	39	4	1	25	6	
		на підприємствах оборонно-промислового комплексу	13	1	1	10	1	
		бюджетній системі	339	26	4	269	27	6
		сфері земельних відносин	157	17	2	116	22	
		приватизації	3			3		
		охорони довкілля	58	3	3	30	19	
		привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ч.ч.2-5 ст.191 КК України)	1031	51	17	848	65	5
		викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ч.ч. 2, 3 ст. 262 КК України)	3	2	1			
		підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів (ч. ч. 2,3 ст. 358 КК України)						
		зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України)	252	33	3	176	19	13
		зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364^1 КК України)	56	2		49	4	
		зловживання повноваженнями особами,	21	1		12		

		які надають публічні послуги (ст. 365^2 КК України)						
		службове підроблення (ч.2 ст.366 КК України)	7	1		6		
		прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України)	744	96	97	312	207	19
		незаконне збагачення (ст. 368^2 КК України)	1				1	
		підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368^3 КК України)	35	1		34		
		підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368^4 КК України)	32	3	2	26	1	
		зловживання впливом (ст. 369^2 КК України)	229	19	27	118	61	
		викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна , а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ч.ч.2,3 ст.410 КК України)	26		25	1		
		інші корупційні правопорушення	391	31	29	254	60	6

Таблиця 3.2. **Відомості про кримінальні корупційні правопорушення, досудове розслідування за якими закінчено у 2018 році, що виявлені працівниками органів**

			Усього	Прокуратура	Військова прокуратура	НПУ	СБУ	Податкові органи
Кількість кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими закінчені розслідуванням			3679	167	96	2879	454	28
з них	направлено до суду з обвинувальним актом		3650	167	96	2852	443	28
	направлено до суду для вирішення питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності		26			24	2	
	закрито провадження, коли помер підозрюваний		3			3		
	що вчинені в складі ОГ і ЗО		242		1	237		1
	тяжких та особливо тяжких		2392	105	43	1899	286	18
	учинено за статтями КК України	фінансово-кредитній системі	14	1		12	1	
		банківській системі	99			97	1	
		паливно-енергетичному комплексі	111			103	3	1
		агропромисловому комплексі	56	3		43	7	1
		освіти	151	6	2	133	10	
		охорони здоров’я	101	6		43	50	2
		транспорту	45	1	1	27	7	1
		на підприємствах оборонно-промислового комплексу	6		2	2	2	
		бюджетній системі	466	22	6	390	25	3
		сфері земельних відносин	171	14	2	139	14	
		приватизації	5	1		4		
		охорони довкілля	28		2	18	8	
		привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ч.ч.2-5 ст.191 КК України)	1733	40	8	1580	79	6

		зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України)	277	30	3	208	24	5
		зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364^1 КК України)	62	2		57	3	
		зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365^2 КК України)	21	1		20		
		службове підроблення (ч.2 ст.366 КК України)	1			1		
		прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України)	691	50	31	350	243	4
		незаконне збагачення (ст. 368^2 КК України)	5	1		1	1	
		підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368^3 КК України)	27	1	1	22	2	1
		підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368^4 КК України)	20	2	2	10	5	1
		зловживання впливом (ст. 369^2 КК України)	270	12	17	176	58	2
		викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна , а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ч.ч.2,3 ст.410 КК України)	6		3	1	2	
		інші корупційні правопорушення	566	28	31	453	37	9

Таблиця 3.3. **Відомості про кримінальні корупційні правопорушення, кримінальні провадження, досудове розслідування у яких у 2017 році здійснювалось слідчими органами відповідних органів**

			Прокуратура	Військова прокуратура	НПУ	Служба безпеки	Податкові органи
Кількість кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими закінчені розслідуванням			699	307	1709	31	7
з них	направлено до суду з обвинувальним актом		690	306	1674	31	7
	направлено до суду для вирішення питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності		4	1	33		
	закрито провадження, коли помер підозрюваний		5		2		
	що вчинені в складі ОГ і ЗО		8	17	30	11	
	тяжких та особливо тяжких		451	153	969	26	5
	учинено у	фінансово-кредитній системі	1		87		
		банківській системі	3		83		
		паливно-енергетичному комплексі	6	2	64	2	
		агропромисловому комплексі	3		45		1
		освіти	17	1	174		
		охорони здоров’я	13	5	75	2	
		транспорту	9	2	25		
		на підприємствах оборонно-промислового комплексу	2	1	10		
		бюджетній системі	51	9	270	3	2
		сфері земельних відносин	38	9	110		
		приватизації			3		
		охорони довкілля	23	4	18	12	
		привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ч.ч.2-5 ст.191 КК України)	73	20	868	23	6
		викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів	2	1			

		або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ч.ч. 2, 3 ст. 262 КК України)					
		підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів (ч. ч. 2,3 ст. 358 КК України)					
		зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України)	66	5	169	3	
		зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364^1 КК України)	6		49	1	
		зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365^2 КК України)			21		
		службове підроблення (ч.2 ст.366 КК України)	1		6		
		прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України)	365	160	203		
		незаконне збагачення (ст. 368^2 КК України)			1		
		підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368^3 КК України)	4		31		
		підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368^4 КК України)	5	2	25		
		зловживання впливом (ст. 369^2 КК України)	82	51	91	1	
		викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна , а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ч.ч.2,3 ст.410 КК України)		26			
		інші корупційні правопорушення	92	42	245	3	1

Таблиця 3.4. **Відомості про кримінальні корупційні правопорушення, кримінальні провадження, досудове розслідування у яких у 2018 році здійснювалось слідчими органами відповідних органів**

			Прокуратура	Військова прокуратура	НПУ	Служба безпеки	Податкові органи
Кількість кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими закінчені розслідуванням			369	90	3003	156	11
з них	направлено до суду з обвинувальним актом		369	90	2975	155	11
	направлено до суду для вирішення питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності				25	1	
	закрито провадження, коли помер підозрюваний				3		
	що вчинені в складі ОГ і ЗО		8	1	229		1
	тяжких та особливо тяжких		251	47	1957	84	9
	учинено за статтями КК України	фінансово-кредитній системі	1		13		
		банківській системі	2		96		1
		паливно-енергетичному комплексі	3		103		1
		агропромисловому комплексі	5		49		
		освіти	6	1	143	1	
		охорони здоров’я	4		85	7	2
		транспорту	2	1	32		2
		на підприємствах оборонно-промислового комплексу	1		5		
		бюджетній системі	35	7	393	10	1
		сфері земельних відносин	13	2	152	3	
		приватизації	1		4		
		охорони довкілля	5	2	21		
		привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ч.ч.2-5 ст.191 КК України)	45	9	1648	7	7
		зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України)	38	3	223	3	1

		зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364^1 КК України)	5		56	1	
		зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365^2 КК України)	1		20		
		службове підроблення (ч.2 ст.366 КК України)			1		
		прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України)	180	42	360	94	1
		незаконне збагачення (ст. 368^2 КК України)	2		1		
		підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368^3 КК України)	2	1	24		
		підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368^4 КК України)	6	2	9	2	1
		зловживання впливом (ст. 369^2 КК України)	46	18	169	34	
		викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна , а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ч.ч.2,3 ст.410 КК України)		5	1		
		інші корупційні правопорушення	44	10	491	15	1

кількість оперативно-розшукових справ, заведених спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції, та їх результативність

У провадженні детективів **НАБУ** у 2018 році перебували **20** оперативно-розшукових справ, 2 з яких реалізовано у встановленому законом порядку.

Відповідно до підпункту 2 пункту 17 Переліку відомостей, що становлять службову інформацію в системі **НПУ**, затвердженого наказом НПУ від 12 жовтня 2018 року № 945, відомості щодо кількості оперативно-

розшукових справ, є службовою інформацією **НПУ**, що в свою чергу унеможливлює її використання іншими державними органами.

кількість осіб, щодо яких складено обвинувальні акти щодо вчинення ними кримінальних корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних з корупцією, а також протоколів про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією

В **НАБУ** станом на 31 грудня 2018 року стосовно **124** осіб складено обвинувальні акти про вчинення ними кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності НАБУ.

Прокурорами здійснювалося процесуальне керівництво у **3 244** кримінальних провадженнях про корупційні злочини, закінчено розслідуванням **2 264**, з яких **2 226** направлено до суду з обвинувальними актами.

Слідчими органів прокуратури завершено розслідування та направлено до суду **396** обвинувальних актів, клопотань щодо застосування примусових заходів медичного характеру, про вчинення **468** кримінальних корупційних правопорушень стосовно **516** осіб.

За даними САП, у 2018 році до суду з обвинувальними актами направлено **66** кримінальних проваджень, досудове розслідування у яких проводилося детективами НАБУ, а процесуальне керівництво здійснювалося прокурорами САП, та **3** кримінальних провадження – з клопотаннями про звільнення осіб від кримінальної відповідальності.

В **НПУ** закінчено досудове розслідування у **3003** кримінальних корупційних правопорушеннях, з яких направлено до суду з обвинувальним актом направлено – **2975**, направлено до суду для вирішення питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності – **25**, закрито проваджень у зв'язку зі смертю підозрюваного – **3**, які вчинені в складі організованих груп та злочинних організацій – **229**, тяжких та особливо тяжких – **1957**.

Таблиця 3.5. **Рух кримінальних проваджень з ознаками корупції, досудове розслідування у яких здійснювалось слідчими відповідних органів, 2017 рік**

	Усього	**Прокуратура**	**Військова прокуратура**	**НПУ**	**СБУ**	**Податкові органи**
Залишок незакінчених проваджень на початок звітного періоду	267	150	40	71	6	

Розпочато (продовжено) досудове розслідування у кримінальних проваджень у звітному періоді			2836	902	353	1528	40	13
з них	відновлено досудове розслідування у раніше зупинених чи закритих кримінальних провадженнях		107	33	27	47		
Відсторонено від посади осіб			539	275	93	168	3	
Закінчено проваджень у звітному періоді (з повторними)			2092	619	277	1161	28	7
з них	закінчено в строки понад 2 місяців кримінальних проваджень		581	213	87	266	13	2
	у т.ч.	без продовження строку розслідування	12	7	3	2		
Направлено проваджень до суду з обвинувальним актом або клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру			2051	613	275	1129	27	7
у них	кримінальних правопорушень		2767	704	293	1722	41	7
	обвинувачених		2411	773	316	1269	44	9
	у т.ч.	осіб, які утримувалися під вартою	378	135	110	128	5	
Направлено проваджень до суду для вирішення питання про звільнення від кримінальної відповідальності			34	2	2	30		
у них	кримінальних правопорушень		37	2	2	33		
	підозрюваних		35	2	2	31		
	у т.ч.	осіб, які утримувалися під вартою						
Закрито проваджень			7	4		2	1	
Направлено проваджень за підслідністю			134	93	19	16	1	5
Об’єднано матеріалів досудового розслідування в одному провадженні			430	112	9	304	5	
Зупинено досудове розслідування			83	30	27	26		
у них	якщо підозрюваний захворів на тяжку хворобу		40	13	23	4		
	якщо підозрюваний переховується від органів слідства		36	12	4	20		
	якщо наявна необхідність виконання процесуальних дій в межах міжнародного співробітництва		7	5		2		
Залишок незакінчених проваджень на кінець звітного періоду			369	203	61	92	12	1

у них	підозрюваних		369	164	108	96	1	
	у т.ч.	осіб, які утримувалися під вартою	58	22	23	13		
Повернуто проваджень у порядку ст. 314 КПК України			95	28	6	59	2	
Звільнено затриманих за не підтвердженням підозри у вчиненні кримінального правопорушення								
Кількість виправданих і осіб, щодо яких провадження закрито за відсутністю події або складу кримінального правопорушення, а також за не доведенням винуватості особи			58	20	2	36		
з них	утримувалося під вартою		16	9	2	5		

Таблиця 3.6. Рух кримінальних проваджень з ознаками корупції, досудове розслідування у яких здійснювалось слідчими відповідних органів, 2018 рік

			Усього	Прокуратура	Військова прокуратура	НПУ	СБУ	Податкові органи
Залишок незакінчених проваджень на початок звітного періоду			287	144	38	89	14	2
Розпочато (продовжено) досудове розслідування у кримінальних проваджень у звітному періоді			3244	322	79	2464	369	10
з них	відновлено досудове розслідування у раніше зупинених чи закритих кримінальних провадженнях		100	20	23	56	1	
Відсторонено від посади осіб			471	137	22	238	74	
Закінчено проваджень у звітному періоді (з повторними)			2264	319	83	1684	169	9
з них	закінчено в строки понад 2 місяців кримінальних проваджень		633	178	45	324	81	5
	у т.ч.	без продовження строку розслідування	3	2	1			
Направлено проваджень до суду з обвинувальним актом або клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру			2226	314	82	1656	165	9
	кримінальних правопорушень		3883	383	85	3206	199	10

у них	обвинувачених		2608	426	90	1872	208	12
	у т.ч.	осіб, які утримувалися під вартою	386	95	22	210	58	1
Направлено проваджень до суду для вирішення питання про звільнення від кримінальної відповідальності			24	1		22	1	
у них	кримінальних правопорушень		25	1		23	1	
	підозрюваних		28	1		26	1	
	у т.ч.	осіб, які утримувалися під вартою						
Закрито проваджень			14	4	1	6	3	
Направлено проваджень за підслідністю			85	23	5	21	34	2
Об’єднано матеріалів досудового розслідування в одному провадженні			719	25	1	660	33	
Зупинено досудове розслідування			86	32	24	26	4	
у них	якщо підозрюваний захворів на тяжку хворобу		18	5	3	6	4	
	якщо підозрюваний переховується від органів слідства		56	22	16	18		
	якщо наявна необхідність виконання процесуальних дій в межах міжнародного співробітництва		12	5	5	2		
Залишок незакінчених проваджень на кінець звітного періоду			377	67	4	162	143	1
у них	підозрюваних		272	64	35	141	31	1
	у т.ч.	осіб, які утримувалися під вартою	50	8		39	3	
Повернуто проваджень у порядку ст. 314 КПК України			91	19	2	70		
Звільнено затриманих за не підтвердженням підозри у вчиненні кримінального правопорушення			1	1				
Кількість виправданих і осіб, щодо яких провадження закрито за відсутністю події або складу кримінального правопорушення, а також за не доведенням винуватості особи			66	30	1	31	2	2
з них	утримувалося під вартою		13	10		3		

кількість осіб, щодо яких складено протоколи про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією

Таблиця 3.7. **Відомості про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, зокрема про кількість осіб, щодо яких складено протоколи про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, 2017 рік**

			Усього	Прокуратура	Військова прокуратура	НПУ	СБУ
Залишок нерозглянутих у судах протоколів на початок року			562	61	15	435	51
Кількість протоколів про корупційні правопорушення, направлених до суду у звітному періоді (без повторно направлених)			5846			5846	
Кількість протоколів, за якими судом прийнято рішення у звітному періоді			4521	34	7	4461	19
у т.ч.	накладено штраф		2579	8	4	2562	5
	закрито адміністративних справ		1942	26	3	1899	14
	з них	у зв'язку із передачею матеріалів прокурору або органу досудового розслідування в порядку ст. 253 КУпАП	3			3	
		за відсутністю події і складу правопорушення	1021	7		1011	3
		у зв'язку із передачею матеріалів на розгляд громадської організації або малозначністю порушення	269	7	1	260	1
		у зв'язку із закінченням строків давності накладення стягнення	615	11	1	593	10
Кількість протоколів про корупційні правопорушення, що повернуті судом у зв'язку з неналежним оформленням або за інших підстав			23			23	
з них	після доопрацювання направлені до суду		12			12	
Кількість протоколів про корупційні правопорушення, за якими розпочато досудове розслідування							
Залишок нерозглянутих у судах протоколів на кінець звітного періоду			1876	27	8	1809	32

Усього осіб притягнуто судом до відповідальності (штраф)			2527	8	4	2510	5
з них	до яких застосована конфіскація		17		3	14	
	державних службовців		110	1		109	
	з них	1-2 категорій (I групи)					
		3 категорії (II групи)	35			35	
		4 категорії (III групи)	21			21	
		5-7 категорій (IV, V групи)	54	1		53	
	народних депутатів України						
	депутатів Верховної Ради АР Крим						
	депутатів обласної ради		30			30	
	депутатів сільських, селищних, міських, районних рад		1222	4		1216	2
	посадових осіб місцевого самоврядування		332			332	
	з них	1-2 категорій	1			1	
		3 категорії	15			15	
		4 категорії	180			180	
		5-7 категорій	136			136	
	посадових та службових осіб	райдержадміністрацій	50	1		49	
		облдержадміністрацій	18			18	
	посадових та службових осіб інших органів державної влади		111	1		110	
	професійних суддів		8			8	
	інших службових осіб судової гілки влади		1			1	
	посадових та службових осіб	органів прокуратури					
		органів внутрішніх справ	48			46	2
		податкової міліції	12			12	
		державної податкової служби	17			17	
		державної кримінально-виконавчої служби	22			22	
		СБУ	1			1	
		Збройних Сил України	38		3	35	
		державної прикордонної служби	17		1	16	
		інших утворених відповідно до законів військових формувань	3			3	

		митної служби	12			12	
		органів та підрозділів цивільного захисту	17			17	
	осіб, що надають публічні послуги		15			15	
	посадових осіб юридичних осіб публічного права		441	2		438	1
	осіб, які виконують організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов’язки в юридичних особах приватного права		82			82	
	посадових осіб юридичних осіб, фізичних осіб - у разі одержання від них неправомірної вигоди		14			14	
	осіб, які вчинили правопорушення у системі (сфері)	фінансово-кредитній системі	6			6	
		банківській системі	1			1	
		паливно-енергетичному комплексі	19			19	
		агропромисловому комплексі	87			87	
		освіти	99			99	
		охорони здоров’я	37			37	
		транспорту	19			18	1
		на підприємствах оборонно-промислового комплексу	4			4	
		бюджетній	538	3		533	2
		земельних відносин	499			499	
		приватизації	3			3	
		охорони довкілля	13			13	
за ст.ст. КУпАП України	порушення обмежень щодо використання службового становища (ст. 172^2 КУпАП)						
	пропозиція або надання неправомірної вигоди (ст. 172^3 КУпАП)						
	порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172^4 КУпАП)		44		4	40	
	порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка (пожертви) (ст. 172^5 КУпАП)		3			3	
	порушення вимог фінансового контролю (ст. 172^6 КУпАП)		1107	2		1105	
	порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172^7 КУпАП)		1370	6		1359	5

	незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст. 172^8 КУпАП)					
	невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172^9 КУпАП)	3			3	
Сума накладеного штрафу, грн		4241459	18700	112200	4100019	10540
Збитки, завдані корупційними правопорушеннями, грн		231889	6800		225089	
з них відш-ко-дано о	у т.ч. в інтересах держави чи територіальній громаді	108131	6800		101331	
	усього, грн	26049			26049	
	у т.ч. в інтересах держави чи територіальній громаді	21850			21850	
	за позовами прокурора, грн	67000	67000			
Порушення заборони на безоплатне одержання послуг і майна органами державної влади та місцевого самоврядування						
Унесено подань на незаконні судові рішення		548	548			
з них	задоволено	68	68			
Скасовано неправомірних нормативно-правових актів та рішень, прийнятих у наслідок корупційних правопорушень		140	140			
Унесено подань, інших документів реагування на усунення причин та умов, що сприяють корупційним проявам		3978	3332	597	49	
За результатами їх розгляду притягнуто до відповідальності службових осіб		2719	919	1796	4	
Усього звільнено осіб з посад		69	40	13	16	
Усього осіб, звільнено з посад у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення		19	13	4	2	
Не звільнено осіб, які перебувають на виборних посадах		63			63	

Таблиця 3.8. **Відомості про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, зокрема про кількість осіб, щодо яких складено протоколи про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, 2018 рік**

			Усього	Прокуратура	Військова прокуратура	НПУ	СБУ
Залишок нерозглянутих у судах протоколів на початок року			1876	27	8	1810	31
Кількість протоколів про корупційні правопорушення, направлених до суду у звітному періоді (без повторно направлених)			10110			10110	1
Кількість протоколів, за якими судом прийнято рішення у звітному періоді			9237	16		9220	1
у т.ч.	накладено штраф		4853	1		4852	
	закрито адміністративних справ		4384	15		4368	1
	з них	у зв'язку із передачею матеріалів прокурору або органу досудового розслідування в порядку ст. 253 КУпАП	32	1		31	
		за відсутністю події і складу правопорушення	1963	6		1965	1
		у зв'язку із передачею матеріалів на розгляд громадської організації або малозначністю порушення	644	1		643	
		у зв'язку із закінченням строків давності накладення стягнення	1722	7		1715	
Кількість протоколів про корупційні правопорушення, що повернуті судом у зв'язку з неналежним оформленням або за інших підстав			70			70	
з них	після доопрацювання направлені до суду		39			39	
Кількість протоколів про корупційні правопорушення, за якими розпочато досудове розслідування							
Залишок нерозглянутих у судах протоколів на кінець звітного періоду			2718	11	8	2669	30
Усього осіб притягнуто судом до відповідальності (штраф)			4853	1		4852	
з	до яких застосована конфіскація		5			5	

н и х	державних службовців		412			412	
	з них	1-2 категорій (I групи)	1			1	
		3 категорії (II групи)	30			30	
		4 категорії (III групи)	117			117	
		5-7 категорій (IV, V групи)	264			264	
	народних депутатів України						
	депутатів Верховної Ради АР Крим						
	депутатів обласної ради		44			44	
	депутатів сільських, селищних, міських, районних рад		2006	1		2005	
	посадових осіб місцевого самоврядування		471			471	
	з них	1-2 категорій	1			1	
		3 категорії	7			7	
		4 категорії	253			253	
		5-7 категорій	210			210	
	посадових та службових осіб	райдержадміністрацій	214			214	
		облдержадміністрацій	30			30	
	посадових та службових осіб інших органів державної влади		272			272	
	професійних суддів		3			3	
	інших службових осіб судової гілки влади		2			2	
	посадових та службових осіб	органів прокуратури	1			1	
		органів внутрішніх справ	256			256	
		податкової міліції	3			3	
		державної податкової служби	70			70	
		державної кримінально-виконавчої служби	52			52	
		СБУ					
		Збройних Сил України	95			95	
		державної прикордонної служби	29			29	
		інших утворених відповідно до законів військових формувань	15			15	
		митної служби	42			42	
		органів та підрозділів цивільного захисту	46			46	

	осіб, що надають публічні послуги		40			40	
	посадових осіб юридичних осіб публічного права		1055			1055	
	осіб, які виконують організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов’язки в юридичних особах приватного права		85			85	
	посадових осіб юридичних осіб, фізичних осіб - у разі одержання від них неправомірної вигоди		19			19	
	осіб, які вчинили правопорушення у системі (сфері)	фінансово-кредитній системі	1			1	
		банківській системі					
		паливно-енергетичному комплексі	81			81	
		агропромисловому комплексі	33			33	
		освіти	200			200	
		охорони здоров’я	58			58	
		транспорту	27			27	
		на підприємствах оборонно-промислового комплексу	4			4	
		бюджетній	621			621	
		земельних відносин	107			107	
		приватизації	1			1	
		охорони довкілля	122			122	
за ст.ст. КУпАП України	порушення обмежень щодо використання службового становища (ст. 172^2 КУпАП)						
	пропозиція або надання неправомірної вигоди (ст. 172^3 КУпАП)						
	порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172^4 КУпАП)		25			25	
	порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка (пожертви) (ст. 172^5 КУпАП)		3			3	
	порушення вимог фінансового контролю (ст. 172^6 КУпАП)		3781			3781	
	порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172^7 КУпАП)		1038	1		1037	
	незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв’язку з виконанням службових повноважень (ст. 172^8 КУпАП)		4			4	

	невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172[9] КУпАП)		2			2	
Сума накладеного штрафу, грн			4971107	1700		4969407	
Збитки, завдані корупційними правопорушеннями, грн							
з них відш-ко-дано	у т.ч.	в інтересах держави чи територіальній громаді					
	усього, грн						
	у т.ч.	в інтересах держави чи територіальній громаді					
	за позовами прокурора, грн						
Порушення заборони на безоплатне одержання послуг і майна органами державної влади та місцевого самоврядування							
Унесено подань на незаконні судові рішення			845	845			
з них	задоволено		8	8			
Скасовано неправомірних нормативно-правових актів та рішень, прийнятих у наслідок корупційних правопорушень			46	46			
Унесено подань, інших документів реагування на усунення причин та умов, що сприяють корупційним проявам			3694	2801	668	224	
За результатами їх розгляду притягнуто до відповідальності службових осіб			2112	919	1159	34	
Усього звільнено осіб з посад			107	52	12	43	
Усього осіб, звільнено з посад у зв’язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення			33	26	12	43	
Не звільнено осіб, які перебувають на виборних посадах			113			113	

кількість осіб, щодо яких набрав законної сили обвинувальний вирок суду щодо вчинення ними кримінальних корупційних правопорушень, а також на яких накладено адміністративне стягнення за правопорушення, пов’язане з корупцією

Упродовж 2018 року за результатами розгляду направлених **САП** обвинувальних актів судами ухвалено **6** обвинувальних вироків, якими **8** осіб визнано винними у вчиненні кримінальних корупційних правопорушень, двом з яких призначено таке додаткове покарання як позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

У 2018 році за результатами судового розгляду корупційних кримінальних правопорушень обліковано судових рішень, які набрали

законної сили, стосовно **994 осіб** (відомості щодо роботи органів прокуратури не виокремлюються).

Засуджено **766** осіб, у тому числі у кримінальних провадженнях, розслідування у яких здійснювали слідчі **органів прокуратури, – 127.**

Органи прокуратури, виконуючи вимоги частини другої статті 250 КУпАП, упродовж 2018 року забезпечили участь у розгляді судами 9 237 справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, за протоколами, складеними уповноваженими особами НПУ. Найбільше – прокурори Донецької (1189), Львівської (744), Одеської (703), Харківської (515) областей. У 4853 (53 %) розглянутих справах цієї категорії на правопорушників накладено штраф на суму майже 5 млн грн.

За порушення вимог фінансового контролю (стаття 172^6 КУпАП) у 2018 році до адміністративної відповідальності за притягнуто 3 781 особу. За порушення порядку запобігання та врегулювання реального конфлікту інтересів (стаття 172^7 КУпАП) до відповідальності притягнуто 1 038 осіб.

кількість осіб, щодо яких набрав законної сили виправдувальний вирок суду щодо вчинення ними відповідних правопорушень, а також щодо яких закрито відповідне адміністративне провадження без накладення стягнення

В межах повноважень **НАБУ** протягом 2018 року судом виправдувальні вироки не виносились.

Судами постановлено виправдувальні вироки стосовно **31 особи,** у яких досудове розслідування здійснювалося слідчими **органів прокуратури.**

Прокурорами забезпечено участь у розгляді судом **1 963** справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, провадження у яких закрито за відсутністю складу або події правопорушення (за матеріалами уповноважених осіб НПУ).

Відомості окремо за категоріями осіб, зазначених у частині першій статті 3 Закону України "Про запобігання корупції", і за видами відповідальності за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією

Відомості окремо за категоріями осіб та за видами відповідальності за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією, наведені у публічних звітах про діяльність **НАБУ** за I та II півріччя 2018 року[34]

Так, в НАБУ протягом 2018 року розпочато розслідування стосовно **1237** осіб. Станом на 31 грудня 2018 року складено **165** обвинувальних актів щодо **292** осіб, з яких протягом 2018 року **65** обвинувальних актів стосовно **127** осіб.

[34] https://nabu.gov.ua/reports

За інформацією **НПУ** досудові розслідування здійснювалися слідчими органів поліції за статтями КК України:

за частинами другою–п’ятою статті 191 (Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем) – **1648**.

за статтею 368 (Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою) – **360**;

за статтею 364 (Зловживання владою або службовим становищем) – **223**;

за статтею 369^2 (Зловживання впливом) – **169**;

за статтею 364^1 (Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми) – **56**;

за статтею 368^3 (Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми) – **24**;

за статтею 365^2 (Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги) – **20**;

за статтею 368^4 (підкуп особи, яка надає публічні послуги) – **9**;

за частиною другою статті 366 (Службове підроблення) та статтею 368^2 (Незаконне збагачення) – по **1**;

інші корупційні правопорушення – **491**.

Статтею 255 КУпАП працівників **НПУ** уповноважено на складання протоколів про вчинення адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією, за статтями 172^4–172^9 КУпАП.

Протягом 12 місяців 2018 року уповноваженими працівниками НПУ складено та надіслано до суду **10110** протоколів про вчинення адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією, з яких станом на 31 грудня 2018 року розглянуто **9220**.

За інформацією **ГПУ** за вчинення корупційних злочинів упродовж 2018 року **засуджено 766 осіб**, серед яких:

65 державних службовців;

5 депутатів сільських, селищних, міських, районних рад;

41 посадова особа органів місцевого самоврядування;

2 посадові та службові особи облдержадміністрацій;

11 посадових та службових осіб райдержадміністрацій;

1 працівник органів прокуратури;

88 службових осіб та працівників органів НПУ;

42 службові особи і працівники ДФС;

20 службовців та працівників Державної кримінально-виконавчої служби України;

24 службових осіб і працівників Збройних Сил України;

4 службових особи інших військових формувань;

20 службовців та працівників Державної прикордонної служби України;

5 службових осіб і працівників органів та підрозділів цивільного захисту;

79 посадових та службових осіб інших органів державної влади;
55 посадових осіб, що надають публічні послуги;
94 посадові особи юридичних осіб публічного права;
46 осіб, які виконують організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов'язки в юридичних особах приватного права.

До **адміністративної відповідальності** судом притягнуто **4 853** особи, серед яких:
412 державних службовців;
44 депутати обласних рад;
2 006 депутатів сільських, селищних, міських, районних рад;
471 посадова особа місцевого самоврядування;
214 посадових та службових осіб райдержадміністрацій;
30 посадових та службових осіб облдержадміністрацій;
272 посадові та службові особи інших органів державної влади;
3 професійних судді;
2 інші службові особи судової гілки влади;
1 прокурор;
256 службових осіб і працівників органів НПУ;
115 службових осіб і працівників ДФС;
52 службові особи і працівники Державної кримінально-виконавчої служби України;
95 службових осіб і працівників Збройних Сил України;
29 службовців і працівників Державної прикордонної служби України;
15 службових осіб і працівників інших військових формувань;
46 службових осіб підрозділів цивільного захисту;
1055 посадових осіб юридичних осіб публічного права;
40 осіб, що надають публічні послуги.

За результатами розгляду подань прокурорів, внесених у порядку частини третьої статті 65 Закону, до **дисциплінарної відповідальності** притягнуто **2 078** посадових і службових осіб.

кількість осіб, звільнених з посади (роботи, служби) у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційні правопорушення або правопорушення, пов'язані з корупцією, а також осіб, стосовно яких застосоване як основне/додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю

За інформацією **ГПУ** позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як основний вид покарання застосовано судом до **3** засуджених осіб, до **330** – як додатковий вид такого покарання (за провадженнями всіх правоохоронних органів).

За результатами розгляду подань прокурорів, внесених у порядку, передбаченому частиною третьою статті 65 Закону, звільнено з посад **64** особи, а також за наслідками судового розгляду із займаної посади у зв'язку із вчиненням корупційного правопорушення – **28** осіб.

відомості про розмір збитків і шкоди, завданих корупційними правопорушеннями та правопорушеннями, пов'язаними з корупцією, стан та обсяги їх відшкодування

Станом на 31.12.2018 у кримінальних провадженнях, розслідуваних детективами **НАБУ** та направлених до суду, загальна сума завданих збитків склала **220. 021. 496. 000** грн, з яких у 2018 році відшкодовано **452. 370. 765.** грн.

За рішенням суду застосована спеціальна конфіскація, предметом якої стали**: 5725** дол. США, **1 250** євро, **34 500** угорських форинтів, **500** грн.

В Україну з-за кордону кошти або інше майно, одержане внаслідок корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією, не повертались.

Упродовж 2018 року в закінчених кримінальних провадженнях, розслідуваних слідчими органів **прокуратури**, корупційними правопорушеннями завдано збитків на суму **2 063** млн грн, з них розслідуваних слідчими військових прокуратур – **482** млн грн. Збитки інтересам держави чи територіальних громад склали **1 905** млн грн.

Під час розслідування відшкодовано **35 млн грн**, з них у кримінальних провадженнях, закінчених слідчими військових прокуратур, – **7 млн грн**. Інтересам держави чи територіальної громади відшкодовано **33 млн грн**.

У цих кримінальних провадженнях накладено арешт на майно вартістю **408 млн грн,** з них розслідуваних слідчими військових прокуратур – **10 млн грн**, вилучено майна, готівки, цінних паперів, іноземної валюти на загальну суму **143 млн грн**, з них розслідуваних слідчими військових прокуратур – **майже 3 млн грн**.

За закінченими слідчими органів прокуратури розслідуванням кримінальними провадженнями в порядку кримінального судочинства всіма учасниками пред'явлено позови на загальну суму **98 млн грн**, з них в інтересах держави чи територіальних громад – **53 млн грн** (за провадженнями всіх правоохоронних органів).

Зазначена сума збитків і сума їх відшкодування встановлені під час досудового розслідування до винесення судових рішень у кримінальних корупційних провадженнях.

Відповідно до звіту про роботу прокурора (форма № П) за 12 місяців 2018 року прокурорами в порядку цивільного, господарського та адміністративного судочинства пред'явлено позови про відшкодування шкоди, завданої кримінальними правопорушеннями з ознаками корупції, на загальну суму **53 млн грн**.

Судами задоволено **8** позовів про стягнення **1 млн грн**, добровільно відшкодовано відповідачами за закритими справами **129 тис. грн**. У провадженні суду перебуває **147** позовів на суму **108 млн грн**.

Вжитими органами прокуратури заходами забезпечено виконання судових рішень, у тому числі постановлених у минулих роках, за позовами про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок вчинення кримінальних корупційних правопорушень, на суму понад **3 млн грн**.

відомості про кошти та інше майно, одержані внаслідок вчинення корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією, конфісковані за рішенням суду, а також кошти у розмірі вартості незаконно одержаних послуг чи пільг, стягнені на користь держави

За інформацією **ГПУ** упродовж 2018 року до **5** осіб у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (адміністративні протоколи за якими складені органами поліції), застосована конфіскація як додатковий вид стягнення.

кількість пропозицій щодо скасування відповідними органами або посадовими особами нормативно-правових актів, рішень, виданих (прийнятих) внаслідок вчинення корупційного правопорушення, та результати їх розгляду

За ініціативою **прокурорів** уповноваженими особами (органами) скасовано **46** неправомірних актів та рішень, прийнятих унаслідок вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень.

кількість направлених подань про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією, або невиконанню вимог антикорупційного законодавства

За інформацією **НАБУ** протягом 2018 року надіслано **20** подань про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень.

У 2018 році **прокурорами** внесено **3 469** подань про проведення службових розслідувань щодо встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень, невиконанню вимог Закону в інший спосіб. За результатами розгляду подань вжито заходів до усунення порушень законодавства, до дисциплінарної відповідальності притягнуто **2112** посадових і службових осіб, з яких **107** звільнено.

співпраця з відповідними органами інших держав, міжнародними організаціями і зарубіжними недержавними організаціями та укладені з ними угоди про співробітництво

У І півріччі 2018 року **НАБУ** продовжило співпрацю з Федеральним бюро розслідувань (ФБР) США у рамках виконання положень меморандумів про співробітництво, підписаних у 2016 та 2017 роках. У травні 2018 року під час офіційного візиту до України НАБУ відвідала президент Естонської Республіки Керсті Кальюлайд. Вона висловила підтримку в роботі та відвідала

тренінг для співробітників НАБУ, організований Естонським центром Східного партнерства. 30 травня 2018 року НАБУ відвідали представники Національного антикорупційного центру Республіки Молдова у сфері запобігання та протидії корупції. У рамках візиту підписано Угоду про співробітництво.

НАБУ спільно з ПРООН завершило інформаційно-просвітницьку кампанію "Студенти проти корупції", сформувавши мережу молодіжних антикорупційних амбасадорів. Крім того НАБУ за ініціативи EUACI взяло участь у роботі "Парку корупції". Також за підтримки EUACI співробітники НАБУ взяли участь у серії семінарів з виявлення корупційних доходів, пройшли низку тренінгів.

У ІІ півріччі 2018 року НАБУ підписало Меморандум про взаєморозуміння з Європейським інвестиційним банком. Документ передбачає обмін інформацією у рамках розслідувань випадків корупції, а також технічними інструментами розслідування, методами обробки та аналізу даних.

У продовження співпраці з Естонським центром Східного партнерства відбувся візит керівника відомства до Естонської Республіки, у рамках якого відбулися зустрічі з керівниками правоохоронних органів держави.

У рамках програми Уряду США для міжнародних лідерів-відвідувачів працівники прес-служби НАБУ переймали кращий досвід стратегічних комунікацій. Упродовж 3-17 листопада 2018 року вони зустрічалися з представниками поліції, прокуратури, суду, медіа та громадських організацій США.

Упродовж 2018 року представниками **ГПУ** взято участь у більше ніж **100** заходах міжнародного характеру, пов’язаних із запобіганням та протидією корупції. У ході співпраці компетентних органів України та компетентних органів іноземних держав здійснено **11** відряджень до інших держав і проведено **106** зустрічей в Україні.

співпраця з недержавними організаціями і ЗМІ

До **НАБУ** протягом 2018 року надійшло понад **13 тисяч** звернень, із них **6 412** – у ІІ півріччі 2018 року. Найчастіше до НАБУ звертаються громадяни, на цю категорію припадає близько двох третин від усіх звернень. Як і раніше, найпопулярнішим каналом комунікації є "гаряча лінія", кожне друге звернення від громадян до НАБУ надійшло саме у такий спосіб.

Традиційно високою залишається увага суспільства до діяльності НАБУ, про що свідчить як збільшення запитів з боку ЗМІ, так і динаміка аудиторії сторінок інституції у соціальних мережах. Так, майже на чверть, порівняно з І півріччям 2018 року, зросла кількість коментарів, наданих прес-службою стосовно діяльності НАБУ. Кількість залучених користувачів

сторінки НАБУ у Facebook зросла до **67 тисяч**, що майже на **10 тисяч** більше, ніж на початку 2018 року.

На офіційному сайті НАБУ оприлюднено **173** інформаційних повідомлення. Кожне друге стосується перебігу досудового розслідування, яке здійснюють детективи НАБУ.

Загалом у 2018 році проведено **33** брифінги та прес-конференцію за участю Директора НАБУ, заступників Директора та директорів територіальних управлінь, ними взято участь у **26** телеінтерв'ю.

Надано **9** інтерв'ю, які розміщено у друкованих ЗМІ, та **24** – для Інтернет-видань.

Надано **452** відповіді на запити ЗМІ та **502** коментарі ЗМІ співробітниками Управління зовнішніх комунікацій НАБУ.

Постійно оновлюється інформація у розділі "Справи у суді" на офіційному веб-сайті, завдяки чому можна отримати відомості про ключові аспекти більш ніж **150** кримінальних проваджень, обвинувальні акти у яких скеровано до суду.

У II півріччі 2018 року територіальні управління опрацювали понад **1500** звернень, що на чверть більше ніж у I півріччі. Найчастіше заявники скаржаться на можливі неправомірні дії з боку працівників правоохоронних органів, суддів, посадовців органів місцевої влади.

Налагодженню ефективної комунікації із суспільством сприяє Рада громадського контролю при НАБУ (далі – РГК). До її складу входять **15** представників громадських об'єднань, які спеціалізуються на антикорупційній тематиці. Склад РГК оновлюється щороку за результатами рейтингового Інтернет-голосування. Цього року у ньому взяли участь понад **19 тис**. виборців, що є рекордним показником для України з-поміж подібних голосувань. Новий (четвертий) склад РГК розпочав свою роботу у червні 2018 року. Впродовж останніх шести місяців проведено чотири офіційних засідання, під час яких розглядалися питання забезпечення прозорості та цивільного контролю за діяльністю НАБУ, а також проведення громадських експертиз.

Впродовж липня–грудня 2018 року РГК провела дев'ять публічних заходів на антикорупційну тематику за участю представників НАБУ та САП. Формат заходів передбачав відкриту дискусію та обмін думками.

Для більш повного інформування суспільства про стан боротьби з топ-корупцією в Україні РГК запровадила моніторинг перебігу розгляду справ, розслідуваних НАБУ і САП. У фокусі уваги – **52** провадження, які наразі слухаються в судах м. Києва та у регіонах.

РГК бере активну участь у процесі відбору персоналу до НАБУ, вирішенні питань про притягнення працівників до відповідальності: представники РГК входять до складу трьох конкурсних та Дисциплінарної

комісій. У такий спосіб суспільство контролює перебіг кадрового наповнення НАБУ та дотримання дисциплінарних, етичних стандартів працівниками.

У II півріччі 2018 року члени РГК взяли участь у майже **34** засіданнях конкурсних комісій, провели співбесіди з **244** претендентами на посади в НАБУ, проаналізували інформацію з відкритих джерел і реєстрів стосовно **126** кандидатів. Це допомогло віднайти "сумнівні" відомості щодо деяких з них під час фінального етапу конкурсного відбору (співбесіди).

Органи прокуратури у 2018 році співпрацювали у сфері запобігання і протидії корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням із громадськими організаціями.

Зокрема, продовжено співпрацю з громадськими організаціями, які об'єднались у Всеукраїнський рух громадських організацій проти політичної корупції "Під контролем"**.** У рамках проекту забезпечено швидкий обмін даними між правоохоронними органами та активістами руху.

Прокурорами опрацьовано **553 повідомлення** активістів руху. Майже кожне друге (211) повністю або частково підтвердилося. Прокурорами вжито заходів у межах компетенції: розпочато **107** кримінальних проваджень, у яких на розгляд суду спрямовано **9** обвинувальних актів, судами постановлено **2** вироки, заявлено **22** позови в інтересах держави, призначено за ініціативою прокурорів **14** службових розслідувань, уповноваженими особами складено **144** протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

ГПУ у 2018 році проводилася системна робота із висвітлення діяльності органів прокуратури у сфері запобігання та протидії корупції у відповідній рубриці веб-сайту ГПУ, розміщувалися інформаційні повідомлення про вчинення корупційних правопорушень на офіційній Facebook-сторінці відомства, YouTube-каналі, акаунті ГПУ в Twitter; здійснювалося опрацювання та надання відповідей на інформаційні запити від представників ЗМІ.

Упродовж 2018 року підготовлено та розміщено на офіційному веб-порталі відомства **804** інформаційних повідомлення про результати роботи органів прокуратури у сфері запобігання та протидії корупції.

НПУ з метою виконання заходів з реалізації міжвідомчої політики щодо запобігання та протидії корупції здійснюється постійний моніторинг та аналіз матеріалів, розміщених у ЗМІ та Інтернет про діяльність органів та підрозділів НПУ, у тому числі щодо питань антикорупційної діяльності НПУ. Зокрема, забезпечується щоденний моніторинг **15** телевізійних каналів українського телебачення та понад **120** веб-сайтів у мережі Інтернет (ЗМІ та Інтернет-видання). У випадках виявлення інформації про вчинення правоохоронцями правопорушень, фактів бездіяльності, неналежного виконання професійних обов'язків, а також фактів корупції та хабарництва з боку посадових осіб поліції, систематично інформується Департамент кадрового забезпечення

НПУ та Департамент внутрішньої безпеки НПУ. Варто зазначити, що серед виявлених корупційних діянь переважають факти хабарництва.

Упродовж січня-грудня організовано **60** брифінгів та прес-конференції за участю керівництва НПУ, результати яких висвітлювалися на офіційному веб-сайті.

За участю керівництва Головних управлінь НПУ в областях організовано та проведено **779** брифінгів та прес-конференцій, **671** "круглий стіл", **391** "пряму телефонну лінію".

Щоденно готується довідка щодо діяльності органів та підрозділів поліції у ЗМІ, яка містить виступи керівництва МВС та НПУ; коментарі про НПУ представників органів влади, експертів, політиків тощо; головні поточні події, пов'язані з діяльністю НПУ; критичні матеріали на адресу НПУ; позитивні матеріали про діяльність НПУ, а також вміщено матеріали щодо оцінки діяльності НПУ.

Упродовж 2018 року було опрацьовано понад **19,4** тис. тем в Інтернет-мережі. На загальному фоні публікацій, які мають емоційне забарвлення, переважає позитивна складова щодо оцінки діяльності органів та підрозділів поліції: **1322** та **793** теми відповідно. Нейтральне забарвлення мали **17 374** теми (89 %).

штат спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, кваліфікацію та досвід їх працівників, підвищення їх кваліфікації

Відповідно до Закону України "Про Національне антикорупційне бюро України" гранична чисельність центрального та територіальних управлінь НАБУ становить **700** осіб, у тому числі не більше **200** осіб начальницького складу.

Призначення на всі посади до НАБУ (за виключенням посад Першого заступника та заступників Директора) відбуваються за результатами відкритого конкурсу.

Кількість призначених працівників НАБУ станом на 31 грудня 2018 року становила **641** особу, з них **447** осіб – державні службовці та **194** – особи начальницького складу, що становить **91,6%** від передбаченої граничної чисельності працівників органу.

Всі працівники НАБУ мають вищу освіту.

За 2018 рік **273** працівники підвищили кваліфікацію за короткотерміновими семінарами та тематичними тренінгами, у тому числі **15** – за тематикою із запобігання та протидії корупції.

Продовжується розвиток організаційної культури та внутрішніх комунікацій, основні засади яких викладені у "Кодексі професійної етики працівників НАБУ". Впродовж 2018 року для співробітників проведено низку тренінгів щодо обов'язкових стандартів поведінки.

Станом на 31 грудня 2018 року загальна штатна чисельність працівників органів прокуратури (прокурорів, слідчих, державних службовців та робітників) становила **14 964**, з них **2 082** – у ГПУ, **12 882** – у регіональних, місцевих та прирівняних до них прокуратурах.

Загальна штатна чисельність прокурорів і слідчих складала **11 279**, з них **1 337** – у ГПУ та **9 942** – у регіональних, місцевих та прирівняних до них прокуратурах.

Серед працюючих прокурорів і слідчих мають стаж роботи в органах прокуратури до 3 років – **658** (5,8 %) осіб; від 3 до 5 років – **1 199** (10,5 %); від 5 до 10 років – **3 998** (35,1 %); понад 10 років – **4 531** (39,7 %); понад 20 років – **1 019** (8,9 %).

За віком працюючі прокурори і слідчі розподіляються таким чином: до 25 років – **112** (1 %) осіб; від 25 до 30 років – **2 993** (26,2 %); від 30 до 40 років – **5 653** (49,6 %); від 40 до 50 років – **2 204** (19,3 %); від 50 до 60 років – **396** (3,5 %); понад 60 років – **47** (0,4 %).

Упродовж 2018 року в Національній академії прокуратури України (далі – НАПУ) підвищено кваліфікацію **2 687** прокурорів та слідчих і **54** державних службовців органів прокуратури, з яких **1 675** пройшли дистанційне навчання. Крім того співробітниками НАПУ проведено виїзні навчання із **428** прокурорами та працівниками органів прокуратури.

Також після проведення спеціальної перевірки у НАПУ розпочато спеціальну підготовку **261** особи, які під час добору кандидатів на посаду прокурора місцевої прокуратури успішно склали кваліфікаційний іспит. На теперішній час фактично проходять таку підготовку 248 осіб.

ГПУ проведено навчально-методичний семінар з керівниками кадрових підрозділів регіональних прокуратур, на якому обговорено проблемні питання організації кадрової роботи, виконання вимог антикорупційного законодавства щодо порядку проведення спеціальної перевірки кандидатів на посади прокурорів, електронного декларування та порядку врегулювання і запобігання конфлікту інтересів у діяльності посадових і службових осіб органів прокуратури. Загалом минулого року проведено **404** семінари для працівників органів прокуратури, у тому числі з питань застосування антикорупційного законодавства.

На підставі відповідних планів першочергових заходів ГПУ, регіональних прокуратур активно проводиться стажування прокурорів і слідчих у структурних підрозділах ГПУ та регіональних прокуратур. Упродовж 2018 року загалом пройшли стажування **1 987** прокурорів та слідчих.

Штатна чисельність спеціально уповноважених суб’єктів у сфері протидії корупції – чисельність Департаменту захисту економіки **НПУ**

становить **3269** посад, а штатна чисельність Департаменту внутрішньої безпеки – **798** посад.

діяльність підрозділів внутрішньої безпеки спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції; кількість повідомлень про вчинення правопорушень їх працівниками, результати розгляду таких повідомлень, притягнення працівників підрозділів внутрішньої безпеки до відповідальності

Підрозділом з питань запобігання та виявлення корупції у **НАБУ** є Управління внутрішнього контролю (далі – Управління), утворене відповідно до вимог ст. 27 Закону України "Про Національне антикорупційне бюро України". Кількість посад за штатом складає **20** осіб. Станом на 31 грудня 2018 року на посади за результатами конкурсного відбору призначено **19** осіб.

До Управління надійшло **584** звернення та скарги на дії працівників НАБУ.

Працівниками Управління проведено **32** службових розслідування. У подальшому до **4** працівників застосовано заходи дисциплінарного впливу.

Проведено **16** перевірок працівників на доброчесність.

Детективами Управління здійснювалося досудове розслідування у **76** кримінальних провадженнях, з яких **22** закрито, **29** надіслано за підслідністю, **6** об'єднано, решта перебували у провадженні.

Заведено **5** оперативно-розшукових справ.

За інформацією **ГПУ** результати діяльності Генеральної інспекції за 2018 рік:

до ЄРДР внесено відомості про вчинення **146** кримінальних корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень;

до суду направлено обвинувальні акти стосовно **13** осіб;

ухвалено обвинувальні вироки щодо **2** осіб, які набрали законної сили;

виправдувальні вироки не ухвалювалися;

стосовно **однієї** особи застосовано додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;

у кримінальних провадженнях вказаної категорії збитків і шкоди не встановлено;

кошти, інше майно, незаконні послуги чи пільги, одержані внаслідок вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, за рішенням суду не конфісковувалися, на користь держави не стягувалися;

кошти та інше майно, одержані внаслідок корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, в Україну з-за кордону не поверталися;

предмети та доходи від корупційних злочинів не конфісковувалися.

До органів, уповноважених складати протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, Генеральною інспекцією та

регіональними прокурорами спрямовувалися матеріали та повідомлення стосовно прокурорів та слідчих органів прокуратури. За результатами їх розгляду **2** працівників прокуратури (прокурора та державного службовця) притягнуто до адміністративної відповідальності за статтею 172^6 КУпАП.

Судами закрито справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, стосовно **45** працівників прокуратури, з яких **32** – за відсутністю події та складу правопорушення та **13** – у зв'язку із закінченням строків притягнення до відповідальності.

За наслідками розгляду в 2018 році Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів (далі – КДКП) скарг до дисциплінарної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю притягнуто **10** прокурорських працівників Закарпатської, Київської, Кіровоградської, Львівської, Одеської та Харківської областей. На **4** прокурорів накладено дисциплінарне стягнення у вигляді догани, **2** рішення КДКП скасовані ВРП. До **6** прокурорів застосовано дисциплінарне стягнення у вигляді заборони на переведення до органу прокуратури вищого рівня, з них **3** рішення скасовано судом та ВРП.

З посади прокурора у зв'язку з притягненням до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, звільнено **одну** особу.

До Генеральної інспекції надійшло **11** повідомлень про вчинення корупційних правопорушень працівниками органів прокуратури, за **5** з яких проведено службові розслідування, **4** вже закінчено. Факти, викладені у **3** повідомленнях, частково підтвердилися.

Загалом у 2018 році до дисциплінарної відповідальності притягнуто **16** працівників органів прокуратури.

До підрозділів внутрішньої безпеки **НПУ** надійшло **996** звернень фізичних та юридичних осіб щодо неправомірних дій працівників поліції, пов'язаних з корупційними правопорушеннями. Також надійшло 7 повідомлень про можливі порушення працівниками внутрішньої безпеки вимог антикорупційного законодавства.

За матеріалами підрозділів внутрішньої безпеки складено **726** протоколів про адміністративні правопорушення за фактами вчинення поліцейськими та службовцями НПУ правопорушень, пов'язаних з корупцією, у тому числі **100** протоколів відносно працівників керівної ланки.

За видами корупційних правопорушень:

4 факти порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172^4 КУпАП);

1 – одержання подарунків всупереч встановленим законом обмеженням (стаття 172^5 КУпАП);

687 – несвоєчасне подання без поважних причин декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, подання недостовірних відомостей у деклараціях (стаття 172^6 КУпАП);

26 – порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172^7 КУпАП);

8 – незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (стаття 172^8 КУпАП).

За результатами розгляду **324** протоколів судовими органами винних осіб притягнуто до адміністративної відповідальності.

146 протоколів було закрито судами. **249** протоколів перебувають на розгляді в судах.

За ініціативою підрозділів внутрішньої безпеки уповноваженими органами розпочато **1629** кримінальних проваджень, з них **729** – з документування фактів кримінальної корупції, у тому числі за статтею 364 КК України – **34** провадження, статтею 366^1 КК України – **98**, статтею 368 КК України – **285**, статтею 369 КК України – **312**, статтею 369^2 КК України – **10**.

обсяги фінансування спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції

Фінансове забезпечення **НАБУ** здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України в межах бюджетної програми за КПКВК 6321010 "Забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України". Паспорт програми на 2018 рік затверджено спільним наказом Національного антикорупційного бюро України та Міністерства фінансів України від 08 лютого 2018 року № 37/135.

Кошторисні призначення НАБУ за загальним фондом складають **857 091,7** тис. грн та передбачені на: оплату праці – **472 054,2** тис. грн; нарахування на оплату праці – **91 403,5** тис. грн; придбання товарів і послуг – **113 445,0** тис. грн; соціальне забезпечення – **55 450,0** тис. грн; інші поточні видатки – **1 563,3** тис. грн; капітальні видатки – **123 175,7** тис. грн.

Протягом звітного періоду до кошторису НАБУ за спеціальним фондом бюджету були внесені зміни на загальну суму **19 361,6** тис. грн, у тому числі: за кодом класифікації фінансування бюджету 602100 "Залишок на початок періоду" – **450,2** тис. грн; за кодом класифікації доходів 25010400 "Надходження бюджетних установ від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)" на суму **970,3** тис. грн (надходження коштів від здачі брухту чорних металів та брухту сталевого легковагового, списання виснажених батарей акумуляторних (небезпечні відходи), оприбуткування майна в результаті демонтажних робіт при виконанні поточного ремонту з метою їх подальшого використання, проведення відновлювальних ремонтів

після ДТП автомобілів спеціалізованого призначення за рахунок страхової компанії); за кодом класифікації доходів 25020200 "Кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів, у тому числі заходів з відчуження для суспільних потреб земельних ділянок та розміщених на них інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у приватній власності фізичних або юридичних осіб" на суму **2 002,2** тис. грн (безоплатне отримання майна (люстри та світильники) від Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та передача в оперативне управління нежитлової будівлі в м. Одесі); за кодом класифікації доходів бюджету 25020300 "Плата за оренду майна бюджетних установ" на суму **39,2** тис. грн; за кодом класифікації доходів 25020100 "Благодійні внески, гранти та дарунки" на суму **15 899,7** тис. грн (отримання в рамках проектів міжнародної технічної допомоги ІТ-обладнання, технічного обладнання для оснащення кримінальної лабораторії, спорядження та обладнання для спеціальних операцій, програмного забезпечення, ліцензії на ПЗ, робочої станції із ліцензією на ПЗ тощо).

Фінансове забезпечення органів **прокуратури** у 2018 році відбувалося за двома бюджетними програмами: КПКВК 0901010 "Здійснення прокурорсько-слідчої діяльності, підготовка та підвищення кваліфікації кадрів прокуратури", обсяг **7 046** млн грн; КПКВК 0901030 "Забезпечення функцій Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою", обсяг **116** млн грн.

Слід звернути увагу, що дотепер зберігається тенденція невідповідності законодавчо встановленого та реального розміру заробітної плати прокурорів.

Це стало наслідком визначення у Бюджетному кодексі України обмеження щодо застосування норм статті 81 Закону України "Про прокуратуру", яка передбачає складові заробітної плати та розміри посадових окладів прокурорів у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України. Розмір заробітної плати, обчислений відповідно до постанови Уряду, є значно нижчим порівняно із законодавчо регламентованим.

Обсяги фінансування спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції **НПУ** у 2018 році наводяться у таблиці.

КЕКВ	Найменування видатків	Фінансове забезпечення в тис. грн	
		Департамент захисту економіки	Департамент внутрішньої безпеки
Всього в 2018 році, у тому числі		664 404,9	187 529,7
2111	Заробітна плата	21 665,5	7 020,6
2112	Грошове забезпечення військовослужбовців	523 808,8	146 561,2
2120	Нарахування на оплату праці	96 322,3	27 497,6

2210	Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	4,8	
2240	Оплата послуг (крім комунальних)	158,5	168,1
2250	Видатки на відрядження	3 219,9	1 259,0
2730	Інші виплати населенню	19 085,3	5 003,5
2800	Інші поточні видатки	139,8	19,8

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Аналіз статистичних даних за 2018 рік щодо притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень свідчить про збільшення порівняно з 2016 та 2017 роками кількості виявлених корупційних правопорушень. Так, у 2018 році було розпочато 3679 кримінальних проводжень за вчинення корупційних правопорушень, тоді як у 2017 році – 2831 кримінальне провадження, а у 2016 – 2175.

Зросла й кількість кримінальних проваджень, які стосувалися тяжких та особливо тяжких злочинів. У 2018 році їх кількість становила 2392 проваджень, тобто більше половини від загальної кількості розпочатих за відповідною категорією проваджень. Для порівняння у 2017 і 2016 рока розслідувалася лише 1604 і 1200 тяжких та особливо тяжких злочинів з числа корупційних.

Проте, збільшення кількісних показників не призвело до якісних змін, оскільки протягом 2018 року засуджено лише 766 осіб, тобто вдвічі менше порівняно з 2017 роком (1692 особи).

Як і минулому році, досить велика кількість з числа засуджених не мала державних владних повноважень, оскільки четверту частини складають фізичні особи, які представляють бізнесові кола (юридичних осіб приватного та публічного права: посадові особи, що надають публічні послуги (55 осіб); посадові особи юридичних осіб публічного права (94 особа); особи, які виконують організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов’язки в юридичних особах приватного права (46 осіб).

Таким чином, як і у попередніх роках проводжує спостерігатися негативна тенденція прояву неналежної уваги правоохоронних органів до розслідування та передачі до суду кримінальних проваджень проти найбільш небезпечних для суспільства суб’єктів корупції: державних службовців, співробітників контрольних та наглядових органів, суддів, працівників митної та податкової служб, працівників самих правоохоронних органів, інших.

При цьому результати протидії корупції в лавах вказаних органів державної влади є вкрай недостатніми. Так, за 2018 рік з числа засуджених за вчинення корупційних злочинів до відповідальності було притягнуто лише 65 державних службовців, 42 службових осіб і працівників Державної фіскальної служби України, 1 працівник прокуратури.

До того ж варто зауважити, що статистична звітність у сфері протидії корупційним та пов’язаним з корупцією правопорушенням не відповідає вимогам сьогодення.

Загалом же з метою посилення ефективності протидії корупції, що дозволить здобути більшу суспільну довіру та підтримку, необхідно зосередити зусилля правоохоронних органів на виявленні та розслідуванні корупційних злочинів у сфері протиправного використання владних

повноважень державними службовцями, передусім найвищими посадовими особами та державними службовцями категорії "А", а також працівниками правоохоронних та контрольних державних органів.

Також необхідно посилити ефективність діяльності підрозділів внутрішньої безпеки спеціально уповноважених суб’єктів у сфері протидії корупції.

В багатьох випадках рекомендації, які стосуються потреби у законодавчих змінах, що містилися у минулорічній доповіді лишилися актуальними, тому з метою покарання за корупцію необхідно:

1. Вжити заходів для приєднання України до Конвенції ОЕСР про боротьбу проти підкупу іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях від 21 листопада 1997 року, забезпечивши імплементацію її положень до законодавства.

2. Розширити перелік корупційних злочинів, що міститься в КК України за рахунок зокрема таких злочинів, як порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму (стаття 159^1 КК України), підкуп виборця, учасника референдуму (стаття 160 КК України).

3. Унеможливити звільнення від кримінальної відповідальності у зв’язку із закінченням строків давності для притягнення до відповідальності за корупційні злочини або збільшити їх до не менше 5 років із зупиненням строку давності в разі перебування особи на посаді, що передбачає недоторканність від притягнення до кримінальної відповідальності.

4. Забезпечити надання уповноваженим підрозділам НАБУ повноважень щодо самостійного здійснення негласних слідчих (розшукових) дій у вигляді зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

5. Удосконалити порядок притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією, зокрема, збільшивши строки давності накладення адміністративних стягнень за такі правопорушення.

РОЗДІЛ IV. ЗВІТ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ЗА 2018 РІК

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
NATIONAL AGENCY ON CORRUPTION PREVENTION

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Національного агентства
з питань запобігання корупції
01.02.2019 року № 295

ЗВІТ

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

ЗА 2018 РІК

ЗМІСТ

Вступне слово Голови Національного агентства Мангула О.А. 03

I Загальна інформація про Національне агентство з питань запобігання корупції 05
1. Місія 05
2. Основні завдання 06
3. Обличчя органу: керівництво 08
4. Організаційна структура 12

II Заходи, реалізовані за функціональними напрямками Національного агентства з питань запобігання корупції 13
1. Антикорупційна політика 13
2. Організація заходів із запобігання та виявлення корупції 18
3. Моніторинг дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції 23
4. Контроль та перевірка декларацій, моніторинг способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування 27
5. Діяльність у сфері запобігання політичній корупції 31

III Діалог та партнерство 34
1. Співпраця з державними органами 34
2. Взаємодія з громадськістю та ЗМІ, діяльність Громадської ради при Національному агентстві 34
3. Міжнародне співробітництво та міжнародна технічн допомога 37

IV Кадрове забезпечення 40
1. Структура та персонал 40
2. Заміщення вакантних посад в Національному агентстві 45
3. Навчання і розвиток персоналу 46

V Фінансово-господарська діяльність 47

VI Основні пріоритетні завдання Національного агентства з питань запобігання корупції на 2019 рік 49

Додатки 51

Вступне слово Голови Національного агентства

Цей звіт відображає період, впродовж якого Національне агентство з питань запобігання корупції завершило роботу з формування ключових інструментів подальшого розвитку. У

2018 році колективом всього з 280 фахівців Агентства, підготовлено та подано на державну реєстрацію повний пакет підзаконних актів, необхідних для юридичного забезпечення роботи автоматизованої Системи логічного та арифметичного контролю декларацій, розроблено необхідне програмне забезпечення та, зрештою, доведено автоматизовану Систему контролю декларацій до початку промислової експлуатації. Можемо констатувати, що ми виконали взяті на себе зобов'язань відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та Європейським Союзом.

Користуючись нагодою, хочу подякувати за підтримку в реалізації цього та інших проектів нашим міжнародним партнерам, особливо Програмі розвитку ООН в Україні.

У 2018 році нам вдалося значно підвищити, а за окремими напрямками подвоїти кількість опрацьованих даних: це понад 11 тисяч запитів на проведення спеціальних перевірок; опрацьовано 2207 повідомлень викривачів; ухвалено 472 рішення про результати здійснення повних перевірок декларацій; за матеріалами Національного агентства розпочато кримінальні провадження стосовно 4 політичних партій.

Законодавець не наділив Національне агентство функціями слідства чи покарання, правом представляти в суді інтереси держави. Тому кінцевий результат нашої роботи багато в чому залежить від ефективної взаємодії всієї системи антикорупційних та правоохоронних органів: у 2018 році для здійснення досудового розслідування Національне агентство направило до правоохоронних органів 253 обґрунтовані висновки щодо виявлення ознак кримінальних правопорушень. З них направлено до НАБУ – 37, до Національної поліції – 178 і до органів прокуратури – 38 обґрунтованих висновків.

Слід наголосити, що за результатами повних перевірок декларацій посадовців, проведених уповноваженими особами Національного агентства, встановлено недостовірні відомості на загальну суму понад 8,6 млрд грн.

Законом на Національне агентство покладено завдання з формування та реалізації державної антикорупційної політики. На виконання цієї функції у 2018 році Національне агентство провело 21 планову та 14 позапланових перевірок стану організації роботи із запобігання та виявлення корупції щодо порушення вимог Закону України "Про запобігання корупції". Опрацьовано 125 антикорупційних програм органів державної влади.

Як показав 2018 рік, зусиль Національного агентства, спрямованих на ухвалення Верховною Радою України Проекту Закону "Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення належного доступу Національного агентства з питань запобігання корупції до інформації, необхідної для реалізації його повноважень" (реєстр. № 7276) виявилося недостатньо. Через відсутність Закону автоматизований доступ до трьох реєстрів Міністерства юстиції

залишається закритим. Це, в свою чергу, продовжує стримувати швидкість проведення повних перевірок і ставить процес в залежність від отримання письмових відповідей на запити уповноважених осіб. І в цьому питанні Національне агентство розраховує на підтримку громадських організацій та наших міжнародних партнерів. Впевнений, спільними зусиллями нам під силу вирішити і цю складну проблему.

Результати, яких ми досягли у 2018 році дозволяють стверджувати, що Національне агентство стає ефективним інструментом держави у боротьбі з корупцією, формуванні в суспільстві культури доброчесності та нульової терпимості до будь-яких проявив корупції. Велика заслуга в цьому як кожного службовця Національного агентства, так і всього нашого колективу.

З повагою, Олександ Мангул

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІ

1. МІСІЯ

Національне агентство запобігає корупції та сприяє формуванню доброчесності і нульової терпимості до корупції в державі та суспільстві, розвитку вільного від корупції бізнесу.

Відповідно до положень Закону України "Про запобігання корупції" Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Національне агентство у межах, визначених цим та іншими законами, є відповідальним перед Верховною Радою України і підконтрольним їй та підзвітним Кабінету Міністрів України.

Національне агентство утворюється Кабінетом Міністрів України відповідно до Конституції України, Закону України "Про запобігання корупції" та інших законів України.

Питання діяльності Національного агентства у Кабінеті Міністрів України представляє Голова Національного агентства.

Правову основу діяльності Національного агентства становлять Конституція України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, Закон України "Про запобігання корупції" (далі – Закон) та інші закони України, а також прийняті відповідно до них інші нормативно-правові акти.

Закон України "Про центральні органи виконавчої влади" та інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів виконавчої влади, а також Закон України "Про державну службу" застосовуються до Національного агентства, його членів, службовців та працівників його апарату, а також до його повноважень стосовно уповноважених підрозділів в частині, що не суперечить Закону.

Національне агентство є правомочним з моменту призначення більше половини його загального кількісного складу.

Національне агентство як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, було утворене постановою Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 року № 118.

З огляду на правову природу та обсяг компетенції, в системі державних органів України Національному агентству відведено роль превентивної антикорупційної інституції, відповідальної за формування та моніторинг реалізації антикорупційної політики в державі, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, здійснення фінансового контролю за майновим станом публічних службовців та моніторингу їхнього способу життя, державне фінансування політичних партій та реалізацію інших, визначених Законом та міжнародними зобов'язаннями України, превентивних антикорупційних механізмів, у тому числі забезпечення ведення Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Обсяг та межі компетенції Національного агентства визначені Законом України "Про запобігання корупції".

До повноважень Національного агентства належать:

- аналіз стану запобігання та протидії корупції в Україні, діяльності державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії корупції, а також аналіз статистичних даних, результатів досліджень та іншої інформації стосовно ситуації щодо корупції;
- розроблення проектів Антикорупційної стратегії та державної програми з її виконання, здійснення моніторингу, координації та оцінки ефективності виконання Антикорупційної стратегії;
- підготовка та подання в установленому законом порядку до Кабінету Міністрів України проекту національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики;
- формування та реалізація антикорупційної політики, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань;
- організація проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції;
- здійснення моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб;
- координація та надання методичної допомоги щодо виявлення державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування корупціогенних ризиків у своїй діяльності та реалізації ними заходів щодо їх усунення, у тому числі підготовки та виконання антикорупційних програм;
- здійснення в порядку, визначеному Законом, контролю та перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- здійснення у порядку та в межах, визначених законом, державного контролю за дотриманням встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій, законним та цільовим використанням політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності, своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру, звітів про надходження і використання коштів виборчих

- фондів на загальнодержавних та місцевих виборах, повнотою таких звітів, звіту зовнішнього незалежного фінансового аудиту діяльності партій, відповідністю їх оформлення встановленим вимогам, достовірністю включених до них відомостей;
- затвердження розподілу коштів, виділених з державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій, відповідно до закону;
- забезпечення ведення Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;
- координація в межах компетенції, методичне забезпечення та здійснення аналізу ефективності діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції;
- погодження антикорупційних програм державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, розробка типової антикорупційної програми юридичної особи;
- здійснення співпраці із особами, які добросовісно повідомляють про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону (викривачі), вжиття заходів щодо їх правового та іншого захисту, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їх прав, у зв'язку з таким інформуванням;
- організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації з питань, пов'язаних із запобіганням корупції, працівників державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадових осіб місцевого самоврядування (крім підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування);
- надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб;
- інформування громадськості про здійснювані Національним агентством заходи щодо запобігання корупції, реалізація заходів, спрямованих на формування у свідомості громадян негативного ставлення до корупції;
- залучення громадськості до формування, реалізації та моніторингу антикорупційної політики;
- координація виконання міжнародних зобов'язань у сфері формування та реалізації антикорупційної політики, співпраця з державними органами, неурядовими організаціями іноземних держав та міжнародними організаціями в межах своєї компетенції;
- обмін інформацією з компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями;
- а також інші повноваження, визначені законом.

3. ОБЛИЧЧЯ ОРГАНУ: КЕРІВНИЦТВО

Національне агентство є колегіальним органом, який утворюється та діє у складі п'яти членів Національного агентства, з числа яких обираються Голова Національного агентства та його заступник. Принцип колегіальності у роботі Національного агентства полягає у спільному (колективному) обговоренні на засіданнях Національного агентства та прийнятті рішень членами Національного агентства з питань, віднесених до його компетенції законодавством.

На початок минулого року вакантними залишалися дві посади членів Національного агентства, проте вже у другій декаді січня 2018 році Кабінет Міністрів України призначив на ці посади членів Національного агентства – О. Мангула та С. Патюка, які з 28 березня 2018 року обійняли посади Голови та заступника Голови Національного агентства відповідно.

Рішенням Національного агентства від 05 квітня 2018 року № 164 затверджено розподіл повноважень, та визначено функціональні обов'язки членів Національного агентства та порядок заміщення керівництва Національного агентства.

Протягом 2018 року у Національному агентстві проведено 66 засідань

(у 2016 і 2017 роках – 57 і 79 відповідно), на яких прийнято 3326 рішень (у 2016 і 2017 роках – 279 і 1545 відповідно) з питань забезпечення реалізації Національним агентством визначених Законом функцій.

Серед прийнятих Національним агентством рішень 9 пройшли державну реєстрацію у Міністерстві юстиції України (у 2016 і 2017 роках – 24 і 10 відповідно).

ОЛЕКСАНДР МАНГУЛ

Голова Національного агентства з питань запобігання корупції

Олександр Мангул як Голова Національного агентства організовує роботу Національного агентства, у тому числі координує роботу членів Національного агентства, контролює роботу працівників його апарату, скликає та проводить засідання Національного агентства, підписує протоколи засідань та рішення Національного агентства, у порядку, передбаченому законодавством, вирішує кадрові питання, приймає в установленому порядку рішення про розподіл бюджетних коштів, розпорядником яких є Національне агентство, затверджує штатний розпис та кошторис Національного агентства, здійснює представницькі функції щодо діяльності Національного агентства. Також відповідає за функціональний напрямок Національного агентства щодо моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції, спрямовує та координує діяльність відповідного Департаменту, а також допоміжних структурних підрозділів.

Закінчив Таврійську державну агротехнічну академію та здобув кваліфікацію економіста у 1999 році.

У 2004 році закінчив Національну академію державного управління при Президентові України та здобув кваліфікацію магістра державного управління.

В період з 2000 до 2013 року працював на різних посадах у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України та Державному комітеті України з питань регуляторної політики та підприємництва – від головного спеціаліста до директора департаменту.

З 2013 року до лютого 2014 року працював заступником Голови правління ПАТ "Лисичанський склозавод "Пролетарій".

З травня 2015 року до лютого 2018 року обіймав посаду Голови Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 31 призначений членом Національного агентства з питань запобігання корупції.

28 березня 2018 року на засіданні Національного агентства обраний Головою Національного агентства.

СТАНІСЛАВ ПАТЮК

заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції

Станіслав Патюк відповідає за функціональний напрямок Національного агентства щодо перевірки декларацій та моніторингу способу життя, спрямовує та координує діяльність відповідного Департаменту.

На час відсутності Голови Національного агентства виконує його обов’язки.

У 2003 році отримав юридичну освіту у Донецькому національному університеті, здобувши кваліфікацію спеціаліста з правознавства.

Після закінчення університету був прийнятий на службу до прокуратури Донецької області та призначений помічником Мар’їнського міжрайонного прокурора.

У період з 2003 до 2014 року працював на різних посадах у прокуратурі Донецької області – від старшого помічника прокурора до першого заступника прокурора Ворошиловського району м. Донецька та прокурора м. Авдіївки.

З 2015 року, після звільнення з посади прокурора, працював у юридичних структурах, надаючи юридично-консультаційні послуги.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 30 призначений членом Національного агентства з питань запобігання корупції.

28 березня 2018 року на засіданні Національного агентства обраний заступником Голови Національного агентства.

НАТАЛІЯ КОРЧАК

член Національного агентства з питань запобігання корупції

Наталія Корчак відповідає за функціональний напрямок Національного агентства щодо запобігання політичній корупції, спрямовує та координує діяльність відповідного Департаменту.

Юридичну освіту здобула у 1992 році у Київському університеті імені Тараса Шевченка. Доктор юридичних наук. З 1992 до 1995 року навчалася в аспірантурі юридичного факультету Київського університету імені Тараса Шевченка. У період з 1994 до 1995 року перебувала на посаді провідного спеціаліста відділу з питань недобросовісної конкуренції Антимонопольного комітету України. Після закінчення аспірантури в період з 1995 до 2003 року працювала асистентом, а згодом доцентом, на кафедрі цивільного права і процесу Чернівецького університету імені Юрія Федьковича.

У 1996 році захистила кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему "Правові питання антимонопольного регулювання підприємницької діяльності в Україні". З 2004 до 2013 року працювала в Юридичному інституті Національного авіаційного університету на посадах доцента, завідувача та професора кафедри господарського права та процесу. У період з 2013 до 2015 року була доцентом кафедри адміністративного та фінансового права Національної академії прокуратури України, а з 2015 – доцентом кафедри адміністративно-правових дисциплін.

У 2015 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему "Державне регулювання відносин конкуренції в Україні (господарсько-правовий аспект)".

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2015 року № 1284-р призначена членом Національного агентства з питань запобігання корупції.

Обіймала посаду Голови Національного агентства з питань запобігання корупції у період з 28 березня 2016 року до 28 березня 2018 року.

ОЛЕКСАНДР СЕРЬОГІН

член Національного агентства з питань запобігання корупції

Олександр Серьогін відповідає за функціональний напрямок Національного агентства щодо формування та реалізації антикорупційної політики, спрямовує та координує діяльність Департаменту координації антикорупційної політики.

Закінчив у 1999 році Інститут міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка та отримав повну вищу освіту за спеціальністю "Міжнародне право", здобув кваліфікацію магістра міжнародного права,

перекладача з англійської мови та був зарахований до аспірантури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

У 2002 році захистив кандидатську дисертацію та отримав науковий ступінь кандидата юридичних наук. Продовжуючи підвищувати кваліфікацію,

у 2003 році здобув кваліфікацію експерта права ЄС. У 2007 році присвоєно вчене звання доцента кафедри міжнародного приватного та митного права.

Право на заняття адвокатською діяльністю отримав у 2004 році та розпочав індивідуальну адвокатську діяльність, яку з 2007 року продовжив у складі адвокатського об'єднання.

Установчою конференцією адвокатів Київської області у 2012 році був обраний до кваліфікаційної палати Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області, куди був переобраний на другий термін Конференцією адвокатів Київської області у 2017 році.

Автор більше 60 наукових праць та публікацій, співавтор постатейного науково-практичного коментаря Цивільного кодексу України, науково-практичного коментаря Закону України "Про міжнародне приватне право", підручника з Міжнародного приватного права, Енциклопедії цивільного права України, Української дипломатичної енциклопедії, Великої української юридичної енциклопедії.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 року № 542-р призначений членом Національного агентства з питань запобігання корупції, у зв'язку з цим зупинив адвокатську діяльність.

ОЛЕКСАНДР СКОПИЧ

член Національного агентства з питань запобігання корупції

До компетенції Олександра Скопича належить здійснення координації роботи, зокрема щодо аналізу корупційних ризиків у діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, погодження антикорупційних програм органів влади, розробки типової антикорупційної програми для юридичних осіб, а також моніторингу їх виконання, організації взаємодії з/між уповноваженими підрозділами (особами) з питань запобігання та виявлення корупції, співпраці з викривачами корупції та їх захисту, перевірки органів державної влади з питань організації роботи із запобігання та виявлення корупції.

З відзнакою закінчив Львівську комерційну академію за спеціальністю "Правознавство". Навчався в Національній академії державного управління при Президентові України, отримав диплом з відзнакою магістра державного управління. Закінчив аспірантуру та здобув науковий ступінь кандидата наук з державного управління.

Має понад 13 років стажу державної служби в центральних та місцевих органах влади. З травня 2014 року до грудня 2015 року обіймав посаду заступника Голови Національного агентства України з питань державної служби.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2015 року № 1283 призначений членом Національного агентства з питань запобігання корупції.

4. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА

Структура управління Національного агентства складається з п'яти членів, які приймають рішення більшістю голосів, щонайменше – трьома голосами, відповідно до Регламенту Національного агентства. Колегіальна модель передбачає прийняття рішень на основі консенсусу. Допомогу членам Національного агентства надають особисті радники.

Діяльність членів Національного агентства забезпечує його апарат із граничною чисельністю, що встановлюється Урядом.

У своїй роботі апарат Національного агентства керується Положенням про апарат Національного агентства (затверджене рішенням Національного агентства від 19 травня 2016 року № 1 (у редакції рішення Національного агентства від 05 квітня 2018 року № 612)).

Апарат Національного агентства складається з п'яти функціональних департаментів, що відповідає мандату Національного агентства, а також восьми допоміжних структурних підрозділів та двох головних спеціалістів за напрямками.

Допоміжні підрозділи підпорядковуються Голові Національного агентства. До них належать Управління організаційно-адміністративного забезпечення, Управління інформаційно-аналітичних систем та захисту інформації, Управління планово-фінансової діяльності, бухгалтерського обліку та звітності, Управління документального забезпечення та контролю, Управління персоналом, Управління правового забезпечення, Відділ інформаційної політики та зв'язків із ЗМІ, а також Сектор режимно-секретної роботи.

Департаменти Національного агентства включають структурні підрозділи, сформовані за функціональним принципом, крім Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції, підрозділи якого утворені за територіальним принципом.

Закон дозволяє Уряду створювати територіальні органи Національного агентства за його поданням.

II ЗАХОДИ, РЕАЛІЗОВАНІ ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ НАПРЯМАМИ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА

1. АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА

У 2018 році Національне агентство продовжило роботу з підготовки проекту Антикорупційної стратегії на 2018 – 2020 роки, який після отримання від Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні рекомендацій до проекту, підготовлених спільно з Міжнародною фундацією виборчих систем та проектом Програми розвитку ООН в Україні "Прозорість та доброчесність публічного сектору", та проведення робочої зустрічі з представниками цих міжнародних партнерів, повторно подало на розгляд Кабінету Міністрів України.

Проект Антикорупційної стратегії на 2018 – 2020 роки схвалено Кабінетом Міністрів України та внесено до Верховної Ради України (реєстр. № 8324 від 26 квітня 2018 року). 18 вересня 2018 року проект включено до порядку денного дев'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання, проте до кінця року розгляд його по суті не відбувся.

У березні 2018 року Національне агентство схвалило проект Національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2017 році (рішення від 30 березня 2018 року № 550), який відповідно до вимог частини першої статті 20 Закону був поданий на розгляд Кабінету Міністрів України.

Проект Національної доповіді готувався з урахуванням результатів дослідження рівня сприйняття корупції в Україні, проведеного в державі вперше на підставі Методики стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні (рішення Національного агентства від 12 січня 2017 року № 12), а також з використанням матеріалів центральних органів виконавчої влади, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (Генеральної прокуратури України, Національної поліції України та Національного антикорупційного бюро України) та врахуванням думки громадськості.

Цей проект охопив питання запобігання корупції в усіх сферах суспільних відносин від представницьких органів влади до приватного сектору, а кожен його розділ містить висновки щодо ефективності антикорупційних заходів у тій чи іншій сфері, а також рекомендації щодо заходів з мінімізації корупційних проявів.

18 квітня 2018 року проект Національної доповіді схвалений Кабінетом Міністрів України та направлений до Верховної Ради України, проте протягом 2018 року парламентські слухання з питань ситуації щодо корупції, за результатами яких мала б бути затверджена Національна доповідь та підготовлені відповідні рекомендації, не відбулися.

З метою формування та реалізації антикорупційної політики, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань та на виконання Плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 224, Національне агентство підготувало проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання корупції", положення якого ґрунтуються на результатах аналізу практики застосування та відстеження результативності положень, що містяться в Законі, інших законодавчих актах, насамперед, в частині удосконалення норм щодо:

1) запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб;

2) вимог фінансового контролю при перевірці декларацій;

3) положень, які регулюють порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів;

4) підстав притягнення до відповідальності за корупційні або пов’язані з корупцією правопорушення.

Метою законопроекту є удосконалення системи запобігання корупції в Україні шляхом підвищення стандартів доброчесності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб.

Наразі здійснюється процедура погодження вказаного законопроекту із заінтересованими органами відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 09 листопада 2011 року № 1156).

Крім того, відповідно до Прикінцевих положень Закону України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII "Про Національне антикорупційне бюро України" Національне агентство здійснює підготовку законопроекту щодо регулювання порядку проведення перевірки на доброчесність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Національне агентство підготувало робочу версію проекту Закону України "Про проведення перевірки на доброчесність", положення якого обговорювалися на засіданні утвореної у Національному агентстві міжвідомчої робочої групи для підготовки законопроекту щодо проведення перевірки на доброчесність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (рішення Національного агентства від 02 січня 2018 року № 116).

На сьогодні здійснюється доопрацювання вказаного законопроекту з урахуванням висловлених членами зазначеної міжвідомчої робочої групи зауважень та попереднього опрацювання положень цього законопроекту структурними підрозділами апарату Національного агентства.

Необхідно також зазначити, що 20 червня 2018 року Кабінет Міністрів України постановою № 499 вніс зміни до переліку центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, відповідальних за виконання зобов’язань, що випливають з членства України в міжнародних організаціях, (постанова Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2002 року № 1371 "Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна"). Цими змінами Національне агентство визначено

відповідальним за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в Групі держав Ради Європи проти корупції (GRECO), Конференції держав – учасниць Конвенції ООН проти корупції, а також включено до числа органів державної влади, які є відповідальними за співпрацю з Управлінням ООН з наркотиків і злочинності.

Національне агентство у 2018 році ініціювало оновлення списку урядових експертів України з питань імплементації Конвенції ООН проти корупції (другий цикл Механізму огляду), який тривалий час залишався застарілим. Завдяки цьому Управління ООН з наркотиків і злочинності 07 вересня 2018 року розмістило на своєму сайті оновлений список експертів, серед яких представлені й працівники апарату Національного агентства 15–16 листопада 2018 року урядові експерти України, у тому числі від Національного агентства, взяли участь у тренінгу (м. Відень, Республіка Австрія), під час якого ознайомилися з рекомендаціями підготовленими Управлінням ООН з наркотиків та злочинності, контрольним переліком самооцінки та методологією огляду, взяли участь в практичних заняттях, зокрема, щодо здійснення аналізу результатів імплементації окремих статей Конвенції ООН проти корупції.

Наразі урядові експерти України та Чехії залучені до проведення огляду імплементації Хорватією положень Глав II та V Конвенції ООН проти корупції стосовно заходів щодо запобігання корупції та повернення активів.

Відповідно до пункту 4 рішення Національного агентства від 28 липня 2016 року № 1, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25 серпня 2016 року за № 1184/29314, до затвердження Національним агентством методології проведення антикорупційної експертизитака експертиза проводилася за Методологією проведення антикорупційної експертизи, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 23 червня 2010 року № 1380/5, яка на сьогодні втратила чинність.

Наприкінці року Національне агентство затвердило Методологію проведення Національним агентством антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів та Методичні рекомендації щодо проведення Національним агентством такої експертизи (рішення від 29 грудня 2018 року № 3223), підготовка яких здійснювалася за експертної підтримки Програми розвитку ООН в Україні.

Поряд з цим, Національне агентство постійно здійснює моніторинг законопроектів, які знаходяться на розгляді Верховної Ради України та стосуються компетенції Національного агентства, у тому числі на предмет наявності в їхніх положеннях корупціогенних факторів. За минулий рік Національне агентство схвалило 15 висновків стосовно таких законопроектів.

1 http://www.unodc.org//documents/treaties/UNCAC/IRG-Experts/English/SecondCycle/Ukraine_E.pdf

Також за звітний період здійснено опрацювання проектів нормативно-правових актів, у тому числі на наявність в їхніх положеннях корупціогенних факторів, направлених центральними органами виконавчої влади до Національного агентства на погодження. За результатами опрацювання у Національному агентстві схвалено 25 висновків.

Також варто зазначити, що Національне агентство затвердило положення про Науково-експертну раду при Національному агентстві (рішення від 14 грудня 2018 року № 3037), до завдань якої належать зокрема питання щодо:

- розроблення науково обґрунтованих рекомендацій зі створення належних умов реалізації повноважень Національного агентства;
- визначення актуальних напрямків для наукових досліджень з питань запобігання корупції;
- наукове супроводження процесу впровадження успішного світового досвіду у сфері запобігання корупції.

Антикорупційне навчання є складовою реалізації державної антикорупційної політики, адже його ефективне проведення поєднує пропаганду правомірної поведінки, виховання правосвідомості, усвідомлення персональної відповідальності, а також негативного ставлення до корупції та оволодіння знаннями про механізми запобігання корупції у всіх сферах суспільного життя.

З метою удосконалення професійної підготовки та підвищення компетентності працівників апарату Національного агентства, впродовж року проводяться навчальні заходи за участі представників виконавчої та судової гілок влади, міжнародних організацій та науковців.

Крім цього, для забезпечення формування однакового підходу до розуміння та застосування норм антикорупційного законодавства, працівниками апарату Національного агентства проведено 82 навчальних заходи, учасниками яких стали понад 5000 представників державних органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Численні звернення щодо залучення працівників апарату Національного агентства до роз’яснювальної та консультативної роботи з питань антикорупційної діяльності, які надходять від органів державної влади, свідчать, що найбільш актуальними питаннями є електронне декларування, оцінка корупційних ризиків у діяльності юридичної особи та підготовка антикорупційних програм, а також питання запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Для забезпечення врахування потреб у навчанні уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, Національне агентство провело опитуван- ня, за результатами якого актуальні теми для проведення навчань відображено в Орієнтовному плані-графіку проведення тренінгів для уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади на 2018 рік, затвердженого рішенням Національного агентства від 13 квітня 2018 року №725.

Виконання зазначеного плану-графіка здійснювалося за підтримки Програми розвитку ООН в Україні. Тренінги проводилися за темами "Правові аспекти організації роботи із запобігання корупції" та "Електронне декларування", що охоплювали питання щодо:

- засад антикорупційної політики в Україні;
- викривачів корупції та гарантій їх захисту;
- окремих аспектів функціонування уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції;
- порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, що передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком;
- особливостей застосування окремих положень Закону України "Про запобігання корупції" стосовно заходів фінансового контролю;
- особливостей проведення повних перевірок декларацій, відповідальність за порушення вимог фінансового контролю.

Такі навчання проводилися:

на регіональному рівні
6 тренінгів на тему "Правові аспекти організації роботи із запобігання корупції" та 6 тренінгів на тему "Електронне декларування". Учасниками стали 484 особи;

у місті Києві
6 тренінгів на тему "Правові аспекти організації роботи із запобігання корупції" та 6 тренінгів на тему "Електронне декларування". Участь у заходах взяли 414 осіб.

Серед учасників зазначених навчань були представники уповноважених підрозділів, працівники юридичних та кадрових служб органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Для забезпечення документального підтвердження проходження особами таких навчань та з метою пред'явлення в кадрові служби за місцем роботи, по завершенню тренінгів учасникам видавалися сертифікати учасників навчань (тренінгів), що проводяться Національним агентством.

Порядок видачі та обліку сертифікатів учасників навчань (тренінгів), що проводяться Національним агентством, та зразок бланку Сертифіката учасника навчання (тренінгу), що проводиться Національним агентством, затверджено рішенням Національного агентства від 02 лютого 2018 року № 117 та зареєстровано у Міністерстві юстиції України 14 березня 2018 року за № 303/31755.

У 2018 році підписано Меморандум про співробітництво між Національним агентством та Міністерством освіти і науки України.

В рамках реалізації зазначеного Меморандуму до Всеукраїнського тижня права для студентів старших курсів провідних вищих навчальних закладів України проведено цикл відкритих лекцій "Тепер я знаю як!".

2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Відповідно до пункту 11 частини першої статті 11 Закону до повноважень Національного агентства належить координація в межах компетенції, методичне забезпечення та здійснення аналізу ефективності діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.

У Національному агентстві з метою практичної реалізації вказаних повноважень та забезпечення ефективності діяльності уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції підготовлено проект Закону України "Про внесення зміни до Закону України "Про запобігання корупції" щодо підвищення ролі уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції".

В порядку законодавчої ініціативи 17 травня 2018 року Кабінет Міністрів України подав зазначений проект Закону для розгляду Верховною Радою України (реєстр. № 8375), проте 17 вересня минулого року цей проект знято з розгляду.

Поряд з цим, забезпечується постійне надання методичної та консультаційної допомоги уповноваженим підрозділам (особам) з питань запобігання та виявлення корупції, зокрема, надано 166 консультацій за телефоном щодо окремих питань діяльності уповноважених підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції державних органів, інших питань, щодо застосування антикорупційного законодавства.

Відповідно до пункту 12 частини першої статті 11 та частини другої статті 19 Закону, а також згідно з Порядком підготовки, подання антикорупційних програм на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції та здійснення їхнього погодження, затвердженим рішенням Національного агентства від 08 грудня 2017 року № 1379 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22 січня 2018 року за № 87/31539, антикорупційні програми органів влади, вказаних у частині першій статті 19 Закону, підлягають погодженню Національним агентством.

Протягом 2018 року на погодження до Національного агентства надійшло 128 антикорупційних програм, із яких:

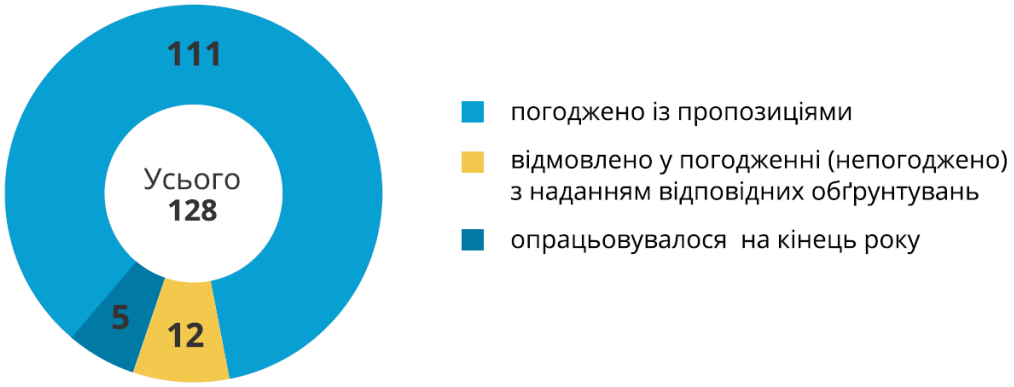

У 2018 році забезпечено надання 414 усних консультацій та роз'яснень з питань виявлення та оцінки корупційних ризиків у діяльності органів влади та

юридичних осіб, які входять до сфери їхнього управління, а також підготовки та виконання ними антикорупційних програм (у тому числі врахування наданих Національним агентством пропозицій).

З метою забезпечення прозорості у діяльності Національного агентства та для залучення громадськості та експертів до опрацювання антикорупційних програм, на офіційному веб-сайті Національного агентства ведеться та постійно наповнюється підрубрика, в якій розміщуються антикорупційні програми, які надійшли на погодження, та результати їхнього розгляду (розділ "Запобігання та виявлення корупції", підрозділ "Органи влади", рубрика "Антикорупційні програми", підрубрика "Антикорупційні програми, які надійшли на погодження"). Участь в опрацюванні антикорупційних програм реалізується шляхом надання пропозицій до їхнього змісту.Програмою розвитку ООН в Україні та Всеукраїнською мережею доброчесності та комплаєнсу за підтримки Національного агентства та Ради бізнес-омбудсмена проведено 8 регіональних семінарів з питань доброчесності та комплаєнсу "Ділова доброчесність: долучайся, впроваджуй та вигравай" у містах Харків, Львів, Одеса, Вінниця, Дніпро, Івано-Франківськ, Рівне, Чернігів.

Семінари мали на меті підвищити рівень обізнаності представників державних та приватних підприємств щодо ділової доброчесності, а також презентувати найкращі практики впровадження антикорупційних програм в юридичних особах.

Враховуючи, що розробка і впровадження антикорупційних програм в органах влади є одним із превентивних механізмів, спрямованих на побудову ефективної системи організації роботи із запобігання та виявлення корупції у відповідному органі влади та сфері його діяльності, Національне агентство за підтримки Програми розвитку ООН в Україні розробило онлайн-курс "Антикорупційні програми органів влади".

Цей курс розрахований як на працівників уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, до безпосередніх обов’язків яких належить розробка антикорупційних програм органів влади, на працівників структурних підрозділів органів влади, які залучені до оцінки корупційних ризиків в діяльності органів влади, так і на представників громадськості та експертів, які мають намір долучитися до процесу оцінки корупційних ризиків у діяльності органів влади.

Вказаний курс розпочався 09 грудня 2018 року на платформі громадського проекту масових відкритих онлайн-курсів "Prometheus". [2]

Згідно з пунктом 13 частини першої статті 11 Закону до повноважень Національного агентства належить здійснення співпраці з особами, які добросовісно повідомляють про можливі факти корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вжиття заходів щодо їх правового та іншого захисту, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їх прав, у зв’язку з таким інформуванням.

З метою вдосконалення механізму державного захисту осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривачів), та на виконання Стратегії розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції на 2017–2020 роки та планів з її реалізації, затверджених рішенням Національного агентства від 22 червня 2017 року № 234, підготовлено проект Закону України "Про захист викривачів корупції". Зазначений проект Закону схвалено рішенням Національного агентства від 12 жовтня 2018 року № 2285 та направлено на погодження до заінтересованих органів. Наразі, у Національному агентстві

2 https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UNDP+GOVANTICOR101+2019_T1/about

опрацьовуються зауваження та пропозиції від цих органів з метою узгодження позицій, подання проекту Закону на правову експертизу та внесення Кабінету Міністрів України.

Розроблений спільно з експертами Agriteam Canada Consulting Ltd. Порядок обробки повідомлень про корупцію та повідомлень про порушення вимог Закону України "Про політичні партії в Україні", що надходять до Національного агентства, затверджений рішенням Національного агентства від 27 жовтня 2017 року № 1024, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15 січня 2018 року за № 60/31512.

Протягом 2018 року у Національному агентстві зареєстровано 1392 повідомлення про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, а також порушення вимог Закону, що надійшли спеціальними каналами зв'язку, з них 541 надійшло через повідомлення на офіційному веб-сайті Національного агентства, 757 – електронною поштою, ще 94 – через спеціальну телефонну лінію Національного агентства.

Рішенням Національного агентства від 09 лютого 2018 року № 166, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21 березня 2018 року за № 345/31797, затверджено Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Спільним наказом Державної судової адміністрації України та Національного агентства від 10 квітня 2018 року № 16754/18 затверджено Порядок надсилання електронних копій судових рішень щодо осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та щодо юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення.

Наказом Національного агентства від 01 червня 2018 року № 74/18 створено Комісію з прийняття в постійну (промислову) експлуатацію інформаційно-телекомунікаційної системи "Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення".

Наразі Національне агентство та Міністерство юстицію України вживають заходів щодо передачі даних з реєстру вказаного міністерства до інформаційно-телекомунікаційної системи "Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення".

З метою реалізації повноважень Національного агентства, визначених пунктами 6 та 7 частини першої статті 12 Закону щодо встановлення можливих фактів порушення вимог Закону, визначення стану організації роботи із запобігання та виявлення корупції в державних органах, органах влади Автономної республіки Крим, органах місцевого самоврядування, зокрема, щодо підготовки та виконання антикорупційних програм, а також для своєчасного запобігання, виявлення та вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень антикорупційного законодавства, Національне агентство рішенням від 03 листопада 2017 року № 1094 затвердило План проведення перевірок Національним агентством з питань запобігання корупції на 2018 рік.

Протягом 2018 року проведено 21 планову перевірку стану організації

роботи із запобігання та виявлення корупції щодо порушення вимог Закону (Державне агентство України з питань кіно, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Міністерство закордонних справ України, Фонд державного майна України, Міністерство соціальної політики України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Волинська обласна державна адміністрація, Міністерство фінансів України, Міністерство внутрішніх справ України, Державна служба України з безпеки на транспорті, Сумська обласна державна адміністрація, Антимонопольний комітет України, Сумська обласна рада, Харківська міська рада, Державна аудиторська служба України, Державна служба України з питань праці, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Київська міська рада, Державне агентство рибного господарства України, Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками).

Крім того, проведено 14 позапланових перевірок стану організації роботи із запобігання та виявлення корупції (АТ "Українська залізниця", Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформації, Тлумацька міська рада об'єднаної територіальної громади Тлумацького району Івано-Франківської області, Фурсівська сільська рада Білоцерківського району Київської області, Офіс великих платників податків Державної фіскальної служби, Служба зовнішньої розвідки України, Староушицька селищна рада Кам'янець-Подільського району Хмельницької області, Магдалинівська районна державна адміністрація Дніпропетровської області, ДП "Первомайськвугілля", Каховська міська рада Херсонської області, Фонд державного майна України, Могилів-Подільська районна державна адміністрація Вінницької області, Вараська міська рада Рівненської області, Миколаївська районна рада Одеської області).

Крім того, уповноважені особи Національного агентства у складі робочих груп з перевірки стану виконавської дисципліни відповідно до Порядку проведення перевірки стану виконавської дисципліни в органах виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2010 року № 844, взяли участь у 6 перевірках (Житомирська обласна державна адміністрація, Вінницька обласна державна адміністрація, Одеська обласна державна адміністрація, Чернівецька обласна державна адміністрація, Волинська обласна державна адміністрація, Миколаївська обласна державна адміністрація).

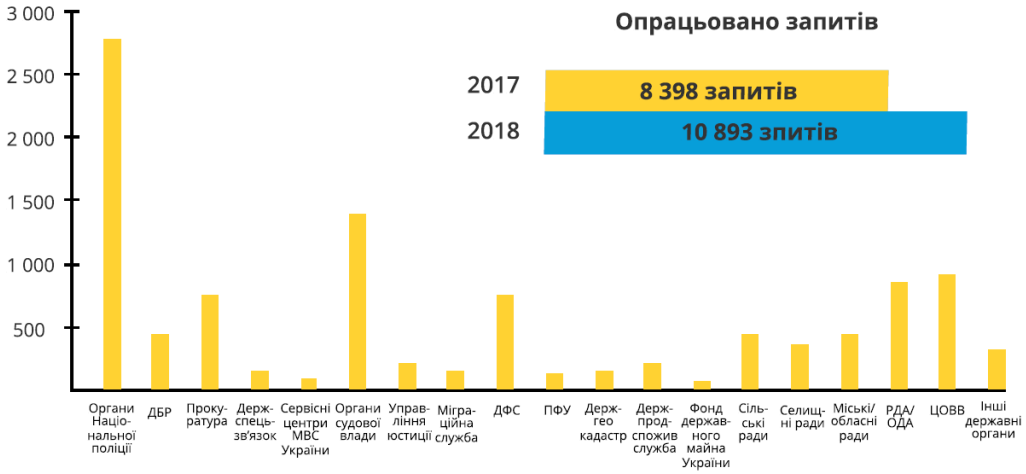

За результатами перевірок внесено 43 приписи про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших порушень закону керівникам відповідних органів, зокрема щодо:

- порушення вимог щодо прийняття (затвердження) антикорупційних програм;
- порушення вимог щодо перевірки фактів подання суб'єктами декларування, які в них працюють, декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та повідомлення Національного агентства про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій;
- порушення вимог щодо забезпечення умов для повідомлень їхніми працівниками про порушення вимог Закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку;
- порушення вимог щодо організації та проведення спеціальної перевірки (не надсилання запитів до уповноважених органів з проведення спеціальної перевірки, порушення строків проведення, формування довідок з проведення спеціальної перевірки без урахування усіх результатів одержаних від органів уповноважених на проведення спеціальної перевірки, не проведення спеціальної перевірки стосовно окремих посадових осіб тощо).

Також, за результатами проведених перевірок, Національне агентство виявило ознаки пов'язаних з корупцією правопорушень (складено 70 протоколів про адміністративні правопорушення) та корупційних правопорушень, у зв'язку з чим затверджено 11 обґрунтованих висновків та надіслано іншим спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції для вжиття відповідних заходів реагування.

Національне агентство також розробило власну антикорупційну програму на 2018 рік, яку затверджено наказом Національного агентства від 12 вересня 2018 року за № 122.

3. МОНІТОРИНГ ДОТРИМАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ТА ІНШИХ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Однією з основних для Національного агентства є функція щодо моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, а також контролю за дотриманням вказаними особами обмежень щодо запобігання корупції.

З метою забезпечення вказаної функції Національне агентство станом на 29 грудня 2018 року за фактами порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень (на підставі отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації) склало та направило в установленому порядку до суду 471 протокол про адміністративні правопорушення, з яких за кваліфікацією:

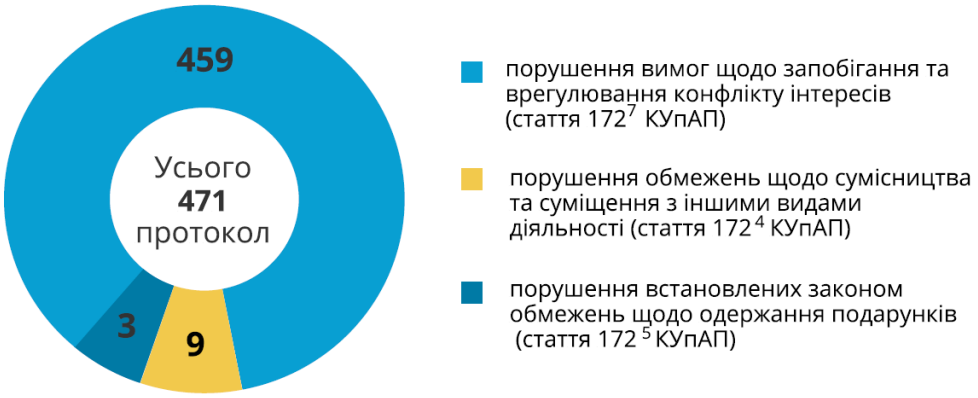

Переважна більшість протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, складено за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а саме неповідомлення особою про наявність у неї реального конфлікту інтересів та вчинення дій/прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів.

Також у звітному періоді за невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства уповноваженими особами Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції складено 26 протоколів про адміністративні правопорушення за статтею 188[46] КУпАП.

Оскільки наразі законодавством не передбачено надіслання судами першої інстанції за результатами розгляду матеріалів справ про відповідні адміністративні правопорушення копій постанов по справі, так і у разі оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення, особою щодо якої її винесено, копій рішень апеляційного суду по скарзі на таку постанову, до органу, уповноважена особа якого складала відповідний протокол, Національне агентство не володіє у повному обсязі інформацією щодо результатів розгляду відповідних справ про адміністративні правопорушення.

Переважна більшість протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, складено за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а саме неповідомлення особою про наявність у неї реального конфлікту інтересів та вчинення дій/прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів.

Також у звітному періоді за невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства уповноваженими особами Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції складено 26 протоколів про адміністративні правопорушення за статтею 188[46] КУпАП.

Оскільки наразі законодавством не передбачено надіслання судами першої інстанції за результатами розгляду матеріалів справ про відповідні адміністративні правопорушення копій постанов по справі, так і у разі оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення, особою щодо якої її винесено, копій рішень апеляційного суду по скарзі на таку постанову, до органу, уповноважена особа якого складала відповідний протокол, Національне агентство не володіє у повному обсязі інформацією щодо результатів розгляду відповідних справ про адміністративні правопорушення.

Протягом року керівникам відповідних органів, підприємств, установ, організацій внесено 97 приписів про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших порушень закону.

Також у 2018 році Національне агентство подало 5 позовів до Окружного адміністративного суду м. Києва про визнання нечинними актів органів місцевого самоврядування прийнятих внаслідок порушення вимог антикорупційного законодавства.

Із загальної кількості вхідної кореспонденції, яка надійшла до Національного агентства у 2018 році опрацьовано 1280 повідомлень (заяви, скарги тощо) від фізичних та юридичних осіб щодо можливого порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень.

Протягом 2018 року надано 949 роз'яснень щодо наявності/відсутності конфлікту інтересів та порядку дій стосовно його врегулювання.

У 2018 році в Національному агентстві тривало 516 заходів з моніторингу і контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, з них:

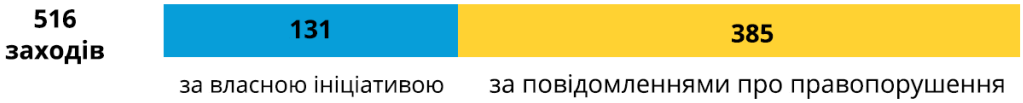

У 2018 році продовжувалося проведення безкоштовного навчального онлайн-курсу "Конфлікт інтересів: треба знати!", що стартував 09 грудня 2017 року на платформі громадського проекту масових відкритих онлайн-курсів "Prometheus", спрямованого на підвищення рівня стандартів доброчесності щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також інших обмежень та зобов'язань, передбачених Законом. На сьогодні з часу започаткування курсу у ньому взяло участь більше 40 тис. слухачів.

Результати зазначеного онлайн-курсу засвідчили неабияку зацікавленість слухачів до навчання доброчесній поведінці, невід'ємним елементом якої є дотримання вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, обмежень щодо одержання подарунків, сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, спільної роботи близьких осіб.

З метою удосконалення отриманих базових знань про конфлікт інтересів вже з 21 січня 2019 року всі бажаючі матимуть можливість удосконалити свої знання про конфлікт інтересів під час поглибленого онлайн-курсу "Конфлікт інтересів: треба знати! Від теорії до практики".

Зокрема, в поглибленому онлайн-курсі існує можливість ознайомитися з переліком типових ситуацій, які зумовлюють наявність у особи приватного інтересу, детальніше вивчити питання щодо запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю корпоративних прав, ознайомитися з типовими помилками при врегулюванні конфлікту інтересів, щоб не допускати їх у своїй діяльності та інші актуальні, з точки зору правозастосування, питання.

З метою забезпечення консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, у травні 2018 року проведено тренінг "Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів" для працівників закладів освіти на базі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

31 травня 2018 року Голова Національного агентства Олександр Мангул та представник Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції разом з представниками судової влади та Програми розвитку ООН в Україні в рамках круглого столу обговорили проблемні питання запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у професійній діяльності суддів та працівників апаратів судів. Метою зустрічі стала консолідація зусиль її учасників, спрямованих на формування пропозицій стосовно удосконалення положень чинного законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів у судовій владі, узгодження єдиної практики їх застосування та формування однакового розуміння поняття "конфлікт інтересів".

Крім того, 25 липня 2018 року Національне агентство спільно з Програмою розвитку ООН в Україні провели семінар "Конфлікт інтересів: треба знати!" для представників громадських об'єднань, які працюють у сфері запобігання корупції.

Захід мав на меті поглиблення знань представників громадських організацій, підвищення ефективності взаємодії між громадськістю та Національним агентством у здійсненні моніторингу дотримання вимог законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Під час проведення заходу фахівці Національного агентства роз'яснили законодавчі положення щодо обмежень для посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, ознайомили учасників з практичними аспектами запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, процедурою дослідження конфлікту інтересів, обговорили механізми

отримання інформації для проведення контролю за діяльністю публічних службовців та її ефективне використання.

Учасники також розглянули практичні завдання щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів і пройшли тестування, за результатами якого отримали сертифікати про участь у заході.

Аналогічний захід було проведено для представників регіональних та центральних ЗМІ 11–12 жовтня 2018 року у місті Київ.

04 вересня 2018 року керівник Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції взяла участь у круглому столі на тему: "Конфлікт інтересів у суддівській діяльності: проблемні питання врегулювання", організованому Радою суддів України в місті Одеса за підтримки Канадського Проекту підтримки судової реформи. Під час заходу проаналізовано види конфліктів інтересів у суддівській діяльності та способи їх розмежування на реальні та потенційні конфлікти інтересів на практиці, обговорено шляхи врегулювання конфліктів інтересів, способи контролю за дотриманням законодавства та попередження виникнення конфлікту інтересів.

Для працівників Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 25 вересня 2018 року, представниками Національного агентства проведено навчальний захід, спрямований на підвищення професійного рівня та правової свідомості, формування єдиного підходу до розуміння правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Крім того, фахівці Національного агентства виступили спікерами на тренінгу "Теоретичні та практичні аспекти з питань запобігання та виявлення корупції", організованому Програмою розвитку ООН в Україні (з 31 жовтня по 02 листопада 2018 року), на тему: "Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів" для працівників Державної кримінально-виконавчої служби України та викладачів Центру підвищення кваліфікації Міністерства юстиції України.

З метою підвищення рівня професійної компетентності для голів районних державних адміністрацій 29 листопада, 06 та 11 грудня 2018 року проведено серію тренінгів щодо питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності голів районних державних адміністрацій, щодо етики та доброчесності в їх діяльності, зокрема етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Також протягом 2018 року працівниками Національного агентства підготовлено та надано для публікації в друкованій і веб-версії видання "Юридична газета" статті на теми:

"Відповідальність за невиконання законних вимог Національного агентства з питань запобігання корупції: про що варто пам’ятати";

"Запобігання конфлікту інтересів у зв’язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав";

"Виявлення конфлікту інтересів, як механізм запобігання вчиненню корупційних правопорушень";

"Депутатські звернення з особистих питань або з питань, щодо яких існує приватний інтерес: чи наявний конфлікт інтересів у такій ситуації?";

"Конфлікт інтересів у діяльності суддів: надання роз’яснення щодо його наявності/відсутності, особливості врегулювання, контроль за додержанням вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, наслідки порушення вимог законодавства щодо конфлікту інтересів";

"Заходи щодо мінімізації можливості виникнення конфлікту інтересів у державних службовців".

4. КОНТРОЛЬ ТА ПЕРЕВІРКА ДЕКЛАРАЦІЙ, МОНІТОРИНГ СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСІБ, УПОВНОВАЖЕНИХ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Якісно нового рівня у сфері запобігання та протидії корупції було досягнуто у зв'язку з імплементацією базових антикорупційних законів, якими було посилено юридичну відповідальність за порушення вимог щодо декларування доходів та майна, як в контексті адміністративного, так і кримінального права.

Лише за неповних три роки своєї діяльності Національне агентство набуло сталої практики здійснення заходів фінансового контролю та сформувало професійний колектив, який наразі має унікальний досвід роботи з електронними деклараціями, спостерігається позитивна тенденція у впровадженні електронної системи декларування.

Як на національному, так і на міжнародному рівні визнано, що система електронного декларування України є унікальною як з технічної точки зору, так і за її масштабами: станом на 31 грудня 2018 року містить 2 885 712 електронних документів (з них щорічних декларацій 2 191 692).[3]

Аналогів системи немає у світі. Це підтверджується серед іншого тим, що антикорупційні органи країн ЄС (наприклад, Центральне антикорупційне бюро Республіки Польща, Національне агентство з питань доброчесності Румунії, Антикорупційне агентство Республіки Сербія) проявляють все більший інтерес до переймання українського досвіду в адмініструванні та використанні системи електронного декларування.

Система електронного декларування є одним з ключових антикорупційних механізмів, що виконує превентивну функцію і є дієвим інструментом виявлення корупції. Вона, перш за все, гарантує громадський контроль за статками публічних службовців, які отримують дохід, зокрема з Державного бюджету, а також посилює несприйняття та суспільну негативну думку щодо корупційних проявів.

Тому беззаперечним (що вже підтверджено на практиці) є те, що електронні декларації, які містяться в інформаційно-телекомунікаційній системі "Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування" (далі – Реєстр електронних декларацій), є джерелом інформації для виявлення корупції, як спеціально уповноваженими антикорупційними органами, так і громадськими активістами, що обґрунтовує вимоги ЄС щодо належного функціонування системи електронного декларування та перевірки декларацій.

Пріоритетними завданнями Національного агентства у сфері фінансового контролю статків публічних службовців визначено:

- забезпечення контролю за поданням та перевіркою декларацій суб'єктів декларування;
- проведення моніторингу способу життя суб'єктів декларування;
- надання методичної та консультативної допомоги стосовно подання та перевірки декларацій суб'єктів декларування;
- виявлення порушень та вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

3 Згідно з інформацією з публічної частини Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Планом роботи Національного агентства на 2018 рік передбачено реалізацію таких першочергових завдань:

- затвердження Порядку здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування;
- затвердження Порядку здійснення заходів фінансового контролю стосовно категорій осіб, визначених статтею 52[1] Закону України "Про запобігання корупції";
- проведення спеціальних перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком;
- проведення повних перевірок поданих е-декларацій;
- забезпечення безперебійного функціонування телефонної " гарячої" лінії.

Внаслідок організаційно-структурних змін, які відбулись в Національному агентстві навесні 2018 року показники та результативність в сфері фінансового контролю покращилися.

Наразі штатна чисельність Департаменту перевірки декларацій та моніторингу способу життя апарату Національного агентства становить 58 осіб. При цьому проведення повних перевірок декларацій забезпечується підрозділом з чисельністю 20 осіб, проте проведення таких перевірок є лише одним із видів фінансового контролю (одночасно з повними перевірками декларацій проводяться спеціальні перевірки кандидатів на посади, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також контроль своєчасності подання декларацій).

Для порівняння, Національне агентство з питань доброчесності Румунії (ANI), яке подекуди наводиться як належний приклад перевірки декларацій майна та активів, здійснює протягом року 4 000 перевірок за участі 40 інспекторів. Тобто кожен інспектор проводить близько 100 перевірок на рік, що забезпечується безпосереднім доступом до необхідних реєстрів та баз даних, а також самостійністю інспекторів.

Станом на 31 грудня 2018 року тривала повна перевірка 1 250 (з них 622 розпочато у 2017 році, 628 розпочато у 2018 році) декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація), щодо 750 суб'єктів декларування.

Кількість прийнятих рішень про результати здійснення повних перевірок декларацій збільшилась у порівнянні з 2017 роком більш ніж тричі – до 472.

За результатами здійснення повних перевірок декларацій кількість затверджених обґрунтованих висновків, які були направлені спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, збільшилася в 12 разів –до 243, з яких:

Кількість складених та направлених до суду протоколів про адміністративні правопорушення за фактами вчинення адміністративних правопорушень, передбачених статтею 172 [6] КУпАП, збільшилася майже в

7 разів – до 310, з яких:

На 35 відсотків збільшилася кількість опрацьованих запитів про перевірку відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посади, яка передбачає зайняття відповідального або особливо відповідального становища, або посади з підвищеним корупційним ризиком – до 11 133 запитів. Опрацювання запитів здійснено в межах строків, визначених Законом.

Починаючи з 01 січня 2018 року в Національному агентстві опрацьовано близько 17000 повідомлень про факти неподання або несвоєчасного подання декларацій.

Кількість опрацьованих повідомлень про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей збільшилася в 2,5 рази – до 2 719 повідомлень.

За час функціонування електронної системи декларування Національне агентство провело широку інформаційну-роз'яснювальну роботу щодо заповнення декларацій, опублікувало велику кількість роз'яснювальних матеріалів на офіційному веб-сайті Національного агентства. На платформі громадського проекту масових відкритих онлайн-курсів "Prometheus" опубліковано навчальне відео "Як подати е-декларацію", розпочато реєстрацію на навчальний курс "Декларуй доброчесно!".

З метою збільшення кількості проведених повних перевірок Національне агентство впроваджує систему верифікації електронних декларацій. В постійну (промислову) експлуатацію прийнято інформаційно-телекомунікаційну систему проведення логічного і арифметичного контролю декларацій (модуль автоматичної верифікації), доопрацьовано та затверджено правила логічного та арифметичного контролю декларацій (рішення Національного агентства від 21 грудня 2018 року № 3207, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 14 січня 2019 року за № 35/33006), необхідні зміни до Порядку, що встановлює процедуру проведення повної перевірки декларацій (рішення Національного агентства від 21 грудня 2018 року № 3206, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 14 січня 2019 року за № 34/33005).

З використанням автоматичної верифікації електронних декларацій, а також автоматизованого обміну даними з державними реєстрами, очікується, що кількість повних перевірок зросте за рахунок автоматизації процесу повної перевірки в частині збору інформації.

Функціонування системи верифікації електронних декларацій передбачає автоматизований обмін інформацією з 16 реєстрами та інформаційними базами даних державних органів України. Національне агентство вже затвердило відповідні порядки та протоколи автоматизованого обміну інформацією для доступу до 13 державних реєстрів.

Запуск автоматизованого обміну інформацією з трьома ключовими реєстрами Міністерства юстиції України (Державний реєстр актів цивільного стану громадян, Єдиний реєстр довіреностей, Спадковий реєстр), за позицією цього міністерства, буде можливим після прийняття Верховною Радою України відповідного законопроекту (реєстр. № 7276), який внесений до Парламенту ще у листопаді 2017 року, проте протягом минулого року так і залишився не розглянутим.

Як слушно зазначено в оцінці діяльності Національного агентства щодо перевірки електронних декларацій, підготовленій доктором Т. Хоппе та доктором В. Калниньшем за підтримки Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу (EUACI), Верховна Рада України, Міністерство юстиції України, інші міністерства (володільці реєстрів та баз даних), значним чином впливають на ефективність роботи Національного агентства і поділяють відповідальність за загальний успіх або провал.

У свою чергу, Національне агентство з метою підвищення ефективності діяльності продовжує працювати над вирішенням таких питань:

- затвердження порядку моніторингу способу життя;
- затвердження порядку здійснення заходів фінансового контролю, передбаченого статтею 52[1] Закону України "Про запобігання корупції";
- внесенням змін до Закону України "Про запобігання корупції";
- впровадження case management system.

В подальшому планується посилити аналітичні спроможності уповноважених осіб Національного агентства при одночасному застосуванні програмних продуктів, а також поширити використання наявних програмних засобів Реєстру електронних декларацій на інші види контролю, передбачені Законом.

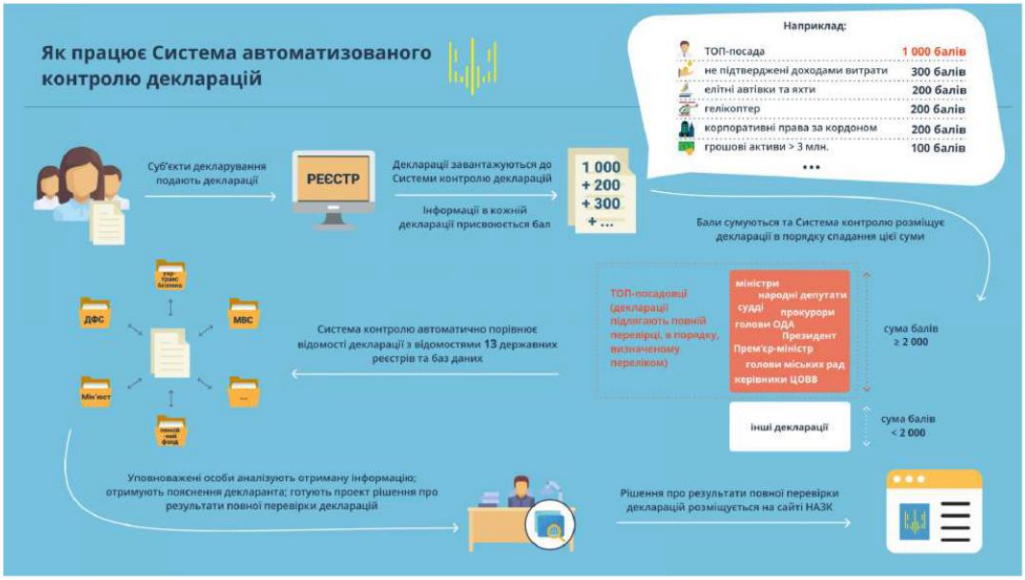

Загалом, система електронного декларування виконує свою превентивну функцію, має великі перспективи для удосконалення. Національне агентство продовжує набувати передового досвіду щодо впровадження та використання такої системи.

5. ДІЯЛЬНІСТЬ СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ

З метою забезпечення ефективного функціонування системи запобігання політичній корупції Національне агентство продовжує роботу з розробки та удосконалення відповідних нормативно-правових актів.

Для реалізації повноважень у сфері державного контролю дотримання встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій Національне агентство проводить щоквартальний аналіз за законним та цільовим використанням політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності, своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, звітів про надходження і використання коштів виборчих фондів на загальнодержавних та місцевих виборах, повнотою таких звітів, відповідністю їхнього оформлення встановленим вимогам, достовірністю включених до них відомостей.

Впродовж 2018 року за напрямком запобігання політичній корупції розроблено:

- проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку притягнення до відповідальності за порушення, пов'язані з наданням фінансової підтримки політичним партіям та їх фінансовою звітністю", який 13 липня 2018 року Кабінет Міністрів України подав на розгляд Верховної Ради України (реєстр. № 8597);
- проект нової редакції Форми звіту про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, який наразі перебуває на стадії погодження із заінтересованими державними органами.

Крім того, на виконання вимог законодавства, рішенням Національного агентства від 16 листопада 2018 року № 2596 затверджено та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 грудня 2018 року за № 1397/32849 Методологію визначення розміру (суми) внеску на підтримку політичної партії у формі робіт, товарів або послуг.

У 2018 році реалізовано вимоги Закону України "Про політичні партії в Україні" щодо надання державного фінансування статутної діяльності політичних партій на суму 513 671 300 грн.

Державне фінансування отримали політичні партії:

"Народний фронт" – 132 080 301грн;
"БПП "Солідарність" – 130 184 854 грн;
"Об'єднання "Самопоміч" – 116 829 400 грн;
"Опозиційний блок" – 56 262 418 грн;
"Радикальна партія Олега Ляшка" – 44 427 431грн;
"ВО "Батьківщина" – 33 886 896грн.

Від політичних партій за I–III квартали 2018 року прийнято 269, 274 і 276 звітів відповідно, які разом із висновками Національного агентства за результатом їх аналізу, оприлюднено на офіційному веб-сайті Національного агентства.

За результатами аналізу звітів політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за порушення у сфері запобігання політичній корупції у 2018 році Національне агентство склало

401 протокол про адміністративні правопорушення, з них:

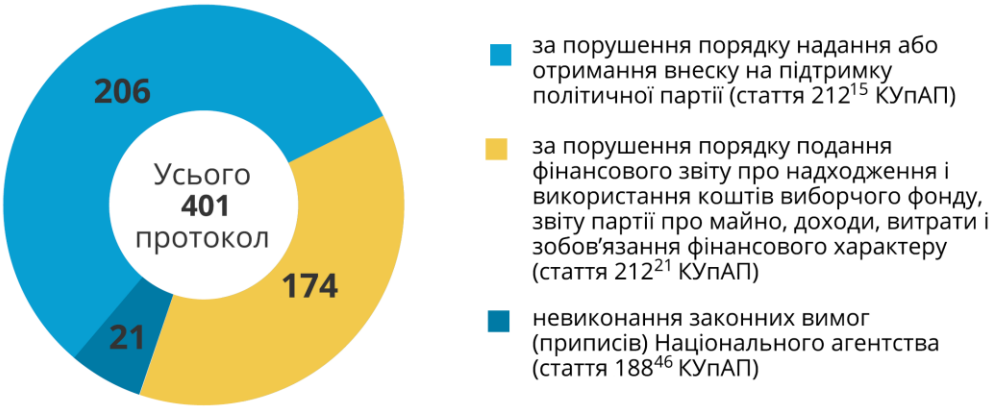

За результатами аналізу складених протоколів про адміністративні правопорушення можна стверджувати, що найпоширенішими порушеннями у сфері запобігання політичній корупції є:

- неподання звітів місцевих організацій політичних партій та інформації про їхнє майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру;
- порушення порядку надання внесків на користь політичної партії;
- порушення строків подання звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;
- неподання звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;
- ненадання інформації, документів, а також порушення встановлених законодавством строків їхнього надання до Національного агентства.

За результатами розгляду направлених за підсудністю адміністративних матеріалів судами винесено рішення та накладено штрафів на суму 401 276,00 грн та конфісковано незаконно здійснених внесків на суму 289 436,00 грн.

Також Національне агентство у 2018 році направило до Головного слідчого управління Національної поліції України 6 матеріалів, які містять ознаки таких кримінально караних діянь як:

- подання керівником (уповноваженою особою) політичної партії завідомо недостовірних відомостей у звіті політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання майнового характеру (частина перша статті 159[1] КК України);
- незаконне збирання, зберігання, використання, знищення, поширення конфіденційної інформації про особу або незаконна зміна такої інформації посадовою особою політичної партії (частина перша статті 182 КК України);
- підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів посадової особи політичної партії (частина перша статті 358 КК України).

Продовжується робота з впровадження системи електронної звітності політичних партій та кандидатів на загальнодержавних і місцевих виборах. Наразі розроблено техніко-економічне обґрунтування на створення зазначеної системи, яке дасть змогу оцінити сукупність різноманітних технічних аспектів проекту та зробити відповідні висновки про техніко-економічну обґрунтованість такої системи та подати до Кабінету Міністрів України законопроект щодо впровадження такої електронної системи.

З метою забезпечення ефективної реалізації визначених Законом превентивних антикорупційних функцій та повноважень Національного агентства із запобігання політичній корупції триває робота щодо вступу Національного агентства до Міжнародної асоціації інститутів моніторингу політичних фінансів (Грузія).

Підписано Меморандум про співпрацю між Національним агентством та Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення у зв'язку з підготовкою до президентських та парламентських виборів у 2019 році з метою реалізації повноважень Національного агентства з аналізу витрат виборчих фондів кандидатів.

Представники Національного агентства взяли активну участь у підготовці нового Порядку контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, розробка якого здійснювалася робочою групою, утвореною наказом Центральної виборчої комісії від 06 липня 2018 року № 15.

14 грудня 2018 року Національне агентство погодило цей Порядок (рішення № 3100), який в подальшому прийнято Центральною виборчою комісією (постанова від 20 грудня 2018 року № 252).

Також за участі Національного агентства здійснювалася підготовка форм фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, порядку їх складання і проведення аналізу, які були погоджені Національним агентством (рішення від 29 грудня 2018 року № 3221). Відповідні форми та порядки вже затверджено Центральною виборчою комісією (постанова від 03 січня 2019 року № 3).

З метою ефективної реалізації повноважень під час проведення майбутніх виборчих кампаній Національне агентство отримало доступ до автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи "Державний реєстр виборців" та Єдиної інформаційно-аналітичної системи "Вибори", відповідно до постанови Центральної виборчої комісії від 16 серпня 2018 року № 125.

III ДІАЛОГ ТА ПАРТНЕРСТВО

1. СПІВПРАЦЯ З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ

З метою забезпечення ефективної реалізації визначених Законом превентивних антикорупційних функцій та повноважень Національного агентства у 2018 році продовжено здійснення заходів із розширення співпраці з державними органами, установами і організаціями України у сфері запобігання корупції.

На сьогодні підписано понад 10 меморандумів про співпрацю з державними органами, у тому числі з Міністерством освіти і науки України, Державною службою морського та річкового транспорту України, Державною судовою адміністрацією України, Радою суддів України.

2. ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА ЗМІ, ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ ПРИ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГЕНТСТВІ.

Національне агентство взаємодіє з інститутами й організаціями громадянського суспільства, зокрема шляхом:

- залучення до заходів з розробки, реалізації та моніторингу виконання антикорупційної стратегії та державної програми з її реалізації;
- стимулювання повідомлень про виявлені факти вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, реальний, потенційний конфлікт інтересів, інформування про вжиті Національним агентством заходи за результатами розгляду повідомлень;
- залучення до проведення громадської антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, моніторингу законодавства на предмет наявності в ньому корупціогенних норм;
- замовлення проведення досліджень, у тому числі наукових, соціологічних тощо, з питань запобігання корупції;
- інформування з питань запобігання корупції, роз'яснення положень антикорупційного законодавства;
- забезпечення здійснення громадського контролю за виконанням законів у сфері запобігання корупції відповідно до законодавства.

До основних завдань та повноважень Національного агентства як превентивного антикорупційного органу належить, зокрема інформування громадськості про здійснювані Національним агентством заходи щодо запобігання корупції, а також реалізація заходів, спрямованих на формування у свідомості громадян негативного ставлення до корупції.

Рішенням Національного агентства від 27 квітня 2018 року № 811 затверджено Комунікаційну стратегію на 2018–2020 роки, та проведено низку інформаційних кампаній за участю ЗМІ для різних цільових груп.

Крім спеціалізованих інформаційних кампаній, присвячених питанням запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, здійснення фінансового контролю за майновим станом публічних службовців, Національне агентство 11–12 жовтня 2018 року за підтримки Програми розвитку ООН в Україні провело антикорупційне Workshop - навчання для представників регіональних та центральних ЗМІ. Захід дозволив підвищити обізнаність журналістів, які спеціалізуються на антикорупційній тематиці, щодо діяльності Національного агентства та положень антикорупційного законодавства, а також підвищити ефективність взаємодії між представниками ЗМІ та Національного агентства. До заходу було розроблено та поширено під час проведення інформаційну брошуру та довідник про діяльність Національного агентства.

Крім того, організовано та проведено серію відкритих лекцій для студентів старших курсів національних університетів "Тепер я знаю як!". Лекції тривали у період з 29 листопада по 10 грудня 2018 року в Національному авіаційному університеті, Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана та Національному технічному університеті "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" за участю членів Національного агентства Н. Корчак, О. Серьогіна та фахівців Національного агентства.

Заходи були присвячені Міжнародному дню боротьби з корупцією та Всеукраїнському тижню права, та проводилися з метою роз'яснення антикорупційних практикі процедур, поширення інформації про основні напрями діяльності Національного агентства.

12 грудня 2018 року Національне агентство провело "День відкритих дверей" для учнів старших класів середніх шкіл міста Києва, для яких був проведений антикорупційний урок: "Що робить НАЗК і що можуть зробити діти, щоб запобігати корупції".

Також протягом 2018 року проводилися прес-конференції, брифінги та інші заходи за участю ЗМІ.

Так, організовано участь журналістів у шести засіданнях Національного агентства, презентації Моніторингового звіту щодо діяльності Національного агентства в частині забезпечення законності та прозорості політичних фінансів.

Проведено дві прес-конференції, а також брифінги Голови Національного агентства Олександра Мангула: щодо завершення чергового етапу декларування, щодо прийняття в експлуатацію системи логічного та арифметичного контролю декларацій, а також щодо схвалення Урядом проекту Антикорупційної стратегії на 2018-2020 роки.

Були надані коментарі із суспільно важливих питань за запитами ЗМІ.

Організовано проведення інтерв'ю з Головою Національного агентства Олександром Мангулом для телеканалів "UA: Перший", "Рада" та "Радіо НВ", для телепрограми "Наші гроші".

Забезпечено участь члена Національного агентства Олександра Серьогіна в ефірі "UA: Перший", надання коментаря членом Національного агентства Наталією Корчак для ефіру "24 канал", а також здійснення низки коментарів для ЗМІ фахівцями структурних підрозділів апарату Національного агентства.

На постійній основі висвітлюється діяльність Національного агентства на офіційному веб-сайті та на сторінках у соціальних мережах.

За підтримки Програми розвитку ООН в Україні розроблено та створено новий веб-сайт Національного агентства і наразі здійснюється його наповнення відповідними матеріалами.

З початку року на веб-сайті Національного агентства у розділі "Новини" розміщено 519 інформаційних матеріалів, які також поширювалися на сторінках Національного агентства у соціальних мережах: Facebook, Twitter, Instagram, на каналі YouTube та за допомогою e-mail розсилки інформаційних матеріалів для близько 500 підписників.

Протягом 2018 року кількість вподобань офіційної сторінки Національного агентства у Facebook збільшилася з 10 677 до 15 570, а кількість читачів зросла з 13 250 до 20 410. Адміністрацією соціальної мережі Facebook проведено верифікацію сторінки Національного агентства, як офіційної.

З травня 2018 року в друкованій і веб-версії видання "Юридична газета" опубліковано 11 статей, підготовлених фахівцями Національного агентства.

Українською та англійською мовами створено та поширено дайджести Національного агентства, які розіслано на електронні адреси іноземних партнерських організацій та підписникам новин.

Розроблено електронний інформаційний посібник за напрямками роботи Національного агентства.

Забезпечено безперебійне функціонування телефонної "гарячої" лінії та технічної підтримки засобами електронної пошти для надання консультацій суб'єктам декларування, на постійній основі здійснюється надання відповідей на питання на сторінці Національного агентства у Facebook та в телефонному режимі.

З метою здійснення громадського контролю за діяльністю Національного агентства Законом передбачено утворення при Національному агентстві Громадської ради.

Громадська рада при Національному агентстві заслуховує інформацію про діяльність, виконання планів і завдань Національного агентства, затверджує щорічні звіти про діяльність Національного агентства, надає висновки за результатами експертизи проектів актів Національного агентства, делегує для участі в засіданнях Національного агентства свого представника з правом дорадчого голосу.

24 лютого 2017 року на установчих зборах делегати громадських об'єднань сформували склад Громадської ради при Національному агентстві, який був затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 квітня

2017 року № 231. Шляхом рейтингового голосування обрано 15 кандидатів з 44, запропонованих громадськими об'єднаннями. 13 квітня 2017 року відбулось установче засідання Громадської ради при Національному агентстві.

Протягом 2018 року Громадською радою при Національному агентстві проведено 4 засідання, надано 28 висновків на проекти рішень Національного агентства, а також надано пропозиції стосовно підготовки проекту нормативно-правового акта та забезпечено участь представника Громадської ради при Національному агентстві в діяльності робочої групи.

У рамках забезпечення проведення громадського обговорення проектів нормативно-правових актів Національне агентство, на виконання пункту 6 Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996, схвалило Орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю на 2018 рік (рішення Національного агентства від 19 січня 2018 року № 6).

3. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА

Відповідно до Закону Національне агентство уповноважене на здійснення координації виконання міжнародних зобов'язань у сфері формування та реалізації антикорупційної політики та співпрацю з міжнародними організаціями.

Національне агентство здійснює активну співпрацю з профільними міжнародними установами та організаціями в сфері запобігання корупції.

Протягом 2018 року було проведено понад 70 офіційних зустрічей з представниками міжнародних організацій, проектів та посольств іноземних країн.

14 лютого 2018 року в приміщенні Національного агентства відбулася презентація звіту за результатами четвертого раунду моніторингу України в рамках Стамбульського плану дій боротьби проти корупції Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії ОЕСР, затвердженого

11–14 вересня 2014 року у м. Париж на 18-му пленарному засіданні Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії ОЕСР за участю делегації України очолюваної членом Національного агентства О. Серьогіним.

Під час 79-го Пленарного засідання (19–23 березня 2018 року) GRECO члени національних делегацій розглянули та затвердили Звіти про результати виконання рекомендацій в рамках Четвертого раунду оцінювання держав-членів щодо запобігання корупції серед парламентарів, суддів та прокурорів. Делегація України надала коротку інформацію щодо подальших заходів у боротьбі з корупцією.

29–30 березня 2018 року представник Національного агентства взяв участь у робочій зустрічі інституцій-членів Мережі з питань доброчесності у місті Париж на тему "Електронні інструменти для просування та моніторингу доброчесності державній службі". Учасників заходу поінформовано про стан справ у сфері запобіганні і протидії корупції в Україні в частині інституційного розвитку Національного агентства та функціонування системи електронного декларування в Україні.

Член Національного агентства Олександр Серьогін взяв участь у міжнародній зустрічі високого рівня з питань реформ в Україні разом з Урядом Королівства Данія, що відбулася 20 лютого 2018 року.

Член Національного агентства Олександр Серьогін взяв участь у міжнародній зустрічі високого рівня з питань реформ в Україні разом з Урядом Королівства Данія, що відбулася 20 лютого 2018 року.

19 квітня 2018 року відбулася зустріч з міжнародними експертами Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні з метою обговорення питань міжнародного співробітництва у сфері запобігання корупції та Антикорупційної стратегії на 2018–2020 роки та визначення пріоритетних напрямів подальшої співпраці.

27 квітня 2018 року під час зустрічі з міжнародними експертами Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні представниками Національного агентства презентовані фінальні звіти по управлінню конфліктом інтересів, налагодженню механізмів оцінки корупційних ризиків в Україні.

23 травня 2018 року у м. Нью-Йорк делегація України взяла участь в одноденних дебатах високого рівня з нагоди п’ятнадцятої річниці схвалення Конвенції ООН проти корупції. Голова Національного агентства Олександр Мангул та член Національного агентства Олександр Скопич інформували учасників заходу про досягнення в імплементації Україною Конвенції ООН проти корупції.

25–27 липня 2018 року член Національного агентства Олександр Серьогін долучився до роботи міжнародної експертної групи з підготовки коментаря до Джакартської заяви про принципи роботи антикорупційних органів по боротьбі з корупцією (Джакартські принципи).

26 вересня 2018 року Національне агентство організувало проведення прес-конференції для презентації звіту "Антикорупційні реформи в Україні: запобігання та боротьба проти корупції на державних підприємствах" складеного за результатами четвертого раунду моніторингу України рамках Стамбульського плану дій боротьби проти корупції Антикорупційної мережі ОЕСР (участь в якій взяло близько 60 міжнародних організацій та органів державної влади).

21–24 жовтня 2018 року у м. Копенгаген відбулася Міжнародна антикорупційна конференція, що була організована Урядом Данії за підтримки міжнародної організації "Трансперенсі Інтернешнл Данія", участь в якій взяв член Національного агентства Олександр Серьогін.

21 листопада 2018 року з метою обговорення виконання і успішності державних реформ в Україні, підготовки до парламентських і президентських виборів у наступному році, загальний стан подолання корупції в Україні, відбулася зустріч представників Національного агентства із співдоповідачами Комітету з питань дотримання обов’язків і зобов’язань державами-членами Ради Європи.

У рамках співробітництва з Антикорупційною ініціативою ЄС в Україні було проведено 4 семінари з оцінки управління персоналом.

Крім того, в рамках налагодження співпраці та обміну інформацією з компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями, Національне агентство опрацювало питання укладення Меморандумів про взаєморозуміння та співпрацю з Антикорупційним агентством Республіки Сербія, Національним агентством з питань доброчесності Румунії та Центральним Антикорупційним бюро Республіки Польща. Метою укладення Меморандумів є обмін інформацією і досвідом у запобіганні корупції.

У 2018 році Національне агентство виступило бенефіціаром чи реципієнтом проектів міжнародної технічної допомоги:

Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні (EUACI), основна ціль – покращення процесу провадження антикорупційної політики; сприяння скороченню масштабної корупції; посилення операційного та нормотворчого потенціалу державних інституцій у роботі з профілактикою та боротьбою проти корупції; посилення парламентського нагляду за процесом реформування та його потенціалу з вивчення та покращення стратегічної нормативно-законодавчої бази; посилення потенціалу органів місцевого самоврядування, громадськості та ЗМІ з метою їх внеску до процесу боротьби з корупцією.

Посилення спроможності учасників виборчих процесів, основна ціль – розробка та сприяння запровадженню заходів, спрямованих на створення більш інклюзивної виборчої системи в Україні.

Програма ефективної та відповідальної політики (U-RAP) (Компонент III), основна ціль – поліпшення сприятливих умов для політичної конкуренції.

Прозорість і доброчесність публічного сектору України, основна ціль – надання допомоги для розробки нормативно-правової бази з питань регулювання конфліктів інтересів, подання і перевірки декларацій про майно і майновий стан державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, оцінка корупційних ризиків; надання підтримки відповідальним органам державної влади для практичного застосування положень ухваленого законодавства щодо регулювання конфлікту інтересів, подання і перевірки декларацій про майно і майновий стан та оцінки корупційних ризиків у їхній повсякденній діяльності на національному рівні, а також сприяння громадському нагляду за впровадженням антикорупційної реформи на місцевому рівні.

Експертна підтримка врядування та економічного розвитку (EDGE), основна ціль – сприяння реалізації зобов'язань Уряду України щодо запровадження комплексних реформ у країні відповідно до державних програм, національних та міжнародних угод.

IV КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. СТРУКТУРА ТА ПЕРСОНАЛ

Однією з умов ефективної роботи Національного агентства є забезпечення належного функціонування його апарату, який згідно з частиною другою статті 8 Закону України "Про запобігання корупції" здійснює організаційне, інформаційно-довідкове та інше забезпечення його діяльності.

Рішенням Національного агентства від 05 квітня 2016 року № 1 була затверджена структура апарату Національного агентства, яка передбачала функціонування 13 структурних підрозділів, з яких 5 підрозділів забезпечували виконання Національним агентством повноважень, передбачених Законами України "Про запобігання корупції" та "Про політичні партії в Україні", а 8 – виконували допоміжні функції.

Водночас, з метою упорядкування структури апарату Національного агентства та оптимізації його роботи Національним агентством рішенням від 24 листопада 2017 року № 1260 було оновлено організаційну побудову апарату Національного агентства з одночасним переглядом штатної чисельності кожного зі структурних підрозділів. Нова структура апарату Національного агентства була введена в дію з 01 березня 2018 року наказом Голови Національного агентства від 19 грудня 2017 року № 205/17.

На сьогодні у складі апарату Національного агентства з метою реалізації Національним агентством повноважень, передбачених Законами України "Про запобігання корупції" та "Про політичні партії в Україні", продовжують функціонувати 5 структурних підрозділів, а зміни здебільшого стосувалися двох з цих структурних підрозділів.

Так, відбулося перейменування Департаменту антикорупційної політики на Департамент координації антикорупційної політики з одночасним виведенням з його складу підрозділу, що відповідає за інформаційну політику у самостійний структурний підрозділ. При цьому відділ аналізу та моніторингу імплементації антикорупційної політики був розділений на два підрозділи – відділ аналізу та реалізації антикорупційної політики та відділ нормативного забезпечення реалізації такої політики.

Також змінена назва структурного підрозділу, який відповідає за здійснення фінансового контролю статків публічних осіб, та відбулася зміна його структурної побудови. На відміну від "старої" структури підрозділу, яка будувалася за територіальним принципом, у його складі розпочали функціонування п’ять відділів за такими напрямками роботи: проведення повних перевірок, моніторинг способу життя, проведення спеціальних перевірок, контроль за своєчасністю подання декларацій, аналітична та роз’яснювальна робота.

Найбільші зміни відбулися у структурі допоміжних підрозділів апарату Національного агентства. Їхня кількість не змінилася, проте їхнє формування здійснено за чіткими функціональними напрямками.

Департамент організаційного та кадрового забезпечення був реформований в управління із позбавленням функцій здійснення міжнародного протоколу, кадрового забезпечення та забезпечення доступу до персональної інформації. Такі функції перейшли відповідно до Департаменту координації

антикорупційної політики, у складі якого був утворений відділ міжнародної співпраці та протокольних заходів, Управління персоналом та Управління документального забезпечення та контролю як самостійних структурних підрозділів. Натомість до функціоналу Управління організаційно-адміністративного забезпечення перейшли функції ресурсного забезпечення та публічних закупівель.

Фактично був ліквідований Адміністративний департамент, а його функції були перерозподілені між новоствореними структурними підрозділами. При цьому необхідно підкреслити важливість утворення самостійного структурного підрозділу, що відповідає за функціонування інформаційно-аналітичних систем та захисту інформації.

Крім того, відділ правового забезпечення був перетворений в управління з аналогічною назвою, а замість секторів запобігання та виявлення корупції в НАЗК і внутрішнього аудиту були впроваджені посади головних спеціалістів за відповідними напрямками.

Керівництво апаратом здійснюють Голова Національного агентства та виконуючий обов'язки керівника апарату Національного агентства, які спрямовують роботу за напрямками, визначеними Регламентом Національного агентства та Положенням про апарат Національного агентства.

Забезпечення функціональної підтримки роботи Національного агентства відповідно до затвердженої структури здійснюють:

- Департамент координації антикорупційної політики;
- Департамент організації роботи із запобігання та виявлення корупції;
- Департамент моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції;
- Департамент перевірки декларацій та моніторингу способу життя;
- Департамент з питань запобігання політичній корупції.

Як допоміжні служби в апараті Національного агентства створені:

- Управління організаційно-адміністративного забезпечення (забезпечення роботи членів Національного агентства, організації його засідань і належних умов роботи Національного агентства);
- Управління інформаційно-аналітичних систем та захисту інформації (створення, експлуатація та захист інформаційно-телекомунікаційних систем Національного агентства, забезпечення роботи державних реєстрів та веб-ресурсів Національного агентства);
- Управління планово-фінансової діяльності, бухгалтерського обліку та звітності (планування фінансово-господарської діяльності, ведення бухгалтерського обліку та складення звітності);
- Управління документального забезпечення та контролю (первинна обробка, облік кореспонденції, ведення електронного діловодства, забезпечення доступу до публічної інформації);
- Управління персоналом (ведення кадрової роботи, розвиток та планування персоналу);

- Управління правового забезпечення (юридична експертиза проектів рішень Національного агентства та наказів Голови Національного агентства, юридичне супроводження процесів діяльності Національного агентства);
- Відділ інформаційної політики та зв'язків із ЗМІ (забезпечення інформування громадськості про вжиті Національним агентством заходи щодо запобігання корупції);
- Сектор режимно-секретної роботи (забезпечення роботи з документами з обмеженим доступом в частині, що стосується державної таємниці);
- Головний спеціаліст із запобігання та виявлення корупції (запобігання корупційним проявам серед працівників апарату Національного агентства);
- Головний спеціаліст із внутрішнього аудиту (аналіз ефективності діяльності Національного агентства, використання ресурсів, що є у його розпорядженні).

Окрім того, роботу членів Національного агентства підтримують радники, які входять до групи радників на правах самостійного відділу.

Структурні підрозділи апарату Національного агентства мають у своєму складі відділи, сектори, які утворені за функціональною ознакою.

Лише в Департаменті моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції поділ здійснено не за функціональною ознакою, а територіальною. Це пов'язано із тим, що функції, покладені на департамент дуже близькі за своєю суттю, питання, які досліджуються фахівцями, тісно пов'язані та їх часто неможливо розглядати окремо.

Аналіз трудових показників у сфері праці – особливий вид економічних досліджень ефективності використання трудових ресурсів і управлінських рішень, спрямованих на її підвищення, що виконується з метою розкриття їх взаємозв'язків, сили взаємовпливу, визначення ступеню необхідності кожного з них.

Персонал Національного агентства залишається головним фактором його ефективного функціонування та характеризується кількістю, структурою, професійною придатністю, компетентністю та іншими характеристиками. Структурна характеристика персоналу визначається якісним складом (наявність конкретних знань і професійних навичок, досвід роботи) і кількісним співвідношенням окремих категорій і груп працівників Національного агентства.

Робота з кадрами в Національному агентстві є складовою частиною організації його діяльності щодо формування, підготовки, розстановки та раціонального використання кадрів з метою забезпечення ефективної діяльності кожного працівника, підрозділу та апарату Національного агентства в цілому згідно з покладеними на них завданнями та функціями.

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 року № 244 затверджено граничну чисельність працівників апарату Національного агентства у кількості 311 штатних одиниць.

При цьому варто підкреслити, що для забезпечення якісного виконання обов'язків, покладених на Національне агентство, з метою оптимального розподілу навантаження між працівниками структурних підрозділів Національне агентство підготувало зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 05

квітня 2014 року № 85, якими передбачається збільшення граничної чисельності працівників апарату Національного агентства на 97 осіб.

28 листопада 2018 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 1192, якою відповідні зміни були прийняті.

Станом на 27 грудня 2018 року в Національному агентстві працює 280 осіб, що становить 90 % від загальної кількості працівників.

Результати аналізу складу працівників апарату Національного агентства свідчать, що 53,6 % (150 особи) становлять жінки, відповідно 46,4 % (130 особи) – чоловіки. Поряд з цим, переважну більшість керівних посад в апараті займають чоловіки: 58,2 % (39 осіб) від облікової чисельності керівних працівників.

№ з/п	Показники	Штатні одиниці
1	**Штатна чисельність**	**311**
2	**Фактична чисельність**	**280**
2.1	з них: чоловіки	**130**
2.2	жінки	**150**
3	**Кількість осіб, які займають посади керівників**	**67**
3.1	з них: чоловіки	**39**
3.2	жінки	**28**
4	**Кількість осіб, які займають посади спеціалістів**	**213**
4.1	з них: чоловіки	**91**
4.2	жінки	**122**

Таблиця 1. Кількісний склад працівників Національного агентства з питань запобігання корупції, розподіл за ступенем професійно-кваліфікаційної придатності працівників та статтю

Якісний склад персоналу характеризується віковою структурою та стажем роботи. Колектив Національного агентства сформовано з досвідчених компетентних працівників.

Ступінь вищої освіти та стаж роботи працівників Національного агентства відповідає визначеним Законом України "Про державну службу" загальним та спеціальним вимогам до професійної компетентності посад державної служби.

При прийнятті на роботу до Національного агентства здійснюється ретельний конкурсний відбір.

Серед працівників апарату мають базову вищу освіту 2 особи. Присвоєно ступінь вищої освіти спеціаліст (магістр) – 259 особам, з яких 82 працівника мають дві та 6 працівників мають три вищі освіти.

Науковий ступінь присвоєно 16 працівникам, серед них 3 доктори наук, вчені звання мають 4 особи.

За напрямами освіти працівники апарату Національного агентства мають: економічну освіту – 98 осіб, юридичну – 162, технічну – 53 (у тому числі військового спрямування), державне управління – 24, гуманітарну – 37.

У Національному агентстві працює 14 випускників Національної академії державного управління при Президентові України.

За віковою структурою переважну кількість працівників Національного агентства складають особи віком від 31 до 40 років. Найменше працівників у віковій категорії більше 50 років.

Віковий склад працівників: до 27 років – 44 працівники; від 28 до 30 років – 42 працівники; від 30 до 40 років – 110 працівників; від 41 до 49 років –

67 працівників; від 50 до 59 років – 13 працівників; від 60 років – 4 працівника.

Профільні департаменти на кінець 2018 року укомплектовані працівниками:

Департамент координації антикорупційної політики – 86 %;

Департамент організації роботи із запобігання та виявлення корупції – 90 %;

Департамент моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції – 89 %;

Департамент перевірки декларацій та моніторингу способу життя – 98 %;

Департамент з питань запобігання політичній корупції – 76 %.

Відповідно до наказу Голови Національного агентства від 05 листопада 2018 року № 149/18 проведено оцінювання результатів службової діяльності державних службовців апарату Національного агентства, які займають посади державної служби категорії "Б" і "В" у 2018 році.

Так, щорічному оцінюванню підлягали 129 державних службовців, з них категорії "Б" – 23, категорії "В" – 106.

За результатами щорічного оцінювання отримали:

відмінну оцінку – 29 працівників, з них – 5 категорії "Б";

позитивну оцінку – 98, з них – 17 категорії "Б";

негативну оцінку – 2 працівника, з них – 1 категорії "Б", яким визначено завдання та ключові показники до проведення повторного оцінювання (але не раніше ніж через три місяці).

За результатами оцінювання рекомендації щодо залучення до заходів з питань підвищення рівня професійної компетентності отримали 89 працівників, з них – 14 категорії "Б", а до заходів з удосконалення інших компетенцій (сприяння змін, особистісні компетенції, лідерство тощо) 21 працівник, з них – 8 категорії "Б".

Стабільність, наступність та збереження персоналу, його інституційної пам’яті є важливою складовою для Національного агентства. Одним із найпоказовіших критеріїв у цій роботі є показник рівня плинності кадрів.

Так, протягом 2018 року в Національному агентстві звільнилося 69 працівників, з них за переведенням – 23; за власним бажанням – 13; за угодою сторін – 25, у зв’язку зі скороченням – 3, у зв’язку зі зміною істотних умов – 4, у зв’язку з прийняттям на військову службу – 1.

З метою належного аналізу кількісного та якісного складу призовників і військовозобов’язаних, їх бронювання на період мобілізації та на воєнний час, а також здійснення контролю за виконанням посадовими особами, призовниками і військовозобов’язаними встановлених правил військового обліку громадян України у Національному агентстві здійснюється ведення військового обліку відповідно до Закону України "Про військовий обов’язок і військову службу" та Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов’язаних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 грудня 2016 року № 921.

2. ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД В НАЦІОНАЛЬНОМУ АГЕНТСТВІ

Формування складу державних службовців в апараті Національного агентстві здійснюється шляхом конкурсного відбору або переведення на рівнозначну або нижчу вакантну посаду з інших державних органів згідно з вимогами Закону України "Про державну службу".

Проведення конкурсів здійснювалося з урахуванням рівня професійної компетентності, особистих якостей і досягнень кандидатів на зайняття вакантних посад.

Для проведення конкурсного відбору наказом Голови Національного агентства утворена конкурсна комісія, яка розглядала питання заміщення вакантних посад державної служби в Національному агентстві.

Станом на 27 грудня 2018 року відбулося 7 етапів конкурсного відбору на зайняття вакантних посад працівників апарату Національного агентства. Інформація щодо проведення конкурсів відображена в таблиці:

№ з/п	Дата оголошення конкурсу	Кількість посад	Посади категорії "Б"	Посади категорії "В"	Кількість заяв від кандидатів	Призначено осіб станом на
1	25.05.2018	17	14	3	89	25*
2	15.06.2018	37	3	34	181	36
3	02.08.2018	7	4	3	51	8
4	10.08.2018	15	4	11	218	13
5	28.09.2018	15	6	9	116	13**
6	11.10.2018	4	-	4	36	1
7	23.11.2018	10	-	10	95	–***

** з урахуванням призначення других за результатами конкурсу*
*** завершилася спеціальна перевірка по одному з кандидатів, призначення по якому відбудеться в 2019 році*
**** оприлюднено результати конкурсу. 9 осіб рекомендовано до призначення*

Уся інформація про конкурси щодо заміщення вакантних посад державних службовців апарату Національного агентства оприлюднювалася на офіційних веб-сайтах Національного агентства та Національного агентства України з питань державної служби.

3. НАВЧАННЯ І РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ

Працівники апарату Національного агентства продовжують свій професійний розвиток.

Підвищення кваліфікаційної компетентності у минулому році пройшли

91 працівник апарату Національного агентства, з них за професійною програмою підвищення кваліфікації державних службовців – 18 та за програмами тематичних короткотермінових семінарів – 73.

Також для працівників апарату Національного агентства, які займають посади державної служби категорій "Б" і "В", проведено навчання з питань оцінювання результатів службової діяльності. Участь у цьому навчанні взяли

169 працівників.

Працівники Національного агентства у 2018 році пройшли такі навчання:

Кількість осіб	з них		Організатор заходу
	за професійною програмою підвищення кваліфікації державних службовців	за програмою тематичного короткострокового семінару	
20	6	14	Інститут підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України
5	-	5	ТОВ "Академія навчання ІТ"
14	2	12	Інститут підготовки керівних кадрів та підвищення кваліфікації Національної академії внутрішніх справ
27	2	25	Всеукраїнський центр підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Національного агентства України з питань державної служби
1	-	1	Школа НАТО, м. Обераммергау, ФРН
1	-	1	Державна навчально-наукова установа "Академія фінансового управління"
7	-	7	Наньянський центр державного управління в Республіці Сінгапур
7	7	-	Інститут державного управління у сфері цивільного захисту
1	-	1	Міністерство інформаційної політики України
1	-	1	Національна академія Національної гвардії України
1	-	1	Державне агентство з питань електронного урядування
1	1	-	Міністерство фінансів України
1	-	1	Молдова (м. Кишинів)
3	-	3	Австрійська Республіка (м. Відень)
1	-	1	Королівство Нідерландів (м. Гаага)

V ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Національне агентство з питань запобігання корупції, як і в попередніх роках, визначене головним розпорядником бюджетних коштів за бюджетними програмами:

КПКВК 6331010 "Керівництво та управління у сфері запобігання корупції";

КПКВК 6331020 "Фінансування статутної діяльності політичних партій".

Законом України "Про Державний бюджет України на 2018 рік" за бюджетною програмою КПКВК 6331010 "Керівництво та управління у сфері запобігання корупції" Національному агентству з питань запобігання корупції по загальному фонду державного бюджету на 2018 рік затверджено видатки у сумі 169 841,1 тис. гривень, в т.ч.: поточні видатки – 156 401,1 тис. гривень, капітальні видатки – 13 440,00 тис. гривень.

У кошторисі на 2018 рік за КПКВК 6331010 "Керівництво та управління у сфері запобігання корупції" кошти затверджені за кодами економічної класифікації:

№ з/п	Показник	Сума (тис. гривень)
1.	**Поточні видатки**	156 401,1
	в т.ч.:	
1.1.	Оплата праці	104 495,9
1.2.	Нарахування на оплату праці	22 989,0
1.3.	Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2 295,1
1.4.	Оплата послуг (крім комунальних)	22 850,0
1.5.	Видатки на відрядження	1 100,0
1.6.	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2 311,1
1.7.	Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесених до заходів розвитку	60,0
1.8.	Інші поточні видатки	300,0
2.	Капітальні видатки	13 440,0
	В т.ч.	
2.1.	Придбання землі та нематеріальних активів	13 440,0
	РАЗОМ	169 841,1

З метою забезпечення виконання завдань на запланованому рівні та ефективного використання бюджетних коштів Національне агентство у 2018 році здійснювало перерозподіли бюджетних асигнувань в межах коштів, передбачених за бюджетною програмою КПКВК 6331010 "Керівництво та управління у сфері запобігання корупції".

Для забезпечення виконання своїх функцій і завдань Національне агентство в 2018 році використало за бюджетною програмою КПКВК 6331010 "Керівництво та управління у сфері запобігання корупції" кошти в сумі

161 557,9 тис. гривень, що становить 95,1 % річного обсягу видатків, з них:

тис.грн

№ з/п	Показник	Затверджено на 2018 рік (з урахуванням змін)	Виконано у 2018 році	Повернуто до бюджету
1.	**Поточні видатки**	**151 979,1**	**149 706,1**	**2 273,0**
	в т.ч.:			
1.1.	Оплата праці	104 495,9	104 495,9	0,0

1.2.	Нарахування на оплату праці	21 669,0	21 329,4	339,6
1.3.	Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	3 636,6	3 250,9	385,7
1.4.	Оплата послуг (крім комунальних)	19 131,0	18 577,6	553,4
1.5.	Видатки на відрядження	1 000,0	824,2	175,8
1.6.	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1 866,6	1 181,7	684,9
1.7.	Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесених до заходів розвитку	60,0	0,0	60,0
1.8.	Інші поточні видатки	120,0	46,4	73,6
2.	**Капітальні видатки**	**17 862,0**	**11 851,8**	**6 010,2**
	в т.ч.:			
2.1.	Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	5 354,8	5 327,4	27,4
2.2.	Капітальне будівництво (придбання) інших об'єктів	12 259,2	6 284,4	5 974,8
2.3.	Капітальний ремонт інших об'єктів	200,0	192,0	8,0
2.4.	Придбання землі та нематеріальних активів	48,0	48,0	0,0
	РАЗОМ	**169 841,1**	**161 557,9**	**8 283,2**

Для забезпечення належного функціонування реєстрів та інформаційних ресурсів Національне агентство здійснює побудову відомчого Центру обробки даних. У 2018 році розроблено проектно-кошторисну документацію на будівництво відомчого Центру обробки даних з технічним переоснащенням інженерних мереж, отримано експертний висновок та розпочато його побудову.

Повернення коштів до бюджету у сумі 8 283,2 тис. гривень зумовлене низкою причин, зокрема економним використанням комунальних послуг та енергоносіїв, економією коштів по нарахуваннях на оплату праці, економією пов'язаною із застосуванням електронних торгів при закупівлі товарів, робіт і послуг. Також у зв'язку з тим, що за результатами тендерної процедури переможця з побудови відомчого центру обробки даних було визначено лише в грудні, що призвело до скорочення терміну та як результат обсягів виконаних робіт на 2018 рік.

З метою інституційного розвитку Національного агентства, розбудови відповідних механізмів запобігання корупції в Україні та створення необхідної матеріально-технічної бази за рахунок міжнародної технічної допомоги в рамках проекту "Прозорість та доброчесність публічного сектору України" Програмою розвитку ООН в Україні Національному агентству передано програмне забезпечення Системи проведення логічного і арифметичного контролю декларацій для інформаційно-телекомунікаційної системи "Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування" в сумі 1 523,1825 тис. гривень, оргтехніку і комплектуючі до неї на суму 79,145 тис. гривень та веб-сайт Національного агентства на суму 637,5915 тис. гривень (реєстраційні картки № 3405 від 16 травня 2016 року та №№ 3405-01, 3405-02 від 02 травня 2018 року, видані Міністерством економічного розвитку і торгівлі України).

Законом України "Про Державний бюджет України на 2018 рік" на фінансування статутної діяльності політичних партій Національному агентству за бюджетною програмою КПКВК 6331020 "Фінансування статутної діяльності політичних партій" передбачені видатки у сумі 513 671,3 тис. гривень, які в повному обсязі були розподілені між політичними партіями, які отримали право на державне фінансування своєї статутної діяльності.

Загальний обсяг видатків, передбачений Національному агентству на

2018 рік, за бюджетними програмами КПКВК 6331010 та КПКВК 6331020 становить 683 512,4 тис. гривень, з них використано 675 229,2 тис. гривень, що становить 98,8 % річного обсягу видатків.

До державного бюджету в 2018 році повернуто 8 283,2 тис. гривень, що становить 1,2 % від затвердженого обсягу бюджетних призначень.

VI ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ НА 2019 РІК

Національне агентство схвалило Пріоритети діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції на 2017–2020 роки (рішення від

15 грудня 2016 року № 144), які також включено до проекту Середньострокового плану пріоритетний дій Уряду до 2020 року.

Також схвалено пропозиції до проекту Плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік (рішення від 03 серпня 2018 року № 1583).

Пріоритетними для Національного агентства є такі завдання:

1. Забезпечення супроводження під час розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 роки" (реєстр. № 8324 від 26 квітня 2018 року) та за необхідності підготовка нового проекту Антикорупційної стратегії на відповідний період, а також розробка проекту Державної програми з реалізації нової Антикорупційної стратегії, на основі результатів аналізу корупційних ризиків та з урахуванням аналізу стану виконання Антикорупційної стратегії на 2014–2017 роки, завдань і заходів, передбачених Державною програмою з її реалізації, результатів оцінювання рівня корупції в Україні.

2. Проведення опитування щодо рівня корупції в Україні, відповідно до затвердженої Методики стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні.

3. Впровадження результатів аудиту інформаційно-телекомунікаційної системи Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, із розширенням функціональних можливостей та підвищенням надійності роботи програмного забезпечення з метою здійснення ефективного контролю за дотриманням вимог законодавства щодо подання е-декларацій та належної перевірки поданих декларацій, а також виявлення фактів порушення вимог фінансового контролю.

4. Повноцінне використання системи логічного та арифметичного контролю декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та проведення не менш як 1000 верифікацій декларацій високопосадовців з прийняттям відповідних рішень.

5. Розроблення та подання Кабінетові Міністрів України законопроекту щодо удосконалення механізмів запобігання та врегулювання конфлікту інтересів з урахуванням рекомендацій, підготовлених за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні.

6. Популяризація стандартів доброчесності з метою підвищення рівня доброчесності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб.

7. Удосконалення системи державного контролю за партійними фінансами задля забезпечення прозорості фінансування політичних партій з обмеженням впливу приватного капіталу на політику, а також забезпечення публічності інформації про фінансування діяльності політичних партій.

8. Здійснення моніторингу подання політичними партіями звітів про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру з метою забезпечення належного державного контролю за фінансуванням політичних партій.

9. Забезпечення ефективної роботи превентивних антикорупційних підрозділів, які мають стати повноцінним інструментом реалізації заходів щодо запобігання корупції в органах державної влади, місцевого самоврядування, підприємствах, установах, організаціях, що входять до сфери їх управління.

10. Контроль виконання антикорупційних програм органів державної влади, обласних державних адміністрацій і рад, державних цільових фондів з метою забезпечення реалізації локальної антикорупційної політики на основі результатів аналізу корупційних ризиків.

11. Забезпечення здійснення співпраці з особами, які добросовісно повідомляють про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, та вжиття заходів щодо їх правового та іншого захисту.

ПІДСУМКИ РОБОТИ НАЗК У 2018 РОЦІ

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
NATIONAL AGENCY ON CORRUPTION PREVENTION

Контроль та перевірка декларацій

Опрацьовано **2 719** повідомлень про можливі недостовірні відомості в деклараціях

Опрацьовано **10 893** запити щодо проведення спеціальних перевірок

Прийнято **472** рішень про результати здійснення повних перевірок декларацій

Направлено до правоохоронних органів **243** обґрунтованих висновків

- **149** – за фактом умисного неподання декларації суб'єктами декларування
- **89** – за ознаками декларування недостовірної інформації на суму від 100 до 250 прожиткових мінімумів
- **5** – щодо виявлення ознак незаконного збагачення

Складено протоколів про адміністративні правопорушення **310**

- **154** –за фактами несвоєчасного подання суб'єктами декларування декларацій
- **136** – за фактами неповідомлення або несвоєчасного повідомлення про суттєві зміни у майновому стані
- **20** – за фактами декларування недостовірної інформації

Здійснено низку заходів для впровадження Системи логічного та арифметичного контролю декларацій (далі – ЛАКі)

- доопрацювано програмне забезпечення ЛАКі
- проведено її дослідну експлуатацію
- побудовано комплексну системи захисту інформації на ЛАКі та отримано атестат її відповідності
- здійснено роботу із запровадження автоматизованого обміну інформацією: затверджено порядки та погоджено протоколи автоматизованого обміну інформацією з держателями 14 реєстрів та баз даних
- доопрацьовано та затверджено Правила логічного та арифметичного контролю декларацій, автоматизованої перевірки декларацій та вагових коефіцієнтів зазначених правил
- внесено зміни до Порядку проведення контролю та повної перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування
- ЛАКі проведено ранжування 2,8 млн декларацій відповідно до корупційних ризиків

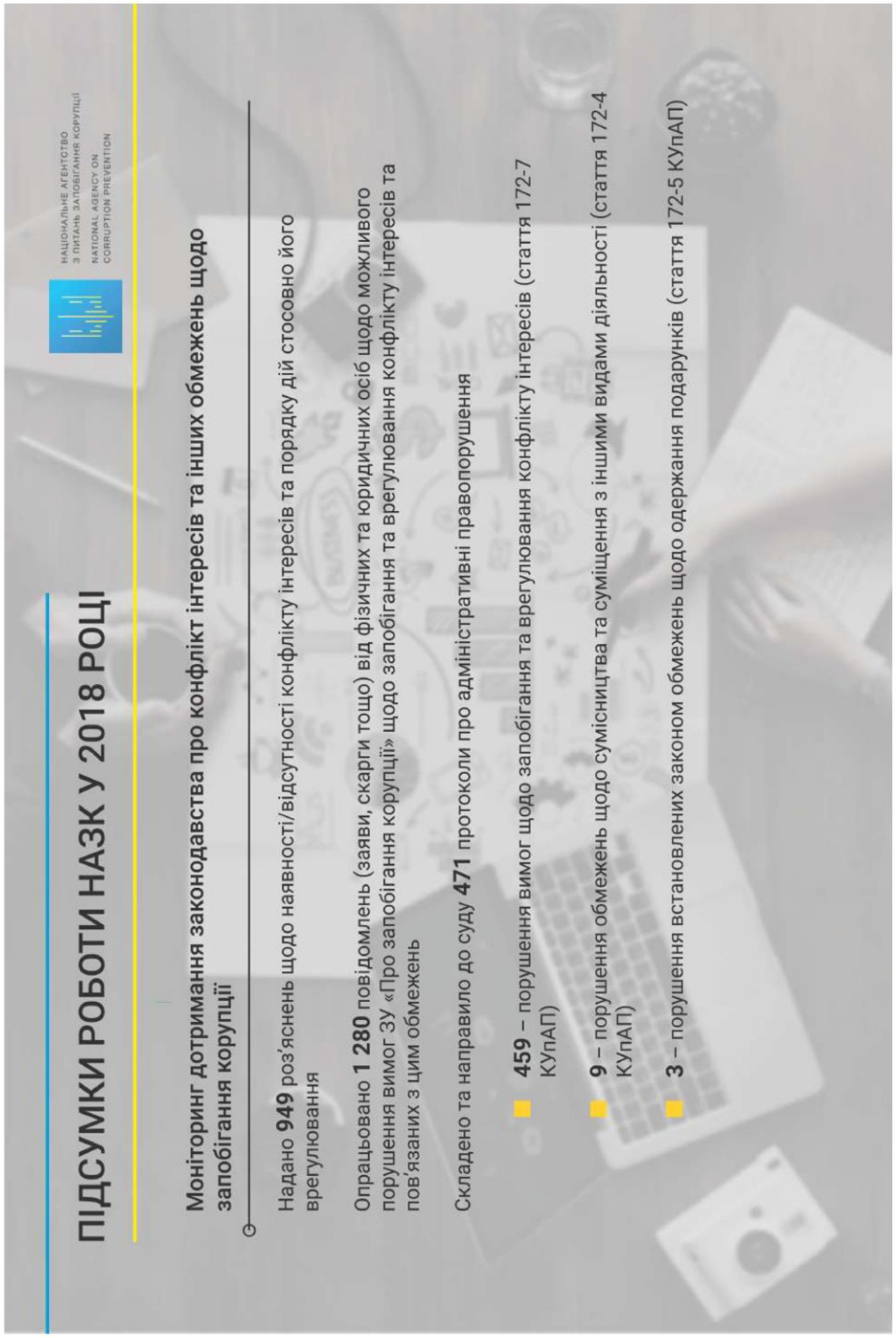
ПІДСУМКИ РОБОТИ НАЗК У 2018 РОЦІ
НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
NATIONAL AGENCY ON CORRUPTION PREVENTION
Моніторинг дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції
Надано 949 роз'яснень щодо наявності/відсутності конфлікту інтересів та порядку дій стосовно його врегулювання
Опрацьовано 1 280 повідомлень (заяви, скарги тощо) від фізичних та юридичних осіб щодо можливого порушення вимог ЗУ «Про запобігання корупції» щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень
Складено та направило до суду 471 протоколи про адміністративні правопорушення
459 – порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172-7 КУпАП)
9 – порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172-4 КУпАП)
3 – порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172-5 КУпАП)

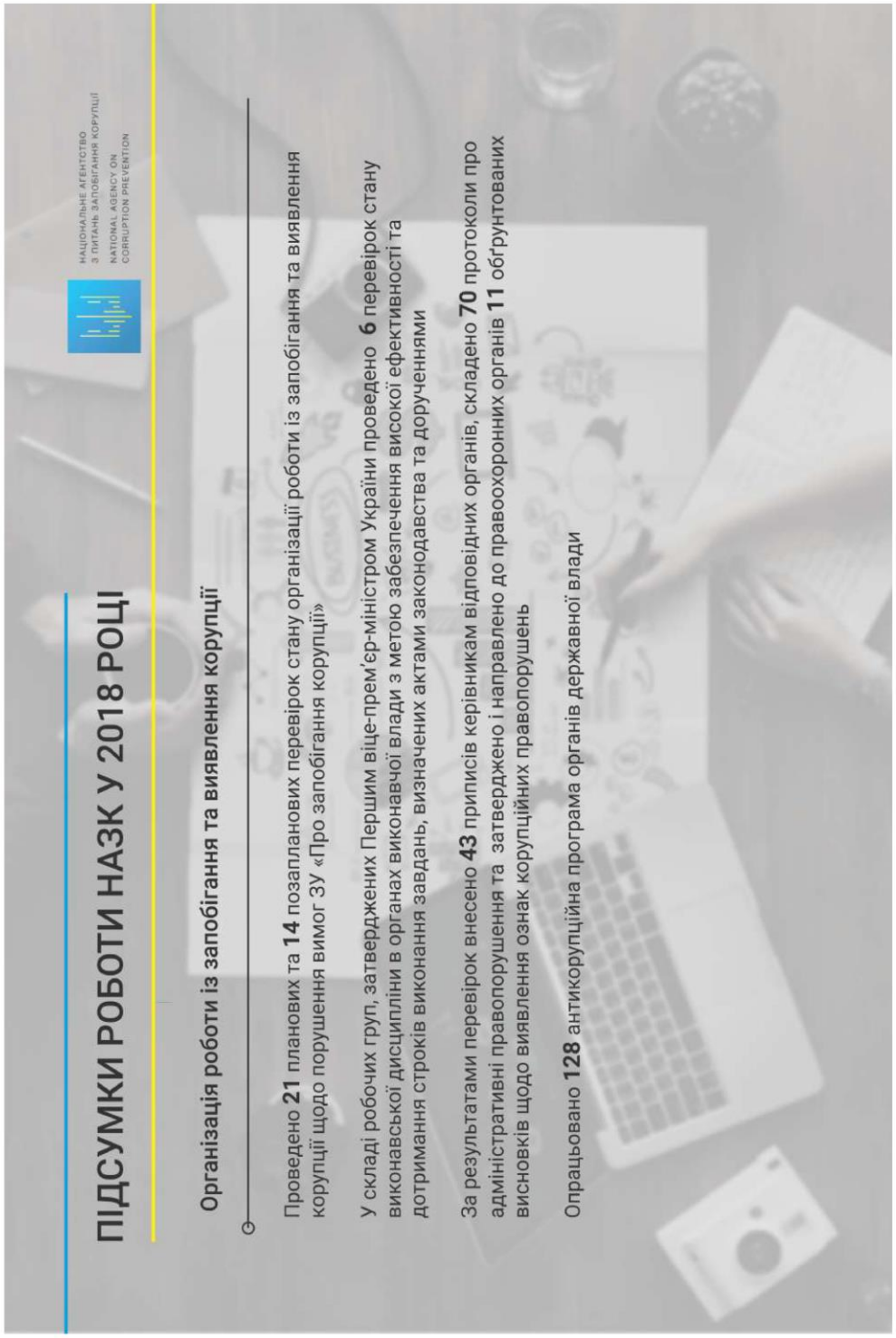
НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
NATIONAL AGENCY ON CORRUPTION PREVENTION
ПІДСУМКИ РОБОТИ НАЗК У 2018 РОЦІ
Організація роботи із запобігання та виявлення корупції
Проведено 21 планових та 14 позапланових перевірок стану організації роботи із запобігання та виявлення корупції щодо порушення вимог ЗУ «Про запобігання корупції»
У складі робочих груп, затверджених Першим віце-прем'єр-міністром України проведено 6 перевірок стану виконавської дисципліни в органах виконавчої влади з метою забезпечення високої ефективності та дотримання строків виконання завдань, визначених актами законодавства та дорученнями
За результатами перевірок внесено 43 приписів керівникам відповідних органів, складено 70 протоколи про адміністративні правопорушення та затверджено і направлено до правоохоронних органів 11 обґрунтованих висновків щодо виявлення ознак корупційних правопорушень
Опрацьовано 128 антикорупційна програма органів державної влади

ПІДСУМКИ РОБОТИ НАЗК У 2018 РОЦІ

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
NATIONAL AGENCY ON CORRUPTION PREVENTION

Запобігання політичній корупції

Розподілено державне фінансування статутної діяльності політичних партій за 4 квартали

Підготовлено матеріали на підставіяких стосовно **14** політичних партій розпочаті кримінальні провадження за ознаками подання завідомо недостовірних відомостей у звітах політичних партій (ст. 159 - 1 КК)

За результатами аналізу звітів політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру складено **401** адміністративних протоколів, з них:

- **174** – порушення порядку подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (ст. 212-21 КУпАП);
- **206** – порушення порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії (ст. 212-15 КУпАП);
- **21** – невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства (ст. 188-46 КУпАП).

Підписано Меморандум про співпрацю з Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, в частині підготовки до президентських та парламентських виборів у 2019 році та участі у виборчому процесі Національного агентства

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Вжити заходів для того, щоб дослідження щодо рівня корупції в Україні за схваленою НАЗК Методикою стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні проводилися щороку задля фіксування та аналізу динаміки показників поширеності корупції та сприйняття населенням ефективності антикорупційної діяльності.

2. Забезпечити підготовку нової Антикорупційної стратегії на найближчі декілька років, а також розробку відповідної Програми реалізації нової Стратегії.

Цілі Антикорупційної стратегії 2014–2017 років, яких не вдалося досягнути, та заходи Програми з її реалізації, що залишилися невиконаними, за результатами аналізу їхньої актуальності, підлягають включенню до нової Антикорупційної стратегії, що забезпечить поступовість у діях з подолання корупції.

3. Забезпечити формування державної антикорупційної політики та подальшу її реалізацію у тісній співпраці з міжнародними партнерами, із залученням широкого кола експертів з антикорупційних питань та з урахуванням думки бізнес-спільноти та громадськості, що дозволить:

ефективно виконувати спеціально уповноваженими суб’єктами у сфері протидії корупції своїх функцій в інтересах суспільства;

охопити заходами з протидії корупції усі важливі сфери суспільного життя та укорінити в суспільстві несприйняття корупційних шляхів вирішення проблем.

Для забезпечення більшої ефективності нової Антикорупційної стратегії та Державної програми з її реалізації доцільно запровадити обов’язкове проведення НАЗК спільно з недержавними аналітичними центрами, незалежними експертами та міжнародними партнерами спеціальних щоквартальних експертних досліджень з питань виконання окремих напрямів зазначених програмних документів, а також здійснювати публічне обговорення висновків досліджень.

4. Для зменшення корупціогенних чинників, мінімізації необґрунтованої дискреції та можливостей для зловживань з боку посадових осіб органів виконавчої влади, необхідно прийняти закон про адміністративну процедуру, який стандартизує процеси реалізації ними регулятивних, контрольних, дозвільних та інших повноважень при взаємодії з приватним сектором, у тому числі визначить підстави, порядок проведення перевірок і контрольних заходів цими органами.

5. З метою активізації протидії корупції в податковій та митній сферах необхідно з урахуванням найкращих світових практик та пропозицій бізнес-спільноти реформувати фіскальні та митні органи, змінивши основний фокус їхньої роботи з карального на аналітичний та превентивний.

6. На законодавчому рівні закріпити правові основи діяльності Установи бізнес-омбудсмена, як незалежної третьої особи, яка сприятиме суб'єктам підприємництва у захисті їхніх прав при провадженні підприємницької діяльності, визначивши принципи її взаємовідносин з державою, державними органами, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, що перебувають у сфері їхнього управління, а також суб'єктами підприємництва.

7. Запровадити централізований реєстр банківських рахунків юридичних та фізичних осіб, що міститиме інформацію про власників рахунків, доступ до якого для НАБУ, НАЗК і АРМА здійснювався б без необхідності отримання судового рішення.

8. Мінімізувати корупційні складові у спілкуванні влади з підприємцями та їх об'єднаннями, впорядкувати відносини між органами державної влади, передусім Парламентом, та бізнес-спільнотою шляхом прийняття закону щодо правових засад лобіювання, який би відповідав кращим міжнародним практикам та стандартам.

9. Підвищити доброчесність парламентарів шляхом розробки та прийняття Кодексу етичної поведінки народних депутатів України (з урахуванням рекомендацій GRECO), який би містив детальні рекомендації щодо його практичного використання, а також внесення змін до Регламенту Верховної Ради України в частині посилення внутрішніх механізмів контролю за доброчесністю у Парламенті, які б забезпечили виключно персональне голосування народними депутатами України та незалежний, безперервний моніторинг за виконанням правил доброчесної поведінки.

10. Забезпечити відкритість інформації про діяльність Верховної Ради України, її комітетів та народних депутатів України шляхом розроблення та прийняття відповідного законопроекту, який би враховував кращі міжнародні практики і стандарти.

11. Посилити громадський контроль за прийняттям рішень виборними посадовими особами, встановити механізм попереднього громадського обговорення суспільно важливих рішень шляхом розробки та прийняття закону щодо публічних консультацій.

12. Вжити заходів з приєднання України до Конвенції про доступ до офіційних документів, ухваленої 27 листопада 2008 року Комітетом Міністрів Ради Європи, та забезпечити імплементацію її положень до законодавства.

13. Удосконалити механізми запобігання політичній корупції щодо зміни порядку притягнення до відповідальності за порушення, пов'язані з наданням фінансової підтримки політичним партіям та їх фінансовою звітністю шляхом прийняття відповідного законопроекту.

14. Забезпечити автоматизований доступу НАЗК до реєстрів Мін'юсту шляхом прийняття відповідного законопроекту, що дозволить спростити

процедуру перевірки декларацій, поданих особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

15. Удосконалити управління конфліктами інтересів за результатами правозастосовної діяльності шляхом розробки та прийняття відповідного законопроекту.

16. Посилити роль уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції шляхом розробки та прийняття відповідного законопроекту.

17. Впровадити механізм проведення перевірки на доброчесність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування шляхом розробки та прийняття відповідного законопроекту.

18. Поширити в українському суспільстві позитивне ставлення до інституту викривачів шляхом зміни законодавства з метою забезпечення додаткового правового захисту викривачів та встановлення контролю за належною реакцією суб’єктів владних повноважень на повідомлення від викривачів про корупційні діяння.

19. Законодавчо врегулювати питання створення незалежного наглядового органу у сфері доступу до публічної інформації (Інформаційного комісара).

20. Завершити процедуру формування Вищого антикорупційного суду та забезпечення його належного функціонування.

21. З метою посилення ефективності протидії корупції, що дозволить здобути більшу суспільну довіру та підтримку, необхідно зосередити зусилля правоохоронних органів на виявленні та розслідуванні корупційних злочинів у сфері протиправного використання владних повноважень державними службовцями, передусім найвищими посадовими особами та державними службовцями категорії "А", а також працівниками правоохоронних та контрольних державних органів, а також посилити ефективність діяльності підрозділів внутрішньої безпеки спеціально уповноважених суб’єктів у сфері протидії корупції.

22. Вжити заходів для приєднання України до Конвенції ОЕСР про боротьбу проти підкупу іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях від 21 листопада 1997 року, забезпечивши імплементацію її положень до законодавства.

22. Розширити перелік корупційних злочинів, що міститься в КК України за рахунок зокрема таких злочинів, як порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму (стаття 159^1 КК України), підкуп виборця, учасника референдуму (стаття 160 КК України).

23. Унеможливити звільнення від кримінальної відповідальності у зв’язку із закінченням строків давності для притягнення до відповідальності за

корупційні злочини або збільшити їх до не менше 5 років із зупиненням строку давності в разі перебування особи на посаді, що передбачає недоторканність від притягнення до кримінальної відповідальності.

24. Забезпечити надання уповноваженим підрозділам НАБУ повноважень щодо самостійного здійснення негласних слідчих (розшукових) дій у вигляді зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

25. Удосконалити порядок притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією, зокрема, збільшивши строки давності накладення адміністративних стягнень за такі правопорушення.